

ΣΠΥΡΟΥ ΛΥΓΚΩΝΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ-ΑΘΗΝΑΙ 1974

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Handwritten signature or initials in the top right corner.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΣΠΥΡΟΥ ΛΥΓΚΩΝΗ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

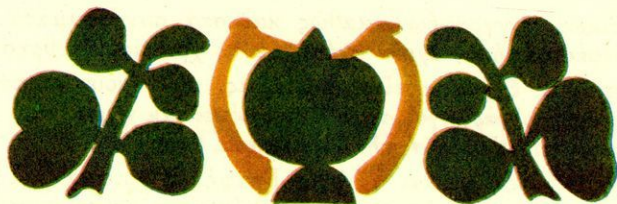
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1974

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἑκκλησία

Με τὴ λέξη ἐκκλησία, στὴν ἀρχαία ἐποχή, ἐννοοῦσαν συνάθροιση πολλῶν ἀνθρώπων σὲ ὀρισμένο μέρος γιὰ ὀρισμένο σκοπό. Στὴν ἀρχαία Ἀθήνα, καθὼς ξέρουμε ἀπὸ τὴν ἱστορία, τὴ συνάθροιση τῶν πολιτῶν τὴν ἔλεγαν «Ἑκκλησία τοῦ Δήμου».

Ἑκκλησία σήμερα λέμε τὸ σύνολο ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ποὺ πιστεύουν, πὼς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρας τοῦ κόσμου.

Ἑκκλησία ἀκόμα σημαίνει καὶ τὸ σύνολο τῶν χριστιανῶν, ποὺ ἀνήκουν στὸ ἴδιο δόγμα, ὅπως Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἑκκλησία, Ἑκκλησία Διαμαρτυρομένων κτλ. ἢ ἀνήκουν στὸ ἴδιο κράτος, ὅπως Ἑκκλησία τῆς Ἑλλάδας, Ἑκκλησία τῆς Ἀμερικῆς κτλ.

Ἑκκλησία ἀκόμη λέγεται καὶ ὁ ναός, ὁ τόπος δηλ. ὅπου συγκεντρώνονται οἱ χριστιανοὶ γιὰ νὰ προσευχηθοῦν.

Ἑκκλησιαστικὴ Ἱστορία λέγεται ἡ ἐκθεση γιὰ τὴν ἱδρυση καὶ τὴν ἐξάπλωση τῆς χριστιανικῆς Ἑκκλησίας.

Πηγὲς τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Οἱ κυριότερες πηγὲς τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἶναι :

- α. Οἱ ἰδιωτικὲς μαρτυρίες.
- β. Τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ
- γ. Τὰ μνημεῖα.

Οἱ ἰδιωτικὲς μαρτυρίες περιλαμβάνονται στὰ συγγράμματα τῶν

ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, καθὼς καὶ στὰ συγγράμματα τῶν ἄλλων συγγραφέων ἐφόσον ἔχουν σχέση μετὰ τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ.

Τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα εἶναι διατάξεις, πού ἔχουν συντάξει κατὰ διάφορες ἐποχὰς οἱ ἀρχιεροὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νόμοι, πού θέσπισαν τὰ κράτη καὶ πού ἀφοροῦν τὴν Ἐκκλησίᾳ.

Τὰ μνημεῖα τέλος εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή, οἱ χριστιανικοὶ ναοί, τάφοι, εἰκόνες, νομίσματα, ἐπιγραφές σὲ διάφορους χριστιανικοὺς ναοὺς.

Διαίρεση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία χωρίζεται σὲ 4 μέρη, ὅσες εἶναι καὶ οἱ περίοδοι, στίς ὁποῖες ἀναφέρεται ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ πρῶτο μέρος ἀπλώνεται σὲ 313 χρόνια (1 — 313). Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ δηλ. πού ἰδρύθηκε ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ὡς τὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τὸ δεύτερο μέρος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ὡς τὴν ἐποχὴ πού ἐγένετο τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸν καιρὸ δηλ. πού ἡ Μία καὶ ἀδιαίρετη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ χωρίστηκε σὲ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ σὲ Δυτικὴ (313 — 867 μ.Χ.).

Τὸ τρίτο μέρος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ σχίσματος ὡς τὸ 1453, πού ἔπεσε ἡ Κωνσταντινούπολη στοὺς Τούρκους.

Τὸ τέταρτο τέλος μέρος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἄλωση τῆς Πόλης, δηλ. τὸ 1453, ὡς τὰ σημερινὰ χρόνια.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ματθαία

(Πράξ. α', 13 - 26).

"Όταν ὁ Ἰησοῦς ἀναλήφτηκε στοὺς οὐρανοὺς ἐπάνω στὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, οἱ μαθητές του ἤρθαν στὰ Ἱεροσόλυμα. Κρατᾶνε στὴν ψυχὴ τους γλυκιὰ τὴν ἀνάμνηση τοῦ Ἰησοῦ. Αἰσθάνονται σὰν νὰ βρίσκωνται σὲ ἀφιλόξενο περιβάλλον, γιατί τοὺς λείπει Ἐκεῖνος. "Όταν συγκεντρώνονται τότε ξαναβρίσκουν τὸ γνωστὸ θερμὸ περιβάλλον τοῦ Κυρίου.

Μιά μέρα ποὺ ἦτανε συγκεντρωμένοι οἱ ἔντεκα Ἀπόστολοι καὶ 120 ἄλλοι μαθητὲς τοῦ Κυρίου σ' ἓνα φιλικὸ τους σπίτι, ὁ Πέτρος τοὺς πρότεινε νὰ ἐκλέξουν ἄλλον Ἀπόστολο στὴ θέση τοῦ Ἰούδα, τοῦ προδότη μαθητῆ. Νὰ γίνουν πάλι Δώδεκα.

Πραγματικὰ διάλεξαν δύο, τὸ Βαρσαβὰ ἢ Ἰούστο καὶ τὸ Ματθαία. Ἡ ἐκλογὴ ἔγινε ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους μαθητὲς τοῦ Κυρίου, ποὺ Τὸν εἶχαν παρακολουθήσει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ποὺ ἐμφανίστηκε, ἄκουσαν τὴ διδασκαλίαν Του, εἶδαν τὰ θαύματά Του, ἔζησαν τὰ Πάθη Του καὶ εἶδαν τὴν Ἀνάστασή Του. Ἀφοῦ προσευχήθηκαν, ἔριξαν κλῆρο ἀνάμεσα στοὺς δύο. Ὁ κλῆρος ἔπεσε στὸ Ματθαία. "Έτσι τὴ θέση τοῦ Ἰούδα πῆρε ὁ Ματθαίας καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἔγιναν πάλι Δώδεκα, ὅσοι ἦτανε ἀπὸ τὴν ἀρχή, ποὺ τοὺς διάλεξε ὁ Ἰησοῦς.

2. Ἡ Πεντηκοστή καὶ ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος

Πενήντα μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα τους, οἱ Ἑβραῖοι γιορτάζουν τὴν Πεντηκοστὴ τους, ποὺ εἶναι μεγάλη θρησκευτικὴ γιορτὴ.

Ὅπως κάθε χρόνο, πλήθη ἀπὸ κόσμο εἶχαν συγκεντρωθῇ στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ τὴ γιορτὴ αὐτή. Χιλιάδες Ἰουδαῖοι πλημμύριζαν τὴν πόλη. Οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου, ποὺ φοβοῦνται τοὺς Ἰουδαίους, εἶναι κλεισμένοι στὸ ἐπάνω πάτωμα ἐνὸς σπιτιοῦ καὶ προσεύχονται. Ἡ ὥρα εἶναι ἐννέα πρωί. Ξαφνικὰ ἀκούστηκε ἓνα παράξενο βουητό, σὰ νὰ φύσησε δυνατὸς ἄνεμος. Τὸ σπίτι, ὅπου ἦτανε συγκεντρωμένοι οἱ μαθητές, συνταράχτηκε. Καί, τί θαῦμα!... Τὴν ἴδια στιγμή πύρινες γλῶσσες φάνηκαν ἐπάνω στὰ κεφάλια τῶν μαθητῶν.

Ἦτανε ἡ στιγμή ποὺ κατέβηκε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σὰν πύρινες γλῶσσες καὶ ἐπιφοίτησε καὶ φώτισε τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ καταφοβισμένοι ὡς τώρα μαθητὲς τοῦ Κυρίου ἔδιωξαν τὸ φόβο τους. Οἱ ψυχὲς ἀναθάρρησαν καὶ ὁ νοῦς φωτίστηκε. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μεταμόρφωσε τοὺς ἀμόρφωτους ψαράδες τῆς Τιβεριάδας σὲ Μεγάλους Ἀποστόλους καὶ σοφοὺς Δασκάλους. Μιλοῦνε ξένες γλῶσσες ποὺ δὲν ἤξεραν πρὶν. Διατυπώνουν ὑψηλὰ νοήματα, ὅπως οἱ σοφοὶ καὶ σπουδασμένοι ἄνθρωποι.

Τὰ πλήθη τοῦ κόσμου, ποὺ βρίσκονταν στὴν πόλη, ἔτρεξαν πρὸς ἐκεῖ ποὺ ἀκούστηκε ἡ βοή, νὰ μάθουν τί ἀκριβῶς συμβαίνει. Σὲ λίγο ὅλο ἐκεῖνο τὸ πλῆθος συγκεντρώθηκε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, ποὺ ἔμεναν οἱ Ἀπόστολοι καὶ ρωτοῦσε τί ἔγινε.

Οἱ μαθητὲς βγήκαν τότε ἔξω καὶ ἄρχισαν νὰ μιλοῦν στὰ πλήθη γιὰ τὸ Χριστὸ σὲ διάφορες γλῶσσες. Ἑλληνικὰ στοὺς Ἕλληνες, ἀραβικὰ στοὺς Ἀραβες, περσικὰ στοὺς Πέρσες, ρωμαϊκὰ στοὺς Ρωμαίους. Αὐτὸ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση στὸν κόσμο. Καὶ πολλοὶ ποὺ γνώριζαν τοὺς μαθητὲς, ἔλεγαν μὲ ἀπορία :

— Μὰ αὐτοὶ δὲν εἶναι οἱ ἀμόρφωτοι Γαλιλαῖοι; Τοὺς γνωρίζουμε πολὺ καλὰ. Πῶς σήμερα γνωρίζουν καὶ μιλοῦν ξένες γλῶσσες καὶ διηγοῦνται τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ σὰ ρήτορες;

Ἄλλοι ὅμως ποὺ δὲ μπορούσαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἔλεγαν :

— Μὴ τοὺς πιστεύετε καὶ μὴ τοὺς προσέχετε. Εἶναι μεθυσμένοι!

Ἡ κατηγορία αὐτὴ ἦτανε μιὰ ἀνόητη συκοφαντία. Ἕνας μεθυσμένος δὲν εἶναι ικανὸς νὰ μιλήσῃ οὔτε στὴ δική του γλῶσσα.

Ὁ Πέτρος, πού ἄκουσε τὴν κατηγορία, πῆρε ἀμέσως τὸ λόγο καὶ εἶπε στὰ πλήθη :

— "Ἄντρες Ἰουδαῖοι καὶ ὅλοι ἐσεῖς οἱ ξένοι, πού βρίσκεστε στὰ Ἱεροσόλυμα, μάθετε πὼς δὲν εἴμαστε μεθυσμένοι. Ἄλλωστε εἶναι πρῶτὴ ἀκόμη καὶ αὕτὴ τὴν ὥρα κανένas δὲ μεθάει. Τὸ κήρυγμά μας σὲ διάφορες γλῶσσες ὀφείλεται στὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού μᾶς φώτισε.

Καὶ συνέχισε ὁ Πέτρος τὴν ὁμιλία του μὲ θερμὰ λόγια, πού εἶχανε πηγὴ τους τὴν ἀγάπη καὶ τὴν πίστη του στὸν Κύριο. Θύμιζε σ' ὅλους τὰ θαύματα πού ἔκαμε ὁ Ἰησοῦς. Περιέγραψε τὸ σκληρὸ καὶ ἄδικο θάνατό Του, στὸν ὁποῖο τὸν καταδίκασαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰσραὴλ. Τοὺς διηγήθηκε ὕστερα μὲ πόση λαμπρότητα ἀναστήθηκε ὁ Κύριος καὶ τοὺς βεβαίωσε, ὅτι ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ μαθητές Του εἶδαν τὸν Κύριό τους μετὰ τὴν Ἀνάστασή Του. Καὶ συνέχισε :

— Αὐτόν, λοιπόν, τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν ἀνάστησε ὁ Θεὸς καὶ τὸν κάθισε στὰ δεξιὰ Του. Τοῦ ἔδωκε κάθε δύναμη καὶ ἐξουσία καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε, πὼς θὰ συντρίψῃ καὶ θὰ ὑποτάξῃ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια Του ὅλους τοὺς ἐχθρούς Του. Ἀφοῦ πῆρε ἀπὸ τὸν Πατέρα τὴν ὑπόσχεση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, φώτισε κι ἐμᾶς μὲ Τοῦτο τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτὸ εἶναι πού βλέπετε σεῖς τώρα, χωρὶς νὰ ἀκοῦτε.

Τὰ πλήθη ἄκουσαν τὰ λόγια τοῦ Πέτρου μὲ συντριβὴ τῆς καρδιάς. Καὶ ρωτοῦσαν τὸν Πέτρο καὶ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους τί πρέπει νὰ κάμουν γιὰ νὰ σωθοῦν.

Ὁ Πέτρος τοὺς κάλεσε νὰ βαπτιστοῦν στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν καὶ νὰ λάβουν τὴ Δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τρεῖς χιλιάδες ἄνθρωποι πίστεψαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα καὶ βαπτίστηκαν ἀπὸ τοὺς μαθητές.

Αὕτὴ τὴν ἡμέρα, πού εἶναι μεγάλη καὶ ἱστορικὴ ἀπὸ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν Πεντηκοστή. Καὶ λέγεται Πεντηκοστή, γιὰτι γιορτάζεται ἀκριβῶς πενήντα ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Στὴν Ἐκκλησία ψάλλεται τὸ παρακάτω Τροπάριο.

Εὐλογητὸς εἰ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλieiς ἀναδείξας καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ δι' αὐτῶν τὴν Οἰκουμένην σαγηνεύσας, Φιλάνθρωπε, δόξα Σοι.

3. Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ ἐκκλησία καὶ ὁ βίος τῶν πρώτων Χριστιανῶν

Οἱ τρεῖς χιλιάδες, πού πίστεψαν καὶ βαπτίστηκαν τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, σχημάτισαν τὴν πρώτην χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τὸ 33 μ.Χ. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡμέραν ἄρχισαν οἱ Ἀπόστολοι τὸ ἔργο τους. Οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶναι πιά οἱ ἀπλοῖχοι καὶ ἀμόρφωτοι ψαράδες. Εἶναι οἱ φωτισμένοι ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου, πού κηρύττουν τὸ Λόγον τοῦ Θεοῦ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Μέσα σὲ λίγες ἡμέρες οἱ πιστοὶ ἐγέναν πέντε χιλιάδες.

Καὶ ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἓνα δυνατὸ δεσμὸ μεταξὺ τους, ὁργανώθηκαν σὲ μιὰ χριστιανικὴ κοινότητα. Ἡ πρώτη αὕτη χριστιανικὴ κοινότητα εἶναι τὸ ἀριστουργηματικὸν ἔργον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, γιὰτὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τέλειους, ἀπὸ ἰδανικοὺς χριστιανούς. Ποτὲ ὥς τότε δὲν εἶχε ξαναφανεῖ στὸν κόσμον τόση ἀφοσίωση, τόση στοργὴ ἀνάμεσα σ' ἀνθρώπους, πού δὲν εἶχαν κανένα ἄλλο δεσμὸ μεταξὺ τους, παρὰ μονάχα τὴν ΑΓΑΠΗΝ. Μ' αὐτὴ τὴν ἀγάπην ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς θεμελίωσε τὴν ὠραιότερην καὶ τελειότερην θρησκείαν. Κανένας δὲ λογάριζε σὰν προσωπικὴν του περιουσίαν τὰ ὑπάρχοντά του. Ὅλα τὰ εἶχαν κοινά. Κανένας δὲ ἔλεγε «τὸ δικό μου». Ὅλοι ἔλεγαν «τὰ δικά μας». Τὰ σπίτια τους καὶ τὰ κάθε λογῆς κτήματά τους τὰ πουλοῦσαν καὶ ὅσα ἔπαιρναν τὰ παράδιδαν στοὺς Ἀποστόλους.

Πρῶτος ἔδωκε τὸ παράδειγμα ὁ Ἰωσῆς, πού λεγότανε καὶ Βαρνάβας (= παιδί τῆς παρηγοριᾶς).

Ὁ Βαρνάβας ἦτανε Λεβίτης καὶ καταγότανε ἀπὸ τὴν Κύπρον. Διακρινόταν γιὰ τὴ μεγάλην του πίστην καὶ τὴν ἀκέραιον ἀρετὴν του. Πούλησε τὸ χωράφι του καὶ τὰ χρήματα πού πῆρε τὰ παράδωσε στοὺς Ἀποστόλους. Τὸ ἴδιον ἔκαμαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι χριστιανοί. Ὅλοι τώρα ἀποτελοῦνε μιὰ οἰκογένειαν. Πιστεύουν πῶς εἶναι ὅλοι παῖδιά τοῦ ἰδιοῦ Πατέρα, τοῦ Θεοῦ. Εἶναι, λοιπόν, ἀδέρφια. Πηγαίνουν ὅλοι στὴν Ἀγάπην, ὅπως λέγανε τὰ κοινὰ δεῖπνα. Κάθονται σὲ μεγάλα τραπέζια, ὅπως τ' ἀδέρφια μιᾶς οἰκογένειας. Ἐνας ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους εὐλογεῖ τὸν ἄρτον, ὅπως ὁ Χριστὸς στὸ Μυστικὸν Δεῖπνον. Τελειώνουν τὸ φαγητὸ τους πάλι μετ' προσέυχῃ καὶ ὕστερα ἀποχωρίζονται μετ' ἓνα φίλημα ἀδελφικῆς ἀγάπης. Οἱ Ἀπόστολοι ἀσχολοῦνται μετ' τὸ κήρυγμα. Διδάσκουν δηλ. ὅσα εἶχαν διδασκῆται ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅσα εἶχαν ἀκούσει ἀπὸ τὸ θεῖον στόμα τοῦ Διδασκάλου τους. Δὲν ὑπάρχουν ἀνάμεσά τους οὔτε φθόνος οὔτε μίσος. Δὲν ὑπάρχουν διακρίσεις καὶ ἀδικίαι. Μιὰ μονάχα φιλο-

δοξία θερμαίνει την ψυχή τους. Ποιὸς θὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς ἄλλους καλύτερα. Ἡ ἀρετὴ τῆς Ἀγάπης εἶναι ἡ πολὺτιμη περιουσία τους. Πιστεύουν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πάντα παρὼν ἀνάμεσά τους καὶ τοὺς ὁδηγεῖ στὸ δρόμο, ποὺ ὁ ἴδιος ἐχάραξε.

Αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τῶν χριστιανῶν τῆς πρώτης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὸν τρόπο τοῦτο θὰ πηγᾷ ὁ θρίαμβος τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀπὸ κείνη τὴν πρώτη χριστιανικὴ κοινωνία ἐκπορεύτηκε τὸ κήρυγμα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἰσότητος μεταξὺ ὅλων τῶν ἀνθρώπων χωρὶς καμιά διάκριση.

Οἱ Ἀπόστολοι ἀκούραστοι διδάσκουν καὶ ἐπιστατοῦν στὶς ἱερὲς τελετὰς, στὴν προσευχὴ καὶ στὴ μελέτῃ τῶν Ἀγίων Γραφῶν, ὅπως τὶς συμπλήρωσε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

4. Ἡ θεραπεία τοῦ κωλοῦ ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Πέτρο

Λίγες μέρες ὕστερα ἀπὸ τὴν Πεντηκοστή, οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης πῆγαιναν στὸ ναὸ τοῦ Σολομώντα κατὰ τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ πόρτα τοῦ ναοῦ καθόταν ἓνας χωλός, ἀπὸ τὴ γέννησή του ἀνάπηρος, καὶ ζητοῦσε ἐλεημοσύνη ἀπὸ ὅσους ἐμπαιναν στὸ ναό. Ζήτησε καὶ ἀπὸ τοὺς δυὸ Ἀποστόλους. Ὁ Πέτρος τότε τοῦ εἶπε :

— Κοίταξέ μας!

Καὶ κεῖνος τοὺς κοίταξε μὲ προσοχή, νομίζοντας πῶς κάτι σημαντικὸ θὰ τοῦ δώσουν ὡς ἐλεημοσύνη. Τοῦ εἶπε πάλι ὁ Πέτρος :

— Χρήματα δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω. Σοῦ δίνω ὅμως ἀπὸ ὅ,τι ἔχω. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου σηκώσου καὶ περπάτησε.

Ὁ χωλὸς σηκώθηκε ἀμέσως καὶ στερεώθηκε στὰ πόδια του τόσο καλὰ ὥστε ἄρχισε νὰ περπατῇ καὶ νὰ πηδᾷ δοξάζοντας τὸ Θεό.

Ὁ λαὸς ποὺ ἔβλεπε τὸ χωλὸ κάθε μέρα στὴν πόρτα τοῦ ναοῦ νὰ ζητιανεύῃ, τὸν βλέπει τώρα νὰ περπατῇ καὶ νὰ δοξάζῃ τὸ Θεὸ καὶ μένει ἐκπληκτός. Καὶ ἐνῶ ὁ θεραπευμένος χωλὸς πηγαίνει μὲ τοὺς Ἀποστόλους στὴ στοὰ τοῦ Σολομώντα, οἱ ἄνθρωποι τὸν παρακολουθοῦν μὲ ἀπορία καὶ θαυμασμό.

— Μὴ θαυμάζετε ἐμᾶς, τοὺς εἶπε ὁ Πέτρος. Ὁ χωλὸς δὲ θεραπεύτηκε μὲ τὴ δική μας δύναμη, ἀλλὰ μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χρι-

στοῦ. Αὐτὸν ποὺ σεῖς θανατώσατε, ὁ Θεὸς τὸν ἀνάστησε. Εἴμαι βέβαιος, πὼς αὐτὸ ποὺ κάματε σεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες, τὸ κάματε ἀπὸ ἄγνοια. Γιὰ νὰ συγχωρεθῇτε ὅμως γιὰ τὸ ἐγκλήμα σας αὐτό, πρέπει νὰ μετανοήσετε καὶ νὰ πιστέψετε στὸ Χριστό.

Ἀνάμεσα στὸ λαό, ποὺ ἄκουγε τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ θαύμαζε γιὰ τὴ θεραπεία τοῦ χωλοῦ, ἦταν καὶ ἱερεῖς, ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ πολλοὶ Σαδδουκαῖοι.

Ὅταν ἄκουσαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι νὰ μιλοῦν γιὰ τὴν ἀνάστασι τοῦ Ἰησοῦ ἐκ νεκρῶν, ἀγανάχτησαν καὶ συνέλαβαν τοὺς Ἀποστόλους. Καὶ ἐπειδὴ εἶχε ἀρχίσει νὰ νυχτώνη, τοὺς φυλάκισαν γιὰ νὰ τοὺς φέρουν, τὴν ἄλλη μέρα στὸ δικαστήριον νὰ τοὺς δικάσουν. Πολλοὶ ὅμως ἀπ' αὐτοὺς, ποὺ ἄκουσαν τὸ κήρυγμα, πίστεψαν καὶ ἔτσι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἔγιναν πέντε χιλιάδες.

Τὴν ἄλλη μέρα συγκεντρώθηκαν στὰ Ἱεροσόλυμα οἱ ἄρχοντες, οἱ πρεσβύτεροι, οἱ γραμματεῖς καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀποτελοῦσαν τὸ Συνέδριον. Ἀνάμεσα στὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἦταν καὶ ὁ Ἄννας ὁ ἀρχιερέας καὶ ὁ Καϊάφας, οἱ θλιβεροὶ δικαστὲς τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐφεραν, λοιπόν, μπροστὰ τοὺς τοὺς δύο Ἀποστόλους καὶ τοὺς ρωτοῦσαν μὲ ποιά δύναμη ἢ σὲ τίνοσ' τὸ ὄνομα κάνουν αὐτὰ τὰ πράγματα. Ὁ Πέτρος τότε τοὺς ἀπάντησε :

— Ἄν μᾶς ἀνακρίνετε σήμερα ἐξαιτίας τῆς εὐεργεσίας μας σ' ἓναν ἄρρωστο καὶ ἀνάπηρο καὶ ἂν ἀπορῆτε μὲ ποιά δύναμη θεραπεύτηκε, μάθετε καὶ σεῖς καὶ ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ὁ χωλὸς θεραπεύτηκε στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ποὺ σεῖς Τὸν σταυρώσατε καὶ ὁ Θεὸς Τὸν ἀνάστησε.

Τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἔμειναν κατάπληκτα ἀπὸ τὸ θάρρος τῶν Ἀποστόλων. Καὶ ὅταν ἔμαθαν, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι ἄνθρωποι ἀγράμματοι, θαύμασαν καὶ τοὺς ἀναγνώρισαν. Οὐμῆθησαν, ὅτι αὐτοὶ ἦταν ἐκεῖνοι ποὺ ἀκολουθοῦσαν πάντοτε τὸν Ἰησοῦ. Ἐβλεπαν κοντὰ στοὺς Ἀποστόλους καὶ τὸ χωλὸ, ποὺ θεραπεύτηκε καὶ δὲν ἤξεραν τί νὰ ποῦν. Τοὺς διέταξαν νὰ βγοῦν ἔξω ἀπὸ τὸ Συνέδριον καὶ νὰ περιμένουν, γιὰ ν' ἀποφασίσουν μεταξύ τους τί πρέπει νὰ κάνουν μ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους. Ν' ἀρνηθοῦν τὸ θαῦμα, δὲ μπορούσαν, γιὰ τὸ εἶδαν καὶ τὸ ἔμαθαν ὅλοι οἱ κάτοικοι στὴν Ἱερουσαλὴμ. Τίποτε ἄλλο δὲ γίνεται, εἶπαν, παρὰ νὰ τοὺς φοβερίσουμε μὲ αὐστηρὴ τιμωρία, ἂν ξαναμιλήσουν σὲ ἄνθρωπο γιὰ τὸν Ἰησοῦ καὶ τὴν Ἀνάστασή Του.

Αὐτὸ καὶ ἔκαναν. Τοὺς κάλεσαν καὶ τοὺς σύστησαν νὰ μὴ διδάσκουν στὸ ἐξῆς στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, γιὰ τὸ τοὺς περιμένει πολὺ αὐστηρὴ τιμωρία.

— Εἶναι σωστὸ, ἀπάντησαν οἱ Ἀπόστολοι, νὰ ὑπακούσωμε σὲ

σᾶς καὶ ὄχι στὸ Θεό; Νὰ τὸ κρίνετε μόνοι σας. Ἐμεῖς δὲν εἶναι δυνα-
τὸ νὰ μὴν πληροφορησώμε τὸ λαὸ τί εἶδαμε καὶ τί ἀκούσαμε.

Καὶ ἐπειδὴ στὸ Συνέδριο δὲν ἤξεραν πῶς νὰ δικαιολογηθοῦν στὸ
λαό, ἂν τοὺς τιμωροῦσαν, τοὺς ἄφησαν ἐλεύθερους.

5. Θαύματα τῶν Ἀποστόλων

Οἱ Ἀπόστολοι εἶχαν ἀφοσιωθῇ στὸ ἔργο τους. Καὶ ἔργο τους
ἦταν ἡ διδασκαλία. Κήρυτταν, λοιπόν, τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ ἔκαναν
θαύματα στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἀσθενεῖς, παράλυτοι, χωλοί, τυφλοί,
δαιμονιζόμενοι, ζητοῦσαν καὶ ἔβρισκαν τὴ θεραπεία τους. Ὅποιοι
κατέφευγε στοὺς Ἀποστόλους μὲ πίστη, ἔπαιρνε ὅ,τι ζητοῦσε. Τόση
ἦταν ἡ φήμη τῶν Ἀποστόλων, καὶ τόση ἡ πίστη τῶν ἀνθρώπων, ὥστε
νὰ πιστεύουν πολλοί, πῶς καὶ ἡ σκιά ἀκόμη τοῦ Πέτρου, ἂν ἔπεφτε
ἐπάνω τους, ἀμέσως θὰ ἔβρισκαν τὴ θεραπεία τους. Οἱ κάτοικοι τῆς
Ἱερουσαλὴμ ἄκουαν καὶ μάθαιναν τὴ δραστηριότητα τῶν Ἀποστόλων
καὶ τοὺς ἔβλεπαν μὲ σεβασμὸ καὶ φόβο.

Ἄλλ' αὕτῃ ἡ δραστηριότητα τῶν Ἀποστόλων καὶ ἡ διάδοση τῆς
φήμης τους δὲν ἄρεσε καθόλου στὸν ἀρχιερέα καὶ στοὺς Σαδδουκαίους.
Σκέπτονταν, πῶς δὲν ὠφέλησε καθόλου ἡ θανατικὴ ποινὴ, ποὺ ἐπέβαλαν
στὸν Ἰησοῦ, ἀφοῦ οἱ ἀπλοῖκοι αὐτοὶ ψαράδες συνεχίζουν τὸ ἔργο Του.
Ἀγανακτισμένοι, λοιπόν, συνέλαβαν τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς φυλά-
κισαν γιὰ νὰ τοὺς δικάσουν τὴν ἄλλη μέρα.

Τὴ νύχτα ὁμοῦς παρουσιάστηκε στοὺς φυλακισμένους ἄγγελος
Κυρίου καὶ ἀφοῦ τοὺς ἄνοιξε τὶς πόρτες τῆς φυλακῆς, τοὺς ὡδήγησε
ἐξω, χωρὶς νὰ ἀντιληφτοῦν τίποτε οἱ φρουροί. Τοὺς εἶπε τότε ὁ ἄγγε-
λος :

— Πηγαίνετε στὸ ναὸ νὰ κηρύξετε στὸ λαό.

Πρῶι πρῶι ἦρθαν οἱ Ἀπόστολοι στὸ ἱερὸ καὶ ἄρχισαν νὰ διδάσκουν.
Στὸ μεταξύ τὸ Συνέδριο ἔστειλε στρατιῶτες στὴ φυλακὴ νὰ παραλά-
βουν τοὺς φυλακισμένους γιὰ νὰ τοὺς δικάσουν.

Οἱ στρατιῶτες βρῆκαν τοὺς φύλακες στὴ θέση τους καὶ τὶς φυλα-
κὲς κατάκλιστες, ἀλλὰ χωρὶς τοὺς φυλακισμένους. Γύρισαν στὸ Συνέ-
δριο καὶ ἀνάφεραν τὰ καθέκαστα. Ἡ πληροφορία ἀνησύχησε τὰ μέλη
τοῦ Συνεδρίου. Δὲμποροῦσαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἀπουσία τῶν Ἀπο-
στόλων ἀπὸ τὶς φυλακὲς. Ἦρθαν ὁμοῦς ἄλλοι ἀπὸ τὸ ναὸ καὶ τοὺς πλη-
ροφόρησαν, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι βρίσκονται στὸ ναὸ καὶ διδάσκουν τὸ
λαό. Ἔστειλαν τότε ὑπηρέτες μὲ τὸ στρατηγὸ καὶ τοὺς συνέλαβαν χωρὶς

νά χρησιμοποιοῦσιν καμιά βία, γιατί φοβήθηκαν μήπως τοὺς λιθοβολήσῃ ὁ λαός. Τοὺς ὡδήγησαν στὸ Συνέδριο καὶ τοὺς ρώτησαν :

— Γιατί ἐπιμένετε νὰ διδάσκετε, ἀφοῦ σᾶς τὸ ἀπαγορέψαμε; Σεῖς ξεσηκώσατε τὴν πόλιν τῆς Ἱερουσαλὴμ μετὰ τὰς διδασκαλίας σας καὶ δὲν παύετε νὰ μᾶς κατηγοροῦτε, ὅτι ἔχουμε τὴν εὐθύνῃ γιὰ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Τί ἔχετε ν' ἀπαντήσετε;

Ὁ Πέτρος πῆρε τὸ λόγο καὶ τοὺς ἔδωσε τὴν ἀπάντησιν :

— Πρέπει νὰ πειθαρχοῦμε μᾶλλον στὸ Θεὸ παρά στοὺς ἀνθρώπους. Σεῖς θανατώσατε τὸν Ἰησοῦ μετὰ σταυρικὸ θάνατο, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μας τὸν ἀνάστησε. Μετὰ τὴν Ἀνάστασίν Του τὸν ἀνύψωσε στὸν οὐρανὸ καὶ τὸν ὤρισε ἀρχηγὸ καὶ Σωτῆρα, γιὰ νὰ δώσῃ στοὺς ἀπογόνους τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸ μυστήριον τῆς μετάνοιας καὶ τὴ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν. Ἐμεῖς εἴμαστε μάρτυρες γιὰ ὅλα αὐτά.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Πέτρου ἐτάραξε τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου καὶ στὸ θυμὸ τοὺς σκέπτονται νὰ τοὺς καταδικάσουν σὲ θάνατο. Καὶ θὰ τὸ πραγματοποιοῦσαν, ἂν δὲν τοὺς ἐμπόδιζε ὁ Γαμαλιήλ.

Ὁ Γαμαλιήλ ἦταν Φαρισαῖος καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ σεβαστὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου. Ἦταν νομοδιδάσκαλος μετὰ ἀξία καὶ τίμιος. Ὁ λόγος τοῦ ἀκούεσθαι μετὰ σεβασμῷ. Δὲν παρασύρθηκε αὐτὸς ἀπὸ τὸν ἀνόητο θυμὸ τῶν ἄλλων. Διάταξε τοὺς Ἀποστόλους ν' ἀποσυρθοῦν ἀπὸ τὴν αἵθουσα καὶ ὅταν ἔμειναν μόνον οἱ τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου, τοὺς εἶπε, πῶς θὰ εἶναι μάταιον νὰ πάρουν μὴ τόσο σκληρὴ ἀπόφασις γιὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς. Εἶναι προτιμότερον, τοὺς σύστησε, νὰ τοὺς ἀφήσουμε ἐλεύθερους, γιατί ἂν ἡ διδασκαλία τοὺς προέρχεται ἀπὸ ἀνθρώπους, μόνῃ της θὰ σβῇ καὶ θὰ χαθῇ, ὅπως ἐγένε καὶ σὲ τόσας ἄλλας παρόμοιες περιπτώσεις. Ἄν ὅμως ἡ διδασκαλία τοὺς προέρχεται ἀπὸ τὸ Θεόν, καμιά δύναμις δὲ θὰ μπορέσῃ ν' ἀντισταθῇ σ' αὐτή. Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι πού θὰ γίνετε θεομάχοι.

Τὴ σύστασις τοῦ Γαμαλιήλ τὴν παραδέχτηκαν ὅλοι ὡς λογικὴ καὶ δίκαιη. Ἔτσι τὸ Συνέδριον οὔτε τώρα τιμώρησε τοὺς Ἀποστόλους καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἐσχάτην ποινὴν, τὸ θάνατο. Τοὺς κάλεσαν μόνον καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔδειραν, τοὺς ἀπόλυσαν μετὰ τὴν ἀπειλὴν τῆς σκληρῆς τιμωρίας, ἂν συνεχίσουν νὰ μιλοῦν γιὰ τὸν Ἰησοῦ.

Οἱ Ἀπόστολοι ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Συνέδριον χαρούμενοι, γιατί ἀξιώθηκαν νὰ τιμωρηθοῦν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

6. Ἐκλογὴ διακόνων

Τὴν πρώτην χριστιανικὴ ἐκκλησίαν τὴ διοικοῦσαν, ὅπως ἦταν φυσικό, οἱ Ἀπόστολοι. Ὁ ἀριθμὸς ὅμως τῶν χριστιανῶν μέρα μετὰ τὴν ἡμέραν μεγάλωνε καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ποὺ ἦταν ἀπασχολημένοι μετὰ τὸ κήρυγμα, δὲν προλάβαιναν νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ φροντίζουν γιὰ ὅλες τὶς ἀνάγκες τῆς χριστιανικῆς κοινότητος. Γιὰ νὰ μὴν παραμελήσουν, λοιπόν, τὸ κύριον ἔργον τοὺς, τὸ κήρυγμα, συμβούλεψαν τοὺς χριστιανούς νὰ ἐκλέξουν ἑπτὰ μορφωμένους, τίμιους καὶ ἐνάρετους χριστιανούς, γιὰ ν' ἀναλάβουν αὐτοὶ νὰ διαχειρίζονται τὴν κοινὴν περιουσίαν τῆς κοινότητος. Καὶ οἱ χριστιανοί, σύμφωνα μετὰ τὴν ὑπόδειξιν, διάλεξαν ἑπτὰ πιστοὺς καὶ τοὺς παρουσίασαν στοὺς Ἀποστόλους. Οἱ Ἀπόστολοι, ἀφοῦ προσευχήθηκαν, ἔβαλαν τὰ χεῖρά τους ἐπάνω στὰ κεφάλια τῶν ἑπτὰ διαλεχτῶν χριστιανῶν καὶ παρακάλεσαν τὸ Θεὸ νὰ τοὺς δώσῃ τὴ Θείαν χάριν Του, γιὰ νὰ γίνουν ἄξιοι τοῦ ἔργου, ποὺ ἀναλαμβάνουν.

Ἡ πράξις αὕτη λέγεται χειροτονία. Οἱ Ἀπόστολοι δηλ. χειροτόνησαν τοὺς ἑπτὰ πιστοὺς καὶ τοὺς ὀνόμασαν διακόνους. Ἀπὸ αὐτῆς τῆς στιγμῆς οἱ διάκονοι ἔγιναν πολῦτιμοι βοηθοὶ τῶν Ἀποστόλων στὸ ἔργον τοὺς. Στὴν ἀρχὴ βοηθοῦσαν στὴ διαχείριση τῆς περιουσίας καὶ στὰ ἔργα φιλανθρωπίας. Ἀργότερα ὅμως τοὺς βοηθοῦσαν καὶ στὸ κήρυγμα.

Οἱ πρῶτοι διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας ἦταν οἱ ἐξῆς: Στέφανος, Φίλιππος, Πρόχορος, Νικάνορας, Τίμωνας, Παρμενᾶς καὶ Νικόλαος.

Ἡ χειροτονία τῶν ἑπτὰ διακόνων προσδιόρισε καὶ τὸν τρόπο μετὰ τὸν ὁποῖο θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεται στὸ ἐξῆς ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ χειροτονία τῶν κληρικῶν.

7. Ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος

Ὁ Στέφανος, ὅπως εἶδαμε, ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἑπτὰ διακόνους. Ἄνθρωπος μετὰ μεγάλη καὶ θερμὴ πίστη ἔδειξε μεγάλη δραστηριότητα. Δὲν περιορίστηκε στὴ φροντίδα γιὰ τοὺς φτωχοὺς καὶ στὴ διανομὴ τῆς ἐλεημοσύνης. Ἀπλώσε τὴ δραστηριότητά του καὶ πρὸς πέρα, στὴ διδασκαλίαν, μ' ἓνα ἐλκυστικὸ καὶ θερμὸ κήρυγμα. Δίδασκεν καὶ αὐτός, ὅπως οἱ Ἀπόστολοι, μετὰ ἀκάματο ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν.

Ἦταν τόση ἡ ἱκανότητά του, ὥστε κανένας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς καὶ νομιμοδιδασκάλους Ἰουδαίους τῆς ἐποχῆς του δὲ μποροῦσε νὰ τὸν νικήσῃ στὰ ἐπιχειρήματα καὶ στὴ σοφίαν τῶν λόγων του.

“Ο,τι όμως δὲ μπορούσαν νὰ κάμουν μὲ τὶς γνώσεις τοὺς καὶ τὴ μόρφωσή τοὺς, τὸ κατάφεραν μὲ τὴ συκοφαντία. Κατηγορήσαν τὸ Στέφανο στὸ λαὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς, ὅτι βλασφημεῖ κατὰ τοῦ Μωυσῆ καὶ κατὰ τοῦ Θεοῦ. Βρῆκαν καὶ ψευτομάρτυρες καὶ βεβαιώθηκε ἡ ψεύτικη κατηγορία.

Τὸν συνέλαβαν τότε καὶ τὸν ἔφεραν στὸ Συνέδριο νὰ τὸν δικάσῃ. Ἦρθαν καὶ οἱ ψευτομάρτυρες καὶ βεβαίωσαν, πῶς ὁ Στέφανος δὲν παύει νὰ λέῃ βλασφημίες καὶ γιὰ τοῦτο τὸν ἅγιο τόπο καὶ κατὰ τοῦ Νόμου. Τὸν ἀκούσαμε, μάλιστα, νὰ λέῃ, εἶπαν, πῶς ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος θὰ καταλύσῃ τοῦτον τὸν τόπο καὶ θὰ μεταβάλῃ τὰ ἔθιμα ποὺ μᾶς ἄφησε ὁ Μωυσῆς.

“Ολοι ὅσοι ἦτανε στὸ Συνέδριο κοίταξαν τότε τὸ Στέφανο καὶ εἶδαν τὸ πρόσωπό του τόσο φωτεινὸ σὰν νὰ ἦτανε ἀγγελικό.

— Εἶναι ἀλήθεια, λοιπόν, ὅσα σοῦ κατηγοροῦν; ρώτησε ὁ ἀρχιερέας.

Ὁ Στέφανος ἦτανε δεινὸς ρήτορας. Εἶχε δυνατό λόγο. Καὶ ὁ λόγος του πῆγαζε ἀπὸ τὴ βαθιὰ του πίστη στὸν Κύριο. Πρὶν νὰ ἐξαπολύσῃ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ λόγου του διηγήθηκε μὲ ἡρεμὴ καὶ εἰρηνικὴ ψυχὴ τὴ θρησκευτικὴ ἱστορία τῶν Ἑβραίων. Τοὺς θύμιζε τὴν προστασία ποὺ τοὺς ἔδειξε ὁ Θεὸς καὶ τὴν ἀπιστία καὶ ἀχαριστία τῶν προγόνων τοὺς. Ὑστερα τοὺς ἔκαμε αὐστηρὲς ἐπικρίσεις :

«Σκληρόκαρδοι, ποὺ ἐναντιώνεστε πάντα σας στὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ὅπως ἀκριβῶς καὶ οἱ πρόγονοί σας. Ποιὸν ἀπὸ τοὺς προφῆτες δὲν καταδίωξαν οἱ πατέρες σας; Αὐτοὶ δὲν τοὺς θανάτωσαν, γιὰτὶ προφήτεψαν τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία; Αὐτοῦ τοῦ Μεσσία ἐσεῖς γίνετε προδότες καὶ φονιάδες».

Τὰ λόγια τοῦ Στέφανου ἦτανε ἓνα σκληρὸ ράπισμα στὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ θυμὸς καὶ ἡ μανία τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου γιὰ ἐκδίκηση πλημμύρισε τὶς ψυχές τοὺς καὶ φλόγισε τὶς ἀνομες καρδιές τοὺς.

Σ' αὐτὴ τὴ μανία ὁ Στέφανος τί ἄλλο εἶχε ν' ἀντιτάξῃ παρὰ τὴ βαθιὰ πίστη του στὸν Ἰησοῦ; Σήκωσε, λοιπόν, τὰ μάτια του στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε : «Νά! βλέπω ἀνοιχτοὺς τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸν Ὑῖὸν τοῦ Ἀνθρώπου νὰ κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ...».

Αὐτὸ ἔγινε αἰτία νὰ ξεχειλίσῃ τὸ ποτήρι τῆς ὀργῆς τῶν δικαστῶν. “Ολοι τοὺς φρούαξαν καὶ ὤρμησαν ἐναντίον του καὶ ἀφοῦ τὸν ὀδήγησαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν σὲ μέρος ἀνοιχτό, ἄρχισαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν μὲ πεῖσμα, μὲ μανία. Γιὰ νὰ εἶναι μάλιστα ἐλεύθεροι στὶς κινήσεις τοὺς, ἔβγαλαν τὰ ἐπανωφόρια τοὺς. Ἕνας νεαρὸς Ἰουδαῖος, ποὺ τὸν ἔλεγαν Σαούλ, ἀνάλαβε νὰ τὰ φυλάξῃ.

Βροχὴ ἐπεφταν οἱ πέτρες ἐπάνω στὸ Στέφανο. Κι αὐτὸς γονατισμένος σήκωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ λέγοντας : «Κύριε, μὴ στή-

σης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην», δηλ. «Μὴ λογαριάσης, Θεέ μου, αὕτη τὴν ἁμαρτίαν τους».

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ξεψύχησε. Παράδωσε τὸ πνεῦμα στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἕνας σωρὸς ἀπὸ πέτρες σκέπασε τὸ καταπληγωμένο σῶμα του. Ὁ Ἀρχιδιάκονος Στέφανος εἶναι ὁ πρῶτος μάρτυρας τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀκολούθησε μιὰ ὁλόκληρη στρατιὰ ἀπὸ μάρτυρες τὸ παράδειγμά του. Ἐπὶ πολλὰ χρόνια πλῆθος μαρτύρων ἔγραψαν μὲ τὸ αἷμα τους τὴ χριστιανικὴ ἱστορία καὶ πότισαν τὸ δέντρο τοῦ χριστιανισμοῦ. Πρῶτος ὅμως ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ Στέφανος. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία τὸν ὀνόμασε Πρωτομάρτυρα.

Τὴ μνήμη τοῦ Πρωτομάρτυρα Στεφάνου τὴ γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στὶς 27 Δεκεμβρίου.

8. Ὁ Διάκονος Φίλιππος

Ὑστερα ἀπὸ τὸ λιθοβολισμὸ καὶ τὸ μαρτυρικὸ θάνατο τοῦ Στεφάνου ἀκολούθησε ἄγιος διωγμὸς κατὰ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ τοὺς ἀγριότερους διώκτες τῶν χριστιανῶν ἦταν ὁ Σαοὺλ, ποὺ εἶχε διακριθῇ στὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου, κρατώντας τὰ ἐπανωφόρια τῶν βασανιστῶν καὶ παρακινώντας τους νὰ χτυποῦν χωρὶς ἔλεος τὸν Πρωτομάρτυρα.

Ὁ Σαοὺλ ἔμπαινε στὰ χριστιανικὰ σπίτια καὶ ἄντρες καὶ γυναῖκες τοὺς ἔσερνε στὴ φυλακή. Τὸ ὄνομά του εἶχε καταντήσῃ ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν χριστιανῶν.

Γιὰ ν' ἀποφύγουν τὴ φυλακὴ καὶ τίς κακοποιήσεις ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ διασκορπίστηκαν σὲ διάφορες πόλεις τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Σαμάρειας. Μόνο οἱ Ἀπόστολοι ἔμειναν στὶς θέσεις τους στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς, ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν ἱερὴ πόλη, ἦταν καὶ ὁ διάκονος Φίλιππος, ποὺ ἦταν ἐξέισου φλογερὸς καὶ πιστὸς μὲ τὸ Στέφανο.

Ὁ Φίλιππος ἤρθε στὴν πόλη τῆς Σαμάρειας καὶ ἄρχισε νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ νὰ κάνῃ θαύματα. Πολλοὶ Σαμαρεῖτες, ἄντρες καὶ γυναῖκες, πίστεψαν στὴ διδασκαλίᾳ του καὶ βαπτίστηκαν.

Ὅταν πληροφορήθηκαν οἱ Ἀπόστολοι στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅτι οἱ Σαμαρεῖτες δέχτηκαν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, ἔστειλαν ἐκεῖ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη, γιὰ νὰ ἐνισχύσουν τοὺς νεοφώτιστους χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς

μεταδώσουν τὸ "Ἅγιο Πνεῦμα.

Ἀνάμεσα στοὺς νεοφώτιστους ἦταν καὶ ὁ Σίμωνας ὁ μάγος. Αὐτὸς μὲ τὰ μάγια του εἶχε προκαλέσει τὸ θαυμασμὸ τῶν Σαμαρειτῶν καὶ εἶχε κατορθώσει νὰ τοὺς πείσῃ νὰ τὸν θεωροῦν σὰν ἓνα εἶδος ἀνθρώπου ὑπερφυσικοῦ. Ὅταν ὅμως ὁ Σίμωνας εἶδε τὰ πραγματικὰ θαύματα καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Φιλίππου, πίστεψε καὶ αὐτὸς καὶ βαφτίστηκε. Τώρα ποὺ ἤρθαν οἱ Ἀπόστολοι στὴ Σαμάρεια καὶ εἶδε τὴ θεϊκὴ τους δυνάμη, σκέφτηκε πὼς θὰ εἶχε μεγάλο συμφέρον, ἂν ἀποχτοῦσε καὶ αὐτὸς τὸ δικαίωμα καὶ τὴ δυνάμη νὰ χαρίζῃ "Ἅγιο Πνεῦμα ὅπως οἱ Ἀπόστολοι.

Πλησίασε τότε τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς πρόσφερε πολλὰ χρήματα λέγοντας: «Δώστε καὶ σὲ μένα αὐτὴ τὴν ἐξουσία, ὥστε σὲ ὅποιον ἐπιθέσω τὰ χέρια μου νὰ δέχεται "Ἅγιο Πνεῦμα».

Ὁ Πέτρος ὅμως τὸν καταράστηκε μὲ ὀργή καὶ τοῦ εἶπε: «Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν». Δηλ. «Νὰ χαθῇς καὶ σὺ καὶ τὰ χρήματά σου, ποὺ νόμισες πὼς ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μπορεῖ νὰ ἀγοραστῇ μὲ χρήματα». Ἀπὸ τότε ἡ Ἐκκλησία ἀπαγορεύει αὐστηρὰ νὰ πουλιέται ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ ἱεροσύνη. Τὴν πράξιν αὐτὴ τὴν ὀνομάζει σιμωναίαν ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μάγου Σίμωνος.

Οἱ Ἀπόστολοι ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες παραμονῆς στὴν πόλιν τῆς Σαμάρειας βγήκαν σὲ περιοδεῖα σὲ πολλὰς κωμοπόλεις στὴ Σαμάρεια κηρύττοντας τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ κατόπι γύρισαν στὰ Ἱεροσόλυμα.

9. "Ενας ἐπίσημος ἐθνικὸς γίνεται Χριστιανὸς

Αὐτὲς τὶς ἡμέρες ἐπέστρεφε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα στὴν πατρίδα του ὁ διαχειριστὴς τῆς βασιλείσσης τῆς Αἰθιοπίας, κάτι σὰν ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς χώρας δηλ.

Φαίνεται πὼς ὁ ἄρχοντας αὐτὸς ἔκανε ταχτικὲς ἐπισκέψεις στὰ Ἱεροσόλυμα, γιὰ νὰ προσκυνᾷ τὸ Θεὸ τοῦ Ἰσραὴλ. Τώρα ταξίδευε μὲ ἄμαξα καὶ γιὰ νὰ μὴ χάνῃ τὸν καιρὸ του στὸ μακρινὸ ταξίδι του, μελετοῦσε τὴν Παλαιὰ Διαθήκη. Τοῦ εἶχε κάμει ζωερὴ ἐντύπωση ὁ προφῆτης Ἡσαΐας καὶ μάλιστα ἡ προφητεία στὴν ὁποία ὁ Ἡσαΐας προλέγει τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅπως συνήθιζαν ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ, ὁ ἄρχοντας τῆς Αἰθιοπίας διάβαζε μεγαλόφωνα, χωρὶς καὶ νὰ καταλαβαίνει καλὰ καλὰ τί διάβαζε.

Ξαφνικὰ ἄκουσε πολὺ κοντὰ του μιὰ φωνὴ νὰ τοῦ λέη:

— Γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; Δηλ. Καταλαβαίνεις αὐτὰ ποὺ διαβάξεις;

— Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ καταλαβαίνω τὸ νόημα αὐτῶν ποὺ διαβά-
ζω, χωρὶς νὰ μὲ βοηθήσῃ κάποιος ποὺ νὰ ξέρῃ; τοῦ ἀπάντησε ὁ ἄρχον-
τας καὶ τὸν παρακάλεσε ν' ἀνεβῇ κοντὰ στὸ ἅμαξι νὰ συζητήσουν.

Ὁ Φίλιππος, ποὺ εἶχε φύγει μὲ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆ Σαμάρεια
εἶχε ἀκολουθήσει τὸν ἴδιο δρόμο μὲ τὸν Αἰθίοπα ἄρχοντα. Τὸν ἄκουσε
ποὺ διάβαζε μεγάλωφωνα καὶ τοῦ μίλησε, ὅπως εἶπαμε. Τώρα ποὺ τὸν
κάλεσε στὸ ἅμαξι τοῦ ὁ ἄρχοντας, ἀνέβηκε καὶ κάθισε κοντὰ του. Ὁ
Αἰθίοπας τὸν παρακάλεσε νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ τί ἀκριβῶς θέλει νὰ πῇ ἡ
προφητεία ποὺ διάβαζε καὶ δὲν ἐννοοῦσε.

Ἀφορμὴ ζητοῦσε καὶ ὁ Φίλιππος καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ μιλῇ γιὰ
τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό. Τοῦ μίλησε γιὰ τὴ Θεία γέννηση τοῦ
Ἰησοῦ, γιὰ τὴ διδασκαλία Του καὶ γιὰ τὰ θαύματά Του. Τοῦ περιέγρα-
ψε τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου, τὴν Ἀνάστασή Του καὶ τέλος τὴν Ἀνάληψή
Του στοὺς οὐρανοὺς.

Συνεχίζοντας ὁ Φίλιππος πρόσθεσε, πῶς ὁ Κύριος εἶπε στοὺς μαθη-
τές του: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἐκεί-
νη ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ περνοῦσαν ἀπὸ τὸ νερὸ μιᾶς πηγῆς. Εἶδε ὁ Αἰ-
θίοπας τὸ νερὸ καὶ λέει στὸ Φίλιππο:

— Νά, ἐδῶ εἶναι τὸ νερό! Τί μ' ἐμποδίζει νὰ βαφτιστῶ τώρα;

— Ἄν πιστεῦς μὲ ὅλη σου τὴν καρδιά, μπορεῖς νὰ βαφτιστῇς,
ἀπαντᾷ ὁ Φίλιππος.

— Πιστεύω, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἶπε ὁ
ἄρχοντας.

Καὶ σ' ἐκείνη τὴν ἐρημιὰ στάθηκε ἡ ἅμαξα καὶ κατέβηκαν καὶ οἱ
δύο κοντὰ στὸ νερό, ὅπου ὁ Αἰθίοπας ὑπουργὸς βαπτίστηκε, καὶ ὁ Φί-
λιππος ἐγίνε ἀφαντος μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Δὲν τὸν
εἶδε πλέον ὁ ἄρχοντας τῆς Αἰθιοπίας, συνέχισε ὅμως τὸ δρόμο του χα-
ρούμενος καὶ μὲ θερμὴ πίστη γιὰ τὸν Ἰησοῦ. Ἦρθε στὴν πατρίδα του,
πρῶτος αὐτὸς χριστιανὸς στὴν Αἰθιοπία, καὶ καθὼς ἔλεγε, κήρυξε τὴ
θρησκεία τοῦ Χριστοῦ στὴ χώρα του καὶ ἱδρύσε τὴν πρώτη χριστιανικὴ
Ἐκκλησίαν.

10 Ἀπόστολος Παῦλος

α. Γέννηση καὶ σπουδές τοῦ Παύλου: Ὁ Παῦλος εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς πιὸ σημαντικές προσωπικότητες τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ. Εἶναι ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, πού σκόρπισε παντοῦ τὸ χριστιανικὸ φῶς. Χάρη στὸν Παῦλο ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἀπλώθηκε παντοῦ.

Ὁ Παῦλος ὥστόσο δὲν ἦτανε χριστιανὸς ἀπὸ τὰ πρῶτα του βήτα. Ἀντίθετα μάλιστα ἦτανε φανατικὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν. Στὸ λιθοβολισμὸ τοῦ Πρωτομάρτυρα Στέφανου τὸν εἶδαμε, τὸ Σαοὺλ, νὰ παρακινῇ τοὺς Ἰουδαίους νὰ φανοῦν σκληροὶ στὸ μάρτυρα. Τὸν εἶδαμε ἀκόμη νὰ κυνηγᾷ τοὺς χριστιανούς με μίσος καὶ πάθος.

Ὁ Παῦλος, πού λεγόταν Σαοὺλ, γεννήθηκε στὴν Ταρσό τῆς Κιλικίας τὸ 4 ἢ 5 μ.Χ. ἀπὸ τῇ φυλῇ τοῦ Βενιαμίν. Ὁ πατέρας του, πλούσιος ἔμπορος, ἀνῆκε στὴν τάξη τῶν Φαρισαίων. Ἦθελε δὲ καὶ τὸ παιδί του, ὁ Σαοὺλ ἢ Σαῦλος, νὰ μορφωθῇ σύμφωνα με τίς αὐστηρὲς ἀρχές τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου.

Ὅταν ὁ Σαοὺλ τελείωσε τίς σπουδές του στὴν Ταρσό, τὸν ἔστειλε στα Ἱεροσόλυμα, ὅπου διδάχτηκε τὸ Μωσαϊκὸ νόμο ἀπὸ τὸν περίφημο τότε διδάσκαλο Γαμαλιήλ. Σύμφωνα δὲ με τὴν ἀνατροφή καὶ τὴ μόρφωση πού πῆρε, ἀφοσιώθηκε με ζῆλο στὶς ἰουδαϊκὲς παραδόσεις. Καὶ τοῦτος ὁ ζῆλος ἦτανε ἡ αἰτία νὰ μισήσῃ μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς φλογερῆς ψυχῆς του τὴ χριστιανικὴ θρησκεία, πού, καθὼς πίστευε, ἀνέτρεπε τὸ Μωσαϊκὸ νόμο καὶ καταργοῦσε τίς ἰουδαϊκὲς συνήθειες. Γι' αὐτὸ καὶ πρωτοστατεῖ στοὺς διωγμούς κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ γίνεται τὸ φόβητρο τῶν πιστῶν τῆς νέας θρησκείας.

Ὅπως εἶδαμε σὲ προηγούμενα κεφάλαια, οἱ χριστιανοὶ τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινότητας τῶν Ἱεροσολύμων διασκορπίστηκαν ἐξαιτίας τῶν διωγμῶν. Ἐγκατέλειψαν τὴν αὐστηρὴ Ἱερουσαλὴμ καὶ πῆγαν σὲ ἄλλες πόλεις, ὅπου σχημάτισαν πυρῆνες χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν. Οἱ Ἀπόστολοι μόνο δὲν ἔφυγαν ἀπὸ τὴν ἅγια πόλη. Ἐμείναν, γιατί δὲν ἔπρεπε νὰ διαλυθῇ καὶ νὰ χαθῇ ἡ Πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τοῦ κόσμου. Ἀπ' αὐτὴ πῆγασαν ὅλες οἱ δυνάμεις, πού δημιούργησαν τὴ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, πού ἀπλώθηκε παντοῦ καὶ διαδόθηκε σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ὁ διωγμός, στὸν ὁποῖο πρωτοστατεῖ ὁ Παῦλος, ὄχι μονάχα δὲν ἔσβησε τὴ λαμπρὴ φλόγα τῆς νέας θρησκείας, μὰ ἀντίθετα ἔγινε αἰτία νὰ διαδοθῇ καὶ σ' ἄλλες μεγάλες πόλεις.

Μιὰ τέτοια πόλη ἦτανε καὶ ἡ Δαμασκός, πόλη ἀρχαία καὶ μεγάλη, στὴ Συρία. Ἡ σπουδαιότητά της καὶ ἡ ἀπόστασή της ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ συγκεντρωθοῦν ἐκεῖ οἱ περισσότεροι φυγάδες χριστιανοί.

Ὁ Ἅγιος Παῦλος

Και ἐπειδὴ ἐκεῖ οἱ χριστιανοὶ ἦταν πολυπληθεῖς, ἐπόμενο ἦταν νὰ ὀδηγηθοῦνε ἐκεῖ καὶ οἱ διώκτες τους, καὶ πρῶτος καὶ καλύτερος ὁ Σαοῦλ, ποῦ ὁ ζῆλος του γιὰ τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία τροφοδοτοῦσε τὸ μίσος του κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ἐφοδιάζεται, λοιπόν, μὲ συστατικὲς ἐπιστολὰς ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν Ἱεροσολύμων πρὸς τὶς συναγωγὰς τῆς Δαμασκοῦ καὶ ξεκινάει νὰ διαλύσῃ τὴ χριστιανικὴ κοινότητα τῆς Δαμασκοῦ.

β. Τὸ φῶς τῆς Δαμασκοῦ (θ', 1 - 19): Εἶναι μεσημέρι, ὅταν ὁ Σαοῦλ μὲ τοὺς συνοδοὺς του πλησιάζουν στὴ Δαμασκό. Δὲν ἀπέχουν παρὰ δέκα χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν πόλη, δηλ. λιγότερο ἀπὸ τρεῖς ὥρες περπάτημα. Οἱ ἀκόλουθοί του ἐμπνέονται ἀπὸ τὰ σχέδιά του καὶ φανατίζονται ἀπὸ τὴν ὁργὴ του.

Ξαφνικὰ ἓνα λαμπρὸ φῶς, πὺλ λαμπρὸ καὶ ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, περιέλαμψε τὸ Σαοῦλ καὶ τοὺς συντρόφους του. Τρομοκρατημένοι οἱ ὀδοιπόροι πέφτουν στὴ γῆ, ἐνῶ μιὰ φωνὴ λέει:

— Σαοῦλ, Σαοῦλ, τί μὲ διώκεις;

— Ποιὸς εἶσαι, Κύριε;

— Ἐγὼ εἰμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖο σὺ καταδιώκεις. Εἶναι σκληρὸ γιὰ σένα νὰ λακτίζεις πρὸς κέντρα.

Τρέμει ἀπὸ τὸ φόβο του ὁ Σαοῦλ καὶ ἡ ἀγωνία τὸν ἀναστατώνει. Καὶ ρωτᾷ:

— Κύριε, τί θέλεις νὰ κάμω;

— Σηκώσου καὶ πήγαινε στὴν πόλη. Ἐκεῖ θὰ σοῦ ποῦν τί πρέπει νὰ κάμῃς.

Οἱ σύντροφοί του ἀκοῦνε τὴ φωνὴ χωρὶς νὰ βλέπουν κανένα καὶ στέκονται ἄφωνοι. Σηκώθηκε καὶ ὁ Παῦλος, ἀλλὰ δὲ βλέπει νὰ περπατήσει. Εἶναι τυφλός. Οἱ σύντροφοί του γίνονται ὀδηγοί του ὡς τὴ Δαμασκό.

Τρεῖς μέρες ὁ Σαοῦλ εἶναι τυφλός. Δὲν τρώγει καὶ δὲν πίνει. Μόνο προσεύχεται. Μετανοεῖ μὲ συντριβὴ γιὰ τοὺς διωγμούς, ποὺ ἔχει κάμει καὶ αὐτοὺς ποὺ ἔχει ὀργανώσει κατὰ τῶν χριστιανῶν, καὶ ζητάει τὴ συγγνώμην τοῦ Κυρίου. Καὶ ὁ Κύριος, ποῦ προορίζει τὸν Παῦλο γιὰ ἀπόστολο τῶν ἐθνῶν δὲν τὸν ἐγκαταλείπει.

Στὴ Δαμασκὸ ἦταν καὶ ἓνας μαθητής, ποῦ τὸν ἔλεγαν Ἀνανία. Σ' αὐτὸν παρουσιάστηκε ὁ Κύριος σὲ ὄραμα καὶ τοῦ εἶπε:

— Πήγαινε στὴν ὁδὸ, ποῦ λέγεται εὐθεία, στὸ σπίτι τοῦ Ἰούδα. Ἐκεῖ θὰ ζητήσης τὸν Παῦλο ἀπὸ τὴν Ταρσό.

— Ἀλλὰ, Κύριε, παρακαλεῖ ὁ Ἀνανίας, αὐτὸς εἶναι τρομερὸς διώκτης τῶν πιστῶν σου καὶ ἀδελφῶν μου. Ἦρθε ἐδῶ σταλμένος ἀπὸ τοὺς

ἀρχιερεῖς μὲ τὴν παραγγελία νὰ μᾶς συλλάβῃ ὅλους καὶ νὰ μᾶς δέσῃ.

— Πήγαίνε, ἐπανάλαβε ὁ Κύριος, γιατί ὁ Παῦλος εἶναι «σ κ ε ὤ ο ς τ ῆ ς ἐ κ λ ο γ ῆ ς μ ο υ». Αὐτὸς θὰ κηρύξῃ τὸ θέλημά μου σ' ὅλον τὸν κόσμον.

Ὁ Ἀνανίας, ὅστερα ἀπὸ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, ἦρθε καὶ συνάντησε τὸν Παῦλο. Ἔβαλε τὰ χέρια του στὸ κεφάλι τοῦ τρομεροῦ διώκτη καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἀδελφέ μου, ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ποῦ σοῦ φανερώθηκε στὸ δρόμο σου, μ' ἔστειλε γιὰ νὰ βρῇς τὸ φῶς σου καὶ νὰ λάβῃς Πνεῦμα Ἅγιο.

Καὶ πράγματι. Χοντρά λέπια πέφτουν ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Παύλου καὶ τὸ φῶς, λαμπρὸ καὶ ἀκτινοβόλο, λάμπει στὰ μάτια καὶ στὴν ψυχὴ του. Βαφτίζεται καὶ διδάσκεται τὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ στὴ Δαμασκὸ, ἀπὸ ἐκείνους ποὺ πῆγε νὰ καταδιώξῃ. Ὁ διώκτης γίνεται Ἀπόστολος τῆς νέας θρησκείας καὶ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν.

γ. Ὁ Παῦλος κήρυκας τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ βαπτίστηκε ὁ Παῦλος, τὸ 37 μ. Χ., ἔγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Ἡ μεταστροφή του στὸ χριστιανισμὸ εἶναι ἀπόλυτη. Λατρεῖ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του τὸν Ἰησοῦ. Ἀναζητᾷ στὴ συντροφίᾳ τῶν χριστιανῶν νὰ πληροφορηθῇ γιὰ τὸν Ἰησοῦ καὶ τὴ διδασκαλία του.

Ὅστερα ἀπὸ μέρες ὁ Παῦλος πῆγε στὴ συναγωγὴ. Οἱ Ἰουδαῖοι στὴ Δαμασκὸ περιμένουν ἀπὸ τὸ φανατισμένο διώκτη τῶν χριστιανῶν καὶ τὸν ἀφοσιωμένο στὴν ἰουδαϊκὴ παράδοση φαρισαῖο νὰ τοὺς μιλήσῃ γιὰ τὴν ἰουδαϊκὴ θρησκεία καὶ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, κατηγορώντας καὶ ἀνατρέποντας τὴ διδασκαλίᾳ τῆς νέας αἵρεσης, τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀλλὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου εἶναι ὁμολογία τῆς πίστεως του στὴ νέα θρησκεία, στὸν Ἰησοῦ, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Ἐκπλήσσονται οἱ ἀκροατές του Ἰουδαῖοι καὶ λένε μεταξύ τους:

— Αὐτὸς δὲν εἶναι ποὺ καταδίωξε τοὺς χριστιανούς; Ὁ Ἰεροσόλυμα καὶ τοὺς σκόρπισε στὰ πέρατα τῆς γῆς; Αὐτὸς δὲν εἶναι ποὺ τὸν ἔστειλαν ἐδῶ οἱ ἀρχιερεῖς γιὰ νὰ πιάσῃ καὶ νὰ δέσῃ τοὺς χριστιανούς καὶ ὅσους ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ;

Ὁργίζονται οἱ Ἰουδαῖοι καὶ σκέπτονται νὰ τὸν θανατώσουν. Συνεννοήθηκαν μάλιστα μὲ τὸ Διοικητὴ τῆς Δαμασκοῦ καὶ φρουροῦν νύχτα μέρα τὶς πύλες τῆς πόλης, γιὰ νὰ τὸν συλλάβουν, ὅταν ἐπιχειρήσῃ νὰ φύγῃ. Ἀλλὰ οἱ χριστιανοὶ ἀγρυπνοῦν καὶ ἀναλαμβάνουν νὰ προστατέψουν τὸν Παῦλο, γιατί ἔμαθαν τὰ φονικά σχέδια τῶν Ἰουδαίων. Ἐτσι μιὰ νύχτα κατέβασαν τὸν Παῦλο ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Δαμασκοῦ μέσα σ' ἓνα καλάθι.

Ὁ Παῦλος ἐπιστρέφει στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ προσπαθεῖ νὰ συναντήσῃ τοὺς μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Ἀλλὰ οἱ χριστιανοὶ στὰ Ἱεροσόλυμα δὲν πιστεύουν στὴ μεταστροφή του καὶ τὸν φοβοῦνται. Καὶ ὅσο ὁ Παῦλος προσπαθεῖ νὰ τοὺς συναντήσῃ τόσο ἐκεῖνοι τὸν ἀποφεύγουν.

Στὸ τέλος ὁ Βαρνάβας, ποὺ εἶχε πειστή γιὰ τὴν εἰλικρίνεια τοῦ Παύλου καὶ τὴ σταθερότητα τῆς πίστεως του, τὸν ἔφερε κοντὰ στοὺς Ἀποστόλους Πέτρο καὶ Ἰωάννη. Ἡ συνάντησις τῶν μεγάλων πρωταγωνιστῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπῆρξε θερμὴ καὶ εἰλικρινής. Ὁ Παῦλος διηγήθηκε στοὺς Ἀποστόλους πῶς εἶδε τὸν Κύριο στὸ δρόμο πρὸς τὴ Δαμασκὸ, τί τοῦ εἶπε καὶ πῶς κήρυξε μὲ θάρρος στὴ Δαμασκὸ καὶ στὴ συναγωγὴ στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Στὴν Ἱερουσαλὴμ ὁ Παῦλος ἀρχισε νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιο μὲ θάρρος καὶ μὲ ζῆλο. Πότε τὸν βρῖσκομε στὸ ναό, πότε στοὺς δρόμους. Ἀναζητεῖ εὐκαιρίες νὰ διδάξῃ στὸν κόσμον.

Ἡ τόση δραστηριότητα τοῦ Παύλου κίνησε τὸ μῖσος τῶν φανατικῶν Ἰουδαίων, τόσο μάλιστα ποὺ σκέπτονται νὰ βροῦν τρόπο γιὰ νὰ τὸν θανατώσουν. Τὸ πληροφορήθηκαν ὅμως οἱ χριστιανοὶ καὶ τὸν βοήθησαν νὰ φύγῃ στὴν Καισάρεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὴν Ταρσό, τὴ γενέτειρα πόλη του (πιθανὸν τὸ 41 μ.Χ.).

11. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος

α. Ἡ ἀνάσταση τῆς Ταβιθά.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μετὰ τὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὴ Σαμάρεια, διαμένει μόνιμα στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐκεῖ περιορίζει τὸ ἀποστολικό του ἔργο αὐτὸν τὸν καιρό. Ὑπηρετεῖ τὴν Πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, τὴ μητέρα ὄλων τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν. Θεώρησε ὅμως σκόπιμο νὰ περιοδεύσῃ σὲ ὅλη τὴν Παλαιστίνη καὶ νὰ ἐπισκεφτῇ ὅλες τὶς ἐκεῖ χριστιανικὲς κοινότητες. Στὴν περιοδεία του, ποὺ τὴν πραγματοποιοῖσε, δὲν περιορίζεται μονάχα στὸ κήρυγμα. Βρίσκει εὐκαιρίες νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους θεραπεύοντας διάφορες ἀρρώστιες τοὺς.

Στὴ Λύδδα, μιὰ πόλη στὴν Ἰουδαία, θεραπεύει τὸν Αἰνέα, ποὺ ἦταν παραλυτικός ἀπὸ ὀχτὼ χρόνια. Τὸ θαῦμα αὐτὸ προκάλεσε τὸ θαυμασμὸ σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ καὶ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ προσέλθουν πολλοὶ στὴ χριστιανικὴ θρησκεία.

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πέτρου στὴ Λύδδα ἔγινε γνωστὴ καὶ στὴν Ἰόππη, μιὰ παραλιακὴ πόλη στὴν Ἰουδαία, ὅπου ὑπῆρχε χριστιανικὴ κοινότητα.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἔτυχε ν' ἀρρωστήσῃ καὶ νὰ πεθάνῃ στὴν Ἰόππη ἡ Ταβιθά (ποὺ ἐλληνικά σημαίνει Δορκάς). Ἡ Ταβιθά, τόσο μὲ τὴν ἐνάρετη ζωὴ της, ὅσο καὶ μὲ τὶς εὐεργεσίες της, εἶχε κερδίσει τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἐκτίμησις ὄλων τῶν χριστιανῶν τῆς Ἰόππης. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ θάνατός της καταλύπησε ὅλους τοὺς χριστιανούς καὶ τοὺς βύθισε σὲ βαρὺ πένθος.

Στὴν ἀπελπισία τοὺς οἱ χριστιανοὶ σκέφτηκαν νὰ προσκαλέσουν τὸν Ἀπόστολο Πέτρο ἀπὸ τὴ Λύδδα, ποὺ δὲν ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλη τοὺς. Σ' αὐτὸν πιά εἶχαν ἀποθέσει ὅλες τὶς ἐλπίδες τοὺς, πιστεύοντας στὴ θαυματουργὴ δύναμή του.

Πραγματικά ὁ Πέτρος πολὺ σύντομα βρέθηκε ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς τῆς Ἰόππης, ὑπακούοντας στὴν ἐπείγουσα πρόσκλησή τοὺς. Μόλις ἔφτασε, ἐκεῖνοι τὸν ὀδήγησαν ἀμέσως κοντὰ στὴ νεκρή. Οἱ γυναῖκες ποὺ εἶναι συγκεντρωμένες γύρω στὴν Ταβιθά κλαίουσαν καὶ ὀδυρόνταν γιὰ τὸν πρόωρο χαμὸ της. Δείχνουν στὸν Ἀπόστολο Πέτρο τὰ φορέματα, ποὺ εἶχε κατασκευάσει γι' αὐτοὺς ἡ Ταβιθά καὶ τοῦ λένε πόσο πολύτιμη ἦταν γιὰ ὅλους.

Ὁ Ἀπόστολος ἐδίωξε τότε ὅλους ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῆς νεκρῆς καὶ ἔμεινε μόνος. Γονάτισε καὶ προσευχήθηκε στὸ Θεὸ μὲ κατάνυξη. Ὅστερα στράφηκε πρὸς τὸ νεκρὸ σῶμα καὶ εἶπε: «Ταβιθά, ἀνάστηθι...».

Καὶ ἡ Ταβιθά, σὰ νὰ βρισκόταν σὲ ὕπνο, ἀνοιξε τὰ μάτια της, εἶδε κοντά της τὸν Ἀπόστολο Πέτρο καὶ ἀνακάθισε. Ὁ Ἀπόστολος τῆς ἔδωσε τότε τὸ χέρι του καὶ τὴ σήκωσε. Κάλεσε ἔπειτα τὶς γυναῖκες καὶ ὅσους περίμεναν ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιο καὶ τοὺς ἔδειξε, ζωντανή πιά, τὴν Ταβιθά.

Τὸ ἀνέλπιστο τοῦτο θαῦμα ἔγινε πολὺ γρήγορα γνωστὸ σὲ ὅλη τὴν πόλη καὶ πολλοὶ πίστεψαν στὸν Κύριο.

Ὁ Πέτρος ἔμεινε στὴν Ἰόππη ἀρκετὲς ἡμέρες κάτω ἀπὸ τὴ φιλό-
ξενη στέγη τοῦ βυρσοδέφη Σίμωνα.

β. Ὁ Πέτρος στὴν Καισάρεια. (ι', 1 - 48).

Τὴν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης τὴν ἔχτισε ἐκ νέου ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης σ' ἓνα ἀκρωτήριο στὴ Μεσόγειο θάλασσα, πρὸς τὰ βόρεια τῆς Ἰόππης καὶ σαράντα περίπου χιλιόμετρα μακριὰ της.

Ἡ νέα πόλη ἦταν ὠραιότατη καὶ οἱ κάτοικοί της ὅλοι ἦταν ἔθνηκοί. Ἐκεῖ εἶχαν τὴν ἑδρα τοὺς ὅλοι οἱ Ἐπαρχοὶ Ρωμαῖοι καὶ στάθμευαν τρεῖς λόχοι ρωμαϊκὸς στρατός. Σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς λόχους αὐτοὺς διοικη-
τῆς ἦταν ὁ Κορνήλιος, ὁ ὁποῖος συμπαθοῦσε πολὺ τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία
μέ τὸν Ἐναν καὶ τὸν ἀληθινὸ Θεό. Ἡ θρησκεία τῶν πολλῶν θεῶν ἔπαψε
νὰ τὸν ἱκανοποιῇ, γιατί κατὰλαβε πὼς ἦταν θρησκεία τῶν εἰδώλων.

Ἡ προσοχὴ τοῦ Κορνήλιου καὶ τῆς οἰκογένειάς του στράφηκε πρὸς
τὸν Ἐναν ἀληθινὸ Θεό, στὸν ὁποῖο προσεύχονται. Ἐλεοῦν τοὺς φτωχοὺς
καὶ εἶναι θεοσεβεῖς.

Τὶς ἡμέρες πού βρισκόταν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος στὴν Ἰόππη, ἄγγελος Κυρίου παρουσιάστηκε σὲ ὄραμα στὸν Κορνήλιο καὶ τοῦ συνέ-
στησε νὰ προσκαλέσῃ τὸν Ἀπόστολο ἀπὸ τὴν Ἰόππη στὴν Καισάρεια.
Αὐτός, τοῦ εἶπε ὁ ἄγγελος, θὰ σὲ διδάξῃ τί πρέπει νὰ κάνης.

Ὁ Κορνήλιος, μετὰ τὸ ὄραμα καὶ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, ἔστειλε
δυὸ πιστοὺς ὑπηρέτες του καὶ ἓνα στρατιώτῃ στὴν Ἰόππη, νὰ παρα-
καλέσουν ἀπὸ μέρους του τὸν Ἀπόστολο νὰ τὸν ἐπισκεφτῇ στὴν Και-
σάρεια.

Τὴν ἄλλη μέρα καὶ ἐνῶ ὅλοι οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Κορνήλιου βρί-
σκονται στὸ δρόμο πρὸς τὴν Ἰόππη, ὁ Πέτρος ἀνέβηκε στὸ δωμάτιό του
νὰ προσευχηθῇ. Καὶ ἐπειδὴ πείνασε, ζήτησε φαγητό. Ἡ οἰκογένεια
πού τὸν φιλοξenoῦσε, τοῦ ἐτοίμαζε τὸ φαγητὸ πού ζήτησε. Ἐκεῖνὴ τῇ
στιγμῇ ὁ Πέτρος ἔπεσε σὲ ἔκσταση καὶ εἶδε θεῖο ὄραμα: Ἀπὸ ἓνα ἀνοι-
γμα τοῦ οὐρανοῦ εἶδε νὰ κατεβαίνει ἓνα σεντόνι λευκό, δεμένο ἀπὸ τὶς

Ὁ Ἅγιος Πέτρος

τέσσερεις άκρες του και φορτωμένο με κάθε λογής τετράποδα τής γής, θηρία, έρπετά και πτηνά, ενώ μια φωνή τόν καλούσε λέγοντας:

— Πέτρο, πάρε από αυτά τά ζώα, σφάξε και φάγε.

Στό σεντόνι όμως ύπῃρχαν και ζώα άκάθαρτα, πού σύμφωνα με τό νόμο άπαγορευόταν νά τρώνε. Ή φωνή όμως έπέμενε και έλεγε στόν Πέτρο νά πάρη χωρίς διάκριση από τά ζώα αυτά καθαρά ἡ άκάθαρτα.

— Όχι Κύριε, ποτέ δέν έφαγα άκάθαρτο ζώο, πού τό άπαγορεύει ό νόμος, άπάντησε ό Πέτρος.

— Όσα καθάρισε ό Θεός, έσύ μη τά όνομάζης άκάθαρτα, του άπάντησε ἡ φωνή.

Τρεῖς φορές έπαναλήφτηκε αυτό τό φαινόμενο και ύστερα τό λευκό σεντόνι χάθηκε στόν ουρανό. Ό Πέτρος έπεσε σέ βαθιά συλλογή. Τί έσήμαινε τάχα τό δραμα; Τί έννοοϋσε και ποιά παραγγελία του έστειλεν ό Κύριος;

Δέν κράτησε πολύ ἡ άπορία του, γιατί εκείνη άκριβώς τῇ στιγμῇ χτυποϋσαν τήν πόρτα του βυρσοδέψη Σίμωνα οι άπεσταλμένοι του Κορνήλιου ενώ τό άγιο Πνεϋμα διέκοψε τούς διαλογισμούς του και του εῖπε: Μην άπορῆς. Νά, τρεῖς άνθρωποι σέ ζητοϋν. Πήγαινε νά τούς ύποδεχτῆς χωρίς δισταγμό, γιατί εγώ τούς έστειλα σέ σένα.

Κατέβηκε ό Πέτρος και ύποδέχτηκε τούς άπεσταλμένους λέγοντας:

— Έγώ εἰμαι αὐτός πού ζητάτε. Τί θέλετε;

Έκεῖνοι του άνάφεραν τήν πρόσκληση του Κορνήλιου και ό Πέτρος τούς κάλεσε νά μπουνε στο σπίτι και τούς φιλοξένησε.

Τήν άλλη μέρα ό Άπόστολος Πέτρος, χωρίς νά διστάση σέ τίποτε άναχώρησε για τήν Καισάρεια μαζί με τούς άπεσταλμένους και με μερικούς χριστιανούς από τήν Ίόππη.

Όταν έφτασαν στην Καισάρεια ό Κορνήλιος βγῆκε νά τούς προαπαντήση, και έπεσε στα πόδια του Πέτρου, για νά τόν προσκυνήση.

— Όχι, του εῖπε ό Πέτρος. Σηκώσου, γιατί κι εγώ εἰμαι άνθρωπος, όπως έσύ, όπως οι άλλοι. Και πήγαν στο σπίτι του Κορνήλιου συνομιλώντας. Έκει εῖχαν συγκεντρωθῇ πολλοι και περιμέναν τόν Άπόστολο. Προς όλους αὐτοῦς μίλησε ό Πέτρος και τούς εῖπε:

— Γνωρίζετε, βέβαια, ότι δέν έπιτρέπεται σέ Ίουδαῖο νά συναναστρέφεται ἡ νά πλησιάζη άλλόφυλους. Ό Θεός, όμως, μου εδειξε, πώς δέν πρέπει νά θεωρῶ κανένα άνθρωπο βέβηλο ἡ άκάθαρτο. Γι' αυτό και ἤρθα κοντά σας.

Του εῖξηγε τότε ό Κορνήλιος για ποιό λόγο τόν προσκάλεσε στην Καισάρεια και τόν παρακάλεσε νά τούς διδάξη όσα τόν διέταξε ό Θεός.

Ὁ Πέτρος χωρίς δισταγμούς ἐκθέτει στοὺς ἀκροατὲς του τὴ θεία λαμπρότητα τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς διδάσκει τὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης. Ἐνῷ δὲ εἶναι ἕτοιμος νὰ τοὺς διαβεβαιώσῃ, ὅτι κάθε ἄνθρωπος, χωρὶς διάκριση φυλῆς καὶ ἐθνικότητας εἶναι δεκτὸς στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἢ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφώτισε δλους, ἀκριβῶς ὅπως ἔγινε κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηχοστῆς στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅταν ἐπιφοίτησε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Οἱ Ἰουδαῖοι χριστιανοί, πού εἶχαν ἀκολουθήσει τὸν Ἀπόστολο Πέτρο ἀπὸ τὴν Ἰόππη στὴν Καισάρεια, ὕστερα ἀπὸ τὴ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ στοὺς εἰδωλολάτρες, ἔμειναν ἐκπληκτοί, γιατί πίστευαν, πὼς τὴ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴ δικαιοῦνται μονάχα οἱ Ἰουδαῖοι χριστιανοί. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος διάταξε νὰ βαπτίσουν τοὺς ἐθνικοὺς στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, σὰν νὰ ἦταν Ἰουδαῖοι. Καμιά διαφορὰ πλέον δὲν ὑπάρχει ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς εἴτε ἀπὸ Ἰουδαίους προέρχονται εἴτε ἀπὸ εἰδωλολάτρες (ἐθνικοὺς).

γ. Ἐπιστροφή τοῦ Πέτρου στὰ Ἱεροσόλυμα.

Τὸ βάπτισμα τῶν ἐθνικῶν δημιούργησε μεγάλη ἀναταραχὴ στοὺς χριστιανούς, πού προέρχονταν ἀπὸ Ἰουδαίους. Ἐλεγαν, πὼς δὲ μπορεῖ ἓνας ἐθνικὸς νὰ γίνῃ ἀπευθείας χριστιανός· πὼς πρέπει πρῶτα νὰ προσέλθῃ στὸν Ἰουδαϊσμό, νὰ περιτμηθῇ καὶ ὕστερα νὰ βαπτιστῇ καὶ νὰ γίνῃ τέλειος χριστιανός.

Μόλις ἔφτασε, λοιπόν, στὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ βρέθηκε ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, δέχτηκε τὰ παράπονα καὶ τίς παρατηρήσεις τους, γιὰ ποῖο λόγο νὰ ἐπικοινωνήσῃ με τοὺς ἐθνικοὺς καὶ νὰ τοὺς δεχτῇ ἀπευθείας στὸ χριστιανισμό.

Ὁ Πέτρος τοὺς διηγήθηκε μὲ λεπτομέρειες ὅσα συνέβηκαν ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ στὸν Κορνήλιο καὶ ὅσα εἶδε ὁ ἴδιος στὸ ὄραμά του στὸ σπίτι τοῦ Σίμωνα στὴν Ἰόππη. Ὁ λόγος του εἶναι ἀκαταμάχητος. Διαβεβαιώνει τοὺς ἀδελφούς χριστιανούς, ὅτι ὁ Κορνήλιος καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι του πρὶν βαπτιστοῦν δέχτηκαν τὴ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

— Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τοὺς εἶπε, ἐπιφοίτησε καὶ σ' αὐτοὺς ἀκριβῶς ὅπως ἐπιφοίτησε καὶ στοὺς Μαθητὲς τοῦ Κυρίου τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηχοστῆς στὰ Ἱεροσόλυμα. Τοὺς θύμισε ὕστερα τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, πού εἶπε: «Ὁ Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε μὲ νερό, σεῖς δὲ θὰ βαπτισθῆτε με Ἅγιον Πνεῦμα». Καὶ πρόσθεσε:

— Ἄν, λοιπόν, ὁ Θεὸς τοὺς ἔδωσε τὴ δωρεά, ὅπως ἔδωσε καὶ σὲ μᾶς, γιατί πίστεψαν στὸν Κύριο, τί ἔχουν ἐγὼ νὰ ἐμποδίσω τὸν Κύριο στὸ ἔργο Του;

— Ἡ ὁμιλία τοῦ Πέτρου ἔπεισε ὅλους, ὅτι ὀρθὰ ἔπραξε καὶ ὅλοι δόξαζαν τὸ Θεό, ποὺ ἔδωσε στοὺς ἐθνικοὺς «τὴν μετάνοιαν εἰς ζωήν».

12. Ἡ ἱδρυση τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἀντιόχεια

Τὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων τὴ θεωροῦσαν καὶ ἦταν Μητέρα ὅλων τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν. Ἀπὸ αὐτὴ ἔπαιρναν τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Αὐτὴ ἦταν ὁ καθοδηγητὴς γιὰ ὅλους. Γιὰ κάθε ἀπορία ποὺ εἶχαν οἱ χριστιανικὲς Κοινότητες στὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἀπευθύνονταν.

Ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι ἦταν οἱ θεμελιωτὲς καὶ ἐμφυχωτὲς τῆς. Ἐξαιτίας ὅμως τῶν διωγμῶν πολλοὶ χριστιανοὶ σκορπίστηκαν σὲ διάφορες πόλεις. Ὅπου πῆγαν ἔγιναν κήρυκες τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ πυρῆνες νέων ἐκκλησιῶν.

Τότε ἀναφάνηκε καὶ ἡ Ἀντιόχεια, σπουδαῖο χριστιανικὸ κέντρο.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦταν εἰδωλοκρατικὴ πόλη μὲ μισὸ ἑκατομμύριο κατοίκους, τρίτῃ σὲ σπουδαιότητα μετὰ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀλεξάνδρειας. Τὸν πληθυσμὸ τῆς τὸν ἀποτελοῦσαν Σύριοι, Ἕλληνες, Ἰουδαῖοι καὶ Ρωμαῖοι. Ἕνα ἀνακάτωμα δηλ. ἀπὸ ἀνθρώπους διαφόρων φυλῶν καὶ χωρῶν, ποὺ εἶχαν ἓνα μονάχα κοινὸ γνῶρισμα, τὴ γλῶσσα. Ἐπίσημη γλῶσσα ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἦταν ἡ ἑλληνικὴ.

Ἐξαιτίας τῶν διωγμῶν ποὺ ὀργάνωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ χριστιανοὶ κατέφυγαν στὴν Ἀντιόχεια καὶ μὲ τὴ φλογερὴ πίστη, ποὺ τοὺς διέκρινε, διέδωσαν τὸ χριστιανισμὸ ἀνάμεσα στοὺς Ἰουδαίους.

Ὅταν ἔμαθαν στὴν Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων τὴν πρόοδο τῆς ἐκκλησίας στὴν Ἀντιόχεια, ἔστειλαν ἐκεῖ τὸν Ἀπόστολο Βαρνάβα, νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς συνδέσῃ μὲ τὴ Μητέρα Ἐκκλησία, τὴν Ἀποστολική.

Διάλεξαν τὸ Βαρνάβα γιὰ πιὸ κατάλληλο, πρῶτα γιατί γινώριζε πολὺ καλὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἔπειτα γιατί, ἦταν ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς πιστοὺς.

Ἦρθε, λοιπόν, ὁ Βαρνάβας στὴν Ἀντιόχεια καὶ χάρηκε, γιατί συνάντησε χριστιανούς μὲ θερμὴ πίστη στὸν Κύριο. Ὁ ἴδιος μάλιστα μὲ τὴ διδασκαλία του ἔφερε πολλοὺς στὸ χριστιανισμὸ καὶ διοργάνωσε τὴ χριστιανικὴ κοινότητα.

Γιὰ τὸ ἔργο του τοῦτο ὁ Ἀπόστολος Βαρνάβας σκέφτηκε νὰ πάρῃ ὡς βοηθὸ του τὸν Παῦλο, ποὺ, ὅπως εἶδαμε, βρισκόταν στὴν Ταρσό.

Ἐρχεται, λοιπόν, στὴν Ταρσό καὶ προσκαλεῖ τὸν Παῦλο νὰ τὸν βοηθήσῃ στὸ δύσκολο καὶ θεάρεστο ἔργο.

Ὁ Παῦλος δέχτηκε χωρίς κανένα δισταγμό. Γνώριζε ἄλλωστε καὶ αὐτὸς πολὺ καλὰ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ἦρθαν μαζί στὴν Ἀντιόχεια καὶ ἐπὶ ἓνα χρόνο σπνεργάζονται μὲ ζῆλο καὶ δραστηριότητα. Ἡ ἐκκλησία τῶρα στὴν Ἀντιόχεια ἔχει πολυάριθμους πιστοὺς χάρι στοὺς δυὸ Ἀποστόλους. Ἀρχίζουν νὰ τὴν ὑπολογίζουν σὰ σοβαρὸ κοινωνικὸ καὶ θρησκευτικὸ παράγοντα. Στὴν Ἀντιόχεια ὀνομάστηκαν χριστιανοὶ οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας θρησκείας, γιὰ νὰ διακρίνωνται ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς εἰδωλολάτρες.

Οἱ χριστιανοὶ στὴν Ἀντιόχεια ἔδειξαν καὶ μὲ ἔργα τὴ χριστιανικὴ τοὺς ἀρετὴ καὶ εὐσέβεια. Ὅταν στὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκράτορα Κλαυδίου Καίσαρα, κατὰ τὸ 44 - 45 μ.Χ. ἔπεσε φοβερὴ πείνα σ' ὅλη τὴν ἐπικράτεια, πείνασαν καὶ οἱ χριστιανοὶ στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ ἀδελφοὶ τότε στὴν Ἀντιόχεια ἔκαμαν ἔρανο μεταξύ τους καὶ συγκέντρωσαν χρήματα καὶ τρόφιμα καὶ τὰ ἔστειλαν ἐκεῖ μὲ τοὺς Ἀποστόλους Παῦλο καὶ Βαρνάβα.

13. Σύλληψη καὶ ἀπελευθέρωση τοῦ Πέτρου

Ἐνῶ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας μετέφεραν τρόφιμα καὶ ἄλλα βοηθήματα στοὺς ἀδελφοὺς στὰ Ἱεροσόλυμα, ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία δέχτηκε φοβερὸ πλῆγμα.

Στὴν Παλαιστίνῃ βασίλευε αὐτὴ τὴν ἐποχὴ (41 - 44) ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας, ἐγγονὸς τοῦ μεγάλου Ἡρώδῃ.

Ὁ Ἀγρίππας κατάλαβε ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς μισοῦσε τοὺς χριστιανούς καὶ γιὰ νὰ τοὺς κολακέψῃ, κίνησε ἐναντίον τῶν χριστιανῶν διωγμό. Ἔτσι στὶς παραμονὲς τῆς μεγάλης γιορτῆς τοῦ Πάσχα τοῦ 44 μ.Χ. συνέλαβε πολλοὺς χριστιανούς ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ τὸν Ἰάκωβο, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἰωάννη καὶ τὸν ἀποκεφάλισε. Ὅταν εἶδε πὼς αὐτὴ ἡ ἐνέργειά του εὐχαρίστησε τοὺς Ἰουδαίους, ἔπιασε καὶ τὸν Πέτρο καὶ τὸν φυλάκισε μὲ σκοπὸ νὰ τὸν θανατώσῃ. Καὶ θὰ ἐκτελοῦσε ἀμέσως τὴν ἐγκληματικὴ του ἀπόφαση, ἀλλὰ τὶς ἡμέρες τοῦ Πάσχα δὲ γίνονταν ἐκτελέσεις θανατικές. Διέταξε ὅμως νὰ τὸν φρουροῦν αὐστηρὰ δεκαεῖς στρατιῶτες, τέσσερεις κάθε φορά. Δυὸ γιὰ φρουροὶ στὴν πόρτα καὶ οἱ ἄλλοι δυὸ δένονταν μὲ τὸν Πέτρο μὲ τὶς ἴδιες ἀλυσίδες. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο νὰ δραπετεῦσῃ ὁ κρατούμενος.

Εἶχε φτάσει ἡ τελευταία νύχτα τοῦ Πέτρου. Τὸ πρωὶ θὰ τὸν ἐκτε-

λοῦσαν. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἀπόστολος παρέμενε ἡρεμος καὶ ἀτάραχος. Προσευχήθηκε τὸ βράδυ καὶ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα καὶ ἐνῶ κοιμόταν, ἓνα λαμπρὸ φῶς φώτισε τὴ φυλακὴ τοῦ ἀπὸ τὴν παρουσία ἀγγέλου. Ὁ ἀγγελος ξύπνησε τὸν Πέτρο καὶ τοῦ εἶπε νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Οἱ ἀλυσίδες πέφτουν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἀποστόλου, ἡ πόρτα τῆς φυλακῆς τοῦ ἀνοίξε καὶ ὁ Πέτρος ἀκολουθεῖ τὸν ἀγγελο. Περνοῦν ἀπὸ τὴν πρώτη φρουρά, περνοῦν ἀπὸ τὴ δεύτερη καὶ φτάνουν στὴν ἐξώθυρα, ποὺ ἀνοίξε καὶ αὐτὴ μόνη τῆς ἐμπρὸς στὸν ἀγγελο. Ὁ Ἀπόστολος βρέθηκε στὸ δρόμο, ἐνῶ ὁ ἀγγελος ἐξαφανίστηκε. Τώρα κατὰλαβε ὁ Πέτρος, πῶς δὲν ὄνειρεύεται. Πῶς εἶναι πραγματικὰ ἐλεύθερος. Δοξάζει τὸ Θεὸ καὶ πηγαίνει στὸ σπίτι τῆς Μαρίας, τῆς μητέρας τοῦ Μάρκου. Ἐκεῖ ἦταν συγκεντρωμένοι χριστιανοὶ καὶ ἔκαναν προσευχὰς γιὰ τὴ σωτηρίᾳ τοῦ Πέτρου. Κανένας δὲν πιστεύει πῶς βλέπει τὸν Πέτρο. Τόση εἶναι ἡ ἐκπληξή τους. Ὁ Πέτρος τοὺς σύστησε νὰ σιωπήσουν καὶ νὰ σταματήσουν τὶς ἐκδηλώσεις. Τοὺς διηγεῖται σύντομα καὶ βιαστικὰ τί ἔγινε καὶ τοὺς παρακαλεῖ νὰ ἀναφέρουν στὸν Ἰάκωβο τὸν ἀδελφόθεο καὶ στοὺς ἄλλους ἀδελφούς ὅσα τοὺς διηγήθηκε. Τὴν ἴδια νύχτα ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἔφυγε μακριὰ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

14. Τὸ Ἀποστολικὸ ἔργο τοῦ Παύλου

Πρώτη ἀποστολική πορεία τοῦ Παύλου.

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας παράδωσαν τὰ βοηθήματα στοὺς χριστιανούς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ γύρισαν στὴν Ἀντιόχεια. Μαζί τους πήραν καὶ τὸ Μάρκο, ἀνεψιὸ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα.

Οἱ ἐπίσημοι τότε στὴν Ἀντιόχεια μετὰ τὴν ἐπιθυμία νὰ διαδοθῇ ἡ νέα θρησκεία καὶ σ' ἄλλες χώρες, διάλεξαν τὸν Παῦλο καὶ τὸ Βαρνάβα,

κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γὰρ νὰ κηρύξουν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ διαδώσουν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν παντοῦ, ὅπου εἶναι δυνατόν νὰ φτάσουν. Δὲ λησμονοῦσαν ἄλλωστε τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ Σωτῆρα στοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς μαθητὲς Του, ὅταν τοὺς εἶπε νὰ πᾶνε σ' ὅλην τὴν οἰκουμένη καὶ νὰ διδάξουν ὅλα τὰ ἔθνη. Ἡ ἀποστολή, λοιπόν, τῶν δύο Ἀποστόλων ἦταν καὶ σύμφωνη μὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Κυρίου.

Ἔτσι μὲ τίς εὐχὰς τῶν προεστώτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιόχειας, ὁ Βαρνάβας καὶ ὁ Σαῦλος ἢ Σαοῦλ — δὲ λέγεται ἀκόμα Παῦλος — καὶ μὲ τὴ συνοδείαν τοῦ Μάρκου φεύγουν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν.

Πρῶτα-πρῶτα ἐπισκέφθηκαν τὴν Κύπρον. Ἀποβιβάσθηκαν στὴ Σαλαμίνα, ὅπου κήρυξαν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πέρασαν ἀπὸ ὅλο τὸ νησί, ἀπὸ πόλιν σὲ πόλιν. Παντοῦ κηρύττουν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, βαπτίζουσιν ὅσους πιστεύουσιν καὶ ἱδρύουσιν ἐκκλησίας. Κατάληξαν στὴν Πάφον, ὅπου εἶχε τὴν ἑδρὰν τοῦ διοικητῆς τοῦ νησιοῦ Σέργιος Παῦλος.

Ὅταν ὁ διοικητὴς ἔμαθε τὸν ἐρχομὸν τῶν Ἀποστόλων, τοὺς κάλεσε νὰ τὸν ἐπισκεφτοῦν καὶ νὰ τοῦ μιλήσουν γὰρ τὴν νέα θρησκείαν. Ὁ μάγος τοῦ ὅμως, ἓνας ψευτοπροφήτης Ἰουδαῖος, ποὺ τὸν ἔλεγον Βαρισησοῦ ἢ Ἐλύμα, ἀντιδρούσε στὴν ἀπόφασιν τοῦ Διοικητῆ Σέργιου Παύλου καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ν' ἀκούσῃ τὴ διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων. Ὁ Παῦλος κατάλαβε τὴ δολιότητα τοῦ μάγου καὶ τοῦ εἶπε ὀργισμένος, πὼς ἔχει τὴν ψυχὴν τοῦ γεμάτην δολιότητα καὶ ραδιουργίαν καὶ πὼς εἶναι ἐχθρὸς τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπετίμησε, μ' αὐτὰ τὰ αὐστηρὰ λόγια, πρόσθεσε πρὸς αὐστηρά: «Τὸ χεῖρ τοῦ Κυρίου σὲ καταδικάζει νὰ μείνης προσωρινὰ τυφλός». Κι' ἀμέσως βαθύ σκοτάδι ἀπλώθηκε στὰ μάτια τοῦ μάγου, ὁ ὁποῖος ζητοῦσε τώρα νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ φύγῃ.

Ὁ Ἀνθύπατος Σέργιος Παῦλος ὕστερα ἀπ' αὐτὸ τὸ συμβάν, κατάλαβε πὼς οἱ Ἀπόστολοι εἶναι ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ. Δέχθηκε μὲ εὐχαρίστησιν τοῦ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τὸ βάπτισμα.

Ἀπὸ τὴν Κύπρον οἱ Ἀπόστολοι πέρασαν στὴν Πέργην, ποὺ εἶναι στὴν Παμφυλίαν, στὴ Μικρὰ Ἀσίαν. Στὸ ἐξῆς ὁ Σαοῦλ ἢ Σαῦλος μετονομάζεται σὲ Παῦλον. Ἀλλάξε τὸ ὄνομα αὐτὸ γιατί ἦταν ἐβραϊκόν, ἐνῶ τὸ ὄνομα Παῦλος ἦταν ρωμαϊκόν καὶ ὁ Παῦλος ἦταν Ρωμαῖος πολίτης.

Στὴν Πέργην ὁ Μάρκος ἄφησε τοὺς δύο συντρόφους τοῦ καὶ γύρισε στὰ Ἱεροσόλυμα, ἐνῶ οἱ δύο Ἀπόστολοι ἔφτασαν στὴν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας ὕστερα ἀπὸ κοπιαστικὸ ταξίδι καὶ πορεία πολλῶν ἡμερῶν. Σ' αὐτὴ τὴν πόλιν οἱ Ἀπόστολοι ἐπισκέφθηκαν τὴν Συναγωγὴν τὸ Σάββατον. Ἀγνωστοὶ καθὼς ἦταν, πῆγαν καὶ καθίσαν στὰ καθίσματα, ποὺ τὰ προόριζαν γιὰ ὅσους διδάσκαν, ἐξηγοῦσαν δηλ. στοὺς πιστοὺς τὸ Μωσαϊκὸν νόμον ἢ τίς προφητείας τῶν προφητῶν.

“Όταν ἤρθε ἡ ὥρα τοῦ κηρύγματος ὁ ἀρχισυνάγωγος τοὺς παρακάλεσε νὰ διδάξουν τὸ λαὸ καὶ ὅτι μ’ εὐχαρίστησέ τους θ’ ἀκούσουν ὅ,τι ἔχουν νὰ ποῦν.

Σηκώθηκε τότε ὁ Παῦλος καὶ καθὼς ἦτανε ἄριστος ρήτορας καὶ γνώστης τῶν γραφῶν σὰ φαρισαῖος, τοὺς μίλησε γιὰ τὸ Χριστὸ καὶ γιὰ τὴ διδασκαλία του καὶ στὸ τέλος τοὺς κάλεσε νὰ πιστέψουν καὶ νὰ προσέλθουν στὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς Συναγωγῆς πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ εὐσεβεῖς προσήλυτοι ζήτησαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους περισσότερες πληροφορίες. Μεγαλύτερο ὅμως ἐνδιαφέρον ἔδειξαν οἱ προσήλυτοι, ἐθνικοὶ δηλ., ποὺ εἶχαν δεχτῇ τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία, καὶ παρακάλεσαν τὸν Παῦλο νὰ μιλήσῃ καὶ στοὺς ἄλλους ἐθνικούς.

Τὸ ἐπόμενο Σάββατο ἤρθαν στὴ Συναγωγὴ τόσοι πολλοὶ — ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς πόλης — ὥστε νὰ κινηθῇ ὁ φθόνος τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι ἔφερναν τώρα ἀντιρρήσεις σὲ ὅσα ἔλεγε ὁ Παῦλος καὶ βλασφημοῦσαν.

Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἀπάντησαν μὲ θάρρος στοὺς ὕβριστὲς Ἰουδαίους, ὅτι «σὲ σὰς ἔπρεπε πρῶτα νὰ κηρυχτῇ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ σεῖς δὲ δέχεστε καὶ δὲν κρίνετε ἀξιους τοὺς ἑαυτοὺς σας γιὰ τὴν αἰώνιο ζωή. Ἀπευθυνθήκαμε, λοιπόν, στοὺς εἰδωλολάτρες, ὅπως μᾶς διάταξε ὁ Κύριος : «Σὲ ἔθεσα φῶς τῶν ἐθνῶν, διὰ νὰ εἶσαι πρὸς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτων τῆς γῆς».

Πολλοὶ εἰδωλολάτρες πίστεψαν. Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως κίνησαν διωγμὸ ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων καὶ τοὺς ἀνάγκασαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν πόλη. Οἱ Ἀπόστολοι τόσο λυπήθηκαν γιὰ τὴ διαγωγὴ καὶ τὴ συμπεριφορὰ τους, ὥστε φεύγοντας τίναξαν καὶ τὴ σκόνη ἀπὸ τὰ παπούτσιά τους. Δηλ. οὔτε τὴ σκόνη τους δὲν ἤθελαν. Δὲν ἔχασαν ὅμως τὸ θάρρος τους. Ἐφτασαν στὸ Ἰκόνιο, ὅπου βρίσκονταν πολλοὶ Ἰουδαῖοι. Καὶ ἐδῶ ὁ Παῦλος κήρυξε στὴ Συναγωγή, καὶ τὸ κήρυγμά του βρῆκε θερμὴ υποδοχὴ καὶ ἀνταπόκριση. Γι’ αὐτὸ καὶ ἔμειναν ἐκεῖ ἀρκετὸν καιρὸ. Οἱ Ἰουδαῖοι, ὅμως, ὅπως ἔκαναν παντοῦ, μὲ τίς συκοφαντίες τοὺς παρέσυραν ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων λαὸ καὶ ἄρχοντες. Αὐτὸ ἐγίνε ἀφορμὴ νὰ χωριστοῦν οἱ κάτοικοι σὲ δύο ἀντίθετες μεταξύ τους παρατάξεις. Ἡ μία παράταξις ὑποστήριζε τοὺς Ἀποστόλους, ἡ ἄλλη τοὺς κατηγοροῦσε.

Γιὰ νὰ ἀποφύγουν οἱ Ἀπόστολοι τὰ χειρότερα ἀπὸ μιὰ πιθανὴ σύγκρουση τῶν ἀντίθετων παρατάξεων, προτίμησαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ Ἰκόνιο. Ἐφύγαν καὶ πῆγαν στὴ Λύστρα τῆς Λυκαονίας, ὅπου κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς πόλης ἦταν εἰδωλολάτρες. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Παῦλος γιάτρεψε ἓνα χωλὸ, ποὺ δὲν εἶχε περπατήσει ποτὲ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ γεννήθηκε, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ πίστεψαν, πὼς οἱ δυὸ Ἀπόστολοι ἦταν

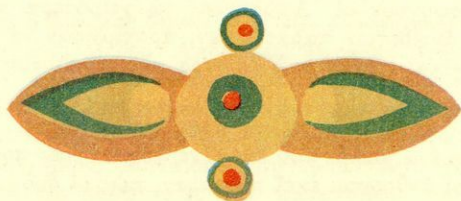
θεοί, πού κατέβηκαν ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο. Γιὰ τὸ Βαρνάβα ἔλεγαν πὼς ἦταν ὁ Δίας καὶ γιὰ τὸν Παῦλο ὁ Ἑρμῆς. Ἐτοιμάστηκαν μάλιστα νὰ τοὺς προσφέρουν θυσίες, ὅπως ἔκαναν παντοῦ οἱ εἰδωλολάτρες. Ὅταν τὸ πληροφορήθηκαν οἱ Ἀπόστολοι ἔσπισαν τὰ ροῦχα τοὺς ἀπὸ ἀπελπισία. Πήδησαν ἀνάμεσα στὸν ὄχλο φωνάζοντας : «Μή, αὐτὸ πού κάνετε δὲν εἶναι καθόλου σωστό. Εἴμαστε καὶ μεῖς ἄνθρωποι ἀπλοὶ ὅπως ὅλοι σας. Τὸ κήρυγμά μας δὲν ἔχει ἄλλο σκοπό, παρὰ νὰ ἀποσπαστῇτε ἀπὸ αὐτὲς τὶς μάταιες ἐκδηλώσεις καὶ νὰ πιστέψετε στὸν ἀληθινὸ Θεό. Αὐτὸν πού ἔκαμε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, τὴ θάλασσα καὶ ὅσα βρίσκονται σ' αὐτά».

Καὶ ἄλλα πολλὰ εἶπαν στὸ πλῆθος καὶ τοὺς ἐμπόδισαν νὰ προσφέρουν θυσίες.

Στὸ μεταξύ, ὅμως, ἔφτασαν ὡς ἐκεῖ Ἰουδαῖοι ἀπὸ ἄλλες πόλεις, ἀπὸ τὶς ὁποῖες εἶχαν περάσει οἱ Ἀπόστολοι, καὶ κατόρθωσαν νὰ παρασύρουν τοὺς κατοίκους τῆς Λύστρας μετὰ τὸ μέρος τοὺς ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων. Καί, ὅπως γίνεται πάντα σ' ὅλες τὶς ἐποχές, οἱ θαυμαστὲς ὡς τώρα τῶν Ἀποστόλων, αὐτοὶ πού τοὺς πῆραν γιὰ θεοὺς τοὺς καὶ ἤθελαν νὰ τοὺς προσφέρουν θυσίες, ἀποδοκίμασαν τοὺς Ἀποστόλους, ἔπιασαν μάλιστα τὸν Παῦλο καὶ τὸν λιθοβόλησαν, καὶ τὸν ἄφησαν μόνο, ὅταν νόμισαν πὼς πέθανε. Πῆγαν οἱ μαθητὲς τοῦ κοντά του, τὸν περιποιήθηκαν καὶ τὸν συνέφεραν, γιατί εἶχε λιποθυμήσει, καὶ τὸν ἔφεραν στὴν πόλη. Τὴν ἄλλη μέρα οἱ δύο Ἀπόστολοι ἔφυγαν καὶ ἤρθαν στὴ Δέρβη, μιὰ ἄλλη πόλη. Κήρυξαν καὶ κεῖ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ πίστεψαν πολλοί. Ἀπὸ τῆς Δέρβης οἱ Ἀπόστολοι γύρισαν στὴ Λύστρα, στὸ Ἰκόνιο, στὴν Ἀντιόχεια καὶ ἔδωσαν θάρρος στοὺς μαθητὲς τοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦσαν τὸν πυρῆνα τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν σὲ κάθε πόλη. Ἀφοῦ δὲ χειροτόνησαν πρεσβυτέρους σὲ κάθε ἐκκλησία ἔφυγαν. Πέρασαν στὴν Πισιδία, τὴν Παμφυλία καὶ ἀφοῦ κήρυξαν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στὴν Πέργη, κατέβηκαν στὴν Ἀττάλεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, (κατὰ τὸ ἔτος 48 μ. Χ.), ἀπ' ὅπου εἶχαν ξεκινήσει.

Στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας οἱ δύο Ἀπόστολοι ἐξέθεσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρώτης Ἀποστολικῆς Πορείας τοὺς. Σὲ ὅλους ἔκαμε ἐντύπωση ἡ μεγάλη προθυμία, μετὰ τὴν ὁποία δέχονταν οἱ ἐθνικοὶ τὴ νέα θρησκεία καὶ δόξασαν τὸ Θεό.

Ἡ πρώτη αὐτὴ Ἀποστολικὴ Πορεία βάσταξε 4-5 χρόνια.

15. Ἀποστολικὴ σύνοδος στὰ Ἱεροσόλυμα

Μὲ τὴ διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα πολλοὶ εἰδωολάτρες ἔγιναν χριστιανοί, χωρὶς νὰ δεχτοῦν πρῶτα τὸν Ἰουδαϊσμόν. Ὅταν ἦρθαν ὅμως μερικοὶ χριστιανοὶ στὴν Ἀντιόχεια ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν, ἔλεγαν στὴ διδασκαλίαν τους, ὅτι ὅσοι χριστιανοὶ ἦταν ἐθνικοὶ καὶ ἔγιναν ἀπευθεῖας χριστιανοί, χωρὶς νὰ δεχτοῦν τὴν περιτομὴν σὰν Ἰουδαῖοι, δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ σωθοῦν, δὲν εἶναι δηλ. τέλειοι χριστιανοί, ὅπως ἐκεῖνοι.

Αὐτὸ προκάλεσε μεγάλη ἀναταραχὴ ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς, πού ἔτσι τοὺς χώριζαν σὲ δύο ποιότητες χριστιανούς.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιόχειας, γιὰ νὰ διαλύσῃ τὴν παρεξήγηση, ἔστειλε ἀντιπροσώπους τῆς στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἦταν οἱ Πρεσβύτεροι καὶ οἱ Διδάσκαλοι.

Ἡ ἀντιπροσωπεΐα, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Παῦλο καὶ τὸ Βαρνάβα, ἦρθε στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ συνάντησε τοὺς ἐκεῖ χριστιανούς. Διηγήθηκαν στοὺς Ἀποστόλους καὶ στοὺς Πρεσβυτέρους ὅσα ἔκαμε ὁ Θεὸς μὲ τοὺς Ἀποστόλους Παῦλο καὶ Βαρνάβα στὴν περιοδείαν τους καὶ μὲ πόσῃ προθυμίᾳ προσέρχονταν οἱ ἐθνικοὶ στὸ χριστιανισμόν.

Μερικοὶ ἔφεραν ἀντιρρήσεις. Καὶ γιὰ νὰ λυθῇ ἡ διαφωνία, κάλεσαν Ἀποστολικὴ Σύνοδο στὰ Ἱεροσόλυμα περὶ τὸ 50 ἢ 51 μ. Χ.

Στὴ Σύνοδο πῆραν μέρος ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι, ὁ Παῦλος, ὁ Βαρνάβας καὶ ἄλλοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια, οἱ Πρεσβύτεροι καὶ ἄλλοι χριστιανοί.

Πρόεδρος στὴν Πρώτῃ αὐτῇ Σύνοδο ἔγινε ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφός-θεος. Στὴ Σύνοδο ἔγινε μεγάλη συζήτηση. Μίλησε ὁ Πέτρος ὕστερα καὶ εἶπε, πῶς ὁ Θεὸς τὸν ἔστειλε νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιο στοὺς ἐθνικούς. Καὶ οἱ ἐθνικοὶ πίστεψαν καὶ ἔλαβαν τὴ χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως τὴν ἔλαβαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι κατὰ τὴν Πεντηκοστή. Ὁ Θεός, πρόσθεσε, δὲν ἔκαμε καμιὰ διάκριση ἀνάμεσα σὲ μᾶς καὶ στοὺς ἐθνικούς, πού τοὺς καθάρισε τὴν καρδιά μὲ τὴν πίστη.

Μίλησε ἔπειτα ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας καὶ διηγήθηκαν ὅσα θαύματα ἔκαμε μὲ αὐτοὺς ὁ Θεὸς στοὺς ἐθνικούς. Τελευταῖος μίλησε ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφός-θεος καὶ ἀνάμεσα σὲ πολλὰ ἄλλα, πού εἶπε, βεβαίωσε κατὰ τὴν κρίση του, πῶς δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ διάκριση μεταξὺ τῶν χριστιανῶν, εἴτε ἀπὸ ἐθνικούς προέρχονται εἴτε ἀπὸ Ἰουδαίους. Πρότεινε μόνο νὰ συστήσουν στοὺς χριστιανούς, πού προέρχονται ἀπὸ ἐθνικούς, νὰ ἀπέχουν πλέον ἀπὸ κάθε εἰδωλολατρικὴ συνήθεια. Καὶ

γιά νά ἡσυχάσουν τοὺς χριστιανοὺς στὴν Ἀντιόχεια, ἔγραψαν σὲ μιὰ ἐπιστολή, ὅσα ἀποφάσισε ἡ Σύνοδος καὶ τὴν ἔστειλαν μὲ μιὰ ἐπιτροπή, ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν ὁ Παῦλος, ὁ Βαρνάβας, ὁ Ἰούδας ὁ Βαρσαβᾶς καὶ ὁ Σίλας.

Οἱ χριστιανοὶ στὴν Ἀντιόχεια πῆραν μεγάλη χαρὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀπόφαση, γιατί ἔτσι μονάχα θὰ ξαναρχόταν ἡ γαλήνη στὴν ἐκκλησία, ποὺ τόσο εἶχε διαταραχτῇ.

16. Δεύτερη πορεία τοῦ Παύλου

α) Ὁ Παῦλος στὴ Μικρὰ Ἀσία.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου τῶν Ἱεροσολύμων ἐξασφάλισε καὶ τὴ γαλήνη στὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων Παύλου καὶ Βαρνάβα πλησίον τῶν ἐθνικῶν. Γι' αὐτὸ οἱ δύο Ἀπόστολοι ἀποφασίζουν νὰ συνεχίσουν τὴν προσπάθειά τους στοὺς ἐθνικούς.

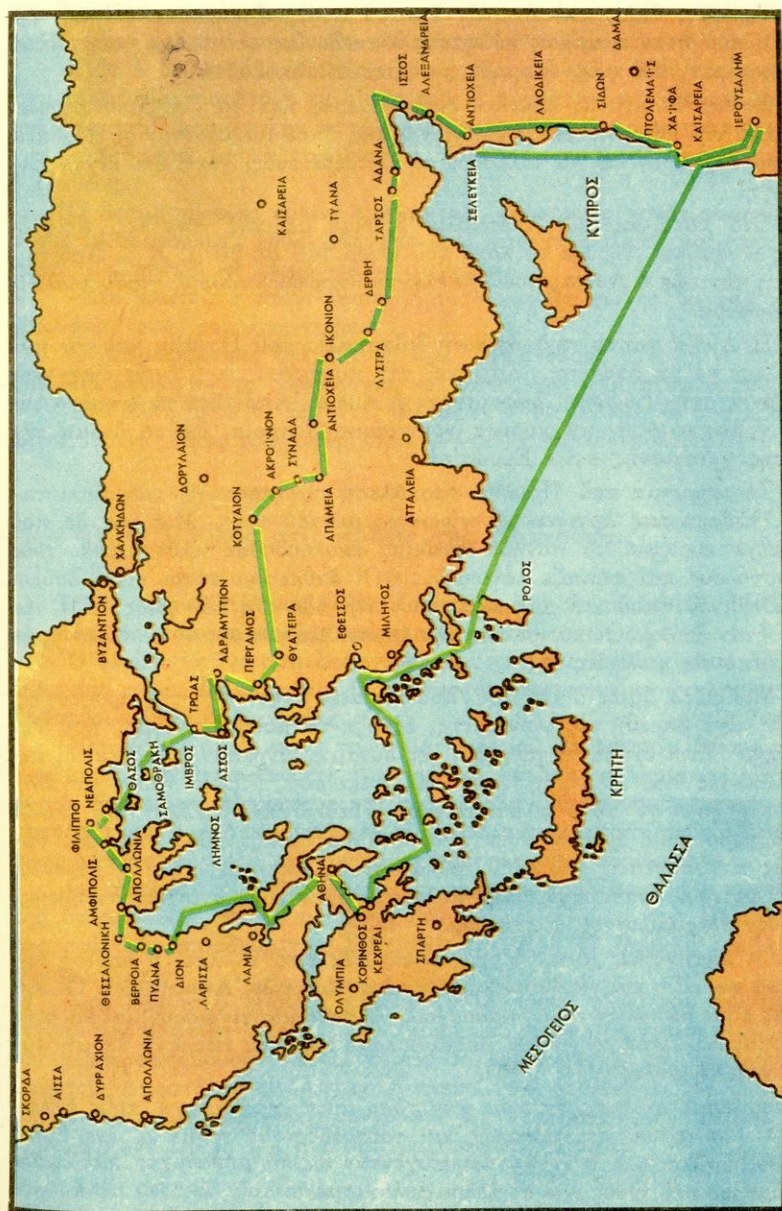
Ὁ Βαρνάβας μαζί μὲ τὸ Μάρκο πῆγαν στὴν Κύπρο καὶ ὁ Παῦλος μὲ βοηθὸν τοῦ Σίλα πῆραν ἄλλο δρόμο πρὸς ἄλλα μέρη. Ὁ Σίλας ἦταν Ἰουδαῖος χριστιανὸς καὶ μιλοῦσε πολὺ καλὰ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα. Ἦταν ἐπομένως ἄριστος βοηθὸς τοῦ Παύλου στὰ μέρη ποὺ πῆγαινε. Ὁ Παῦλος μὲ τὸν Σίλα κατὰ τὴ δεύτερη αὐτὴ πορεία τους (48—49 μ. Χ.) ἐπισκέφτηκαν τίς χριστιανικὰς ἐκκλησίας, ποὺ εἶχαν ἰδρυθῇ κατὰ τὴν πρώτην Ἀποστολικὴν Πορεία. Στὴ Λύστρα ὁ Παῦλος πῆρε καὶ δεύτερον βοηθὸν τοῦ τὸν Τιμόθεο, ποὺ τοῦ τὸν σύστησαν οἱ ἐκεῖ χριστιανοὶ ὥς πολὺ ἐνάρετο καὶ ἱκανό.

Ὁ Τιμόθεος εἶχε Ἰουδαία μητέρα καὶ Ἑλληνα πατέρα, ἐθνικὸ δηλ. Τὸν διέκρινε πραγματικὰ σπάνια ἀρετὴ καὶ μεγάλος ἐνθουσιασμός. Ἀπὸ τὴ Λύστρα οἱ Ἀπόστολοι πῆγαν στὴ Φρυγία καὶ στὴ Γαλατία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου ἱδρυσαν ἐκκλησίας, καὶ κατάλαξαν στὴν Τρωάδα.

β) Ὁ Παῦλος στὴ Μακεδονία

Στὴν Τρωάδα ὁ Παῦλος συνάντησε τὸ Λουκᾶ. Μένοντας ἐκεῖ βρέθηκε σὲ ἀπορία ποῖα διεύθυνση ν' ἀκολουθήσῃ, ποῦ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιο.

Στὴ δυσκολία τῆς ἐκλογῆς τὸν βοήθησε ἓνα ὄνειρο. Εἶδε, λέει, ἓνα Μακεδόνα, ποὺ τοῦ εἶπε : «Πέραν στὴ Μακεδονία νὰ μᾶς βοηθήσῃς». Τὸ ὄνειρο τὸ ἐξήγησε ὁ Παῦλος ὡς διαταγὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀμέσως ἔφυγε καὶ πέρασε ἀπὸ τὴ Σαμοθράκη στὴ Νεάπολη τῆς Μακεδονίας, τὴ σημερινὴ Καβάλα. Ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τοὺς συνοδοὺς του καὶ συνεργάτες

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ

του Τιμόθεο, Σίλα και Λουκά, έφτασε στους Φιλίππους (Πράξ. ις', 8-12), πού ήταν ή πρώτη πόλη τής Μακεδονίας στο δρόμο τους. Εκεί κατοικοῦσαν Έλληνες, Ρωμαῖοι και μερικοί Ἰουδαῖοι.

Στους Φιλίππους έμειναν λίγες ήμέρες και τὸ Σάββατο βγῆκαν έξω από την πόλη κοντά σέ ένα ποταμάκι, όπου μαζεύονταν οἱ Ἰουδαῖοι νά προσευχηθοῦν και νά τελέσουν τή λατρεία τους, γιατί δέν είχαν Συ-
ναγωγή.

Στὸ ποταμάκι οἱ Ἀπόστολοι βρῆκαν μερικές γυναῖκες, στίς ὁ-
ποῖες ὁ Παῦλος κήρυξε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ (49 με 50 μ. Χ.). Πρώτη -
πρώτη πίστεψε ή Λυδία, πού τήν έλεγαν «πορφυροπώλη», γιατί πουλοῦ-
σε πορφύρα.

Ἡ Λυδία γοητεύτηκε από τή διδασκαλία τοῦ Παύλου και τὸν πα-
ρακάλεσε νά τή βαπτίσῃ. Καί ἐκεῖ στὸ ποταμάκι, πού έγινε ένας νέος
Ἰορδάνης στήν Εὐρώπη, βαπτίστηκε ή Λυδία. Ἀπὸ τότε τὸ ὄνομα «Λυ-
δία» γράφηκε στήν παγκόσμια χριστιανική ιστορία, ὡς τὸ ὄνομα τῆς
πρώτης χριστιανῆς στήν Εὐρώπη.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου προκάλεσε τήν προσοχή τῶν Φιλιππι-
σίων. Συζητήσεις ἄρχισαν νά γίνωνται μεταξύ τους. Μιά νέα δὲ πού
τήν εἶχε κυριέψει τὸ πονηρὸ πνεῦμα, ἀκολουθοῦσε κάθε μέρα τοὺς
Ἀποστόλους και φώναζε λέγοντας : «Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι δούλοι
τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ και μᾶς κηρύττουν τήν ὁδὸ τῆς σωτηρίας». Ἡ νέα
αὐτὴ ήταν δούλη. Οἱ κύριοί της τήν ἐκμεταλλεύονταν και κέρδιζαν χρή-
ματα ἀπὸ τίς μαντεῖες της.

Μιά μέρα ὅμως ὁ Παῦλος, πού πήγαινε στὸν τόπο τῆς προσευχῆς,
ἐπειδὴ εἶχε βαρεθῇ τίς φωνές της, ἔδιωξε τὸ πονηρὸ πνεῦμα, πού τήν
κατεῖχε. Ἔτσι ἔχασε τή μαντική της δύναμη. Ἐχασαν ὅμως και οἱ ἐκ-
μεταλλευτές της τὰ κέρδη τους. Ἡ ζημία τους βέβαια ήταν μεγάλη.
Ἀγανάχτησαν γι' αὐτὸ κι ἐπίασαν τὸν Παῦλο και τὸ Σίλα. Μὲ φωνές
και θόρυβο τοὺς ἔφεραν στήν ἀγορά, όπου δικάζαν δυὸ Ρωμαῖοι ἄρ-
χοντες τίς ὑποθέσεις τοῦ λαοῦ. Εἶπαν στοὺς δικαστές, πὼς οἱ Ἰουδαῖοι
αὐτοὶ φέρνουν ἀναταραχὴ στήν πόλη και διδάσκουν στὸ λαὸ συνήθειες,
πού δέν ταιριάζουν σὲ Ρωμαίους.

Οἱ κατηγορίες αὐτὲς έγιναν πιστευτὲς ἀπὸ τὸ λαό, ὁ ὁποῖος ἄρ-
χισε νά φωνάζῃ και νά διαμαρτύρεται ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων. Οἱ ἄρ-
χοντες τότε διέταξαν τοὺς ραβδούχους νά τοὺς μαστιγώσουν και νά τοὺς
φυλακίσουν. Διέταξαν δὲ τὸ δεσμοφύλακα νά τοὺς προσέχῃ νά μὴ φύ-
γουν ἀπὸ τῆ φυλακῆ.

Ὁ δεσμοφύλακας, ὕστερα ἀπὸ τόσο αὐστηρὴ διαταγή, τοὺς ἐκλει-
σε στὸ ἐσωτερικὸ τῆς φυλακῆς και τοὺς ἔδωσε τὰ πόδια σ' ένα ξύλο.

Ὁ Παῦλος και ὁ Σίλας προσεύχονταν ὡς τὰ μεσάνυχτα και ἔψαλ-
λαν ὕμνους στὸ Θεό, ἐνῶ οἱ ἄλλοι φυλακισμένοι τοὺς ἄκουαν με προσο-

χή. Ξαφνικά σεισμός μεγάλος έσεισε τὰ θεμέλια τῆς φυλακῆς. Οἱ πόρτες ἀνοιξαν καὶ τὰ δεσμὰ τῶν φυλακισμένων λύθηκαν.

Εἶδε ὁ δεσμοφύλακας τίς πόρτες τῆς φυλακῆς ἀνοιχτὲς καὶ ἀπὸ τὴν ἀπελπισία του ἔσυρε τὸ ξίφος του ν' αὐτοκτονήσῃ. Νόμισε πὼς οἱ φυλακισμένοι βρῆκαν τὴν κατάλληλη εὐκαιρία καὶ δραπέτεψαν.

— Μή, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ! "Ολοι εἴμαστε ἐδῶ ! τοῦ φώναξε ὁ Παῦλος.

Ὁ δεσμοφύλακας ἔμεινε ἐκπληκτος. Τρέμοντας γονάτισε μπροστὰ στοὺς Ἀποστόλους. Τοὺς ὡδήγησε ἔξω ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ τοὺς ρώτησε : «τὶ πρέπει νὰ κάμω γιὰ νὰ σωθῶ ;».

—Νὰ πιστέψῃς στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ θὰ σωθῇς κι ἐσύ καὶ ἡ οἰκογένειά σου, τοῦ ἀπάντησαν.

Ὁ δεσμοφύλακας ἔφερε τοὺς δυὸ Ἀποστόλους στὸ σπίτι του καὶ τὴν ἴδια ἐκείνη νύχτα βαπτίστηκε καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του.

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ ἄρχοντες διέταξαν ν' ἀπολυθοῦν οἱ δυὸ κρατούμενοι, γιὰτί, ὅπως πληροφορήθηκαν, ἦταν Ρωμαῖοι πολῖτες.

γ) Ὁ Παῦλος στὶς πόλεις τῆς Μακεδονίας

Ἀπὸ τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος πῆγε στὴ Θεσσαλονίκη. Ἡ Θεσσαλονίκη τότε ἦτανε μεγάλη καὶ πλούσια πόλη, ὅπως σήμερα.

Ὁ Παῦλος πῆγε στὴ Συναγωγὴ καὶ κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο. Κήρυξε ὅμως καὶ στοὺς ἐθνικοὺς καὶ ἔδρουσε μεγάλη χριστιανικὴ ἐκκλησία στὴν πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας.

Ἡ πρόοδος ὅμως αὐτῇ τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν ἄρεσε καθόλου στοὺς Ἰουδαίους τῆς Θεσσαλονίκης. Καὶ γιὰ νὰ φέρουν ἀντιπερισπασμό, πλήρωσαν διάφορους ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἔβαλαν νὰ θορυβοῦν ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων. Καὶ ὅχι μονάχα αὐτό, ἀλλὰ κατηγόρησαν τοὺς Ἀποστόλους ὡς ταραχοποιούς καὶ συνωμότες ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορα.

Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Θεσσαλονίκης, γιὰ νὰ προλάβουν τίς συνέπειες τῆς συκοφαντίας, ἔστειλαν νύχτα νύχτα τὸν Παῦλο στὴ Βέροια καθῶς καὶ τοὺς συνοδούς του Σίλα καὶ Τιμόθεο. Ὁ Λουκᾶς ἔμεινε στὴ Θεσσαλονίκη.

Στὴ Βέροια ὁ Παῦλος κήρυξε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ πολλοὶ πίστεψαν καὶ βαπτίστηκαν. Ἦρθαν ὅμως ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη οἱ διώκτες του καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἐξεγείρουν τὸ λαὸ ἐναντίον τοῦ Παύλου. Ἡ ζωὴ τοῦ Ἀποστόλου κινδύνευε. Οἱ πιστοί, γιὰ νὰ σώσουν τὸν Ἀπόστολο, τὸν ἔστειλαν μὲ φιλικὴ συντροφιά διὰ θαλάσσης στὴν Ἀθῆνα, ἐνῶ οἱ βοηθοὶ του Σίλας καὶ Τιμόθεος ἔμειναν στὴ Βέροια.

δ) 'Ο Παῦλος στήν 'Αθήνα

'Ο Παῦλος ἄγνωστος καί ξένος περιέρχεται τήν πόλη καί παρατηρεῖ τὰ πάντα. Παρατηρεῖ τοὺς ναοὺς καί τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης καί τὸ συμπέρασμά του εἶναι βαθιά λύπη καί ἀπογοήτευση. «Τὶ κρίμα, συλλογίζεται, μιά πόλη, ποὺ τὴν κυριαρχεῖ τὸ πνεῦμα καί ἕνας ἀνώτερος ἀνθρωπισμός, νὰ εἶναι προσηλωμένη στὰ εἰδωλα. Νὰ μὴ βρίσκη τὸν πραγματικὸ δρόμο ποὺ ὀδηγεῖ στὸν ἀληθινὸ Θεόν». Τριγυρνώντας ἐδῶ καί κεῖ, παρατηρώντας τοὺς βωμοὺς, βρῆκε καί ἕνα βωμὸ ἀφιερωμένον στὸν «'Αγνωστο Θεόν».

'Ο Παῦλος ἐπισκέφτηκε καί τὴ Συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων καί μίλησε γιὰ τὸν Ἰησοῦ καί τὴ διδασκαλίαν Του. Πῆγε ὕστερα στὴν ἀγορὰ καί γνωρίστηκε μὲ μερικοὺς Ἀθηναίους. Καθὼς εἶναι γνώστης τῆς ἐλληνικῆς, ἀρχίζει νὰ μιλάῃ στοὺς Ἀθηναίους στὴν ἀγορὰ γιὰ τὴ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Δὲν εἶναι καθόλου παράξενο γιὰτὶ μίλησε στὴν ἀγορὰ γιὰ ἕνα τόσο σοβαρὸ θέμα. Στὴν ἀγορὰ συζητοῦσαν ὅλα τὰ θέματα, ποὺ ἀπασχολοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους. Στὴν ἴδια ἀγορὰ, πολλὰ χρόνια πρὶν, μιλοῦσε καί ὁ Σωκράτης, ὁ ὁποῖος βρῆκε μὲ τὴ σκέψη του, πὼς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς δὲ βρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς Θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου. Ἐκεῖ ἀναπτύσσει στοὺς περιέργους Ἀθηναίους τὴ φιλοσοφία του. Στὴν ἀγορὰ δὲ καί οἱ Ἀθηναῖοι καί οἱ ξένοι, ποὺ ἔρχονταν στὴν πόλη σὰν ἐπισκέπτες ἢ ἔμποροι, ἀνακοίνωναν κάθε νεώτερο, ποὺ συνέβαινε στὸν τότε γυνστὸ κόσμον.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ποὺ μίλησαν μαζί του, ἀποροῦσαν γιὰ ὅσα ἐδίδασκε καί ἔλεγαν : «Τὶ τάχα θέλει νὰ πῇ ὁ ξένος αὐτός ;». Ἄλλοι βεβαίαναν, πὼς κηρύττει ξένους θεοὺς, γιὰτὶ τοὺς μίλησε γιὰ τὸν Ἰησοῦ καί τὴν Ἀνάστασή Του. Τὸν παρακάλεσαν, λοιπόν, νὰ ἔρθῃ στὸν Ἄρειον Πάγον νὰ τὸν ρωτήσουν γιὰ ὅσα διδάσκει.

'Ο Παῦλος ἤρθε στὸν Ἄρειον Πάγον, τὸ βράχο ποὺ ἀπὸ τότε ἔχει καθαγιαστῇ, καί τὸν ρώτησαν :

— Πές μας, ποιά εἶναι ἡ νέα διδασχὴ σου, ποὺ κηρύττεις στὴν πόλη μας ; Γιὰτὶ πολλὰ παράξενα ἀκοῦμε πὼς διηγεῖσαι. Θέλουμε, λοιπόν, νὰ μάθουμε τί ἀκριβῶς λὲς καί τί σημαίνουν αὐτά.

'Ο Παῦλος χωρὶς κανένα δισταγμὸ ἀντιμετώπισε τὴν περιέργεια τῶν Ἀθηναίων. Ἀνέβηκε στὸν ἱστορικὸ βράχο καί μπροστὰ σ' ἕνα ἐκλεκτὸ ἀκροατήριον ἔκαμε μιὰ ἀπὸ τίς σπουδαιότερες ὁμιλίες του. Εἶπε : Ἄντρες Ἀθηναῖοι,

Σὰς θεωρῶ τοὺς πιὸ εὐσεβεῖς ἀπ' ὅσους γνῶρισα ὡς τώρα. Τρι-

Ὁ Παῦλος διδάσκει τοὺς Ἀθηναίους

γυρνώντας στην πόλη σας είδα πολλούς βωμούς και πολλά ιερά. Ἀνάμεσα δὲ σ' αὐτὰ είδα κι ἓνα βωμὸ ἀφιερωμένο στὸν Ἄγνωστο Θεό. Αὐτὸν τὸν Ἄγνωστο Θεό, ποὺ λατρεύετε χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζετε, ἤρθα νὰ σᾶς φανερώσω. Εἶναι ὁ Θεός, ποὺ ἐποίησε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν σ' αὐτήν. Ὁ Θεὸς αὐτὸς δὲν κατοικεῖ σὲ χειροποίητους ναοὺς, οὔτε ἔχει ἀνάγκη σὲ τίποτε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸς δημιούργησε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἔπλασε ὅλα τὰ ἔθνη μὲ τὸ ἴδιο αἷμα, τὴν ἴδια καταγωγὴ καὶ τοὺς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ ζοῦνε καὶ νὰ κοινοῦνε σ' ὅλη τὴ γῆ. Αὐτὸς τοποθέτησε στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων τὸν πόθο νὰ τὸν ἀναζητοῦν. Ἴσως νὰ μπορέσουν νὰ Τὸν βροῦνε, ἂν καὶ δὲ βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὸν καθένα μας, γιατί ὅλοι ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴ δύναμή του ζοῦμε καὶ κινούμαστε καὶ ὑπάρχουμε.

Καὶ συνέχισε :

Ὁ Θεὸς τώρα παραγγέλλει σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου καὶ ἂν βρίσκωνται, νὰ μετανοήσουν, γιατί προσδιόρισε τὴν ἡμέρα, ποὺ θὰ κρί-

νη την οίκουμένη με άντρα, πού τον ὄρισε καὶ τὸν ἀνάστησε ἀπὸ τοὺς νεκρούς, γιὰ νὰ μᾶς διαβεβαιώσῃ, πὼς Αὐτὸς εἶναι ὁ Κριτὴς.

Ὅταν ἄκουσαν γιὰ ἀνάστασι ἀπὸ τοὺς νεκρούς, ἄλλοι τὸν χλεύαζαν καὶ ἄλλοι τοῦ εἶπαν : Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ θέλουμε νὰ μᾶς ξαναμιλήσῃς. Μερικοὶ ὅμως πίστεψαν σὲ ὅσα δίδαξε, ὅπως ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ μιὰ γυναίκα πού τὴν ἔλεγαν Δάμαρι, καθὼς καὶ ἄλλοι.

Ὁ Διονύσιος ἔγινε ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἀθήνα καί, ὅπως ἀναφέρει ἡ παράδοσι, πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο τὸ 96 μ. Χ. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 3 Ὀκτωβρίου ἡ δὲ Ἀθήνα τὸν τιμᾷ ὡς Πολιοῦχο της, ὡς προστάτη της δηλ.

Ἀπολυτίκιο

Χρηστότητα ἐκδιδαχθεὶς καὶ νήφων ἐν πᾶσι, ἀγαθὴν συνείδησιν ἱεροπρεπῶς ἐνδυσάμενος, ἡντλησας ἐκ τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς τὰ ἀπόρρητα καὶ τὴν πίστιν τηρήσας, τὸν ἴσον δρόμον τετέλεκας, ἱερομάρτυς Διονύσιε· πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ε) Ὁ Παῦλος στὴν Κόρινθο

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ Παῦλος ἔφυγε γιὰ τὴν Κόρινθο. Ἡ Κόρινθος εἶναι ἡ πόλη μὲ τίς δυὸ θάλασσες, ὅπως τὴν ἔλεγαν τότε γιὰ τὴ θέσι της ἀνάμεσα στὸν Κορινθιακὸ καὶ τὸ Σαρωνικόν. Εἶναι πολὺ πλούσιᾳ πόλη καὶ ἔχει ἀναπτύξει σπουδαῖο ἐμπόριο. Ἔχει πληθυσμὸ 400 χιλιάδες καὶ πλεον δούλους καὶ 100 χιλιάδες ἐλεύθερους πολίτες. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνες κατοίκους μένουσιν ἐκεῖ καὶ Ῥωμαῖοι καὶ Ἰουδαῖοι. Ὁ Παῦλος πορεύεται πρὸς τὴν Κόρινθο μὲ κάποιο δισταγμὸ. Σκέπτεται, πὼς τὰ πλοῦτη καὶ ἡ παράλυσή στα ἤθη, πού ἐπικρατοῦσαν τότε στὴν Κόρινθο, εἶναι σοβαρὰ ἐμπόδια, γιὰ νὰ προσέλθουν οἱ ἄνθρωποι στὴ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ.

Φτάνει ὥστόσο ἐκεῖ καὶ ἀπὸ τοὺς πρώτους πού γνώρισε ἦταν ὁ Ἀκύλας, ἓνας Ἰουδαῖος σκηνοποιός, καὶ ἡ γυναίκα του ἡ Πρίσκιλλα, οἱ ὁποῖοι καὶ τὸν φιλοξένησαν. Καὶ ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος εἶναι σκηνοποιός, συνεργάζεται μαζί τους, ἐνῶ τὰ Σάββατα κηρύττει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ στὴ Συναγωγῇ.

Μερικοὶ Ἰουδαῖοι πίστεψαν καὶ βαπτίστηκαν καὶ μαζί μ' αὐτοὺς καὶ ὁ ἀρχισυνάγωγος Κρίσπος.

Στὸ μεταξὺ ἦρθαν ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ὁ Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος

καὶ τοῦ ἔφεραν βοήθεια ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Φιλιππῶν καὶ πληροφορίες γιὰ τὴν πίστη τῶν χριστιανῶν στὴ Θεσσαλονίκη, ποὺ καταδιώκονταν σκληρά.

Ὁ Παῦλος ὕστερα ἀπὸ τὶς πληροφορίες τῶν φίλων καὶ συνοδῶν του, ἔγραψε στοὺς χριστιανούς στὴ Θεσσαλονίκη τὴν πρώτη ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς Θεσσαλονικεῖς.

Ὁ ἐρχομὸς τῶν Ἀποστολικῶν συντρόφων τοῦ Παύλου γίνεται αἰτία νὰ μεγαλώσῃ ἡ ἀντίδραση τῶν Ἰουδαίων ἐναντίον του. Πολλοὶ δὲ ἐκτρέπονται σὲ βιαιότητες καὶ βλασφημίες κατὰ τοῦ Παύλου. Αὐτὸ ἦταν αἰτία ν' ἀπογοητευτῇ ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες τοῦ Ἰουδαίους. Φεύγει ἀπὸ τὴ Συναγωγὴ τινάζοντας τὴ σκόνῃ ἀπὸ τὰ ροῦχα του, θέλοντας νὰ δείξῃ, πὼς δὲν ἀνέχεται πλέον οὔτε αὐτοὺς οὔτε τὴ σκόνῃ τους. Ἐκεῖ κοντὰ στὴ Συναγωγὴ βρίσκεται τὸ σπίτι τοῦ Ἰούστου, ποὺ πίστεψε στὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου καὶ κεῖ πηγαίνει ὁ Ἀπόστολος ἀφοῦ τὸν προσκάλεσε ὁ Ἰούστος νὰ τὸν φιλοξενήσῃ.

Ἀπ' ὅπου καὶ ἂν πέρασε ὁ Παῦλος φρόντισε πρῶτα πρῶτα νὰ κηρύξῃ στοὺς Ἰουδαίους. Μὰ παντοῦ συνάντησε ἀντίδραση καὶ ἐχθρότητα. Σὲ μερικὲς πόλεις μάλιστα κινδύνεψε. Γι' αὐτὸ παίρνει τὴν ἀπόφαση νὰ στραφῇ πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς καὶ ἔπειτα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κόρινθο.

Τὴ νύχτα ὅμως ἦρθε στὸν ὕπνο τοῦ ὁ Κύριος καὶ τοῦ εἶπε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ κήρυμά του χωρὶς φόβο, γιατί Αὐτὸς τὸν προστατεύει. Καὶ ὁ Παῦλος ἐπὶ 18 μῆνες διδάσκει στὴν Κόρινθο καὶ κηρύττει τὴ νέα θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ, τὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης.

Τοῦτο ἔκαμε τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἐξεγερθοῦν. Συνέλαβαν τὸν Παῦλο καὶ τὸν ἔφεραν στὸ δικαστήριον. Ὁ Γαλλίωνα ὅμως, ἀνθύπατος στὴν Κόρινθο, τοὺς ἀποδοκίμασε καὶ ἄφησε ἐλεύθερο τὸν Ἀπόστολο.

στ) Ἐπιστροφή τοῦ Παύλου στὴν Ἀντιόχεια.

Ὁ Παῦλος μὲ τὴ συντροφιά τῶν φίλων του, τοῦ Ἀκύλα καὶ τῆς Πρίσκιλλας, ἀφήνει τὴν Κόρινθο. Ἀποχαιρετᾷ τοὺς χριστιανούς του μὲ πολλὴ συγκίνηση, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι λυποῦνται γιὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Παύλου ἀπὸ τὴν πόλιν τους.

Μὲ πλοῖο ὁ Παῦλος καὶ οἱ σύντροφοί του ἤρθαν στὴν Ἐφεσο. Ἀπὸ ἐδῶ σκοπεύει νὰ πάῃ στὰ Ἱεροσόλυμα. Οἱ κάτοικοι ὅμως τῆς Ἐφέσου τὸν παρακαλοῦνε νὰ μείνῃ περισσότερον καιρὸ κοντὰ τους. Ἀλλ' ὁ Παῦλος βιάζεται, τοὺς ἀποχαιρετᾷ καὶ φεύγει λέγοντας :

— Πρέπει νὰ κάμω ἐξάπαντος τὴ γιορτὴ τοῦ Πάσχα στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἂν θελήσῃ ὁ Θεὸς θὰ ἐπιστρέψω στὴν πόλιν σας.

Ἐφυγε, λοιπόν, μὲ πλοῖο καὶ ἔφτασε στὴν Καισάρεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ ὁ Παῦλος ἦρθε στὴν ἀγαπημένη του πόλη, τὴν Ἀντιόχεια, ὅπου τὸν ὑποδέχτηκαν μὲ ἀγάπη καὶ ἐνθουσιασμό. Ὁ Παῦλος διηγῆθηκε στοὺς χριστιανούς στὴν Ἀντιόχεια τί ἔκαμε στὴν περιοδεία του καὶ πῶς ἵδρυε διάφορες ἐκκλησίες. Ὅλες αὐτὲς οἱ πληροφορίες χαροποίησαν τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς τῆς Ἀντιόχειας.

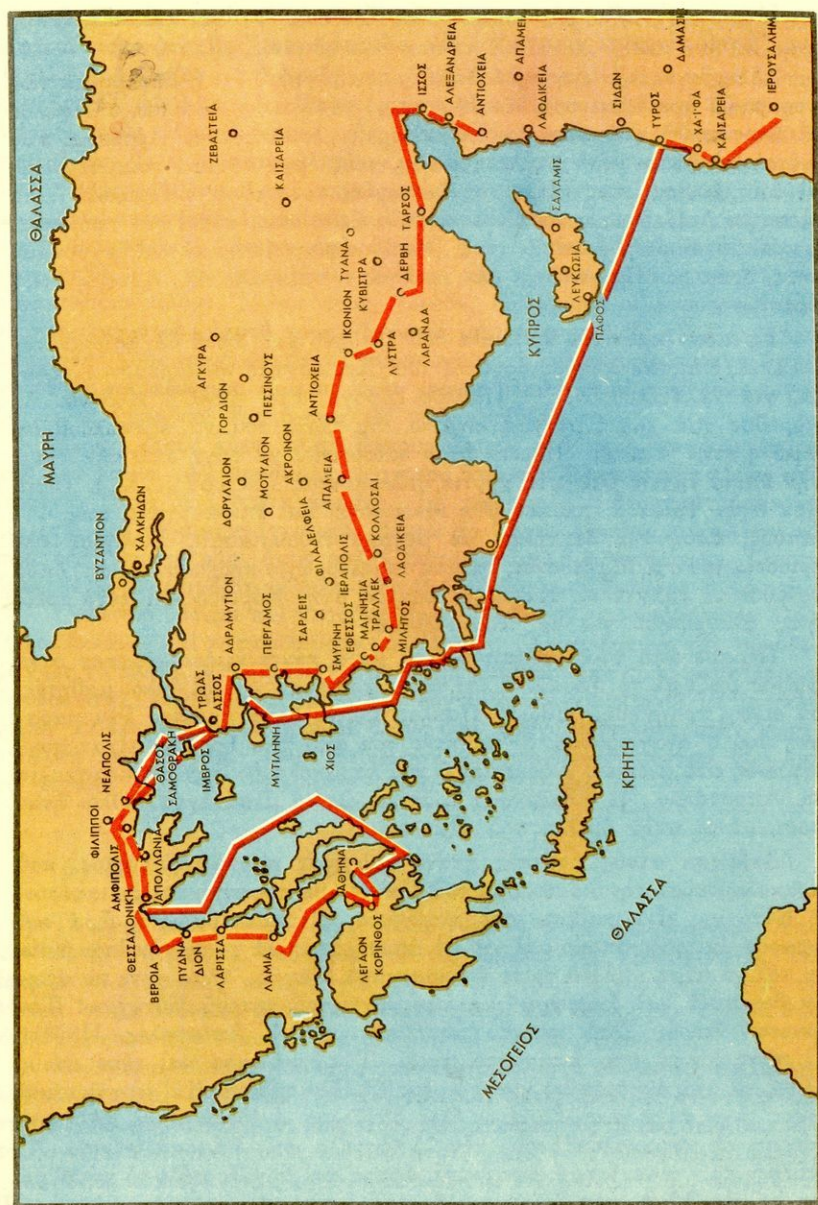
17. Τρίτη πορεία τοῦ Παύλου

Ὁ Παῦλος δὲν ἔμεινε πολὺν καιρὸ στὴν Ἀντιόχεια. Ἀποφάσισε τὴν τρίτη πορεία του καὶ κατευθύνεται πρὸς τὴν Ἐφεσο, ὅπως εἶχε ὑποσχεθῇ στοὺς ἐκεῖ χριστιανούς. Περνώντας ἀπὸ τὴ Γαλατία καὶ τὴ Φρυγία ἐπισκέπτεται τίς ἐκκλησίες, πού εἶχε ἱδρῦσει.

Ἡ Ἐφεσος, ὅπου ἔφτασε, εἶναι ἡ ὠραιότερη καὶ πλουσιότερη πόλη στὴ Μικρὰ Ἀσία ἐκεῖνον τὸν καιρὸ. Εἶχε λαμπρὲς οἰκοδομὲς καὶ περικαλλῆ μνημεῖα. Ὁ ναὸς τῆς θεᾶς Ἀρτεμης ὑψώνεται ὠραῖος καὶ ἐπιβλητικὸς καὶ στολίζει τὴν πόλη.

Στὴν Ἐφεσο ὁ Παῦλος μίλησε στὴν ἀρχὴ στὶς Συναγωγὰς τῶν Ἰουδαίων. Μερικοὶ πίστεψαν, ἀλλὰ οἱ πῖο πολλοὶ τὸν ἀποδοκίμασαν. Ἔτσι ὁ Παῦλος ἐγκατέλειψε τὴ Συναγωγὴ καὶ ἐστράφηκε στοὺς ἐθνικοὺς. Ἐνας πλούσιος στὴν Ἐφεσο τοῦ παραχώρησε μιὰ μεγάλη Σχολὴ καὶ κεῖ συγκεντρώνονται οἱ ἐθνικοὶ καὶ ἀκούνε τὴ διδασκαλίαν του. Ἐπὶ τρία ὀλόκληρα χρόνια κηρύττει ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ὅταν διδάσκη, προσέρχονται πολλοὶ νὰ τὸν ἀκούσουν. Ἡ φήμῃ ἀπλώνεται σ' ὀλόκληρη τὴ Μικρὰ Ἀσία, ἀπ' ὅπου ἔρχονται τὰ πλήθη στὴν Ἐφεσο, γιὰ νὰ τὸν γνωρίσουν καὶ ν' ἀκούσουν τὴ διδασκαλίαν του. Πολλοὶ ζητοῦν μικροπράγματά του, ὅπως τὰ μαντίλια π.χ., πού χρησιμοποιοεῖ, ἢ διάφορα ἄλλα μικροπράγματά του, γιὰ φυλαχτὰ τοὺς καὶ γιὰ πολῦτιμα κειμήλια. Ἄλλοι φέρνουν τοὺς ἀρρώστους τοὺς καὶ βρίσκουν τὴ θεραπείαν τοὺς. Ἡ Ἐφεσος κατάντησε ἓνα σοβαρὸ κέντρο μὲ τὴ χριστιανικὴ αὐτὴ κίνηση.

Ἀλλὰ ἡ νέα θρησκεία ζημιώνει τὰ συμφέροντα τῶν ἀγαλματοποιῶν, οἱ ὅποιοι κατασκευάζαν ἀγάλματα τῆς θεᾶς Ἀρτεμης, πού λατρεύεται κυρίως στὴν Ἐφεσο. Οἱ εἰδωλολάτρες ἀγόραζαν τὰ μικρὰ ἀργυρὰ ὁμοιώματα τῆς θεᾶς καὶ τὰ ἔφεραν μαζί τοὺς γιὰ φυλαχτά. Τώρα ὅμως μὲ τὴ διάδοση τῆς νέας θρησκείας, ἡ βιομηχανία τῶν ἀγαλμάτων τῆς Ἀρτεμης ἔχασε τοὺς πελάτες της. Τὸ ἐμπόριο τῶν ἀγαλμά-

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

των ξέπεσε και κρίση οικονομική μαστίζει τους εργάτες και τους εμπόρους. "Όσοι γίνονται χριστιανοί δὲν ἐνδιαφέρονται πιά γιὰ τὰ εἰδωλα.

Ἄρχηγός τῶν ἐργατῶν Δημήτριος ἐξήγησε, ὅτι ἡ ἀπροθυμία τῶν ἀγοραστῶν ὀφείλεται στὴ νέα θρησκεία, τὴν ὁποία διδάσκει ὁ Παῦλος καὶ ἀποφασίζει ν' ἀντιδράσῃ. Στὴ γιορτὴ, λοιπόν, τῆς Ἀρτεμης, ποὺ γινόταν τὸ Μάιο μῆνα, κάλεσε ὅλους τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς τεχνίτες καὶ τοὺς ἐπεισε, πὼς αἰτία τῆς δυστυχίας τους εἶναι ὁ Παῦλος. "Όσο βρίσκεται ὁ Παῦλος στὴν Ἐφεσο, τοὺς βεβαίωσε, αὐτοὶ δὲν πρόκειται νὰ προκόψουν στὴν ἐργασία τους. Ἐκεῖνοι φανατίστηκαν καὶ ξεχύθηκαν στοὺς δρόμους τῆς πόλης μὲ κραυγές: «Μεγάλη ἡ Ἀρτεμη τῶν Ἐφεσίων».

Ἐφτασαν καὶ στὴν κατοικία τοῦ Παύλου καὶ ἀφοῦ δὲ βρῆκαν τὸν ἴδιο ἐκεῖ, ἐπιασαν τοὺς συνεργάτες του. Χρειάστηκε νὰ παρέμβῃ ἡ ἑξουσία, γιὰ νὰ διαλυθοῦν. Ὁ Παῦλος ξέφυγε ἀπὸ μεγάλο κίνδυνο. Δὲ μποροῦσε πιά χωρὶς μεγάλο κίνδυνο τῆς ζωῆς του νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ μένῃ στὴν Ἐφεσο. Ἐπειτα ἦταν καιρὸς πιά νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πόλη, στὴν ὁποία ἔμεινε ἐπὶ τρία χρόνια διδάσκοντας (54 - 57 μ.Χ.). Πῆγε τώρα στὴν Τρωάδα, πέρασε στὴ Μακεδονία καὶ ἐπισκέφτηκε τοὺς Φιλίππους, ὅπου τὸν δέχτηκαν μὲ μεγάλο ἐνθουσιασμό. Συνέχισε τὴν περιοδεία του στὴ Μακεδονία, ἔφτασε στὸ Δυρράχιο κηρύττοντας ἀπ' ὅπου περνοῦσε τὸ εὐαγγέλιο. Κατέβηκε ὕστερα στὴν Κόρινθο καὶ μετὰ τρεῖς μῆνες ἀναχώρησε γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα.

Πέρασε ἀπὸ τοὺς Φιλίππους καὶ μετὰ πέντε ἡμέρες ἔφτασε στὴν Τρωάδα μαζί μὲ τὸ Λουκά. Ἐκεῖ τοὺς περίμεναν καὶ οἱ ἄλλοι μαθητές, ποὺ εἶχαν προηγηθῇ. Ἐδῶ ὁ Παῦλος ἔμεινε ἑπτὰ ἡμέρες. Τὴν παραμονὴ ποὺ θ' ἀναχωροῦσε, οἱ μαθητές του ἀπὸ τὴν Τρωάδα εἶχαν συγκεντρωθῇ στὸ ἀνάγειο ἐνὸς σπιτιοῦ καὶ παρακολουθοῦσαν τὴ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου. Ἡ διδασκαλία κράτησε ὡς τὰ μεσάνυχτα. "Όλοι ἦταν ἀφοσιωμένοι στὴν ὁμιλία τοῦ Παύλου.

Ἀνάμεσα στοὺς μαθητές ἦτανε καὶ ἓνας νέος, ὁ Εὐτύχιος, ποὺ παρακολουθοῦσε τὴν διδασκαλία τοῦ Παύλου μὲ προσοχὴ καὶ ἐνδιαφέρον. Ὁ Εὐτύχιος εἶχε καθίσει στὸ παράθυρο. Πέρασε ὅμως ἡ ὥρα καὶ ὁ νεαρὸς μαθητὴς ἀποκοιμήθηκε μὲ ἀποτέλεσμα νὰ χάσῃ τὴν ἰσορροπία του καὶ νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ τρίτο πάτωμα στὸ ἔδαφος. "Όλοι τότε κατέβηκαν βιαστικά καὶ ἀνήσυχτοι γιὰ τὴν τύχη τοῦ νεαροῦ Εὐτύχιου. Τὸν σήκωσαν νεκρό. Στὸ μεταξὺ κατέβηκε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ πῆγε κοντὰ στὸ ἀναισθητὸ παιδί. Τὸ ἀγκάλιασε καὶ εἶπε στοὺς ἄλλους νὰ μὴν ἀνησυχοῦν, γιατί ὁ νέος ζῇ, δὲν πέθανε. Καὶ πραγματικά ὁ νέος σιγὰ σιγὰ συνῆλθε, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀνέβηκαν καὶ πάλι στὸ ἀνάγειο νὰ παρακολουθήσουν τὸν Ἀπόστολο στὴ διδασκαλία του. Ὁ Παῦλος, πρὶν συνεχίσῃ, ἔκοψε ψωμί, ἔφαγε καὶ ἄρχισε πάλι τὸ κήρυγμά του ὡς τὴν αὐγὴ, τὴν ὥρα, ποὺ ἔφυγε.

Ὁ Παῦλος καὶ οἱ συνοδοὶ τοῦ ἔφτασαν στὴ Μυτιλήνη, πέρασαν ἀντίκρου στὸ νησί τῆς Χίου, ὕστερα ἀπὸ τὴ Σάμο καὶ ἤρθαν στὴ Μίλητο. Ὁ Παῦλος βιαζόταν νὰ βρεθῇ στὰ Ἱεροσόλυμα τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐπισκέφτηκε τὴν Ἐφεσο. Κάλεσε ὅμως στὴ Μίλητο τοὺς Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἔδωσε πολλὰ συμβουλές. Τοὺς θύμιζε μὲ πόσο ζῆλο ἐργάστηκε ὁ ἴδιος καὶ πὼς παρ' ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ πειρασμοὺς ποὺ συνάντησε, κήρυξε πάντα μὲ θάρρος καὶ στοὺς Ἰουδαίους καὶ στοὺς ἐθνικούς. Τώρα, λέει, πηγαίνει στὴν Ἱερουσαλὴμ ὕστερα ἀπὸ ἐντολὴ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἐκεῖ, τοὺς βεβαίωσε, τὸν περιμένουν θλίψεις καὶ κίνδυνοι. Ἴσως νὰ μὴ τὸν συναντήσουν πλέον. Μόνοι τους, λοιπόν, θὰ πρέπει ν' ἀγρυπνοῦν καὶ νὰ προσέχουν τὸν ἑαυτό τους, ὥστε νὰ μὴ παρασυρθοῦν σὲ πλάνες καὶ ἁμαρτίες. Τοὺς συμβούλεψε νὰ ἀποφεύγουν τὴ φιλαργυρία καὶ νὰ ἔχουν αὐτὸν ὡς παράδειγμα, ποὺ ἐπὶ τρία χρόνια κήρυττε καὶ σύγχρονα ἐργαζόταν νὰ ζῇ τὸν ἑαυτό του καὶ τοὺς βοηθοὺς του.

— Ἐξέρετε, τοὺς εἶπε, πόσα δάκρυα ἔχυσα καὶ πόσα κακὰ ὑπόφερα ἀπὸ τὴν κακία τῶν Ἰουδαίων τὸν καιρὸ ποὺ σᾶς δίδασκα τὴν πίστη στὸ Χριστό. Ποτὲ δὲ ζήτησα ἀμοιβή. Τὰ χέρια μου μὲ ὑπηρετοῦσαν νὰ ζῶ ἐγὼ καὶ οἱ συνεργάτες μου. Τώρα τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μοῦ λέγει νὰ πάω στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου πολλὰ βασανιστήρια μὲ περιμένουν. Τίποτε ὅμως δὲ θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ τελειώσω τὸ ἔργο, ποὺ μοῦ ἀνάθεσε ὁ Χριστός.

Γονάτισε ὕστερα καὶ προσευχήθηκε. Μαζί του προσευχήθηκαν ὅλοι. Ὅλοι ἔκλαιαν καὶ καταφιλοῦσαν τὸν Παῦλο. Ὅταν ἔφευγε τὸν συνόδευαν ὥς τὸ πλοῖο. Ὁ Παῦλος μὲ συνοδεία μερικῶν ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ ἔφτασε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου τὸν δέχτηκαν οἱ χριστιανοὶ μὲ μεγάλη χαρά. Ὁ Παῦλος διηγήθηκε σὲ ὅλους ὅσα πραγματοποιήσε στὴν Ἀποστολική του Πορεία. Ὅλοι θαύμασαν γιὰ τὴ δραστηριότητά του καὶ τὸ μεγάλο ἔργο ποὺ πραγματοποιήσε καὶ δόξασαν τὸ Θεό.

β) Σύλληψη τοῦ Παύλου

Τὸ ἔργο τοῦ Παύλου εἶναι πολὺ γνωστὸ στὴν Ἱερουσαλὴμ. Ἀπὸ παντοῦ ἔχουν φτάσει Ἰουδαῖοι γιὰ τὶς ἡμέρες τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἔφεραν πληροφορίες πολλὰς γιὰ τὴ δράση του. Ἦρθαν καὶ ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία παλαιοὶ φανατικοὶ διώκτες του καὶ δηλωμένοι ἐχθροὶ του καὶ θεώρησαν τὴν εὐκαιρία κατάλληλη νὰ τὸν ἐξοντώσουν.

Μιὰ μέρα, λοιπόν, ποὺ εἶχαν συγκεντρωθῇ στὸ ναὸ τὰ πλήθη, εἶδαν καὶ τὸν Παῦλο. Ὁρμησαν ἐναντίον του, τὸν συνέλαβαν καὶ φώναξαν καὶ στοὺς ἄλλους : «Βοηθήστε μας, ἀδέρφια, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς διδάσκει καὶ στοὺς Ἰουδαίους καὶ στοὺς εἰδωλολάτρες κατὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου».

Ὅλοι πίστεψαν τὴν κατηγορία καὶ τοῦ ἐπιτέθηκαν μὲ χτυπήματα. Ἐκλείσαν οἱ πόρτες τοῦ ναοῦ καὶ μεγάλη ταραχὴ διαδόθηκε σ' ὅλη τὴν

πόλη. Ἐνῶ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν ἀποφασίσει νὰ τὸν θανατώσουν, τὸ ἔμαθε ὁ Χιλιάρχος καὶ ἤρθε μὲ στρατιῶτες τοῦ στοῦ μέρους τῆς ταραχῆς. Μὲ τὴν παρουσία τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν οἱ Ἰουδαῖοι ἔπαψαν νὰ χτυποῦν τὸν Παῦλο. Τὸν συνέλαβε ὅμως ὁ Χιλιάρχος καὶ πρόσταξε νὰ τὸν δέσουν μὲ δυὸ ἀλυσίδες. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χιλιάρχος δὲ μπορούσε νὰ καταλάβῃ γιατί τὸν κατηγοροῦν καὶ ζητοῦν τὸ θάνατό του, ἀλλὰ καὶ γιατί δὲν ἤξερε ποιοὺς εἶναι, πρόσταξε νὰ τὸν ὀδηγήσουν στοῦ φρούριου.

Τὸν ἔφεραν πραγματικὰ στοῦ φρούριου καὶ γιὰ νὰ τὸν σώσουν ἀπὸ τῆς μανίας τοῦ ὄχλου, τὸν προστάτευαν οἱ στρατιῶτες.

Καθὼς ὁ Παῦλος ἀνέβαινε τὰ σκαλοπάτια ἀνάμεσα στοὺς στρατιῶτες, παρακάλεσε τὸ Χιλιάρχο νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ μιλήσῃ στοῦ πλήθους. Ἀφοῦ πῆρε τὴν ἄδεια, στάθηκε ἀτάραχος, δεμένος καὶ πληγωμένος καὶ μὲ μιὰ κίνησιν τοῦ χεριοῦ του ἐπέβαλε σιωπὴν στὰ πλήθη. "Ὅταν δὲ ἄρχισε νὰ μιλάῃ ἐβραϊκὰ στὸν κόσμον, ὅλοι κράτησαν ἀπόλυτη σιωπὴ.

Ὁ Παῦλος ἀρχίζει νὰ τοὺς διηγεῖται γιὰ τὴ ζωὴ του. Τοὺς ὁμολογεῖ, πὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπῆρξε φανατικὸς διώκτης τῶν χριστιανῶν καὶ στὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ στὴ Δαμασκὸ. Τοὺς διηγεῖται τὸ ὄραμά του στοῦ δρόμου ἔξω ἀπὸ τὴ Δαμασκὸ καὶ τὸ κάλεσμά του ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Συνεχίζοντας τοὺς ἀνάφερε, πὼς ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ πῆρε τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιό του στοὺς ἐθνικούς.

Ὡς τώρα οἱ Ἰουδαῖοι τὸν παρακολουθοῦσαν μὲ προσοχὴ καὶ σιωπῇ. "Ὅταν ὅμως ἄκουσαν γιὰ τὸ κήρυγμά του στοὺς ἐθνικούς, ἀναταράχθηκαν καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἀποσπάσουν τὸν Παῦλο ἀπὸ τὰ χέρια τῶν στρατιωτῶν.

Ὁ Χιλιάρχος προστάζει τότε νὰ τὸν φέρουν μέσα στοῦ φρούριου, γιὰ ν' ἀσφαλιστῇ ἀπὸ τὴ μανίαν τῶν Ἰουδαίων. Προστάζει ἐπίσης νὰ τὸν κρατήσουν δεμένο καὶ νὰ τὸν δεῖρουν. Ἀλλὰ ὁ Παῦλος δήλωσε, πὼς εἶναι Ῥωμαῖος πολίτης ἀφότου γεννήθηκε καὶ ὁ Χιλιάρχος εἶπε, ὅχι μονάχα νὰ τὸν λύσουν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν προστατέψουν, γιατί εἶχε μεγάλη εὐθύνη γιὰ τὴ ζωὴ τῶν Ῥωμαίων πολιτῶν.

Ὁ Χιλιάρχος τὴν ἄλλῃ μέρα θέλοντας νὰ μάθῃ γιατί κατηγοροῦνε τὸν Παῦλο, πρόσταξε νὰ ἔρθουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου τους. Ἐφερε τότε καὶ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο μπροστὰ τοὺς καὶ αὐτὸς παρακολουθοῦσε τί θὰ ποῦν.

Τὸ Συνέδριο τὸ ἀποτελοῦσαν Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι. Οἱ Σαδδουκαῖοι δὲν πίστευαν στὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ στὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, ὅπως πίστευαν οἱ Φαρισαῖοι. Δὲν ὑπάρχει, ἔλεγαν, ἀνάστασις, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε πνεῦμα, αὐτὰ ποὺ πίστευαν δηλ. οἱ Φαρισαῖοι. Ὁ Παῦλος γνωρίζει τίς διαφορὰς, ποὺ ὑπάρχουν ἀνάμεσα στοὺς Σαδδουκαίους καὶ στοὺς Φαρισαίους καὶ ἐπωφελεῖται ἀπὸ αὐτὴ τὴ σοβαρὴ

ἀντίθεσή τους. Καί λέει, ὅτι εἶναι Φαρισαῖος καί πῶς δικάζεται, γιατί πιστεύει στήν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Σάλος καί σύγχυση ἔγινε τότε στό Συνέδριο. Οἱ Σαδδουκαῖοι ζητοῦν νά σύρουν τόν Παῦλο πρὸς τὸ μέρος τους, γιὰ νά τὸν τιμωρήσουν. Οἱ Φαρισαῖοι ἀντίθετα φωνάζουν, πῶς ὁ Παῦλος εἶναι ἀθῶος καί προσπαθοῦν νά τὸν σύρουν πρὸς τὸ δικό τους μέρος, γιὰ νά τὸν προστατέψουν.

Ὁ Χιλιάρχος ἀνήσυχος μήπως μέσα στό φανατισμό τους οἱ φατρίες τῶν Ἰουδαίων κατασπαράξουν τὸν Ἀπόστολο, προστάζει τοὺς στρατιῶτες του νά τὸν ἀποσπάσουν μὲ τὴ βία ἀπὸ τὰ χέρια τους, καί νά τὸν φέρουν γιὰ ἀσφάλειά του πάλι στό φρούριο. Ὅταν ὅμως πληροφορήθηκε, πῶς πολλοὶ Ἰουδαῖοι εἶχαν ὀρκιστῇ, ὅτι δὲ θά φᾶνε καί δὲ θά πιοῦν, ἂν δὲ θανατώσουν τὸν Παῦλο, τὸν ἔστειλε μὲ ἰσχυρὴ συνοδεία στρατοῦ στήν Καισάρεια, στὸν ἡγεμόνα Φήλικα.

Μετὰ πέντε ἡμέρες ἦρθαν στήν Καισάρεια ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Ἀρχιερέας Ἀνανίας καί Πρεσβύτεροι, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Συνεδρίου τους, γιὰ νά δικάσουν τὸν Παῦλο ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνα, ὅπως τοὺς εἶχε ὑποσχεθῇ ὁ Χιλιάρχος.

Ὁ ἡγεμόνας, ὅμως, κατάλαβε, ὅτι κανένα κακὸ δὲ βαρύνει τὸν Παῦλο καί πῶς μονάχα ὁ φανατισμὸς εἶναι ἡ αἰτία τῆς ταραχῆς καί ἔδιωξε τοὺς Ἰουδαίους, ἐνῶ γιὰ τὸν Παῦλο ἔδωσε διαταγὴς νά τὸν φυλάνε στὸ ἀνάκτορο τοῦ Ἡρώδη καί ν' ἀφήνουν ἐλεύθερους τοὺς φίλους του νά τὸν ἐπισκεπτανται.

Δυὸ χρόνια ἔμεινε ὁ Παῦλος στὴ φυλακή, ἀπὸ τοῦ 58 - 60 μ.Χ. Τότε κάλεσε καί ἦρθαν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ οἱ ἐπίσημοι Ἰουδαῖοι γιὰ νά δικάσουν τὸν Παῦλο.

Ἀπολογήθηκε καί πάλι ὁ Παῦλος καί βεβαίωσε πῶς καμιά βάσιμη κατηγορία δὲ μπορεῖ νά σταθῇ ἐναντίον του. Καί ἐπειδὴ ὁ Φῆστος πρότεινε, ἂν θέλῃ ὁ Παῦλος νά κατεβῇ στήν Ἱερουσαλήμ, γιὰ νά δικαστῇ ἐκεῖ ἀπὸ τὸ Συνέδριο τῶν Ἰουδαίων, ζήτησε νά δικαστῇ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορα στὴ Ρώμη καθὼς εἶχε δικαίωμα ὡς Ρωμαῖος πολίτης.

γ) Ὁ Παῦλος στὴ Ρώμη

Μόνος του ὁ Παῦλος ζήτησε νά δικαστῇ ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα. Δὲν εἶχε καμιά ἐμπιστοσύνη στὸ Συνέδριο τῶν φανατισμένων Ἰουδαίων, ποὺ ἤθελαν τὴν ἐξόντωσή του.

Ὁ Φῆστος ἐπομένως ἦταν ὑποχρεωμένος νά τὸν στείλῃ στὴ Ρώμη. Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ τὰ ταξίδια καί μάλιστα τὰ τόσο μακρινὰ διὰ θαλάσσης οὔτε εὐκόλα ἦταν, οὔτε χωρὶς κινδύνους. Δὲν ὑπῆρχαν, ὅπως σή-

μερα, συγκοινωνίες, οὔτε πλοῖα γιὰ ἐπιβάτες. "Όσοι εἶχαν ἀνάγκη νὰ ταξιδέψουν, χρησιμοποιοῦσαν φορτηγὰ πλοῖα, ἂν δὲν ἦτανε παραφορτωμένα. "Όλα δὲ τὰ πλοῖα ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ἰστιοφόρα.

‘Ο Φῆστος ἐτοίμασε μιὰν ἀποστολὴ μὲ πολλοὺς ὑπόδικους καὶ μαζί μ’ αὐτοὺς ἔστειλε καὶ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο. Τοὺς παράδωσε στὸν ἐκατόνταρχο Ἰούλιο νὰ τοὺς ἐπιτηρῇ καὶ τοὺς ἐδιώξε. Ἐπιβιβάστηκαν σ’ ἓνα Ἀδραμυττινὸ πλοῖο καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰς ταλαιπωρίες ἔφτασαν στὰ Μύρα τῆς Λυκίας. Ἀπὸ κεῖ μπῆκαν σὲ ἄλλο πλοῖο φορτηγὸ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ποὺ ἦτανε φορτωμένο σιτάρι.

Κατὰ τὸ ταξίδι καὶ ἐνῶ παράπλεαν τὴ νῆσο Κρήτη ἀντίθετοι ἀνεμοὶ τοὺς ἀνάγκασαν νὰ προσεγγίσουν σ’ ἓνα ἀφιλόξενο Κρητικὸ λιμάνι. Ὁ Παῦλος ἐπρότεινε τότε στὸν ἐκατόνταρχο νὰ μὴ συνεχίσουν τὸ ταξίδι τοὺς μ’ αὐτὸ τὸν καιρὸ, ἀλλὰ νὰ μείνουν ἐκεῖ νὰ περάσῃ ὁ χειμῶνας μὲ τὶς φοβερὲς τρικυμίες. Ὁ πλοίαρχος ὅμως δὲ συμφωνοῦσε καὶ μόλις φάνηκε, πὼς ὁ καιρὸς καλυτέρευε, ἔφυγαν. Πιὶ ἔξω ὅμως φοβερὴ τρικυμία ξέσπασε καὶ τὰ κύματα βουνὰ ἀπειλοῦσαν νὰ καταποντίσουν τὸ πλοῖο. Δεκατέσσερα ἡμερόνυχτα τὸ πλοῖο τὸ φέρουν τὰ κύματα ἀκυβέρνητο ὅπου θέλουν. "Όλοι εἶναι ἀπελπισμένοι καὶ περιμένουν τὸν πνιγμό τους. «Μὴ φοβάστε, τοὺς εἶπε ὁ Παῦλος, κανένας ἀπ’ ὅλους μας δὲ θὰ πάθῃ κακὸ. Μοῦ τὸ διαβεβαίωσε ὁ Θεὸς καὶ Κύριός μου. Σᾶς πληροφοροῦ ἀκόμη, πὼς τὸ πλοῖο μας θὰ προσαράξῃ σὲ κάποιον νησί».

Πραγματικὰ μιὰ νύχτα ὕστερα ἀπὸ δεκατέσσερα μερόνυχτα φρικτῆς ταλαιπωρίας, τὸ πλοῖο προσάραξε στὰ ρηχὰ κάποιου νησιοῦ, ποὺ τὸ ἔλεγαν Μελίτη (ἡ σημερινὴ Μάλτα). Μὲ ἀπειρους κινδύνους κατόρθωσαν νὰ διαπεραιωθοῦν ὅλοι στὴν ξηρὰ, κάπου 276 ψυχές. Οἱ κάτοικοι τῆς Μελίτης ἔδειξαν μεγάλη καλοσύνη καὶ φιλανθρωπία γιὰ τοὺς ναυαγούς. "Αναψαν φωτιὰ μεγάλη γιὰ νὰ τοὺς ζεστάνουν καὶ νὰ τοὺς στεγνώσουν ποὺ εἶχαν βραχὴ καὶ προσπαθοῦσαν νὰ τοὺς περιποιηθοῦν. Ὁ Παῦλος γιὰ νὰ δυναμώσῃ τὴ φωτιὰ μάζεψε φρύγανα καὶ τὰ ἔκαμε σωρὸ. Μόλις ὅμως πῆρε τὸ σωρὸ νὰ τὸν ρίξῃ στὴ φωτιὰ, ἓνα φαρμακερὸ φίδι, μιὰ ὀχιά τὸν δάγκασε στὸ χέρι. Κρεμάστηκε μάλιστα ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Παύλου καὶ κείνος χωρὶς ν’ ἀνησυχῆσῃ καθόλου τὸ τίναξε καὶ τὸ φίδι ἔπεσε στὴ φωτιὰ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ, ποὺ εἶδαν τὴν ὀχιά νὰ κρέμεται ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Παύλου, ἔλεγαν μεταξύ τους, πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς φαίνεται νὰ εἶναι κάποιος φονιάς, ποὺ σώθηκε ἀπὸ τὸν πνιγμὸ στὴ θάλασσα καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ τὸν τιμώρησε στὴν ξηρὰ. Καὶ περιμέναν τὸ θάνατο τοῦ Ἀποστόλου ἀπὸ τὸ δηλητήριό τῆς ὀχιάς.

Ὁ Παῦλος ὅμως δὲν ἔπαθε τίποτε καὶ οἱ ἀγαθοὶ νησιῶτες μετάβηλαν γνώμη. «Κάποιος θεὸς εἶναι» ἔλεγαν μεταξύ τους.

Τοῦτο τὸ περιστατικὸ καὶ ἡ θεραπεία, ποὺ ἔκανε ὁ Παῦλος σὲ πολ-

λους ἀρρώστους, ἔκαμε ὅλους στὸ νησι νὰ τὸν σέβωνται καὶ νὰ τὸν περιβάλλουν με ἐκτίμηση.

Τρεῖς μῆνες ἔμειναν οἱ ναυαγοὶ στὴ Μελίτη. Ὑστερα μπῆκαν σὲ ἄλλο πλοῖο καὶ ἤρθαν ἐπὶ τέλους στὴ Ρώμη τὸ 60 ἢ 61 μ.Χ.

Οἱ χριστιανοὶ στὴ Ρώμη δέχτηκαν τὸν Παῦλο μεῖν ἰδιαίτερη χαρά. Ἄν καὶ ὑπόδικος ὁ Παῦλος ζοῦσε σὰν ἐλεύθερος. Γιὰ φυλακὴ τοῦ τοῦ ὄρισαν ἓνα σπίτι, ποῦ ὁ ἴδιος νοίκιασε καὶ γιὰ φύλακά του εἶχε ἓνα στρατιώτη.

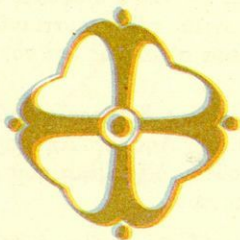
Ἔτσι εἶναι ἐλεύθερος νὰ δέχεται τοὺς φίλους τοῦ χριστιανοῦ καὶ νὰ διδάσκη χωρὶς νὰ ἐμποδίζεται.

Τρεῖς μέρες ὕστερα ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ τοῦ στὴ Ρώμη ὁ Παῦλος ἀλάσε στὸ σπίτι τοῦ τοὺς πρὶ ἐπίσημους Ἰουδαίους τῆς Ρώμης καὶ τοὺς διηγήθηκε ὅσα συνέβηκαν στὰ Ἱεροσόλυμα. Τοὺς ἐξήγησε κατόπι γιὰ τὸν ἔφεραν δέσμιο στὴ Ρώμη καὶ γιὰ τὸ ἀναγκάστηκε νὰ ζητήσῃ μόνος τοῦ τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Καίσαρα.

Οἱ Ἰουδαῖοι τοῦ ἀπάντησαν, πὼς δὲν ἔχουν πληροφορηθῇ καμιά κατηγορία ἐναντίον τοῦ, μόνον τὸν παρακάλεσαν νὰ τοὺς ἐκθέσῃ μιὰ μέρα, ὅποια ἔκρινε αὐτὸς κατάλληλη, τῇ νέᾳ αἵρεσιν ὅπως ἐχαρακτήριζαν τὴ διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ. Ὅρισαν μιὰ μέρα καὶ ἔφυγαν. Τὴν ὀρισμένη μέρα ὁ Παῦλος τοὺς δέχτηκε καὶ τοὺς μίλησε ἀπὸ τὸ πρῶν ὡς ἀργὰ τὸ βράδυ. Ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς πίστεψαν καὶ ἄλλοι ὄχι.

Δυὸ χρόνια ἔμεινε ὁ Παῦλος κάτω ἀπὸ τὶς ἴδιες συνθῆκες. Δεχόταν ἐλεύθερα τοὺς ἐπισκέπτες τοῦ καὶ τοὺς δίδασκε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου. Αὐτὸ τὸν καιρὸ ἔγραψε ἐπιστολὰς σὺν ἐκκλησίαις, ποῦ εἶχε ἰδρῶσει, γιὰ νὰ στερεώσῃ τὴν πίστη τῶν χριστιανῶν.

Ἐγινε ἐπὶ τέλους κάποια μέρα ἡ δίκη τοῦ καὶ ἀθωώθηκε. Ἔτσι ἔμεινε ἀπολύτως ἐλεύθερος καὶ ἄρχισε νὰ ἐτοιμάζεται γιὰ νὰ ἀποστολικὴ Πορεία.

18. Τετάρτη και τελευταία πορεία του Παύλου

Ὁ Παῦλος εἶναι 60 χρονῶν. Οἱ κακοπάθειες καὶ οἱ ταλαιπωρίες τῶν ταξιδιῶν τὸν ἔχουν καταβάλει σωματικά. Τὸ πνεῦμα του ὅμως εἶναι ἀκατάβλητο καὶ ἀκμαιότατο. Ἡ ψυχικὴ του δύναμη, ὁ ἐνθουσιασμός του, ὁ ζῆλος του γιὰ τὸ θεῖο ἔργο του καὶ ἡ διάθεσή του δὲν ἔχουν καμψθῇ. Ἔχει μέγιστο στήριγμά του τὴ μεγάλη του πίστη στὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ Σωτήρα Ἰησοῦ Χριστό.

Τὴν ἀνοιξη, λοιπὸν, τοῦ 64 μ.Χ., ἐπιχειρεῖ τὴν τελευταία Πορεία. Δὲν εἶναι γνωστὸ ποῦ ἀκριβῶς πῆγε. Ὁ Λουκάς, ποῦ ἔγραψε ὅλες τὶς περιοδεῖες του, τὸν ἀφήνει στὴ Ρώμη. Τὴ νέα πορεία του τὴ συμπεραίνομε ἀπὸ τὶς ἐπιστολές του καὶ ἀπὸ πληροφορίες, ποῦ μᾶς ἄφησαν οἱ Πατέρες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Ἡ πρώτη πόλη ποῦ ἐπισκέφτηκε φαίνεται νὰ εἶναι ἡ Ἔφεσος. Συνάντησε ἐκεῖ τοὺς χριστιανούς καὶ τοὺς συμβούλεψε νὰ εἶναι προσεχτικοὶ ἀπέναντι τοὺς αἵρετικούς καὶ στοὺς Ἰουδαίους. Ἀφοῦ ἄφησε τὸν Τιμόθεο ἀντιπρόσωπό του καὶ Ἐπίσκοπο, πῆγε στὶς Κολοσσές, μὴ μεγάλη πόλη στὴ Φρυγία καὶ ἀπὸ κεῖ στοὺς Φιλίππους καὶ στὴν ἄλλη Μακεδονία, ἀπ' ὅπου γύρισε πάλι στὴν Ἔφεσο.

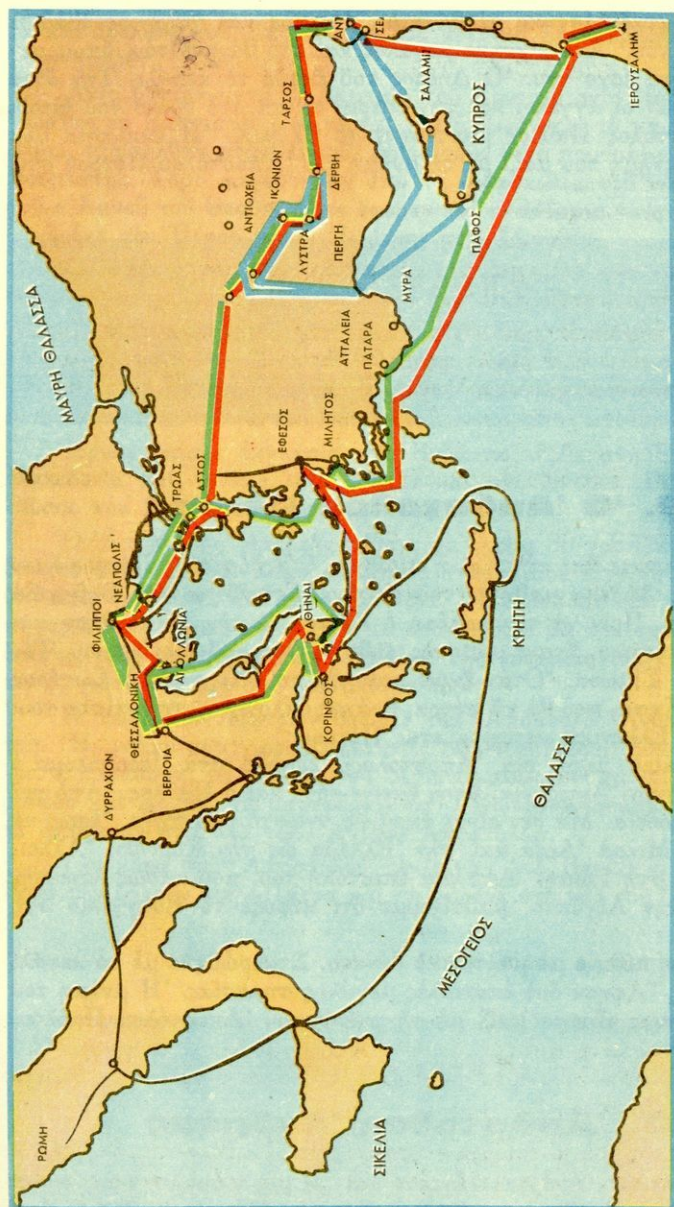
Ἀπὸ τὴν Ἔφεσο μαζὶ μὲ τὸν Τίτο πέρασε στὴν Κρήτη. Ἐκεῖ δίδαξε καὶ στερέωσε τὴν Ἐκκλησία, στὴν ὁποία ἄφησε ἐπίσκοπο τὸν Τίτο, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργο ποῦ ἄρχισαν μαζὶ καὶ νὰ τὸ τελειώσῃ.

Ἀπὸ ἐπιστολὴ, ποῦ ἔστειλε στὸν Τίτο μαθαίνομε, πὼς ἔφτασε στὴ Νικόπολη καὶ στὰ γύρω μέρη τῆς Ἡπείρου. Ἴσως δὲ ἀπὸ τὴν Ἡπειρο νὰ πέρασε στὴν Ἰταλία καὶ στὴ Ρώμη.

Στὴ Ρώμη δὲ βρῆκε τὴν ἴδια κατάσταση, ποῦ εἶχε ἀφήσει, ὅταν ἔφυγε. Αὐτοκράτορας τώρα εἶναι ὁ διεφθαρμένος Νέρωνας, ποῦ διάταξε τὸν ἀδυσώπητο διωγμὸ τῶν χριστιανῶν. Ἐπίασαν τότε πολλοὺς χριστιανούς καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ τὸν Παῦλο, τὸν ὁποῖο ἔριξαν στὶς φυλακές.

Ἄν καὶ γέροντας ὁ Παῦλος διατηρεῖ ὅλο τὸ ψυχικὸ του μεγαλεῖο. Δὲν ἔχει πιά τὴ συντροφιά τοῦ Λουκά. Ἀπὸ τὴ φυλακὴ του γράφει ἐπιστολὴ στὸν Τιμόθεο καὶ τοῦτο τὸ γράμμα του εἶναι ἡ τελευταία ἐπικοινωνία του μὲ τὶς ἐκκλησίες του.

— Ὁ θάνατός μου πλησιάζει — γράφει στὸν Τιμόθεο — ἀλλὰ δὲν τὸν φοβοῦμαι. (Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος).

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΡΕΙΩΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

- πρώτη πορεία
- δεύτερη πορεία
- τρίτη πορεία
- τετάρτη πορεία

Ὁ Παῦλος καταδικάστηκε σὲ θάνατο. Ἦρεμος καὶ γαλήνιος ἐβάδισε στὸ μαρτύριό του. Ἀναδείχτηκε μεγάλος καὶ στὸ θάνατό του, ὅπως μεγάλο ὑπῆρξε τὸ ἔργο του. Ὁ Δῆμιος τοῦ ἔκοψε τὸ κεφάλι. Τὴν ἄγια ψυχὴ του πῆραν οἱ ἄγγελοι καὶ τὴν ἔφεραν κοντὰ στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μαρτύρησε τὸ 67 μ.Χ. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του μαζί με τὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου στίς 29 Ἰουνίου.

Ἀπολυτίκιο

Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων πρεσβεύσατε, εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος

19. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος

Ὅπως ξέρουμε ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Γεννήθηκε στὴ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας. Πρὶν νὰ τὸν καλέσῃ ὁ Κύριος νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ γίνῃ μαθητὴς του, ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου. Τότε τὸν λέγανε Σίμωνα. Ὅταν ἔγινε μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὁ Σωτήρας τὸν ὀνόμασε Κηφᾶ, ποὺ θὰ πῇ πέτρα, βράχος ἀκλόνητος στὴν πίστη του. Κηφᾶ στὴν Ἑλληνικὴ μεταφράζεται Πέτρος.

Αἶγον καιρὸ μετὰ τὴν Ἀποστολικὴ Σύνοδο στὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Πέτρος ἦρθε στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου ἔμεινε τότε καὶ ὁ Παῦλος. Ἀπὸ κεῖ βγῆκε σὲ περιοδεΐα. Μὰ δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸ ποῦ πῆγε. Ἴσως νὰ περιόδεψε τὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ τὴν Ἑλλάδα ὡς τὴν Κόρινθο. Ἄλλοι, λένε ὅτι πῆγε στὴ Ρώμη. Ἀπὸ μιὰ ἐπιστολὴ του, ποὺ καθὼς λένε τὴν ἔγραψε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, μαθαίνουμε ὅτι κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Βαβυλώνα.

Ὁ Πέτρος πέθανε μετὰ μαρτυρικὸ θάνατο. Σταυρώθηκε μετὰ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω. Ἄφησε δυὸ ἐπιστολὲς μεγάλης σημασίας. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται ὅπως εἶπαμε μαζί με τὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, στίς 29 Ἰουνίου.

20. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας λέγεται καὶ Πρωτόκλητος, γιατί εἶναι ὁ πρῶτος μαθητὴς, ποὺ κάλεσε ὁ Χριστός. Ἦταν παιδί τοῦ Ἰω-

να και ἀδελφός τοῦ Πέτρου. Τὰ δυὸ ἀδέρφια ἦτανε ψαράδες στὴ λίμνη Γεννησαρέτ.

Λίγο ὕστερα μετὰ τὴ βάφτιση τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἰορδάνη ἀπὸ τὸν Ἰωάννη τὸ Βαπτιστῆ, ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Ἰωάννης, τὸ παιδί τοῦ Ζεβεδαίου, προσῆλθαν στὸν Ἰησοῦ, ὅπως τοὺς εἶχε προτρέψει ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής. Τόσο μαγεύτηκαν ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ νέου Δασκάλου, τοῦ «Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ», ὥστε ἔφεραν καὶ τ' ἀδέρφια τοὺς στὸν Κύριο, ὁ Ἀνδρέας τὸν Πέτρο καὶ ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰάκωβο.

Ὁ Μάρκος στὸ Εὐαγγέλιό του (α' 16 - 19) λέει, πῶς ὁ Ἰησοῦς τοὺς συνάντησε κοντὰ στὴ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας καὶ τοὺς κάλεσε νὰ γίνουν μαθητές του. «Ἐλᾶτε κοντὰ μου, τοὺς εἶπε, καὶ θὰ σᾶς κάμω ἀλιεῖς ἀνθρώπων».

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Βιθυνία καὶ στὶς παραλιακὲς πόλεις τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὅπου καὶ ἱδρυσε ἐκκλησίες.

Ἰδρυσε ἐπίσης ἐκκλησία στὸ Βυζάντιο, ἤρθε στὴ Θράκη καὶ στὴ Μακεδονία καί, καθὼς λένε, δίδαξε καὶ στὴ Σκυθία. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Ρῶσοι τὸν θεωροῦνε προστάτη τους.

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας πέθανε σὲ ἡλικία 80 χρονῶν μὲ μαρτυρικὸ θάνατο στὴν Πάτρα. Σταυρώθηκε σὲ σταυρὸ ποῦ εἶχε τὸ σχῆμα Χ καὶ ὑπόμεινε τὸ φρικτὸ πάθος μὲ καρτερία. Ἡ παράδοση λέει, πῶς ὅταν τὸν πῆγαιναν νὰ σταυρωθῇ, φίλησε τὸ σταυρὸ ποῦ θὰ τὸν σταύρωναν. Λένε ἐπίσης, πῶς τὸν σταύρωσαν ἐξαίτιας τῆς γυναίκας τοῦ Ρωμαίου Διοικητῆ, γιατί πίστεψε στὴ διδασκαλία του.

Ἡ πόλη τῶν Πατρῶν θεωρεῖ τὸν Ἀπόστολο Ἀνδρέα προστάτη της. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 30 Νοεμβρίου. Σύμφωνα μὲ ὅσα λέει ἡ παράδοση, τὸ λείψανο τοῦ Ἀγίου, καθὼς καὶ τὰ λείψανα τῶν Τιμοθέου καὶ Λουκά, τὰ μεταφέρανε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 357 καὶ τὰ ἀπόθεσαν στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Τὴν κἀρα τοῦ Ἀποστόλου τὴν εἶχαν στὸ Βατικανὸ καὶ κατὰ τὸ 1964 τὴν ἔφεραν στὴν Πάτρα καὶ τὴ φυλᾶνε στὸ ναὸ τοῦ Ἀγίου.

Ἀπολυτίκιο

Ὡς τῶν Ἀποστόλων Πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος, τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε, εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

21. Ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς

Ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς κατάγεται ἀπὸ ἐλληνικὴ οἰκογένεια τῆς Ἀντιόχειας τῆς Συρίας. Ἦτανε γιατρὸς τὸ ἐπάγγελμα καὶ καθὼς λέει ἡ παράδοση ἦτανε καὶ καλὸς ζωγράφος. Ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο διδάχτηκε τὴ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ τὸν ἀκολούθησε ὡς τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του στὴ Ρώμη. Ὑστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Παύλου κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴν Ἑλλάδα.

Σε ἡλικία 80 χρονῶν πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο στὴ Θήβα, ὅπως ἀναφέρει ἡ παράδοση. Τὸ λείψανό του τὸ μεταφέρανε στὴν Κωνσταντινούπολη στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Ὁ Λουκᾶς ὠφέλησε τὸ χριστιανισμὸ ὄχι μονάχα μὲ τὴ διδασκαλία του, ἀλλὰ πιδὸ πολὺ μὲ τὰ συγγράμματά του. Ἐγραψε τὸ Εὐαγγέλιό του στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα μεταξὺ τοῦ 78 καὶ 93 μ.Χ. Ἐγραψε ἐπίσης τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ποὺ εἶναι συνέχεια τοῦ Εὐαγγελίου του ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἀνάληψή τοῦ Κυρίου.

Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 18 Ὀκτωβρίου.

Κοντάκιο

Μαθητὴς γενόμενος τοῦ Θείου Λόγου, σὺν τῷ Παύλῳ ἄπασαν ἐφω-
ταγώγησας τὴν γῆν καὶ ἀχλὺν ἀπεδίωξας, τὸ Θεῖον γράφας
Εὐαγγέλιον.

22. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι

α) Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦτανε παιδιὰ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης ἀπὸ τὴ Βηθσαϊδᾶ.

Πρὶν νὰ τοὺς καλέσῃ ὁ Κύριος, ἦτανε μαθητὲς τοῦ Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστῆ. Ἀκολούθησαν τὸν Ἰησοῦ καὶ ἔγιναν μαθητὲς του, ὀνομάστηκαν δὲ ἀπὸ τὸν Κύριο «Βοαναργές» δηλ. «παιδιὰ τῆς βροντῆς», ἵσως γιὰ τὸ ζωηρὸ τους χαρακτήρα καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ ποὺ ἔδειχναν.

Ὁ Ἰάκωβος, ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος ἦταν οἱ πιδὸ ἀγαπημένοι μαθητὲς τοῦ Κυρίου. Αὐτοὶ μονάχα ἦταν παρόντες κατὰ τὴ Μεταμόρφωση τοῦ Χριστοῦ στὸ ὄρος Θαβώρ. Ὁ Ἰωάννης μάλιστα ἀκολούθησε τὸν Κύριο ὡς τὸ Γολγοθᾶ, ὅπου σταυρώθηκε καὶ παρακολούθησε τὸ Πάθος του. Ἀπὸ τὸ Σταυρὸ Του ὁ Κύριος τοῦ ἔδωκε τὴν τιμητικὴ ἐντολὴ νὰ προστατεύῃ τὴ Θεοτόκο. «Λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ: Ἴδε ὁ υἱός σου. Εἰτα λέγει τῷ μαθητῇ: Ἴδου ἡ μήτηρ σου» (Ἰωάν. ιθ', 26 - 27) Ὁ Ἰωάν-

νης και ὁ Πέτρος τρέξανε πρῶτοι στὸν τάφο τοῦ Κυρίου, ὅταν εἰδοποιήθηκαν ἀπὸ τὴ Μαγδαληνὴ γιὰ τὴν Ἀνάστασή Του. Πρῶτος ὁ Πέτρος ἀναγνώρισε τὸ Δάσκαλό τους ὅταν ἐμφανίστηκε στοὺς μαθητές του στὴ λίμνη τῆς Τιβεριάδας.

Ὁ Ἰάκωβος εἶναι ὁ πρῶτος μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ποὺ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο, μὲ ἀποκεφαλισμό, ἀπὸ τὸν Ἡρώδη τὸ 44 μ.Χ.

Ἡ Ἐκκλησία γιορτάζει τὴ μνήμη του στίς 30 Ἀπριλίου.

Ὁ Ἰωάννης ἔμεινε στὰ Ἱεροσόλυμα ὡς τὸν καιρὸ ποὺ ἔγινε ἡ Ἀποστολικὴ Σύνοδος. Ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ὕστερα ξεκινοῦσε γιὰ τίς περιοδεῖες του σὲ πολλὲς πόλεις στὴ Μικρὰ Ἀσία.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Παύλου καὶ τὴν ἄλωση τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τὸν Τίτο (70 μ.Χ.), ὁ Ἰωάννης πῆγε στὴν Ἐφεσο. Τὸν καιρὸ τοῦ αὐτοκράτορα Δομιτιανοῦ τὸν στείλανε ἐξορία στὴν Πάτμο, ἓνα ἑλληνικὸ νησί. Τὸν καιρὸ τοῦ Νέρωνα γύρισε στὴν Ἐφεσο, ὅπου ἐργάστηκε γιὰ τὴ διάδοση καὶ ἐξάπλωση τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐξῆς ὡς τὰ βαθιὰ του γεράματα πηγαίνοντας στίς συναθροίσεις τῶν χριστιανῶν μὲ τὴ βοήθεια τῶν μαθητῶν του, ποὺ τὸν ὑποβάσταζαν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ μιλήσῃ, ἔλεγε μονάχα: «Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Σ' αὐτὰ τὰ τέσσερα λόγια κλείεται ὅλο τὸ μεγαλεῖο ποὺ ἔχει τὸ ὑψηλὸ νόημα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ἰωάννης ἔγραψε πέντε βιβλία, δηλ. τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, τὴν Ἀποκάλυψη καὶ τρεῖς καθολικὲς ἐπιστολές.

Τὴ μνήμη του τὴ γιορτάζουμε στίς 8 Μαΐου.

β) Φίλιππος καὶ Ναθαναὴλ

Ὁ Φίλιππος καταγόταν ἀπὸ τὴ Βηθσαιδὰ. Κήρυξε τὸ Θεῖο Λόγο στὴ Φρυγία. Πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο κρεμασμένος ἐπάνω σὲ ξύλο ἀπὸ τοὺς εἰδωολάτρεις τὸ 87 μ.Χ. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 14 Νοεμβρίου.

Ὁ Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος καταγόταν ἀπὸ τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας. Κήρυξε στὴν Ἀραβία καὶ στίς Ἰνδίες. Ἀποκεφαλίστηκε στὴν Ἀρμενία ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τοῦ βασιλιᾶ τῆς χώρας. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 11 Ἰουνίου.

γ) Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος

Ὁ Θωμᾶς, ποὺ τὸν λέγανε καὶ Δίδυμο, ὅπως λέει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, χαρακτηρίζεται σὰ γενναῖος καὶ ζωηρός, ἀλλὰ δύσπιστος. Ἐδειξε τὴν ἀγάπη του στὸν Κύριο, ὅταν παρακινοῦσε τοὺς ἄλλους μα-

θητὲς λέγοντας: «Πᾶμε καὶ μεῖς νὰ πεθάνουμε μαζί του». Μολαταῦτα ὅταν ἀναστήθηκε ὁ Κύριος δὲν πίστευε πὼς ἐμφανίστηκε ἀνάμεσά τους, γιατί ἔλειπε ὁ ἴδιος. Στὴν ἄλλη ἐμφάνισή του τὸν κάλεσε ὁ Κύριος νὰ βάλῃ τὸ δάχτυλό του στὶς πληγές του, «στὸν τύπον τῶν ἡλίων», γιὰ νὰ πιστέψῃ. Καὶ ὁ Θωμᾶς φώναξε ἀμέσως μὲ ἐνθουσιασμό: «ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου».

Ὁ Θωμᾶς διδάξε στὴν Περσία καὶ στὶς ἀνατολικές Ἰνδίες, ὅπου καὶ μαρτύρησε. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται τὴν ἄλλη Κυριακὴ τῆς Λαμπρῆς, ὀχτὼ ἡμέρες δηλ. μετὰ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ματθαῖος ἦταν ἀπὸ τὴ Γαλιλαία. Πρὶν νὰ γίνῃ μαθητὴς τοῦ Κυρίου ἦτανε τελώνης. Ἐγράψε τὸ «κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον» στὴν ἀραμαϊκὴ γλῶσσα καὶ ἔπειτα τὸ μετάφρασε στὴν ἐλληνικὴ μόνος του. Ὁ Ματθαῖος κήρυξε στὴν Αἰθιοπία, στὴν Περσία, στὴν Ἀραβία καὶ στὴ Μακεδονία. Πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο στὴν Αἰθιοπία. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 6 Νοεμβρίου.

X-8-1-75

δ) Ἰάκωβος τοῦ Ἀλφαίου καὶ Λεβαῖος

Ὁ Ἰάκωβος ἦτανε γιὸς τοῦ Ἀλφαίου καὶ τῆς Μαρίας. Κήρυξε στὴν Αἴγυπτο, ὅπου βρῆκε μαρτυρικὸ θάνατο.

Ὁ Λεβαῖος ἢ Θαδδαῖος κήρυξε στὴ Συρία, στὴν Ἀρμενία, στὴ Μεσοποταμία καὶ στὴν Περσία.

ε) Σίμων ὁ Ζηλωτὴς καὶ Ματθίας

Ὁ Σίμωνας λέγεται καὶ Κανανίτης ἢ Ζηλωτὴς. Κήρυξε στὴ Μεσοποταμία, στὴ Βόρεια Ἀφρική καὶ στὴ Βρετανία, ὅπου μαρτύρησε μὲ σταυρικὸ θάνατο.

Ὁ Ματθίας εἶναι ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Ἰούδα. Ἡ ἐκλογή του ἔγινε ἀπὸ τοὺς μαθητὲς, μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου καὶ μὲ κληρὸ ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ στὸ Βαρσαββᾶ ἢ Ἰούστο. Δίδαξε τὸ Εὐαγγέλιον στὴν Αἴγυπτο καὶ στὴν Αἰθιοπία, ὅπου καὶ πέθανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο.

στ) Μάρκος

Ὁ Μάρκος ἔμεινε στὰ Ἱεροσόλυμα μαζί μὲ τὴ μητέρα του Μαρία, ποὺ ἦτανε μαθήτρια τοῦ Κυρίου. Στὸ σπίτι του συναθροίζονταν οἱ Ἀπόστολοι καὶ προσεύχονταν. Εἶναι μάλιστα πολὺ πιθανό, ὅτι σ' αὐτὸ τὸ σπίτι δέχτηκαν τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν

Πεντηκοστή οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου.

Ὁ Μάρκος λεγόταν καὶ Ἰωάννης. Ἐγινε συνεργάτης τοῦ Βαρνάβα καὶ τοῦ Παύλου στὴ ~~δεύτερη~~ Ἀποστολικὴ Πορεία. Ἐγραψε τὸ «κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον» καὶ μαρτύρησε στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ Πάσχα τοῦ 68 μ.Χ. Τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν ἀργότερα μερικοὶ ἔμποροι στὴ Βενετία, ὅπου καὶ ἔχτισαν μεγαλοπρεπῆ ναό, ποὺ φέρει τὸ ὄνομά του. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 25 Ἀπριλίου.

Κοντάκιο τοῦ Εὐαγγελιστῆ Μάρκου

Ἐξ ὕψους λαβὼν τὴν χάριν τοῦ πνεύματος, ρητόρων πλοκάς διέλυσας, Ἀπόστολε, καὶ τὰ ἔθνη ἅπαντα σαγηνεύσας, Μάρκε παναοίδιμε, τῷ σῷ Δεσπότη προσήγαγες τὸ Θεῖον κηρύξας Εὐαγγέλιον.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴ μνήμη τῶν Ἀποστόλων ἰδιαίτερα γιὰ τὸν καθένα, γιορτάζει ὅμως καὶ τὴ μνήμη ὅλων τῶν Ἀποστόλων μαζὶ στὶς 30 Ἰουνίου.

Ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους ὁ Ἰωάννης, ὁ Μάρκος, ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Λουκᾶς λέγονται Εὐαγγελιστές, γιὰτὶ ἔγραψαν Εὐαγγέλια.

23. Ὁργανισμὸς καὶ Διοίκηση τῶν πρώτων ἐκκλησιῶν

Κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ του ὁ Ἰησοῦς ἔδωσε στοὺς Ἀποστόλους ἰδιαίτερη χάρη. Τοὺς παραχώρησε τὴν ἐξουσία νὰ τελοῦν τὰ μυστήρια καὶ τὸν ἁγιασμὸ τῶν πιστῶν. Κατὰ τὴν περίοδο τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων τὴν Ἐκκλησία τὴ διοικοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι. Ὅπου ἱδρυν Ἐκκλησίες, χειροτονοῦσαν ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ τοὺς ἄφηναν ἀντιπροσώπους των.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τῶν Ἀποστόλων προϊστάμενοι στὶς Ἐκκλησίες ἔγιναν οἱ ἐπίσκοποι μὲ βοηθοὺς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους.

Ἔτσι δημιουργήθηκε ἡ τάξη τῶν κληρικῶν, ποὺ εἶχαν ἔργο τους νὰ ὑπηρετοῦν τὴν Ἐκκλησία.

Ἡ ἀνάγκη, λοιπόν, νὰ διοικηθῇ καλὰ ἡ Ἐκκλησία δημιούργησε τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς ἱεροσύνης, δηλαδὴ ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους.

Ὅταν ὁ χριστιανισμὸς διαδόθηκε σὲ πολλὰς χώρες, κάθε χώρα εἶχε τὴν Ἐκκλησία της, ποὺ τὴ διοικοῦσε ὁ ἐπίσκοπος. Ἡ χώρα αὕτη, ποὺ διοικοῦσε τὴν ἐκκλησία της ὁ ἐπίσκοπος, λεγόταν Ἐπισκοπὴ.

Ἐπαρχιακὲς Σύνοδοι: Πολὺ συχνὰ παρουσιάζονταν ἐκκλησιαστικὲς ὑποθέσεις καὶ ζητήματα στὶς Ἐκκλησίες. Στὰ ζητήματα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ δίνη τὴ λύση ὁ ἐπίσκοπος κάθε ἐπισκοπῆς.

Ἀλλὰ μερικὲς φορές τὰ ζητήματα αὐτὰ δὲν ἦτανε τόσο ἀπλὰ καὶ ὁ ἐπίσκοπος δίσταζε νὰ δώσῃ λύση μόνος του, ἀπὸ φόβο μήπως ἡ λύση ποὺ θὰ δώσῃ δὲν εἶναι σύμφωνη μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ.

Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς ἔπρεπε ν' ἀποφασίζουν πολλοὶ ἐπίσκοποι. Συγκεντρώνονταν, λοιπόν, πολλοὶ ἐπίσκοποι στὴν πρωτεύουσα τῆς χώρας, ἢ σὲ μιὰ ἀπὸ τίς μεγαλύτερες πόλεις, ἀπὸ ὅλες τίς ἐπαρχιακὲς ἐπισκοπές. Ἐκεῖ γινόταν Συνέδριο τῶν ἐπισκόπων καὶ ἔδιναν λύση στὰ δύσκολα προβλήματα. Τὸ Συνέδριο αὐτὸ λεγόταν Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος. Πρόεδρος στὴν Ἐπαρχιακὴ Σύνοδο γινόταν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας, τῆς Μητροπόλεως ὅπως τὴν ἔλεγαν. Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως λεγόταν Μητροπολίτης.

Ὁ Μητροπολίτης, λοιπόν, ἦταν Ἐπίσκοπος σὲ ἴσο βαθμὸ μὲ τοὺς ἄλλους τῶν ἐπαρχιακῶν ἐπισκοπῶν, ἀλλὰ εἶχε τὰ ἀπρωτεῖα θέσεως). Ἀργότερα οἱ Μητροπολίτες στὶς πέντε μεγάλες πόλεις, στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Ἀντιόχεια, στὴν Ἀλεξάνδρεια, στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ στὴ Ρώμη, ὀνομάστηκαν Πατριάρχες, πνευματικοὶ δηλ. ἄρχοντες στοὺς χριστιανούς. Οἱ ἔδρες τοὺς ὀνομάστηκαν Πατριαρχεῖα.

Οἱ Πατριάρχες ἦτανε κι αὐτοὶ ἐπίσκοποι στὶς μεγάλες πόλεις, ἀλλὰ οἱ Μητροπολίτες καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τοὺς θεωροῦσαν ἀνώτερους. Οἱ πέντε Πατριάρχες ἦταν ἴσοι μεταξὺ τοὺς καὶ κανένας δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀνακατεύεται στὶς ὑποθέσεις τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἄλλων Πατριαρχείων.

22-175

24. Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν

Ὅπως εἶδαμε στὰ προηγούμενα ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἀπόστολοι τελείωσαν τὴν ζωὴ τοὺς μὲ μαρτυρικὸ θάνατο. Ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμα καὶ τὴν τύχη τοῦ Διδασκάλου τοὺς. Ὁ μαρτυρικός τοὺς θάνατος ὀφείλεται στοὺς μεγάλους διωγμοὺς τῆς νέας Θρησκείας.

Στὰ πρῶτα χρόνια ὁ διωγμὸς προερχόταν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐνόμισαν, πῶς, ἂν θανατωθῇ ὁ Ἰησοῦς, θὰ ἐξαφανιστῇ καὶ ἡ διδασκαλία Του καὶ κατὰ συνέπεια καὶ ἡ θρησκεία, ποὺ ἱδρυσε. Ὅταν ὁμως εἶδαν ὅτι μὲ μεγαλύτερο ἐνθουσιασμὸ ἀπλωνόταν παντοῦ ἡ νέα θρησκεία καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ διωγμὸς ἔγινε πιὸ σκληρὸς καί, ὅπως εἶδαμε, τὸ πρῶτο θύμα ἦταν ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος.

Ὁ διωγμὸς τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους δὲν εἶχε καὶ τόσο

μεγάλη σημασία. Τὸ ἐπίσημο Ρωμαϊκὸ Κράτος παρακολουθοῦσε τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς μὲ ἀπάθεια. Ἡ Ρώμη εἶχε στὴν ὑποταγὴ της πολλοὺς λαοὺς. Ἦτανε, λοιπόν, ὑποχρεωμένη νὰ ἀνέχεται τὴ θρησκεία τοῦ κάθε ἔθνους, ποὺ ἦτανε ὑπόδουλο. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος δὲν ἔδωσε μεγάλη σημασία στὴν ἀρχὴ στὴ διάδοση τοῦ χριστιανισμοῦ, ποὺ τὸν θεωροῦσε σὰν αἵρεση τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ὄταν ὅμως ὁ χριστιανισμὸς ξαπλώθηκε καὶ μπῆκε σὲ ὅλες τὶς κοινωνικὰς τάξεις, τότε τὸ Κράτος τῆς Ρώμης θεώρησε, πὼς ἡ νέα θρησκεία κλονίζει τὰ θεμέλια τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπαψε νὰ παρακολουθῇ μὲ ἀπάθεια τὴν κατάσταση καὶ ἄρχισε μεγάλους καὶ φοβεροὺς διωγμοὺς.

Τὰ αἷτια ποὺ προκάλεσαν τοὺς διωγμοὺς ἦταν πολλὰ:

α) Ἡ ἀντίθεση τῆς νέας θρησκείας στὴν εἰδωλολατρία. Ἐνῶ ἡ εἰδωλολατρία παραδεχόταν τὴ διαίρεση τῶν ἀνθρώπων σὲ κυρίους καὶ δούλους, ὁ χριστιανισμὸς ἐκήρυττε τὴν ἰσότητά ἀνάμεσα σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτό, φυσικὰ, ἐβλάπτε τὰ συμφέροντα τῶν ἀρχόντων, ποὺ εἶχαν πολλοὺς δούλους. Αὐτοὶ πίστευαν, πὼς δὲν εἶναι ὀρθό, οὔτε δίκαιο νὰ γίνουν ἴσοι μὲ τοὺς δούλους τους. Κήρυξαν λοιπόν, τὸ χριστιανισμὸ θανάσιμο ἐχθρό τους.

β) Οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδωλολατρῶν, οἱ ἀγαματοποιοὶ καὶ οἱ διάφοροι τεχνίτες ἔχαναν τὴν πελατεία τους καὶ ζημιώνονταν. Αἷτια τῆς ζημίας τους ἦτανε ἡ νέα θρησκεία. Δὲν ἄφηναν, λοιπόν, καμιὰ εὐκαιρία νὰ μὴ συκοφαντήσουν τὸ χριστιανισμὸ καὶ νὰ μὴ διαδώσουν σὲ βάρος τῶν χριστιανῶν φοβερὰ καὶ τρομερά, γιὰ νὰ τοὺς κάνουν μισητοὺς στὸ λαὸ καὶ στοὺς ἄρχοντες.

γ) Ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ δὲν εἶχαν ναοὺς καὶ δὲ χρησιμοποιοῦσαν εἰδῶλα στὴ λατρεία τους, οὔτε θυσίαι πρόσφεραν, ὅπως οἱ εἰδωλολάτρες, θεωρήθηκαν ἄθεοι καὶ ἄξιοι νὰ ἐξοντωθοῦν.

δ) Πολλοὶ σχημάτισαν τὴν ἰδέα, πὼς ὅσα ἀτυχήματα συμβαίνουν στὸν κόσμον — σεισμοί, πλημμύρες, ἀρρώστειες κ.λπ. — προέρχονταν ἀπὸ τοὺς Θεοὺς ἐξαιτίας τῆς ἀσέβειας τῶν χριστιανῶν.

ε) Οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες τότε λατρεύονταν ὡς θεοί. Ὅποιοι ἀρνιόταν νὰ προσφέρῃ θυσίαι στὸ θεὸ αὐτοκράτορα, ἦτανε ἐπαναστάτης καὶ ἐχθρὸς τοῦ Κράτους. Τέτοιοι θεωρήθηκαν καὶ οἱ χριστιανοί. Ἐξαιτίας ὅλων αὐτῶν ὁ χριστιανισμὸς κηρύχτηκε ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ καὶ ἐχθρὸς τοῦ Κράτους. Ἐπρεπε νὰ ἐξοντωθοῦν, λοιπόν, μὲ κάθε τρόπο οἱ χριστιανοί. Ἐτσι ἀκολούθησαν οἱ φοβεροὶ διωγμοί.

Σὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμοὺς οἱ χριστιανοί, ἄντρες καὶ γυναῖκες, ἔδειξαν μεγάλο ἥρωισμό, ἀπεριόριστο θάρρος καὶ ἀφάνταστη ὑπομονή. Περιφρονοῦσαν τὸ θάνατον καὶ τὰ βασανιστήρια. Βάδιζαν μάλιστα πρὸς

τὸ θάνατο μὲ τόση ἀπάθεια καὶ τόσο θάρρος, ὥστε νὰ προκαλοῦν τὸ θαυμασμὸ καὶ αὐτῶν ἀκόμα τῶν βασιανιστῶν τους.

Οἱ διωγμοὶ ἄρχισαν τὸ 64 μ.Χ. καὶ κράτησαν ὡς τὸ 313 μ.Χ. Ἐπὶ 250 ὁλόκληρα χρόνια δηλαδὴ.

Οἱ σημαντικότεροὶ διωγμοὶ ἦταν:

23-1-75

1. Διωγμὸς ἐπὶ Νέρωνα : Στὴν ἐποχὴ τοῦ Νέρωνα (64 - 68 μ.Χ.) οἱ διωγμοὶ πῆραν δραματικὴ μορφή. Ὁ Νέρωνας ἦταν αἰμοβόρος καὶ κακοῦργος αὐτοκράτορας. Δολοφόνησε τὴ μάνα του, τὴ γυναῖκα του, τοὺς καλύτερους φίλους του καὶ τοὺς εὐεργέτες του. Στὸ δέκατο χρόνο τῆς βασιλείας του. (64 μ.Χ.) ἔβαλε φωτιά νὰ κάψῃ τὴ Ρώμη. Γιὰ νὰ ξεφυγῇ τότε τὴν ὁργὴ τοῦ λαοῦ, ἔφησε νὰ διαδοθῇ ὅτι οἱ χριστιανοὶ πυρπόλησαν τὴ Ρώμη, γιὰ νὰ καταστρέψουν τάχα τοὺς εἰδωλολατρικοὺς ναοὺς καὶ νὰ χτίσουν δικούς τους, χριστιανικοὺς. Οἱ εἰδωλολάτρες δὲ δυσκολεύτηκαν καθόλου νὰ πιστέψουν τὴ συκοφαντία, ὅσο καὶ ἂν δὲ τὴ δικαιολογοῦσε ἡ λογικὴ, γιὰτὶ μισοῦσαν τοὺς χριστιανούς.

Ὁ Νέρωνας, γιὰ νὰ στερεώσῃ τὴ συκοφαντία, ἔκαμε ἰδιαίτερους νόμους ἐναντίον τῶν χριστιανῶν καὶ διάταξε φοβερὸ διωγμὸ.

Οἱ χριστιανοὶ σέρνονταν πολλοὶ μαζὶ στὰ βασανιστήρια καὶ βρίσκανε τραγικὸ καὶ ἀπάνθρωπο θάνατο. Ἄλλους ἔριχναν τροφὴ σὲ πεινασμένα θηρία καὶ ἄλλους ἀλειφαν μὲ πίσσα καὶ τοὺς ἔκαιαν σὰ λαμπάδες, γιὰ νὰ φωτίσουν τίς ἱπποδρομίες τοῦ Νέρωνα. Καὶ κεῖνος παρακολουθοῦσε τὸ ἀπάνθρωπο θέαμα ντυμένος σὰ διφρηλάτης.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ θανατώθηκαν οἱ κορυφαῖοι Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

2. Διωγμὸς ἐπὶ Δομιτιανοῦ : Ὁ αὐτοκράτορας Δομιτιανὸς (81-96 μ.Χ.) δὲν ὑστεροῦσε ἀπὸ τὸ Νέρωνα σὲ κακία καὶ διαφθορά. Προσπαθοῦσε νὰ βρίσκῃ ἀφορμὰς νὰ ἐξοντώνῃ τοὺς ὑπηκόους του, γιὰ νὰ τοὺς παίρνῃ τὴν περιουσίαν τους. Τοὺς χριστιανούς τοὺς καταδίωξε σὰν ἐχθροὺς τοῦ κράτους καὶ ἄθεους σὲ ὅλη τὴν αὐτοκρατορία.

Στὴν ἐποχὴ τοῦ μαρτύρησαν ἀνάμεσα σὲ πολλοὺς ἄλλους ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ ὁ Τιμόθεος, ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στάλθηκε ἐξόριστος στὸ νησὶ Πάτμος.

3. Διωγμὸς ἐπὶ Τραϊανοῦ : Μαρτύριο Ἰγνατίου : Ὁ διωγμὸς τῶν χριστιανῶν στὴν ἐποχὴ τοῦ Τραϊανοῦ ἄρχισε νὰ γίνεται μὲ σύστημα (98 - 117 μ.Χ.).

Ἔκαμε νόμο μὲ τὸν ὁποῖο ἀπαγόρευε νὰ ὑπάρχουν σωματεῖα στὸ κράτος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ χριστιανοὶ συναθροίζονταν σὲ ἰδιαίτερα μέρη γιὰ τὴν προσευχὴ τους, ἦταν παραβάτες τοῦ νόμου (περὶ σωματείων).

Γιὰ νὰ τιμωρηθῇ ἓνας χριστιανὸς ἔπρεπε νὰ γίνῃ καταγγελία καὶ νὰ παρουσιαστῇ στὸ δικαστήριον. Ἄν στὸ δικαστήριον δῆλωνε ἄρνηση στὸ Χριστὸ καὶ θυσιάζε σταῖς εἰδώλων, τὸν ἀθώωναν. Ἄν ἐπίμενε, τὸν καταδίκαζαν σὲ θάνατον.

Τότε μαρτύρησε ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιόχειας Ἰγνάτιος. Δεμένον τὸν ἔστειλαν στὴ Ρώμην, γιὰ νὰ ριχτῇ στὰ ἄγρια θηρία.

Ὅταν τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν στὴ Ρώμην, τοῦ ἔκαμαν πολλὰ βασανιστήρια καὶ πολλοὺς ἐξευτελισμοὺς οἱ συνοδοὶ στρατιῶτες. Σ' ἓνα γράμμα τοῦ στοὺς χριστιανοὺς στὴ Ρώμην, ἔγραφε :

«Εὐχομαι νὰ φτάσω τὸ γρηγορώτερον στὰ θηρία, ποὺ θὰ μὲ ρίξουν καὶ θὰ τὰ κολακέψω νὰ μὲ φάνε τὸ ταχύτερον καὶ ὅχι ὅπως συμβαίνει κάποτε, ποὺ δειλιάζουν καὶ δὲν ἐγγίζουν τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τοὺς ρίχνουν».

Ὁ Ἰγνάτιος πέθανε στὸ ἀμφιθέατρο τῆς Ρώμης. Τὸν κατασπάραξαν τὰ θηρία. Τὸ μαρτύριόν του τὸ δέχτηκε μὲ θάρρος καὶ καρτερία.

4. Διωγμὸς ἐπὶ Ἀντωνίνου Πίου : Μαρτύριον τοῦ Πολυκάρπου.

Ὁ Ἀντωνίνος Πίος (138 - 161 μ.Χ.) δὲν εὖνοοῦσε τοὺς διωγμούς. Δὲν τοὺς ᾔθελε, ἀλλὰ σὲ πολλὰς περιπτώσεις δὲ μπόρεσε νὰ σώσῃ τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τῆς μαγιάς τοῦ ὄχλου. Στὴν ἐποχὴ τοῦ μαρτύρησε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Σμύρνης Πολύκαρπος.

Καθὼς λένε, ὁ Πολύκαρπος ἦταν μαθητὴς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννη καὶ εἶχε γίνῃ ἐπίσκοπος στὴ Σμύρνη. Τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν ἔφεραν ἐμπρὸς στὸ Ρωμαῖο Κορδάτο, ποὺ τὸν παρακινοῦσε νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν Κύριον. «Ὁμοσον καὶ ἀπολύσω σε· λοιδόρησον Χριστόν», τοῦ ἔλεγε ὁ Κορδάτος. Καὶ ὁ Πολύκαρπος ἀπάντησε :

—Ὁγδόντα ἔξι χρόνια δουλεύω σ' Αὐτὸν καὶ σὲ τίποτε δὲ μὲ ἀδίκησε. Πῶς μπορῶ νὰ βλαστημήσω τὸ βασιλεῖά μου, ποὺ μὲ ἔσωσε;

Γι' αὐτὴ τὴν θαρραλέαν ἀπάντησιν καὶ ὁμολογίαν τοῦ ὁ Πολύκαρπος καταδικάστηκε νὰ πεθάνῃ στὴ φωτιά. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ φωτιά δὲν τὸν πείραξε, ἀλλὰ τὸν σεβάστηκε, τὸν σκότωσαν μὲ ξίφος.

5. Διωγμὸς ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου : Μαρτύριον τῆς Ἀγίας Παρσκευῆς : Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος (161 - 180 μ.Χ.) φημιζόταν ὡς ὁ πιὸ ἐνάρητος ἄνθρωπος. Ἐλεγε : «Σκέψου, πῶς οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδέρφια σου καὶ ἀγάπησέ τους». Καὶ ὅμως αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν σοφὴ σκέψιν βρῆκε ἀφορμὴ νὰ κινήσῃ διωγμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν ἀπὸ φυσικὰ φαινόμενα, ποὺ συνέβηκαν στὴν ἐποχὴ τῆς βασιλείας του. Σεισμοὶ εἶχαν συνταράξει τὴν Ἰταλίαν καὶ τὰ ποτάμια ξεχείλισαν. Ἐγιναν βέβαια καὶ καταστροφές, γιὰ τίς ὁποῖες κανένας δὲν ἔφταιγε. Τὰ φαινόμενα αὐτά

ἀνυσύχησαν τὸν κόσμον καὶ πολλοὶ τὰ θεώρησαν ὡς κακὰ σημάδια ποὺ στέλλουν οἱ θεοὶ νὰ προειδοποιήσουν τοὺς ἀνθρώπους. Γιὰ νὰ καθυστερήσῃ τὸν ὄχλον ὁ αὐτοκράτορας, ἐπέτρεψε νὰ γίνουν διωγμοί, γιὰ νὰ ἀποδοθοῦν ὅλα στοὺς χριστιανούς. Αὐτοὶ ἔφταιγαν γιὰτὶ μὲ τὴν ἀσέβειά τους στοὺς θεοὺς τῶν εἰδώλων προκάλεσαν τὴν ὀργή τους. Τότε μαρτύρησε καὶ ἡ Ἁγία Παρασκευή.

Ἡ Ἁγία Παρασκευὴ γεννήθηκε στὴ Ρώμη περὶ τὸ 138 μ.Χ. Ἦταν τὸ μονακριβὸ παιδί τῶν γονέων της, οἱ ὁποῖοι τῆς ἔδωκαν ἐξαιρετικὴ μόρφωση. Ἀμα πέθαναν οἱ γονεῖς της ἡ Ἁγία Παρασκευὴ ἦταν 20 χρονῶν. Πούλησε τότε ὅλα τὰ υπάρχοντά της καὶ τὰ μοίρασε στοὺς φτωχοὺς. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴ χριστιανικὴ χειρονομία της ἀνάλαβε ἀποστολικὸ ἔργο. Περνοῦσε ἀπὸ τίς διαφορὲς πόλεις καὶ τὰ χωριά καὶ κήρυττε τὴ νέα θρησκεία καὶ τὴ διδασκαλία της. Σπουδαία ἦταν ἡ χριστιανικὴ δράση της. Μὰ δὲν τὴν ἄφησαν. Τὴ συνέλαβαν τὸν καιρὸ τοῦ Ἀντωνίνου Πίου καὶ τὴν ὑπέβαλαν σὲ πολλὰ μαρτύρια, γιὰ ν' ἀρνηθῇ τὴν πίστη της. Ἡ Παρασκευὴ ὅμως ἔδειξε τόσο θάρρος καὶ τόση καρτερία, ὥστε νὰ κινήσῃ τὸ θαυμασμὸ τοῦ αὐτοκράτορα καὶ νὰ τῆς χαρίσῃ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐλευθερίαν της.

Ἐλεύθερη τώρα ἡ Ἁγία Παρασκευὴ συνέχισε τὸ ἀποστολικὸ ἔργο της ὡς τὸν καιρὸ ποὺ ἔγινε αὐτοκράτορας ὁ Μάρκος Αὐρήλιος. Τὴ συνέλαβαν τότε πάλι καὶ τὴν καρατόμησαν, ἀφοῦ πρῶτα τὴν ὑπέβαλαν σὲ φρικτὰ βασανιστήρια.

7. Διωγμὸς ἐπὶ Σεπτιμίου Σεβήρου : Μαρτύριο Ἁγίας Περπέτουας : Ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος βασίλεψε τὸ 193 - 211 μ.Χ. Τὸ 202 μ.Χ. ἔκαμε διάταγμα, ποὺ ἀπαγόρευε νὰ γίνετα κανεὶς χριστιανός. Ὁ διωγμὸς τότε ἔφτασε ὡς τὴν Αἴγυπτο, τὴν ὑπόλοιπη Β. Ἀφρική καὶ τὴ Γαλλία. Τότε μαρτύρησε καὶ ἡ Ἁγία Περπέτουα στὴν Καρχηδόνα.

Ἡ Ἁγία Περπέτουα δὲ θυσίασε μονάχα τὴ νεότητά της, ἀλλὰ καὶ τὴ στοργή της ὡς μητέρα στὸ παιδί της γιὰ χάρη τοῦ Κυρίου. Ἦταν 22 χρονῶν, ὅταν ἔχασε τὸ σύζυγό της καὶ ἔμεινε χήρα μὲ ἓνα βρέφος, ποὺ θήλαζε ἀκόμα. Οἱ διώκτες της, σκληρότεροι καὶ ἀπὸ τὰ θηρία ἀκόμη, δὲ σεβάστηκαν τὴν ιερότητά της μητέρας. Συνέλαβαν τὴν Ἁγία καὶ τὴ φυλάκισαν.

Τὴν ἡμέρα τῆς δίκης ὁ πατέρας της κρατώντας τὴν ἀγκαλιά του τὸ βρέφος της τὴν παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα νὰ λυπηθῇ τὸ παιδί της καὶ νὰ θυσιάσῃ στὸν αὐτοκράτορα. Ἦταν ὅμως τόση ἡ ψυχικὴ δύναμη καὶ τὸ ψυχικὸ μεγαλεῖο τῆς Ἁγίας Περπέτουας, ὥστε νὰ φανῇ ἀνώτερη ἀπὸ τίς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες :

—Ὁχι! ἀπάντησε στὶς προτάσεις τῶν δικαστῶν της.

Οἱ δῆμιοί τῆς τὴν ὁδήγησαν τότε στὸ ἀμφιθέατρο, ὅπου τὴν ὑπέβαλαν στὸ φρικτὸ μαρτύριο τῶν κερατισμῶν μιᾶς ἄγριας ἀγελάδας. Ἡ Ἀγία δέχτηκε πολλές κακώσεις μὲ καρτερία, ὅπως δέχτηκε καὶ τὸ θάνατο, γιατί ἀμέσως μετὰ ὁ δῆμιος τὴ θανάτωσε μὲ σφαγή.

Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη τῆς τὴν 1 Φεβρουαρίου. X 12-2-75

7. Διωγμὸς ἐπὶ Δεκίου : Ὁ Δέκιος βασιλεψε ἀπὸ τὸ 249 - 251 μ.Χ. Στὸν καιρὸ τῆς βασιλείας του ὁ διωγμὸς τῶν χριστιανῶν ἀποκορυφώθηκε. Ὁ σκληρὸς πολεμιστὴς τῶν Γότθων, ἂν καὶ ἦταν ἀπασχολημένος μὲ τοὺς σκληροὺς πολέμους, βρῆκε ὥστόσο τὸν καιρὸ νὰ δείξῃ τὴν προσήλωσή του στὴν εἰδωλολατρία.

Οἱ χριστιανοὶ καταδιώκονται σὰν ἄγρια θηρία. Τὰ συνηθισμένα βασανιστήρια θεωροῦνται ἀνώδυνα. Γι' αὐτὸ καὶ ἐφευρίσκουν ἄλλα πιὸ φρικιαστικά. Μαστιγώνουν μέχρι αἵματος, ξεριζώνουν τὰ νύχια, γδέρνουν ζωντανούς, τοὺς καίουν, τοὺς σταυρώνουν, τοὺς παραδίνουν σὲ θηρία, τοὺς περιοῦζουν μὲ καυτὸ λάδι, τοὺς συντρίβουν τὰ κόκαλα κ.ἄ. Ἡ Ρώμη κυριολεκτικὰ μέθυσε μὲ αἷμα χριστιανικόν.

9 βασιλεὺς
8. Διωγμὸς ἐπὶ Διοκλητιανοῦ : Ὁ Διοκλητιανὸς εἶχε συνάρχοντα τὸ Γαλέριο (284 - 306 μ.Χ.). Ὁ Γαλέριος κατὰ τὸ 303 κατόρθωσε νὰ πείσῃ τὸ συνάρχοντά του Διοκλητιανὸ νὰ κηρύξῃ διωγμοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ὁ διωγμὸς αὐτὸς πῆρε πολὺ μεγάλη ἔκταση. Ἦταν τόσο σκληρὸς, ὥστε ἡ βασιλεία τοῦ Διοκλητιανοῦ νὰ ὀνομαστῇ ἐποχὴ τῶν μαρτύρων. Καὶ ὅμως ἡ νέα θρησκεία ὄχι μονάχα δὲν ξεριζώθηκε, ἀλλὰ καὶ θεμελιώθηκε βαθύτερα στὶς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων.

Τὴν ἐποχὴ αὕτὴ μαρτύρησαν ὁ Ἅγιος Γεώργιος καὶ Ἅγιος Δημήτριος.

Ἀτελείωτες σελίδες θὰ μποροῦσε νὰ ἀποτελέσῃ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων, ποὺ ἔβρεξαν μὲ τὸ αἷμα τους τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ πόθος τῆς αἰώνιας ζωῆς, ἡ νοσταλγία μιᾶς ἄλλης πατρίδας, ποὺ εἶναι ὀλότελα διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν πατρίδα τῆς ἐγκόσμιας ζωῆς, γέμιζαν μὲ ἐνθουσιασμὸ τοὺς μάρτυρες καὶ μὲ ἀδιαφορία γιὰ τὸ βίον στὴ γῆ, ποὺ εἶναι τόσο παροδικός, ἐνῶ στὸν οὐρανὸ εἶναι αἰώνιος. Ἡ ἄκαμπτη ψυχικὴ δύναμη, ποὺ χαρακτηρίζει ὅσους δημιουργοῦν τὴν κοινωνικὴ ἀνάπλαση, ἔκανε τοὺς μάρτυρες ἀναισθητοὺς στὰ κάθε εἶδους μαρτύρια, ποὺ μηχανεύονταν οἱ ἄνθρωποι τοῦ σκοταδιοῦ. Γι' αὐτὸ παρὰ τοὺς ἄγριους διωγμούς, παρὰ τὸ ἄφθονο αἷμα τῶν μαρτύρων καὶ τὰ βασανιστήρια ποὺ τοὺς ἐπέβαλαν, ὁ χριστιανισμὸς δὲ σταμάτησε τὴ θριαμβευτικὴ πορεία του.

25. Μάρτυρες τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας

α. - 'Ο "Άγιος Δημήτριος: 'Ο "Άγιος Δημήτριος εἶναι ὁ πιὸ πολὺ τιμημένος "Άγιος τῆς 'Ορθοδοξίας. 'Ιδιαιτέρα ἡ 'Ελληνικὴ 'Εκκλησία εἶναι σταθερὰ δεμένη μετὰ τὸ ὄνομά του μετὰ πολλὰς παραδόσεις.

'Ο Δημήτριος γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ ἐπιφανῆ οἰκογένεια καὶ ὑπηρετοῦσε ὡς ἀξιωματικὸς τὴν ἐποχὴ τοῦ Διοκλητιανοῦ. 'Ὡς ἀξιωματικὸς διακρινόταν γιὰ τὸ ἥθος του καὶ τὶς στρατιωτικὰς ἀρετὰς του. Θερμὸς ὁπαδὸς τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅχι μονάχα δὲν ἐπαιρνε καμιά προφύλαξη καὶ δὲν ἐκρυβε τὶς χριστιανικὰς του πεποιθήσεις, μὰ ἀντίθετα δημιουργοῦσε χριστιανικὴ κίνηση ἀνάμεσα στοὺς νέους τῆς Θεσσαλονίκης.

"Ὅταν βγῆκε μιὰ διαταγή, ποὺ ὀριζε φυλάκιση καὶ θάνατο σὲ ὅσους δὲν ἀποκήρυτταν τὸ χριστιανισμό, ὁ Δημήτριος ἐξακολούθησε τὸ ἔργο του χωρὶς νὰ ὑπολογίῃ τὶς διαταγὰς καὶ τοὺς κινδύνους. Τὸν συνέλαβαν, λοιπόν, κατὰ τὸ 303 καὶ τὸν φυλάκισαν.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ γίνονταν παλαιστικοὶ ἀγῶνες στὸ στάδιο τῆς Θεσσαλονίκης. Στούς ἀγῶνες αὐτοὺς προκαλοῦσε κάθε νέο, ποὺ ἤθελε νὰ μετρηθῇ μαζί του, ἓνας πολὺ ρωμαλέος Ρωμαῖος, ὁ Λυαῖος.

Τὴν πρόκληση τὴ δέχτηκε ὁ Νέστορας, ἓνας νέος τῆς Θεσσαλονίκης, ὁπαδὸς τοῦ Δημητρίου. Πρὶν ὅμως ἀγωνιστῇ, πῆγε στὴ φυλακὴ νὰ ἐπισκεφτῇ τὸ Δημήτριο. 'Ο Δημήτριος τὸν ἐνθάρρυνε καὶ τὸν εὐλόγησε μετὰ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ στὸ μέτωπο.

'Ο ἀγῶνας τῶν δύο ἀντιπάλων εἶχε μεγάλο ἐνδιαφέρον, γιὰτὶ σ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ὑποφαίνονταν ὁ ἀγῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν εἰδωλολατρία. 'Ο Νέστορας λοιπόν, δὲν πάλευε γιὰ τὴν προσωπικὴ του ἀνάδειξη, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνάδειξη τῆς θρησκείας του, ποὺ τόσο τὴν κατάρτεχε ὁ κόσμος τῆς εἰδωλολατρίας. 'Απ' αὐτὸ καὶ ἡ ψυχικὴ του δύναμη, ἐνισχυμένη καὶ μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ Δημητρίου, γιγαντώθηκε σὲ σημεῖο νὰ γίνῃ ἀκατάβλητος ἀγωνιστής, μετὰ ἀποτελεσματὰ νὰ νικήσῃ τὸν ὑπερφίαλο Λυαῖο καὶ τὸν κόσμο ποὺ ἀντιπροσώπευε, τὸν εἰδωλολατρικὸν κόσμον.

"Ὅσοι ἦταν χριστιανοὶ πανηγύρισαν τὴ νίκη τοῦ Νέστορα καὶ δόξαζαν τὸ Θεό, ποὺ χάριε τὴν ἐπέμβασή του, μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ Δημητρίου, νίκησε τὸ Λυαῖο. "Ὅσοι ἦταν εἰδωλολάτρες, ἀντίθετα, θεώρησαν προσβολὴ τοὺς τὴ νίκη τοῦ Νέστορα, τοῦ χριστιανοῦ ποὺ νίκησε τὸν εἰδωλολάτρη.

Οἱ πληροφορίες αὐτὲς ἔφτασαν καὶ στὸν αὐτοκράτορα, ὅτι δηλ. ὁ Δημήτριος εἶναι ὁ κυριότερος ὑπαίτιος τῆς νίκης τοῦ χριστιανοῦ, γιὰτὶ πρὶν ἀπὸ τὸν ἀγῶνα ἔδωσε τὴν εὐλογία του στὸ νικητῇ. 'Ο αὐτοκρά-

Ο Άγιος Δημήτριος

τορας διάταξε νὰ ἀποκεφαλιστοῦν καὶ ὁ Δημήτριος καὶ ὁ Νέστορας. Ἡ νίκη ὅμως τοῦ χριστιανισμοῦ δὲ μποροῦσε νὰ θανατωθῇ. Ἐμεινε στὶς χριστιανικὲς καρδιὰς ζωντανὸς σύμβουλος θάρρους καὶ πίστεως.

Ἡ παράδοση ἀναφέρει πὺς ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Δημητρίου ἀνάβλυσε μύρο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἅγιος ὀνομάζεται Μυροβλήτης. Ἡ Θεσσαλονίκη τὸν τιμᾷ ὡς πολιούχου της. Ἐπάνω στὸν τάφο του ἔκαμαν μεγαλόπρεπο ναὸ καὶ γιορτάζουν τὴ μνήμη του στὶς 26 Ὀκτωβρίου.

Ἀπολυτίκιο

Μέγαν εὗρατο ἐν τοῖς κινδύνοις, Σὲ ὑπέρμαχον ἡ οἰκουμένη, ἀθλοφόρε τὰ ἔθνη τροποῦμενον. Ὡς οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν ἑπαρσιν ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὕτως ἄγιε, Μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

✓ **β.-Ὁ Ἅγιος Γεώργιος:** Ὁ Ἅγιος Γεώργιος γεννήθηκε μετὰ τὸ 250 στὴν Καππαδοκία ἀπὸ ἐπιφανῆ οἰκογένεια. (Ἄλλοι λένε πὺς γεννήθηκε στὴ Λύδδα τῆς Παλαιστίνης).

Ἀπὸ τῆ νεαρῆ του ἡλικίας ὁ Γεώργιος ἔγινε χριστιανὸς, διακρίθηκε στὸ στρατὸ καὶ ἔγινε χιλιάρχος.

Ὅταν πέθαναν οἱ γονεῖς του ὁ Γεώργιος χάρισε στοὺς δούλους του καὶ στοὺς αἰχμαλώτους τὴν ἐλευθερίαν τους καὶ μοίρασε τὴν περιουσίαν του στοὺς φτωχοὺς.

Στοὺς διωγμοὺς ἐναντίον τῶν χριστιανῶν ἀρνήθηκε νὰ πάρῃ μέρος. Ὁμολόγησε μάλιστα πὺς κι αὐτὸς εἶναι χριστιανός.

Ὁ Διοκλητιανὸς ἀγαποῦσε πολὺ τὸ Γεώργιο, γιὰ τὸ ἥθος του καὶ γιὰ τὴν ἀντρεία του καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸν θανατώσῃ. Τὸν διατάζει, λοιπόν, νὰ ἀρνηθῇ τὸ χριστιανισμὸ μὲ τὴν ὑπόσχεση πὺς θὰ τοῦ προσφέρῃ μεγάλες τιμὲς. Ὁ Γεώργιος, ὅμως, ἀρνήθηκε τὶς προσφορὰς αὐτὲς καὶ ἔμεινε πιστὸς στὸ χριστιανισμὸ, ἂν καὶ τὸν ὑπέβαλαν σὲ φρικτὰ βασανιστήρια. Στὸ τέλος τὸν ἀποκεφάλισαν (303 μ.Χ.). Τὸ λείψανό του τὸ ἔθαψαν στὴ Λύδδα. Ἐπάνω στὸν τάφο του ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἔχτισε ναὸ πρὸς τιμὴν του.

Ὁ Γεώργιος βρίσκει στὴν κάθε χριστιανικὴ ψυχὴ τρυφερὴ λατρεία. Ἡ νιότη του, ἡ ὁμορφιά του καὶ ἡ ἀντρεία του γοητεύουν μὲ τὴν ἀκτινοβολία τους ὅλες τὶς χριστιανικὲς ψυχές. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς 23 Ἀπριλίου.

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος

Ἀπολυτίκιο

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς,
ἀσθενούντων ἰατρός, Βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρε, μεγαλο-
μάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

1. 'Ο Μέγας Κωνσταντίνος προστάτης τῆς νέας θρησκείας

α.- 'Ο Μέγας Κωνσταντίνος αὐτοκράτορας στὴ Δύση.

'Ο Μ. Κωνσταντίνος γεννήθηκε κατὰ τὸ ἔτος 274 μ.Χ. στὴ Νύσσα τῆς σημερινῆς Σερβίας. Πατέρας του ἦταν ὁ Κωστάντιος Χλωρός, στρατηγὸς τότε, καὶ μητέρα του ἡ 'Ελένη.

'Ο τότε αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους Διοκλητιανὸς ἀπὸ ἐκτίμηση στὰ ἔκτακτα ἡθικὰ προσόντα καὶ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα τοῦ Κωνσταντίνου, πού τὸν χαρακτηρίζαν ἀπὸ τὴ νεότητά του, τὸν προστά-
τεψε καὶ τὸν προβίβασε σὲ χιλιάρχο.

'Αργότερα τὸ μεγάλο Ρωμαϊκὸ Κράτος χωρίστηκε σὲ τέσσερα τμή-
ματα. Δύο στὸ ἀνατολικὸ τμήμα καὶ δύο στὸ δυτικὸ. Καθένα ἀπὸ τὰ
τμήματα αὐτὰ εἶχε τὸ δικό του αὐτοκράτορα - Καίσαρα. 'Ο πατέρας
τοῦ Κωνσταντίνου, ὁ Κωστάντιος Χλωρός, ἔγινε Καίσαρας στὶς δυτικὲς
ἐπαρχίες τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, δηλ. στὴ Γαλατία, τὴν 'Ισπανία καὶ
στὴ Βρετανία.

Κατὰ τὸ ἔτος 306 μ.Χ. πέθανε ὁ Κωστάντιος καὶ ὁ στρατὸς ὁμό-
φωνα ἀνάδειξε αὐτοκράτορα τὸν Κωνσταντῖνο μὲ ἐπευφημίες. Τὴν ἐποχὴ
αὐτὴ ὁ Κωνσταντίνος δὲν εἶναι χριστιανός. Εἶναι ἀπλῶς φίλος καὶ προ-
στάτης τῶν χριστιανῶν, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του. Καὶ ἐνῶ στὰ ἄλλα
τμήματα τῆς αὐτοκρατορίας οἱ συνάρχοντες τοῦ Κωνσταντίνου συνέχι-
ζαν τοὺς φοβεροὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν, στὸ δικό του κράτος
οἱ χριστιανοὶ βρίσκουν θερμὴ προστασία.

'Η ἐποχὴ αὐτὴ εἶναι ἐποχὴ μὲ μεγάλες ἀνησυχίες. 'Η εἰδωλολα-
τρία ἔχει κλονιστῇ. Οἱ ἄνθρωποι ἀναζητοῦν ἓνα ἡθικὸ στήριγμα, ἓνα

Θεὸ ἰσχυρό, ποὺ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ χάος τῆς ἀμφιβολίας, ποὺ κυριαρχοῦσε στὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων.

Στὴν αὐλὴ τοῦ Κωνσταντίνου πνέει ἄνεμος χριστιανικός. Ἡ μητέρα του Ἑλένη καὶ ἡ ἀδελφὴ του Κωνσταντία εἶναι ὁπαδοὶ τῆς νέας θρησκείας καὶ ἀσκοῦν σοβαρὴ ἐπίδραση στὶς σκέψεις τοῦ Κωνσταντίνου, ποὺ ὕστερα ἀπὸ τὴν ταραχώδη ζωὴ τῶν πολέμων ἀναζητᾷ τὴ γαλήνη.

β.- Τὸ ὄραμα τοῦ Κωνσταντίνου.

Κατὰ τὸ 311 μ.Χ. στὴ δύση βασιλεύουν ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Μαξέντιος. Τὸ κράτος τοῦ Κωνσταντίνου εἶναι τὸ πιὸ εὐνομούμενο ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἀπέραντη ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία.

Ὁ Μαξέντιος ἐπειδὴ ἔχει ἔδρα του τὴ Ρώμη, ποὺ ἦταν ἡ καρδιὰ τῆς αὐτοκρατορίας, φιλοδοξεῖ καὶ ἐτοιμάζεται νὰ κατακτήσῃ ὁλόκληρην τὴ δύση καὶ νὰ μείνῃ μόνος αὐτὸς αὐτοκράτορας στὸ δυτικὸ τμῆμα.

Ὁ Κωνσταντῖνος ὅμως προλαβαίνει κάθε ἐκδήλωση τοῦ Μαξέντιου καὶ εἰσβάλλει στὴν Ἱταλίαν βαδίζοντας κατὰ τῆς Ρώμης. Ὁ στρατὸς του εἶναι τρεῖς φορές λιγότερος ἀπὸ τὸ στρατὸ τοῦ Μαξέντιου. Μὰ ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἀνησυχεῖ γι' αὐτό. Ἀνησυχεῖ, γιὰτὶ ὁ στρατὸς του ἔχει τὴν πρόληψη, ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς Ἱταλίας εἶναι ἱερό, ὅπως καὶ τὸ θεῖο Καπιτώλιο καὶ ἡ καταπάτησή του εἶναι ἀνόσια πράξις. Διστάζει, λοιπόν, ὁ Κωνσταντῖνος νὰ προχωρήσῃ κατὰ τῆς Ρώμης. Μεγάλῃ ἀγωνίᾳ τὸν βασανίζει. Τὰ παίζει ὅλα γιὰ ὅλα. Εἶναι γι' αὐτὸ περίλυπος καὶ προσπαθεῖ νὰ βρῇ κάποιον τρόπο νὰ ἐπιτύχῃ τὴ νίκη.

Στὴν ἀπελπισίᾳ του ὑψώνει τὴν ψυχὴ του στὸ Θεὸ τῶν χριστιανῶν καὶ βυθίζεται σὲ ἔκσταση προσευχῆς. Ξαφνικὰ — εἶναι Σεπτέμβριος τοῦ 312 — ἐνῶ εἶναι μεσημέρι, βλέπει στὸν οὐρανὸ φωτεινὸ σημεῖο μὲ ἐξαιρετικὴ λάμψη. Φαινόταν φωτεινὸς Σταυρὸς καὶ ἐπάνω στὸ Σταυρὸ φωτεινὰ γράμματα, ποὺ ἔλεγαν : «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ».

Μιά μέρα πέρασε καὶ τὴ νύχτα ὁ Κωνσταντῖνος εἶδε στὸ ὄνειρό του τὸν Ἰησοῦ νὰ τοῦ δείχνῃ τὸ ἴδιο ἐκεῖνο σημεῖο, ποὺ εἶχε δεῖ στὸν οὐρανό, τὸ φωτεινὸ Σταυρό, καὶ νὰ τὸν παρακινῇ νὰ τὸ ἀναπαραστήσῃ.

Ὅταν ξύπνησε ἔδωσε τὴν ἐξήγησιν ὅτι ὁ Χριστὸς ἔρχεται βοηθὸς του τὴν πιὸ κρίσιμην στιγμήν τοῦ ἀγώνα του. Διατάζει ἀμέσως καὶ κατασκευάζουν μιά σημαία ὅμοια μὲ τὸ ὄραμά του. Εἶναι ἡ πρώτη χριστιανικὴ σημαία αὐτὸ τὸ λ α β α ρ ο.

Μόλις ὑψώθηκε τὸ λάβαρο, ἡ λάμψη τῆς πίστεως στὸ Χριστὸ πλημμύρισε τίς καρδιὰς ὅλων τῶν χριστιανῶν καὶ ἐκείνων ἀκόμα ποὺ δὲν πίστευαν στὸ Χριστό. Ἐξαφανίστηκαν οἱ δισταγμοὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ αὐτοκράτορα καὶ ἡ πίστις γιὰ μιά νίκη ὁλοκληρωτικὴ καταπλημμυρίζει ὅλες τίς καρδιὰς.

Μαζέντιο

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπιτίθεται στὸ Μαζέντιο, νικάει τὸ στρατό του καὶ τὸν διασκορπίζει. Ἀνάμεσα στοὺς νεκροὺς εἶναι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μαζέντιος. Τὴν ἐπομένη ἀπὸ τὴ μάχη, τὸ Λάβαρο καὶ οἱ πιστοὶ του μπαίνουν νικητὲς στὴ Ρώμη.

Τὸν ἐπόμενον χρόνον — 313 — ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ συνάρχοντάς του Λικίνιος ὑπογράφουν διάταγμα, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπιβάλλεται ἡ ἀνεξιθρησκεία. Χριστιανοὶ καὶ εἰδωλολάτρεις εἶναι πιά ἴσοι ἀπέναντι στὸ νόμο. Στὰ τέλη τοῦ 324 ὁ Κωνσταντῖνος ἔγινε κύριος σὲ ὅλο τὸ ἀπέραντο Ρωμαϊκὸ Κράτος καὶ ἐπέβαλε τὴν ἀνεξιθρησκεία, νὰ εἶναι δηλαδὴ ὁ καθένας ἐλεύθερος νὰ λατρεύῃ ὅποιον θεὸ θέλει. «Μηδεὶς τὸν ἕτερον παρενοχλήτω· ἕκαστος ὅπερ ἡ ψυχὴ βούλεται, τοῦτο καὶ πράττετω». Ἀπὸ τότε ἡ εἰδωλολατρία παρουσίασε τὶς μεγάλες ἀδυναμίες της καὶ παρουσίασε τὴν κάμψη, πού κατὰληξε στὸ θρίαμβο τοῦ χριστιανισμοῦ.

γ.- Οἱ αἱρέσεις

Ὅταν ἔπαψαν οἱ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν, ἐμφανίστηκαν διάφορες αἱρέσεις, κηρύγματα δηλ. ἀντίθετα μὲ τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία. Ἐξαιτίας τους συντάραξαν τὴν ἐκκλησίαν διάφορες συζητήσεις ἀνάμεσα στοὺς αἵρετικούς καὶ τοὺς γνήσιους χριστιανούς, γιατί γίνονταν μὲ φανατισμὸ καὶ ὄχι μὲ τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη, πού δίδασκε τὸ Εὐαγγέλιο. Οἱ αἱρέσεις δημιούργησαν πολλὰς φορές φοβερὸ μίσος ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς καὶ ἔγιναν αἰτία νὰ χυθῇ καὶ χριστιανικὸ αἷμα ἀκόμα.

Τὶς αἱρέσεις ἡ Ἐκκλησία τὶς ἀντιμετώπισε μὲ τὶς Οἰκουμἐνικὰς Συνόδους, πού διατύπωσαν ὀρθὰ καὶ μὲ σαφήνεια τὴ χριστιανικὴ διδασκαλίαν στὰ σημεῖα ἐκεῖνα, πού τὰ διέστρεφαν οἱ αἱρέσεις.

Στὶς Οἰκουμἐνικὰς Συνόδους ἔπαιρναν μέρος οἱ Ἐπίσκοποι, πού ἀντιπροσώπευαν τὶς Ἐκκλησίες τῆς Οἰκουμένης.

Οἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμἐνικῶν Συνόδων λέγονται καὶ εἶναι δόγματα, ὅροι, σύμβολα, ἐφόσον ἀναφέρονται στὴ διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσες ἀναφέρονται στὴ λατρεῖαν καὶ στὴ διοίκησιν λέγονται Κανόνες.

Οἱ ἀποφάσεις τῶν Συνόδων ἦταν θεόπνευστες. Οἱ αὐτοκράτορες τὶς ἐπισημοποίησαν μὲ νόμους. Τὶς ἔκαμαν νόμους τοῦ Κράτους.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ὡς τὴν ἐποχὴ τοῦ Σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔγιναν ἑπτὰ Οἰκουμἐνικὰς Σύνοδοι.

δ.- Αἵρεση τοῦ Ἀρείου. — Οἰκουμἐνικὴ Σύνοδος.

Ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ γιὰ τὸ Κράτος προερχόταν ἀπὸ τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου.

Ὁ Ἀρειὸς γεννήθηκε στὴ Λιβύη καὶ ἦταν πρεσβύτερος στὴν Ἐκ-

κλησία τῆς Ἀλεξάντρειας, ὅπου ἦταν ἐπίσκοπος ὁ γέροντας Ἀλέξανδρος. Ὁ Ἄρειος εἶναι νέος μὲ ἐκτακτη εὐφυΐα καὶ ἐρευνητικὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ δεινὸς ρήτορας καὶ διδάσκει, πῶς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ, δηλ. ἓνας τέλειος ἄνθρωπος, ποὺ τὸν δημιούργησε ὁ Θεὸς πρὶν νὰ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον.

Ἡ διδασκαλία αὐτῆ τοῦ Ἀρείου ἄρχισε τὸ 318 μ.Χ. καὶ διαδόθηκε μὲ μεγάλη ταχύτητα καὶ πέρα ἀπὸ τὴν Ἀφρική. Ἐφτάσε ὡς τὴν Παλαιστίνη καὶ τὴ Νικομήδεια, ποὺ ἦταν ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ἡ αἵρεση μὲ τὴν ἐξάπλωσὴ της ἀναταράζει τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάντρειας δὲν κατορθώνει νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν κίνδυνον, ἀνάλαβε ὁ Κωνσταντῖνος νὰ σβῆσῃ τὴν πυρκαϊά, ποὺ ἀναψέ ὁ Ἄρειος, μὲ τὴ Σύνοδο τῆς Νίκαιας.

Ὁ Κωνσταντῖνος σκέφτηκε, πῶς γιὰ νὰ ξανάρθῃ ἡ ἐνότητα στὴν Ἐκκλησίαν, χρειάζεταν ἡ δική του ἐπέμβαση. Κάλεσε, λοιπόν, ὅλους τοὺς ἐπισκόπους τῆς αὐτοκρατορίας σὲ Σύνοδο στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸ 325 μ.Χ. Τοὺς πλήρωσε μάλιστα τὰ μεταφορικά τους ἔξοδα καὶ φρόντισε γιὰ τὴ διαμονή τους στὴ Νίκαια ὅσο καιρὸ θὰ διακοῦσε ἡ Σύνοδος.

Στὴν πρώτη αὐτῆ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ πῆραν μέρος 318 Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Ἐπίσκοπος ἀπὸ τὴν Κύπρο, ὁ θαυματουργὸς Σπυρίδων, ὁ Ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας Νικόλαος, ὁ νεαρὸς Ἀθανάσιος, ὁ πιὸ σοβαρὸς ἀντίπαλος τοῦ Ἀρείου, καὶ ἄλλοι.

Τὴν ἐναρξὴ τῆς Συνόδου τὴν κήρυξε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔφυγε, ἀλλὰ ἔμεινε ἀνάμεσα στοὺς συνοδικοὺς καὶ φρόντιζε μὲ τὸ γλυκὸ τρόπο τοῦ αὐτοκράτορα νὰ περιορίζῃ τὴν ὀρμητικότητα τῶν ἀντιπάλων.

Ὑστερα ἀπὸ πολλὰς ὁμιλίες καὶ συζητήσεις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου, ὁ Ἄρειος καὶ ἡ διδασκαλία του καταδικάστηκαν. Καὶ γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ στὸ μέλλον καμιὰ ἀμφισβήτηση σὲ ὅσα συζητήθηκαν ἡ Σύνοδος συνέταξε τὰ ἑπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Στὸ τέλος τοῦ Συμβόλου πρόσθεσαν καὶ ἀναθεματισμὸ γιὰ κεῖνον, ποὺ θὰ ἔλεγε ἀντίθετα περὶ τοῦ «Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ».

Σ' αὐτῇ τῇ Συνόδῳ οἱ Πατέρες ἀποφάσισαν καὶ γιὰ μερικὲς ἄλλες διαφορές, ποὺ προκαλοῦσαν σύγχυση στὴν Ἐκκλησίαν. Μιὰ ἀπὸ τίς ἀποφάσεις αὐτές εἶναι καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ Πάσχα, πότε πρέπει νὰ γιορτάζεται καὶ ὅρισαν τὴν πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν πανσέληνον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας.

ε.- Ἡ Ἀγία Ἑλένη.

Τρεῖς αἰῶνες ἔχουν περάσει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ συνέβη τὸ μεγάλο δράμα τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου. Στὸ διάστημα αὐτὸ ἔχουν γίνεи μεγάλες καταστροφές στὴν Ἱερουσαλὴμ. Ἐπάνω στὰ εἱρεῖπια τοῦ

ναοῦ τοῦ Σολομώντα εἶχε χριστῇ ναὸς τοῦ Δία. "Ο,τι δὲν εἶχαν καταστρέψει οἱ πόλεμοι, τὸ ἐξαφάνισε ὁ θρησκευτικὸς φανατισμὸς. Οἱ περιπέτειες τῶν Ἰουδαίων καὶ οἱ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν εἶχαν σβήσει τὴν ἀνάμνηση τῶν ἱερῶν τόπων.

Τώρα ποὺ ἔχει ἐπικρατήσει ἀπόλυτα ὁ χριστιανισμὸς, ἡ Βασιλομήτωρ Ἑλένη ἀποφάσισε νὰ ἀποκαλύψῃ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Τοὺς ἐπισκέφτηκε κατὰ τὸ 327 καὶ ἀναζήτησε ὅλα τὰ σημεῖα στὰ ὁποῖα ἔζησε καὶ δίδαξε ὁ Χριστὸς.

Ὅστερα ἀπὸ πολλὰ καὶ ἐπίμονες ἐρευνες καὶ ἀνασκαφὰς κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῆς Ἁγίας Ἑλένης βρέθηκε ὁ Πανάγιος Τάφος τοῦ Κυρίου καὶ ὁ Τίμιος καὶ Ζωοποιὸς Σταυρὸς.

Ἡ εἶδηση ἔφτασε πολὺ γρήγορα στὸν αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος χάριξε καὶ διάταξε νὰ ἀνεγερθῇ ἐπάνω στὸν Πανάγιον Τάφο ναὸς.

Ὁ Τίμιος Σταυρὸς κλείστηκε σὲ ἀργυρὴ Λάρνακα. Ἡ Ἁγία Ἑλένη πῆρε μαζί της ἓνα μικρὸ μέρος τοῦ Σταυροῦ καὶ δύο ἀπὸ τὰ καρφιά, τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα στόλισε τὸ κρᾶνος τοῦ αὐτοκράτορα.

Φρόντισε ὕστερα νὰ γίνουν τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ τῆς ᾽Αναστάσεως τοῦ Σωτήρα καὶ ἔπειτα ἀναχώρησε ἀπὸ τὴν ᾽Ιουδαία.

Λίγον καιρὸ μετὰ καὶ σὲ ἡλικία 80 χρονῶν ἡ Ἁγία Ἑλένη πέθανε στὶς ἀρχὲς τοῦ 328 μ.Χ. Τὸ σῶμα τῆς τὸ μετακόμισαν στὴ Ρώμη.

στ.- Ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀφοῦ ὁ Κωνσταντῖνος πραγματοποιοῖσεν τὴν ἐνότητα τοῦ κράτους του, ἔπρεπε νὰ δημιουργήσῃ καὶ μιὰ πρωτεύουσα στὸ κέντρο τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ Ρώμη δὲν ἦταν ἀρκετὰ χριστιανική, γιὰ νὰ χρησιμοποιοθῇ γιὰ πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ποὺ ἀναμορφώνεται μὲ τὸ χριστιανισμό. Ὁ Κωνσταντῖνος διάλεξε γιὰ πρωτεύουσα τοῦ κράτους του τὸ Βυζάντιο. Ἡ θέση τοῦ Βυζαντίου εἶναι στὴν καρδιά τῆς αὐτοκρατορίας. Εἶναι ἡ γέφυρα ποὺ ἀνταμώνει τὴ δύση μὲ τὴν ἀνατολή, τὸ βορὰ μὲ τὸ νότο. Πολλὰ, λοιπόν, τὰ πλεονεκτήματά της.

Τὸ Νοέμβριο τοῦ 325 μ.Χ. ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτορας χάραξε τὴν περίμετρο τῆς νέας πρωτεύουσας καὶ τὸ 330 ἡ ἔδρα τοῦ κράτους μεταφέρθηκε ἐκεῖ.

Ἡ Κωνσταντινούπολη ἔγινε τὸ προπύργιο τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ φάρος τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, τὸ στήριγμα καὶ ὁ προμαχῶνας τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητας ἐπὶ 1.128 χρόνια.

ζ.- Θάνατος τοῦ Κωνσταντίνου.

Κατὰ τὸ 337 ὁ Κωνσταντῖνος ἐνῶ ἐτοιμαζόταν νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν ἀρρώστησε σοβαρά. Ἐπειδὴ προέβλεπε τὸ θάνατό του, βαφτίστηκε καὶ μετὰ τρεῖς μέρες, στὶς 21 τοῦ Μαΐου, γιορτῇ τῆς Πεντηκοστῆς, πέθανε.

Ὁ Μεγάλος νεκρὸς μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ θάφτηκε στὸν ἐτοιμο τάφο του στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Στὸν Κωνσταντῖνο οἱ εἰδωλολάτρες μὲν τοῦ ἀπέδωσαν θεϊκὲς τιμὲς, οἱ δὲ χριστιανοὶ τὸν ἔταξαν στὴ θέση τῶν ἁγίων, τόσο αὐτὸν ὅσο καὶ τὴ μητέρα του, τὴν Ἁγία Ἑλένη. Τὴ μνήμη τους τὴ γιορτάζουμε στὶς 21 Μαΐου.

ἘΠΟΛΥΤΙΚΙΟ

Τοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος ὁ ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός σου Κύριε, βασιλεύουσιν πόλιν τῇ χειρὶ σου παρέθετο, ἣν περίσῳζε διὰ παντός ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνε φιλάνθρωπε.

2. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια περὶ τὸ 295 μ. Χ. ἀπὸ Ἑλλήνες χριστιανούς.

Λένε, πὼς ὁ Ἀθανάσιος στὴν παιδική του ἡλικία, ἐκεῖ πού ἔπαιζε, βάφτιζε στὴ θάλασσα παιδιὰ εἰδωλολατρῶν καὶ πὼς ὁ Πατριάρχης Ἀλέξανδρος ἀναγνώρισε ὡς ἔγκυρες αὐτὲς τὶς βαπτίσεις, γιατί, κατὰ τὴν τελετὴ πού γινόταν, εἶχαν τηρηθῇ ὅλοι οἱ κανόνες τῆς ἐκκλησίας. Ὑστερα ἀπὸ τοῦτο ὁ Πατριάρχης πῆρε στὴν προστασία του τὸ νεαρὸ Ἀθανάσιο καὶ ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν ἄρτια μόρφωσή του.

Σὲ ἡλικία 24 χρονῶν ὁ Ἀθανάσιος ἐγίνε διάκονος.

Ὅταν τὸ 325 ἐγίνε ἡ Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὅπου δόθηκε ἡ μάχη τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὸν Ἀρειανισμό, ὁ Ἀθανάσιος, ἂν καὶ ἀπλὸς διάκονος, ἐδείξε ζῆλο καὶ τόλμη, ἀλλὰ καὶ σπάνια ρητορικὴ ἱκανότητα. Εἶναι ὁ πιὸ σοβαρὸς καὶ ὁ πιὸ μαχητικὸς ἀντίπαλος τοῦ Ἀρείου. Τὸ ὄνομά του γίνεται σύμβολο τῆς ὀρθοδοξίας.

Κατὰ τὸ 328, πού πέθανε ὁ Πατριάρχης Ἀλέξανδρος, ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς στὴν Ἀλεξάνδρεια αὐτὸν διάλεξαν γιὰ νέο Πατριάρχη, διάδοχο τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἂν καὶ εἶχε ἡλικία 33 χρονῶν μονάχα. Ἡ ἐποχὴ αὕτῃ εἶναι ἡ πιὸ κρίσιμη γιὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐξαιτίας τοῦ Ἀρειανισμοῦ, πού προόδευε.

Οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Ἀρείου προσπαθοῦσαν μὲ συκοφαντίες νὰ τὸν ἐξοντώσουν καὶ κατορθώνουν νὰ τὸν στείλουν ἐξορία κατ' ἐπανάληψη. Τὴν πρώτη φορὰ τὸν ἔστειλαν σὲ μιὰ πόλιν στὴ Γαλλία. Ἡ ἐξορία του τότε κράτησε ὡς τὸν καιρὸ πού πέθανε ὁ Μέγας Κωσταντῖνος. Τὴ δεύτερη φορὰ τὸν ἔστειλαν στὴ Ρώμη, ἐνῶ στὸν πατριαρχικὸ θρόνο ἦταν ὁ Γρηγόριος. Ὅταν πέθανε ὁ Γρηγόριος, γύρισε στὴν Ἀλεξάνδρεια ὁ Ἀθανάσιος καὶ ἐπὶ δέκα χρόνια ἔμεινε ἀνενόχλητος.

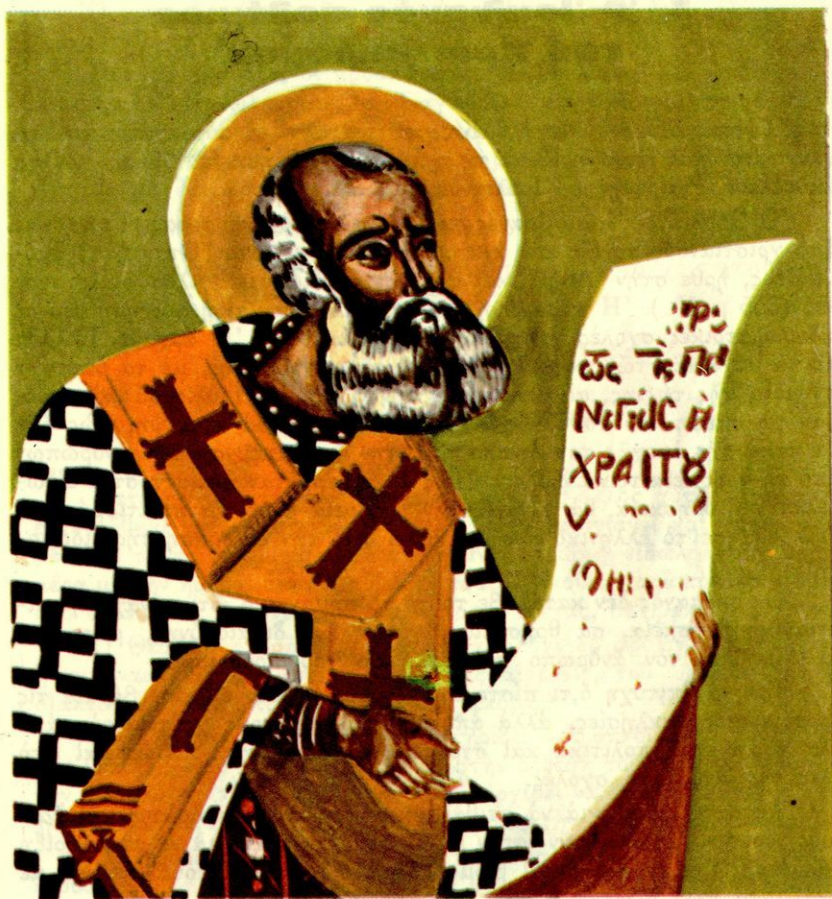
Ἀπὸ τὶς συκοφαντίες τῶν ἀντιπάλων του ἀναγκάστηκε πολλὰς φορὲς νὰ καταφύγῃ στὴν ἔρημο, ἀνάμεσα στοὺς ἀσκητές.

Σ' ὅλες τὶς ταλαιπωρίες του ὁ Ἀθανάσιος ποτὲ δὲν ἔχασε τὸ θάρρος του καὶ τὴ μαχητικότητά του. Πάντοτε φλογερὸς ἀγωνιστής, πάντοτε ἀποφασιστικὸς καὶ θαρραλέος ὁ Ἀθανάσιος ἀναδείχθηκε ὁ στυλὸς τῆς ὀρθοδοξίας.

Στὶς 2 Μαΐου τοῦ 373 ὁ Ἀθανάσιος πέθανε, ἀφοῦ μὲ τοὺς ἡρωικοὺς ἀγῶνες του γιὰ τὴν ὀρθοδοξίαν ἐξασφάλισε τὸ στεφάνι τοῦ θριάμβου.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ γλυκὸς ποιητὴς καὶ ρήτορας, στὸν ἐπικηδεῖο λόγο του εἶπε : « Ἀθανάσιον ἐπαινῶν, ἀρετὴν ἐπαινέσομαι ».

Ἡ Ἐκκλησία γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 18 Ἰανουαρίου.

Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος Ὁ Μέγας

Ἀπολυτίκιο

Στῦλος γέγονας ὀρθοδοξίας, θείοις δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν ἐκκλησίαν, Ἱεράρχα Ἀθανάσιε. Τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας κατήσχυνας Ἀρειον. Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

3. Ὁ Ἰουλιανὸς ποθέμιος τοῦ Χριστιανισμοῦ

Ὑστερα ἀπὸ τὸ Μεγάλο Κωσταντῖνο ὅλοι οἱ αὐτοκράτορες εἶναι χριστιανοὶ καὶ ὑποστηρίζουν τὴ χριστιανικὴ θρησκεία. Ἐνας μονάχα ἀποτέλεσε ἐξαίρεση, ὁ Ἰουλιανός.

Ὁ Ἰουλιανὸς ἦταν ἱκανὸς καὶ γενναῖος αὐτοκράτορας. Γεννήθηκε ἀπὸ χριστιανούς γονεῖς καὶ ἀνατράφηκε χριστιανικά. Ὅταν ἦταν ἀκόμα νέος, ἤρθε στὴν Ἀθήνα καὶ φοίτησε σὲ διάφορες φιλοσοφικὲς σχολὰς (355 μ. Χ.). Ἡ παραμονή του στὴν Ἀθήνα καὶ ἡ φοίτησή του σὲ εἰδωλολατρικὲς σχολὰς γοήτεψαν τὸ πνεῦμα του. Ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα μὲ τὸ μεγαλεῖο τῶν σοφῶν καὶ τῶν καλλιτεχνῶν της, μὲ τὰ ὑπέροχα μνημεῖα τῆς τέχνης, αἰχμαλώτισαν τὴν ψυχὴ τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ κυρίεψαν τὴ σκέψη του τόσο, ὥστε νὰ πλανηθῇ καὶ νὰ πιστέψῃ, πὼς ὅλα τὰ κακὰ τῆς ἐποχῆς του ὀφείλονται στὴν ἀπομάκρυνση τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴ θρησκεία τῶν εἰδώλων. Πὼς ἂν ξαναρχόταν ἡ πίστη στὴν εἰδωλολατρικὴ θρησκεία, θὰ συνεχιζόταν ἡ πορεία πρὸς τὸν πολιτισμό, ποὺ δημιουργήσε τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς εἰδωλολατρίας.

Ὁ Ἰουλιανὸς δὲν κατάλαβε τοῦτο τὸ σημαντικόν, ὅτι μονάχα ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, σὰ θρησκεία ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης, μπορούσε νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπο στὸν ἀληθινὸ του προορισμό.

Γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι πίστευε ὁ Ἰουλιανός, δὲν ἐκλείσε βέβαια τίς χριστιανικὲς ἐκκλησίες, ἀλλὰ ἀπόκλεισε ὅλους τοὺς χριστιανούς ἀπὸ ὅλα τ' ἀνώτερα πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ ἀξιώματα, καθὼς καὶ ἀπὸ ὅλες τίς ἀνώτερες σχολὰς.

Αὐτὸ τὸ ἔκανε γιὰ νὰ πειθαναγκάσῃ τοὺς φιλοπρόόδους καὶ ἱκανούς νέους νὰ ἀφοσιωθοῦν στὴν εἰδωλολατρία. Καὶ γιὰ νὰ τὴ στηρίξῃ καλύτερα, ἔχτισε ναοὺς καὶ βωμοὺς στὰ εἰδωλα καὶ τοὺς στόλισε μὲ ἀγάλματα τῶν δώδεκα θεῶν.

Ἀλλὰ ἡ λατρεία τῶν εἰδώλων βρισκόταν πιά στὴ δύση της ὀριστικά. Αὐτὸ τὸ βεβαίωσε καὶ τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν μὲ χρῆσμό του, ποὺ ἔδωσε στὸν ἀπεσταλμένο τοῦ Ἰουλιανοῦ ν' ἀνορθώσῃ τὸ Μαντεῖο τοῦ Ἀπόλλωνος. Εἶπε, λοιπόν, ὁ χρῆσμός του Μαντείου :

«Εἶπατε τῷ βασιλεῖ : Χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά. Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβην, οὐ μάντιδα δάφνην, οὐ παγὰν λαλέουσιν. Ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ».

Δηλ. Νὰ πῆτε στὸ βασιλιά, πὼς ἡ ποικίλη στοὰ γκρεμίστηκε. Ὁ Φοῖβος Ἀπόλλωνας δὲν ἔχει πιά καλύβα, οὔτε μάντιδα δάφνη, οὔτε λαλοῦσα πηγὴ. Καὶ τὸ φλύαρο νερὸ ἔχασε κι αὐτὸ τὴ δύναμή του.

Ὁ χρησμός εἰδοποιοῦσε τὸν αὐτοκράτορα, πὼς ἦταν ἀδύνατο πιά ν' ἀναστηθῇ ἡ ἀρχαία θρησκεία.

Πραγματικά ὅλες οἱ προσπάθειες τοῦ Ἰουλιανοῦ δὲν ὠφέλησαν σὲ τίποτε τὴν εἰδωλολατρία. Τὸ ἀναγνώρισε καὶ ὁ ἴδιος, τὴν ὥρα ποὺ πέθαινε πληγωμένος θανάσιμα σὲ μιὰ μάχη μὲ τοὺς Πέρσες. Σκόρπισε ἀπὸ τὸ αἷμα τῆς πληγῆς του στὸν ἀέρα μὲ τὸ χέρι του λέγοντας: «Νε-νίκηκάς με Ναζωραῖε». Δηλ. Μὲ νίκησες Χριστέ.

Ὁ Ἰουλιανὸς πέθανε 32 χρονῶν τὸ 363 μ.Χ.

Ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὴν ἀποστασία του ἀπὸ τὸ χριστιανισμὸ τὸν ὀνόμασε Παράβατη ἢ Ἀποστάτη. X

4. Ὁ Θεοδόσιος

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἰουλιανοῦ κανένας ἄλλος αὐτοκράτορας δὲν ἐναντιώθηκε στὸ χριστιανισμὸ. Ὅλοι ἦταν χριστιανοὶ καὶ ὑποστήριζαν μὲ κάθε τρόπο τὴ χριστιανικὴ πίστη. Καὶ ἐπειδὴ ἡ εἰδωλολατρία ἔσβηνε μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, δὲν καταδιώξαν τοὺς ἐθνικοὺς. Κατὰ τὸ 379 ἀνέβηκε στὸ θρόνο τοῦ Βυζαντίου ὁ Θεοδόσιος ὁ Μέγας, σὲ ἡλικία 33 χρονῶν.

Ὁ Θεοδόσιος βρῆκε μιὰ κατάσταση ὅχι εὐχάριστη. Ἡ ἐκκλησία ἦταν ἀναστατωμένη ἀπὸ τὶς διαφορὲς αἱρέσεις, τοῦ Ἀρείου καὶ τοῦ Μακεδονίου καὶ ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς ἀκόμη.

Τὸν Ἀρειανισμὸ τὸν εἶχε ὑποστηρίξει ὁ προηγούμενος αὐτοκράτορας Οὐάλης, ποὺ εἶχε προσχωρήσει στὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου. Ὅσο γιὰ τὴν εἰδωλολατρικὴ θρησκεία, ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ σβήνεται καὶ νὰ χάνεται, τὰ μέτρα ποὺ εἶχε λάβει ὁ Ἰουλιανὸς τὴν ἔκαμαν νὰ ἀναθαρρήσει.

Ὁ Θεοδόσιος μὲ τὴ βαθιὰ πίστη του στὴν ὀρθοδοξία φρόντισε νὰ ἐξουδετερώσῃ τοὺς ἐχθροὺς τῆς. Γιὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου στηρίχτηκε στὶς ἀποφάσεις, ποὺ εἶχε πάρει ἡ Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Γιὰ τὴν αἵρεση τοῦ Μακεδονίου συγκρότησε τὴ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ποὺ τὴν ἀποκήρυξε. Τοὺς ἐθνικοὺς τοὺς καταπολέμησε μὲ διάφορα μέτρα, ποὺ πῆρε. Δυστυχῶς ὅμως ὁ λαός, ποὺ εὐκόλα φανατίζεται, παραξήγησε τὰ μέτρα ποὺ πῆρε ὁ αὐτοκράτορας καὶ δημιούργησε πολλὰ ἔκτροπα.

Ἀπὸ ὑπερβολικὸ ζῆλο πολλοὶ ἄρχοντες ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, ὁ φανατισμὸς ποὺ χαρακτηρίζε τοὺς ἀμόρφωτους καλόγερους καὶ τὸν ὄχλο ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ ξεπεραστοῦν τὰ ὅρια μιᾶς πολεμικῆς. Πολλοὶ ἐθνικοὶ σκοτώθηκαν καὶ πολλὰ μνημεῖα τῆς τέχνης καταστράφηκαν ἀπὸ τὶς ἄγριες ἐκδηλώσεις τοῦ ὄχλου. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες,

πού τόσο καλλιέργησαν τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, καταργήθηκαν. Ὁ ναὸς τοῦ Σεράπιδος στὴν Ἀλεξάνδρεια καταστράφηκε τελείως. Ἀριστουργήματα τῆς τέχνης θρυμματίστηκαν καὶ οἱ μεγάλης ἀξίας βιβλιοθήκες στὴν Ἀλεξάνδρεια πυρπολήθηκαν. Ἐτσι οἱ μεταγενέστεροι ἀποστερήθηκαν ἀπὸ τοὺς πολύτιμους θησαυροὺς τοῦ πνεύματος μιᾶς ἀνεπανάληπτης πνευματικῆς δημιουργίας. Τὰ ἐγκλήματα αὐτὰ δὲν τὰ ἐπιδοκίμασε ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, δὲν ἀναγνωρίζει τὴ βία σὰν μέσο διαδόσεως, οὔτε ἡ μισαλλοδοξία ἀναγνωρίζεται στὴ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ. Ὁ φανατισμὸς ὅμως ὅταν κατακυριαρχῇ στὰ πλήθη, δὲ γνωρίζει ὄρια.

5. Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες

α.- Ὁ Ἅγιος Βασίλειος.

Ὁ Ἅγιος Βασίλειος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας τὸ 330 μ.Χ., τὴ χρονιά δηλ. πού ὁ Μεγάλος Κωνσταντῖνος εἶχε μεταφέρει τὴν πρωτεύουσα τοῦ κράτους του ἀπὸ τὴ Ρώμη στὸ Βυζάντιο.

Ὁ πατέρας του ἦταν πλούσιος δικηγόρος καὶ δάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Ἡ μητέρα του ἦ Ἐμμέλεια ἦταν κόρη μάρτυρα τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ ἡ δὲ γαγιά του ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἡ Μακρίνα, εἶχε μείνει στὴν ἐποχὴ τοῦ Διοκλητιανοῦ μὲ τοὺς σκληροὺς διωγμούς, ἑφτά χρόνια στὴν ἐξορία. Ἀπ' αὐτὴ τὴ γαγιά διδάχτηκαν ὁ Βασίλειος καὶ τὰ ἑφτά ἀδέρφια του τὴ θερμὴ ἀγάπη στὴ χριστιανικὴ πίστη.

Ὑστερα ἀπὸ τίς πρῶτες σπουδές του στὴν Καισάρεια ὁ Βασίλειος πῆγε στὴ Κωνσταντινούπολη καὶ μαθήτεψε κοντὰ στὸν περίφημο ἐθνικὸ Δάσκαλο Λιβάνιο. Στὴν Καισάρεια εἶχε γνωριστῇ καὶ συνδεθῇ μὲ ἀδελφικὴ φιλία μὲ τὸ Γρηγόριο τὸ Ναζιανζηνό.

Μετὰ ἀπὸ τὴ μαθήτεψή του στὸ Λιβάνιο καὶ σὲ ἡλικία 21 ἢ 22 χρονῶν ἤρθε στὴν Ἀθήνα, τὸ μεγάλο πνευματικὸ κέντρο τῆς ἀρχαϊότητάς, γιὰ νὰ φοιτήσῃ στίς φιλοσοφικὲς σχολές, πού λειτουργοῦσαν ἀκόμα ἐκεῖ.

Στὴν Ἀθήνα εἶχε συσπουδαστές του τὸν ἀδερφικὸ του φίλο Γρηγόριο καὶ τὸ γνωστὸ μας ἀπὸ τὰ προηγούμενα Ἰουλιανό, τὸν ὕστερα αὐτοκράτορα στὸ Βυζάντιο.

Οἱ δυὸ φίλοι, ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος, ἂν καὶ βρέθηκαν ἀνάμεσα σὲ ζωηροὺς νέους, πού δὲ ζοῦσαν σεμνὸ βίον, δὲν παρασύρθηκαν.

Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἦταν ἀρκετὰ ἰσχυρὸ ὀχυρὸ νὰ τοὺς προφυλάξῃ. Μετὰ τέσσερα χρόνια, ὅσο κράτησαν οἱ σπουδές τους, ὁ Βασίλειος γύρισε στὴν πατρίδα του καὶ πῆρε τὴ θέση τοῦ πατέρα του, ὡς δάσκαλος τῆς ρητορικῆς. Μὰ αὐτὸ δὲν τὸν ἱκανοποιοῦσε. Καὶ μετὴν ὑπόδειξε καὶ τὴν προτροπὴ τῆς ἀδερφῆς του Μακρίνας ἀφοσιώθηκε στὸ χριστιανισμὸ.

Τὶς χρονιὲς τοῦ 357 καὶ 358 ἐπισκέφθηκε τὰ μοναστήρια στὴν Κυρηναϊκὴ ὡς τὴν Θηβαΐδα, στὴν Παλαιστίνην καὶ στὴ Συρία.

Μετὰ τὸ 358 γύρισε στὴν Καππαδοκία, γιὰ νὰ ἀφοσιωθῇ σὲ θρησκευτικὰ μελέτες καὶ σκέψεις. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποσύρθηκε σ' ἓνα κτῆμα του στὸν Πόντο, ὅπου ἔμεινε πέντε χρόνια.

Στὴ μόνωσή του δὲ μένει ἀπαθὴς στοὺς ἀγῶνες τῆς ὀρθοδοξίας κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Μάχεται καὶ ἀπὸ κεῖ. "Ὅταν χήρεψε ὁ θρόνος τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Καισαρείας, ὁ λαὸς ζήτησε γιὰ ποιμένα του τὸ Βασίλειο.

Ὡς ἀρχιεπίσκοπος ὁ Βασίλειος ἀναπτύσσει ὅλες τὶς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις του ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας του.

"Ὅταν ὁ αὐτοκράτορας Οὐάλης ἔστειλε τὸν Ὑπαρχο Μόδεστο, γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ πείσῃ τὸν Ἱεράρχην νὰ προσχωρήσῃ στὸν Ἀρειανισμό ἔστω καὶ μετὰ τὴ βία, ὁ Βασίλειος δὲ φοβήθηκε. Χωρὶς νὰ πτοηθῇ ἀπάντησε, ὅτι: «Ὅσοι ἔχουν ἀνατραφῇ μετὰ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, δὲν παραβαίνουν οὔτε μιὰ συλλαβὴ ἀπὸ τὰ θεῖα δόγματα. Δέχονται καὶ τὸ θάνατο, ἂν παραστῇ ἀνάγκη».

Ἡ σταθερότητα καὶ τὸ θάρρος τοῦ Βασιλείου ἔκαμαν τὸ Μόδεστο καὶ τὸν αὐτοκράτορά του νὰ ὑποχωρήσουν καὶ εἶχαν ἀποτέλεσμα τὴν ἐπικράτηση τῶν δογμάτων ποὺ ἀποφάσισε ἡ Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ὁ Βασίλειος πέθανε τὸ 379 σὲ ἡλικία 49 χρονῶν. Ὅλοι ἔκλαψαν γιὰ τὸ θάνατό του, χριστιανοί, Ἰουδαῖοι καὶ ἔθνικοι.

Ὁ Βασίλειος ἀναδείχθηκε Μεγάλος Ἱεράρχης. Ὅλη του τὴ ζωὴ τὴ διάθεσε γιὰ τὸ ποίμνιό του. Ποτὲ δὲ φρόντισε γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. Μοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς φτωχοὺς. Τὸ σπῆτι του τὸ ἔκαμε νοσοκομεῖο. Διατηροῦσε φτωχοκομεῖο, ὅπουμποροῦσε νὰ βρῇ προστασία ὁ κάθε φτωχὸς ἄσχετα πρὸς τὴ θρησκεία του καὶ τὴ φυλὴν του. Ὁ ἴδιος ζοῦσε πολὺ φτωχὰ καὶ ἡ τροφὴ του ἦταν τόση ὅσο νὰ διατηρῆται στὴ ζωὴ. Φοροῦσε πολὺ φτωχὰ ροῦχα καὶ ἀπόφευγε κάθε ἐπίδειξη. Ἦταν εὐγενικὸς καὶ πολὺ γλυκὸς στοὺς τρόπους. Ὅταν ὁμῶς ἦταν ἀνάγκη νὰ ὑπερασπιστῇ τὴ θρησκεία του, δὲ λύγιζε καὶ ἦταν πολὺ τολμηρὸς.

Ἡ Ἐκκλησία τὸν ὀνόμασε "Ἅγιο καὶ Μεγάλο Ἱεράρχη. Καὶ πολὺ δίκαια, γιατί τὸ ἔργο του ἦταν πραγματικὰ μεγάλο." Ἀφησε πολλὰ συγγράμματα καὶ τὴ θεία λειτουργία, ποὺ τελεῖται δέκα φορές τὸ χρόνο στὴν ἐκκλησία. Δηλ. τὶς πέντε Κυριακὲς τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, τὴ Μεγάλῃ Πέμπτῃ, τὸ Μεγάλο Σάββατο, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν ἡμέρα ποὺ γιορτάζεται ἡ μνήμη του, δηλ. τὴν 1 Ἰανουαρίου.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἔκαμε ἀθάνατο τὸ Βασίλειο στὴν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι ποὺ στὸ πρόσωπό του συναντήθηκαν μὲ ἀπόλυτη ἀρμονία ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς καὶ ὅ,τι καλύτερο εἶχε ὁ ὕψις ἐλληνισμός. Μὲ τὸ Βασίλειο ὁ μὲν ἐλληνισμὸς ἔγινε χριστιανικός, ὁ δὲ χριστιανισμὸς ἐξέλληνίστηκε, ὥστε νὰ προκύψῃ κάτι νέο, ἡ ἐ λ λ η ν ο χ ρ ι σ τ ι α ν ι κ ῆ π α ι δ ε ί α.

Στὸ πρόσωπο τοῦ Βασιλείου συναντιοῦνται ὁ ἐλληνισμὸς καὶ ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἀποτελοῦν τὸν ἐλληνοχριστιανικὸ πολιτισμό, ὁ ὅποιος καθοδηγεῖ τὴν ἀνθρωπότητα ἀνάμεσα στοὺς αἰῶνες καὶ ὑψώνει τὴν παγκόσμια ψυχὴ στὰ ὠραιότερα ἰδανικὰ τῆς.

Ἀπολυτίκιο

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου, ὡς δεξαμένην τὸν λόγον σου, δι' οὗ θεοπρεπῶς ἐδογμάτισας, τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτρέψωσας, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤθη κατεκόσμησας, Βασίλειον ἱεράτευμα, πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

β. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.

Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε στὴν Ἀριανζό, ποὺ βρίσκεται πολὺ κοντὰ στὴ Ναζιανζό, κατὰ τὸ 329 μ.Χ. (ἓνα χρόνο πρὶν ἀπὸ τὸ Μεγάλο Βασίλειο). Στὸν πατέρα του, ποὺ ἦταν ἐπίσκοπος στὴ Ναζιανζό, καὶ στὴ μητέρα του Νόνα, χρωστάει ὁ Γρηγόριος τὴ χριστιανικὴ του ἀνατροφή.

Ἦταν προικισμένος μὲ ἔκτακτα πνευματικὰ χαρίσματα καὶ μεγάλη εὐφυΐα. Τὴν πρώτη του ἐκπαίδευση τὴν πῆρε στὴν Καισάρεια, ὅπου

γνωρίστηκε και συνδέθηκε με αδερφική φιλία με τὸ Βασίλειο. Συνέχισε ἀκόμα τὶς σπουδές του στὴν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης καὶ ὕστερα στὴν Ἀλεξάνδρεια. Τελευταία ἤρθε στὴν Ἀθήνα, ὅπου συνάντησε τὸ Βασίλειο καὶ γνώρισε τὸν Ἰουλιανό.

Τὸ 347 συμπλήρωσε τὶς σπουδές του, γύρισε στὴν πατρίδα του καὶ τὸν ἐπόμενο χρόνο ἀποσύρθηκε σὲ ἓνα μοναστήρι, ποὺ τὸ εἶχε ἰδρύσει ὁ Βασίλειος. Δὲν ἔμεινε ὅμως πολὺν καιρὸ στὸ μοναστήρι, γιατί πληροφόρηθηκε τὴ διάδοση τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Γύρισε στὴ Ναζιανζό, ὅπου χειροτονήθηκε πρεσβύτερος ὕστερα ἀπὸ ἀξίωση τοῦ λαοῦ καὶ χωρὶς τὴ δική του θέληση. Καὶ δὲν ἤθελε ὁ Γρηγόριος, ὅχι γιὰ κανένα ἄλλο λόγο, παρὰ γιατί θεωροῦσε τὴν ἱεροσύνη ὡς πολὺ μεγάλο ἀξίωμα, γιὰ τὸ ὁποῖο δὲ θεωροῦσε ἄξιο τὸν ἑαυτὸ του.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του ὁ Γρηγόριος δὲ θέλησε νὰ μείνει ὡς Ἐπίσκοπος στὴν Ἐπισκοπὴ τῆς Ναζιανζοῦ, παρὰ τὴν ἀξίωση τοῦ λαοῦ. Ἐφυγε καὶ πάλι σ' ἓνα μοναστήρι, γιὰ νὰ βρῇ μιὰ ἀδιατάραχτη ἡσυχία. Ἐκεῖ πληροφόρηθηκε τὸ θάνατο τοῦ φίλου του Βασιλείου (1 Ἰανουαρίου 379 μ.Χ.), καὶ τὸν ἐθρήνησε μὲ μεγάλη ὁδύνη.

Στὸ μεταξὺ ὁ Ἀρειανισμὸς ἐπικρατοῦσε. Εἶχε κατορθώσει νὰ καταλάβῃ ἀκόμα καὶ τὸν Πατριαρχικὸ θρόνο στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἦταν φανερό, πὼς ἡ ὀρθοδοξία κινδύνευε. Χρειαζόταν ἓνας μεγάλος καὶ ἱκανὸς ρήτορας καὶ θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς μὲ μεγάλη ἀξία. Τὰ βλέμματα τότε ὅλων στράφηκαν πρὸς τὸ Γρηγόριο. Αὐτὸς εἶχε καὶ σπάνια μὀρφωση καὶ ρητορικὴ ἱκανότητα.

Ὁ Γρηγόριος δέχτηκε. Πῆγε στὴν «βασίλιδα τῶν πόλεων», τὴν Κωνσταντινούπολη, καὶ ἀπὸ τὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας, ἐξέφωνησε τοὺς περίφημους λόγους του γιὰ τὴ θεότητα τοῦ Λόγου, δηλ. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τόση ἦταν ἡ γοητεία ἀπὸ τὰ κηρύγματά του, ὥστε πλήθη, ἀπὸ ὀρθοδόξους καὶ αἵρετικούς, πῆγαιναν νὰ τὸν ἀκούσουν.

Οἱ αἵρετικοὶ ἀνησύχησαν, ὅπως ἦταν φυσικό. Ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη ἔχαναν τοὺς ὁπαδοὺς τους. Καὶ ἐπειδὴ δὲ μπορούσαν νὰ φέρουν καμιὰ ἀντίδραση μὲ ἄλλο τρόπο, χρησιμοποίησαν τὴ συκοφαντία καὶ τὴ βία. Κατηγόρησαν τὸ Γρηγόριο, πὼς διδάσκει τὴν πολυθεία καὶ μιὰ νύχτα τὴν ὥρα ποὺ βάφτιζε κατηχούμενους, τοῦ ἔκαμαν ἐπίθεση μὲ πέτρες.

Ὁ Γρηγόριος δέχτηκε ἀτάραχα τὴν ἐπίθεση καὶ προσευχόταν ὑπὲρ τῶν ἀνόμων.

Τὸν ἐπόμενο χρόνο ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος παρακάλεσε τὸ Γρηγόριο ν' ἀνέλθῃ στὸν Πατριαρχικὸ θρόνο. Ὁ Γρηγόριος δὲ δέχονταν καὶ ἤθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη. Ὁ λαὸς ὅμως ἐμπόδισε τὴν ἀναχώρησίν του καὶ ἐκδήλωσε τὴν ἐπιμονή του στὴν πρόταση καὶ παράκληση τοῦ αὐτοκράτορα καὶ τὸν ἐγκατάστησε στὸν Πατριαρχικὸ θρόνο ἐπίσημα στὸ νὰ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Αὐτὴ ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ ὁ Θεοδόσιος κάλεσε τὴ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, γιὰ ν' ἀποκατασταθῇ ἡ γαλήνη στὴν Ἐκκλησίᾳ τόσο ἀπὸ μέρους τῶν Ἀρειανῶν ὅσο καὶ γιὰ νὰ καταπολεμηθῇ ἡ αἵρεση τοῦ Μακεδονίου.

Ὁ Μακεδόνιος δίδασκε πῶς τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι κτίσμα καὶ ἐπομένως τὰ πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδας τὰ περιόριζε σὲ δύο. Στὴ Σύνοδο πῆραν μέρος 150 ἀνώτεροι κληρικοί. Πρόεδρος στὴ Σύνοδο ἦταν ὁ Γρηγόριος, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ προέδρου τῆς Μελετίου, πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Γρηγόριος κατέβαλε κάθε προσπάθεια νὰ ἐπιτύχῃ τὴ γαλήνη καὶ τὴν εἰρήνην στὴν Ἐκκλησίᾳ μετὰ τὴ Σύνοδο. Ἡ Σύνοδος συμπλήρωσε τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως μετὰ ἄλλα πέντε ἄρθρα, ποὺ πρόσθεσε στὰ ἑφτά, ποὺ εἶχε συντάξῃ ἡ Πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ὑστερα ἀπὸ τὴ Σύνοδο ὁ Γρηγόριος παραιτήθηκε καὶ ἀναχώρησε στὴν Ἀρκενζό, ὅπου ἔμεινε ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του μελετώντας καὶ συγγράφοντας.

Κατὰ τὸ 390 πέθανε, ἀφοῦ ἄφησε πολλὰ συγγράμματα.

Γιὰ τὶς μεγάλες ὑπηρεσίες του στὴν Ἐκκλησίᾳ καὶ στὸ χριστιανισμὸ ὀνομάστηκε «Μέγας Ἱεράρχης», ὅπως καὶ ὁ Βασίλειος, καὶ «Οἰκουμενικὸς Διδάσκαλος». Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 25 Ἰανουαρίου.

Ἀπολυτίκιον

Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς θεολογίας σου, τὰς τῶν ρητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας· ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσέτεθι σοι. Ἀλλὰ πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, πάτερ Γρηγόριε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος

γ.-Ίωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὁ Χρυσόστομος γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας τὸ 347 μ.Χ. Στὴν εὐσεβῆ μητέρα του Ἀνθούσα ὀφείλει τὴ χριστιανικὴ του ἀνατροφή. Μικρὸς ἀκόμα, νήπιο, ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα.

Ἡ Ἀνθούσα σὲ ἡλικία 20 χρονῶν ἔμεινε χήρα καὶ ἔβαλε σκοπὸ στὴ ζωὴ της τὴν καλὴ ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ της. Τόση δὲ ἦταν ἡ ἀφοσίωσή της στὸ καθῆκον αὐτό, ὥστε ὁ ἐθνικὸς φιλόσοφος Λιβάνιος ἀναγκάστηκε νὰ ὁμολογήσῃ : «Ὡ θεοὶ τῆς Ἑλλάδος, ὁποίας γυναῖκας ἔχουσιν οἱ χριστιανοί!».

Σ' αὐτὸν τὸν εἰδωλολάτρη δάσκαλο ἀνάθεσε ἡ Ἀνθούσα τὴ μόρφωση τοῦ παιδιοῦ της.

Ὁ Λιβάνιος κατάλαβε τὴν ἀξία τοῦ μαθητῆ του καὶ ὅταν ὕστερα ἀπὸ καρὸ τὸν ρώτησαν οἱ μαθητὲς του ποῖον θὰ ἄφηνε διάδοχό του στὴ φιλοσοφικὴ σχολὴ στὴν Ἀντιόχεια, ἀπάντησε : Τὸν Ἰωάννη, ἂν δὲ μᾶς τὸν ἔπαιρναν οἱ χριστιανοί».

Ὅταν τελείωσε τίς σπουδές του ὁ Ἰωάννης, ἀσκοῦσε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου στὴν Ἀντιόχεια. Ἀλλὰ δὲν ἔμεινε πολὺ δικηγόρος. Ἡ μελέτῃ τῆς θεολογίας τὸν γοήτεψε. Δέχτηκε τὸ βάπτισμα ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο τῆς Ἀντιόχειας τὸ 370 καὶ ἐπὶ τρία χρόνια ἔζησε ἀσκητικὸ βίο. Ἀλλὰ τέσσερα χρόνια ἔζησε ὕστερα κοντὰ σ' ἓνα γέροντα ἀσκητὴ καὶ ἄλλα δύο ἐντελῶς μόνος του σ' ἓνα σπήλαιο στὰ βουνά. Ἐπειδὴ ὅμως κλονίστηκε ἡ υἱεία του, γύρισε στὴν Ἀντιόχεια τὸ 380 μ.Χ. καὶ χειροτονήθηκε διάκονος. Μετὰ ἔξι χρόνια χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος καὶ ἐπὶ ἑντεκα χρόνια διακρινόταν γιὰ τὴν εὐγλωττία του καὶ τὴν ἀφοσίωσή του στοὺς ἄπορους καὶ δυστυχισμένους.

Ἡ εὐγλωττία του γοήτευε τὰ πλήθη καὶ ἡ φήμη του ἔφτασε ὡς τὴν Κωνσταντινούπολη. Τότε αὐτοκράτορας ἦταν ὁ Ἀρκάδιος, ὁ ὁποῖος τὸν κάλεσε στὴν πρωτεύουσα καὶ τὸν ἀνέβασε στὸν Πατριαρχικὸ θρόνο τὸ 398 μ.Χ.

Οἱ ὁμιλίες τοῦ Ἰωάννου στὶς ἐκκλησίες ἄφησαν ἐποχὴ. Οἱ ναοὶ στοὺς ὁποίους κήρυττε δὲ χωροῦσαν τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἔρχονταν ν' ἀκούσουν τὴ διδασκαλία του.

Ὁ λαὸς στὴν Κωνσταντινούπολη τὸν λάτρευε κυριολεκτικὰ, ὄχι μονάχα γιὰ τὴ ρητορικὴ του ἱκανότητα, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν ἐνάρετο βίο του. Ὁ Ἰωάννης ἦταν ἀφοσιωμένος στὸ ποίμνιό του σὰν καλὸς ποιμένας. Δὲν ἄφηνε καμιὰ ἐγκαρία νὰ μὴ δεῖξῃ τὴ στοργή του στοὺς δυστυχισμένους. Ἦταν ἀλήθεια ὁ κατάλληλος ἀνθρώπος στὴν κατάλληλη θέση.

Ὁ Ἰωάννης δὲν περιορίστηκε μονάχα νὰ διδάσκη τὶς χριστιανικὲς ἀλήθειες καὶ νὰ καθοδηγῇ στὴν ἀρετὴ. Καυτηρίαζε τὸν ἄσωτο βίο πού ἔκαναν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροί. Πῆρε πολὺ αὐστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν κληρικῶν πού πλούτιζαν ἀπὸ τὴν ἱεροσύνη. Δὲ δίστασε νὰ ἐλέγξῃ ἀκόμα καὶ τὴν αὐτοκράτειρα Εὐδοξία, γιὰ τὴν ἀκόλαστη ζωὴ τῆς. Περίφημη ἔμεινε ἡ φράση του γιὰ τὴν αὐτοκράτειρα: «Πάλιν ἡ Ἡρωιδῆς μαίνεται· πάλιν ταρασσεται· πάλιν ὀργεῖται· πάλιν ἐπὶ πίνακι κεφαλὴν Ἰωάννου ζητεῖ λαβεῖν».

Ἡ αὐστηρότητά του καὶ ὁ ἐλεγχὸς του ἔγιναν αἰτία ν' ἀποχτήσῃ ἐχθροὺς ὅλους τοὺς πλούσιους καὶ τοὺς ἰσχυροὺς, ὅλους τοὺς ἄρχοντες καὶ τοὺς κληρικοὺς. Καὶ γιὰ νὰ ἡσυχάσουν ὅλοι αὐτοὶ ἀπὸ τὸν αὐστηρὸ ἐλεγχὸ τοῦ Πατριάρχῃ, ἀποφάσισαν νὰ τὸν ἐξοντώσουν.

Σὲ μιὰ Σύνοδο ἀπὸ κληρικοὺς, πού ἔγινε στὴ Χαλκηδὸνα μὲ πρόεδρο τὸν Πατριάρχῃ τῆς Ἀλεξάντρειας Θεόφιλο, πάρθηκε ἀπόφαση νὰ τὸν καθαιρέσουν ἀπὸ τὸ θρόνο τοῦ Πατριαρχείου καὶ νὰ τὸν ἐξορίσουν. Ἡ ἀπόφαση αὕτη στηρίχτηκε σὲ συκοφαντίες. Γι' αὐτὸ καὶ δὲ δέχτηκε ὁ Χρυσόστομος νὰ πάρῃ μέρος στὴ Σύνοδο.

Ἐξάλλου ἡ Σύνοδος παίρνοντας μιὰ τόσο ἐχθρική θέση ἀπέναντι στοῦ Χρυσόστομο, δὲ λογάριασε τὴν ἀντίδραση τῆς κοινῆς γνώμης. Ἡ ἀπόφασί της ἦταν ἀντίθετη στοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος μόλις πληροφορήθηκε ποιά ἀπόφαση πῆρε ἡ Σύνοδος, ἐξεγέρθηκε καὶ ματαίωσε τὴν ἐξορία καὶ τὴν καθαίρεση.

Δὲ μπόρεσε ὁ λαὸς νὰ ἐμποδίσῃ τὸ μῖσος τῆς αὐτοκράτειρας Εὐδοξίας καὶ τὸ πάθος πολλῶν ἐχθρῶν τοῦ Πατριάρχῃ νὰ ἐπιτύχουν ὅ,τι δὲν πέτυχε ἡ ἀπόφαση τῆς Συνόδου. Ἔτσι ὕστερα ἀπὸ ἓνα χρόνον μετὰ τὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου τοῦ 403 μ.Χ. μὲ ἐνέργειες τῆς Εὐδοξίας συγκροτήθηκε ἄλλη Σύνοδος, τὸ Μάρτιο τοῦ 404 μ.Χ., ἡ ὁποία ἀποφάσισε καὶ αὕτη τὴν καθαίρεση τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ὕστερα ἀπὸ δυὸ μῆνες τὸν ὀδήγησαν σὲ ἐξορία, κρυφὰ ἀπὸ τὸ λαὸ γιὰ νὰ μὴν ἀντιδράσῃ ὅπως καὶ τὴν πρώτη φορά.

Τὴν ἐπόμενη μέρα ὁμοῦ πληροφορήθηκε ὁ λαὸς τὴν ἀπαγωγὴ τοῦ Πατριάρχῃ του καὶ στασίασε. Ἀγανακτισμένος δὲ γιὰ ὅ,τι ἔγινε παρὰ τὴ θέλησή του, ἔκαψε τὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, γιὰ νὰ δείξῃ, πὼς χωρὶς τὸν Ἰωάννη δὲ χρειάζεται ὁ ναός.

Ἀλλὰ δὲν πέτυχε τὴν ἐπάνοδο τοῦ Χρυσοστόμου. Ὁ σεπτὸς Ἱεράρχης μεταφέρθηκε στὴν Κουκουσό τῆς Ἀρμενίας. Οἱ διώκτες του νόμιζαν, πὼς δὲ θ' ἀντέξῃ σὲ πορεία πού κράτησε 70 μέρες. Ὁ Ἰωάννης ὅμως ἔφτασε σῶος καὶ ἐπὶ τρία χρόνια ἦταν ὁ μεγάλος ἐξόριστος, πού, ὅπου κι ἂν βρισκόταν, συγκέντρωνε τὸ σεβασμὸ τῶν χριστιανῶν.

Ο Άγιος Ιωάννης
ὁ Χρυσόστομος

Σ' ὅλο τοῦτο τὸ διάστημα ὁ Ἰωάννης δὲν ἔπαψε ν' ἀγωνίζεται τὸν ἀγῶνα τῆς ὀρθοδοξίας. Οἱ ἐχθροὶ του τότε κατόρθωσαν νὰ πείσουν τὸν αὐτοκράτορα Ἀρκάδιο νὰ διατάξῃ νὰ μεταφέρουν τὸν Ἰωάννη σὲ χειρὸς ἑξορία.

Τρεῖς μῆνες βάδιζε ὁ Χρυσόστομος στὸ νέο τόπο τῆς ἑξορίας του. Οἱ φρουροὶ του, ἀνάλογα μὲ τὶς ὁδηγίες ποὺ πῆραν, τοῦ φέρνονταν βάνουσα καὶ πρὶν φτάσῃ στὴν παραλία τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πέθανε σὲ ἡλικία 60 χρονῶν κατὰ τὸ 407 μ.Χ.

Τὸ σεπτὸ λείψανο τοῦ Χρυσοστόμου τὸ μεταφέρανε στὴν Κωνσταντινούπολη μὲ πομπή καὶ τὸ τοποθέτησαν στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Ὁ Ἰωάννης μὲ τὰ πολλά του χαρίσματα λάμπρυνε τὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινούπολης. Ποτὲ ἄλλη φορὰ δὲν ἀκούστηκαν στὸ ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας ὡς τότε τόσο ὑπέροχοι λόγοι. Ποτὲ ἄλλη φορὰ δὲ συγκινήθηκαν οἱ χριστιανικὲς καρδιὲς τόσο, ὅσο ἀπὸ τὰ κηρύγματα τοῦ Ἰωάννη.

«Κατὰ τὶς τραγικὲς ἡμέρες ποὺ πάλευε ἐναντίον τῆς Εὐδοξίας, ἀκούστηκαν ἀπὸ τὸ στόμα του χρυσὰ λόγια, ποὺ ὁ ἀρχαῖος κόσμος δὲν ἄκουσε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Δημοσθένη καὶ τοῦ Κικέρωνα», ἔγραψε ἓνας ξένος καθηγητῆς. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἰωάννης κατέχει τὴν πρώτη θέση στὴν Ἐκκλησία. Σὲ πολλὰ συγγράμματά του βρίσκει κανεὶς καὶ σήμερα τὴ γοητεία τῆς σκέψης τοῦ Ἱεράρχη καὶ τὴν ὠραιότητα τῶν λόγων του.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ συγγράμματά του ὁ Ἰωάννης ἔγραψε καὶ τὴ θεία λειτουργία, ποὺ τελεῖται κάθε Κυριακῇ. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στίς 27 Ἰανουαρίου.

Ἀπολυτίκιο

Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρρὸς ἐκλάμψασα χάρις τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν, ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέθετο, τὸ ὕψος ἡμῶν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν. Ἀλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, Πάτερ Ἰωάννη Χρυσόστομε, πρέσβευε τῷ Λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

δ.- Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες.

Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, θεωροῦνται οἱ σπουδαιότεροι Διδάσκαλοι τῆς Οἰκουμένης καὶ οἱ μεγαλύτεροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ Τρεῖς Μεγάλοι Ἱεράρχες δεσπόζουν σάν πνευματικὲς μορφές στοὺς χριστιανισμὸ. Καὶ οἱ τρεῖς ὀφείλουν τὸ πνευματικὸ τους μεγαλεῖο στὶς εὐλαβικὲς μητέρες τους καὶ στὴ σπουδὴ τους στὶς ἑλληνικὲς φιλοσοφικὲς σχολές.

Εἶναι οἱ Τρεῖς Φωστῆρες τῆς Τρισηλίου Θεότητος, ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίηση στοὺς ἀπολυτίκιο, ποὺ ψάλλεται τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης τους 30 Ἰανουαρίου :

Ἀπολυτίκιο

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρες τῆς Τρισηλίου Θεότητος, τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσει δογμάτων θείων πυρσεύσαντας, τοὺς μελιρρύτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι κατάρδευσαντας. Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί, συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν. Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ πρεσβεύουσιν».

6. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ κτίσις τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας

Βρισκόμαστε στὸν ἕκτο μ.Χ. αἰῶνα. Τοὺς δύο προηγούμενους αἰῶνες, τὸν τέταρτο καὶ τὸν πέμπτο, οἱ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὄχι μονάχα συντέλεσαν νὰ λάμψη στὴν οἰκουμένη τὸ Τρισήλιο τῆς Θεότητος (Πατέρας, Υἱὸς καὶ Ἅγιο Πνεῦμα), ἀλλὰ καὶ ἔδωκαν ἰδιαίτερη ἀκτινοβολία στὸν ἑλληνισμό. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα μὲ τὴ γλυκύτητά της κυριάρχησε στὸ νέο Μεγάλο Κράτος τοῦ Βυζαντίου καὶ ὁ ἑλληνισμὸς σφιχτοδεμένος μὲ τὸ χριστιανισμὸ σὲ μιὰ ἐνότητα, ἔδωσαν μιὰ νέα μορφή στὸ κράτος καὶ δημιουργήσαν ἕναν ἀνώτερο πολιτισμὸ. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἀνέβηκε στὸ θρόνο τοῦ Βυζαντίου ἕνας ἐπιφανὴς αὐτοκράτορας, ὁ Ἰουστινιανός.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἔθεσε σκοπὸ στὴ ζωὴ του, νὰ ἐνώση ὅλες τὶς ἐπαρχίες στὸ ἀπέραντο κράτος του καὶ νὰ σχηματίσῃ μιὰ νέα χριστιανικὴ αὐτοκρατορία. Καὶ τὸ πέτυχε καὶ χάρη στὴ δική του τὴν ἀκαμπτη θέληση καὶ τὸ ὀργανωτικὸ του δαιμόνιο, ἀλλὰ καὶ χάρη στοὺς διαλεχτοὺς συνεργάτες του. Οἱ πολῦτιμοι συνεργάτες του ἦταν ὁ νομομαθὴς Τριβωνιανός, ὁ οἰκονομολόγος Ἰωάννης Καππαδόκης, οἱ δύο στρατηγοὶ τοῦ Βελισσάριος καὶ Ναρσῆς καὶ πῦρ πολὺ ἢ γυναίκα του ἡ Θεοδώρα, πὺρ ἀναδείχτηκε πολῦτιμη σύμβουλός του.

Τόση ἦταν ἡ δραστηριότητα τοῦ αὐτοκράτορα, ὥστε ἕνας ἱστορικὸς Βυζαντινολόγος εἶπε γιὰ τὸν Ἰουστινιανὸ : «Θὰ μπορούσε ν' ἀλλάξῃ τὴν πορεία τῆς ἱστορίας, ἂν τοῦ ἐπαρκοῦσε ὁ χρόνος γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ σχέδιά του».

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πολιτικὰ καὶ πολεμικά του ἔργα, πὺρ λάμπρυναν τὴ βασιλεία του, ὁ Ἰουστινιανὸς στόλισε τὴν πρωτεύουσα καὶ τὶς πόλεις τοῦ βασιλείου μὲ λαμπρὰ οἰκοδομήματα. Ἰδρυσε ὀρφανοτροφεῖα, βρεφοκομεῖα, γηροκομεῖα καὶ φτωχοκομεῖα. Κατασκεύασε γεφύρια, δρόμους, ὑδραγωγεῖα, λουτρά, δεξαμενές, ἀποθήκες κ.ἄ. Καὶ ἀνάμεσα σὲ ὅλα αὐτὰ ξεχώριζαν τὰ θρησκευτικὰ οἰκοδομήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ λαμπρότερο καὶ ἀθάνατο ἔργο του εἶναι ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας εἶχε χτιστῇ ἀρχικὰ ἀπὸ τὸ Μεγάλον Κωνσταντῖνο. Τὰ ἐγκαίνια ὅμως ἔγιναν τὸν καιρὸ τῆς βασιλείας τοῦ διαδόχου τοῦ Κῶσταντα τὸ 360 μ.Χ. Ὁ ναὸς ἦταν ἡ σπουδαιότερη θρησκευτικὴ οἰκοδομὴ στὴ βασιλίδα πόλη καὶ σ' ὅλη τὴν ἀνατολή. Σ' αὐτὸ τὸ ναὸ θριάμβευσε ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός. Σ' αὐτὸν ἡ μελίρρυτη φωνὴ τοῦ Χρυσοστόμου δόνησε τὶς χριστιανικὰς καρδιές. Ὅταν ὅμως ὁ

Χρυσόστομος στάλθηκε σὲ ἐξορία, ὁ λαὸς θεώρησε, πὼς ἦταν περιττὸς πιά ὁ ναὸς ἀπὸ τὸ βῆμα τοῦ ὁποῖου ἀκούονταν ὁ χρυσορρήμονας πατέρας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν πυρπόλησε.

Αὐτὸν τὸν πυρπολημένο ναὸ τὸν ἀνοικοδόμησε ὁ Θεοδοσίος Β' ὁ Μικρὸς (408) καὶ ἔντεκα χρόνια μετὰ τὴν πυρπόληση τοῦ πρώτου ναοῦ ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τοῦ δεύτερου.

Τὸν καιρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στὴ στάση τοῦ Νίκα (532), ὁ ναὸς πυρπολήθηκε πάλι γιὰ δεύτερη τὴν φορά. Τὴ στάση τὴν ἀντιμετώπισε ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ νίκησε. Γιὰ τὸ ναὸ φρόντισε ν' ἀνεγερθῇ λαμπρότερος καὶ ὠραιότερος, γιατί τὸν θεωροῦσαν σύμβολο τῆς πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους.

Τὸ περίλαμπρο οἰκοδόμημα χτίστηκε ἀπὸ δύο ὀνομαστοὺς ἀρχιτέκτονες τοῦ Βυζαντίου, τὸν Ἀνθέμιο καὶ τὸν Ἰσίδωρο.

Πέντε χρόνια καὶ δέκα μῆνες ἐργάστηκαν γιὰ τὸ ναὸ δέκα χιλιάδες ἐργάτες. Ἐφεραν ὕλικά ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο. Τὰ πιὸ πολύτιμα καὶ πιὸ ὠραῖα μάρμαρα ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς αὐτοκρατορίας. Ἔργα ἐξαιρετικῆς τέχνης ἀπὸ τὰ ἱερὰ τῆς ἀρχαιότητος. Μετάφεραν κολόνες ἀπὸ τὸν περίφημο ναὸ τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφέσου καὶ ἀπὸ τὸ ναὸ τοῦ Βάαλ τῆς Ἡλιούπολης στὴ Συρία. Ἐφεραν πολυτίμες πέτρες γιὰ τὴ διακόσμηση στοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ναοῦ μὲ συνδυασμὸ ἀπὸ χρυσάφι καὶ ἄργυρο.

Στὸ δάπεδο ἔβαλαν μωσαϊκὰ περίφημα. Ψηφιδωτὰ μεγάλης ἀξίας παρίσταναν ἁγίους στοὺς τοίχους. Ὁ ὑπέρροχος θόλος, ποὺ ἐπάνω του δεσπόζει ἡ μορφή τοῦ Παντοκράτορα, φαινόταν σὰ μετέωρο στὸν ἀέρα. Λαμπρὸ φῶς καὶ ἀρμονία εἶναι οἱ κυριότερες ἐντυπώσεις, ποὺ ἀφήνουν κατὰπληκτο τὸν ἐπισκέπτη μόλις μπῇ στοῦ ἱεροῦ κάτω ἀπὸ τὸ μεγάλο θόλο.

Ὅλο τὸ οἰκοδόμημα ἔχει μᾶκρος 78,16 μ. καὶ πλάτος 71,80 μ. Ὅπως μᾶς πληροφοροῦνε οἱ χρονογράφοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ στοῦ ναὸ χωροῦσαν περισσότεροι ἀπὸ 500 παπάδες καὶ 25 χιλιάδες ἄτομα. Στὴ μεγάλη αὐλὴ τοῦ ναοῦ ἦταν μαρμαρίνη βρύση καὶ ἐπάνω τῆς ἦταν χαραγμένη μιὰ ἐπιγραφή καρκινική :

«ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ»

Ἡ ἐπιγραφή διαβάζεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πρὸς τὸ τέλος καὶ ἀπὸ τὸ τέλος πρὸς τὴν ἀρχή, γι' αὐτὸ καὶ λέγεται καὶ καρκινική.

Ὅταν τελείωσε ἡ οἰκοδομὴ καὶ ἤρθε ἡ μέρα γιὰ τὰ ἐγκαίνια, στὶς 27 Δεκεμβρίου τοῦ 537 μ. Χ., ὁ Ἰουστινιανὸς μπῆκε στοῦ ναοῦ, ἀνέβηκε

στον ἄμβωνα καὶ θαυμάζοντας ἄπλωσε τὰ χέρια του γεμάτος χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση καὶ ἀναφώνησε :

«Δόξα τῷ Θεῷ τῷ καταξιώσαντί με τοιοῦτον ἔργον ἐπιτελέσαι. Νενίκηκά σε Σολομών».

Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας εἶναι ἡ κιβωτὸς μέσα στὴν ὁποία ἡ ἐλληνικὴ ψυχὴ βρίσκει τὸ ἐθνικὸ της μεγαλεῖο καὶ κάθε χριστιανικὴ καρδιά τὴ λατρεῖα της στὸν Παντοκράτορα Δημιουργό. Τὰ ἀτελείωτα χρόνια τῆς σκλαβιάς τὸ γένος μας ἀναβάφτιζε τὴν ψυχὴ του στὴ γλυκιὰ ἀνάμνηση τοῦ ἱεροῦ χώρου τοῦ ναοῦ. Κάθε πικρία ἀπὸ τὴ σκλαβιά γλυκαινόταν στὸ ὄραμα τοῦ «Μαρμαρωμένου Βασιλιᾶ» καὶ ἡ ψυχὴ ζωντάνευε, γιατί ἐπαίρνε τὴ γλυκιὰ μελωδία ἀπὸ τὴν τελευταία λειτουργία καὶ τὴ μετέβαλε σὲ χρυσὴ ἐλπίδα.

Τὸ ναὸς, τὸ καύχημα τῆς χριστιανοσύνης καὶ τοῦ γένους τὸ γλυκὸ δνειρο, ἀφοῦ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλωση χρησιμοποιοιήθηκε γιὰ πολλὰ χρόνια ὡς τζαμί, χρησιμοποιεῖται γιὰ μουσεῖο.

7. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος

α.- Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος

Μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸ βασιλεψαν διάφοροι αὐτοκράτορες. Τὸ κράτος δὲ βρίσκεται πιά στὴν προτερυνὴ ἀκμὴ του. Διάφοροι ἐχθροὶ θανάσιμοι τὸ περιστοιχίζουν καὶ ἀπειλοῦν τὴν ἀκεραιότητά του.

Τὴν ἐποχὴ αὕτῃ — 610 μ. Χ. — ἀνέβηκε στὸ θρόνον ὁ Ἡράκλειος. Τὸ Κράτος τὸ βρῆκε σὲ ἀποσύνθεση. Χωρὶς στρατό. Χωρὶς χρήματα. Ἦταν ἀδύνατο κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθήκες νὰ ἐπιζήση. Ἐχθροὶ — ἀπὸ τ' ἀνατολικά οἱ Πέρσες, ἀπὸ τὰ Β. οἱ Σλάβοι καὶ οἱ Ἀβανοὶ — ἐρημώνουν τὶς ἐπαρχίες. Καὶ τὸ χειρότερο εἶναι πὺ καμιά πίστη δὲ θερμαίνει τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ. Κανένα ἰδανικὸ δὲν τὸν ἐμψυχώνει.

Ἐντεκα ὀλόκληρα χρόνια ὁ Ἡράκλειος ἀνορθώνει καὶ ἀνοικοδομεῖ γιατί πιστεύει, πὺς τίποτε δὲ μπορεῖ νὰ ἐπιχειρήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, χωρὶς νὰ ᾿χη μαζί του τὴν ψυχὴ τοῦ ἔθνους καὶ τὰ οἰκονομικά μέσα.

Οἱ Πέρσες εἶχαν καταλάβει τὴ Συρία, μῆχαν στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴν ἱερὴ πόλῃ τοῦ χριστιανισμοῦ, τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἄρπαξαν τὸν Τίμιο Σταυρό, ἐνῶ πλήθῃ ἀπὸ χριστιανούς, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ ὁ Πατριάρχης Ζαχαρίας, αἰχμαλωτίστηκαν.

Οἱ ἐνέργειες αὐτὲς τῶν Περσῶν ἦταν βαρὺ πλῆγμα γιὰ τὴν αὐτοκρατορία. Καὶ τὸ πὺ χειρότερο ἦταν πὺ ὁ Πέρσης Μονάρχης παράγγειλε στοὺς Βυζαντινούς, πὺς ἂν ἀπαρνηθοῦνε τὸ Χριστὸ καὶ λα-

τρέφουν τὸν ἥλιο, τότε θὰ πάψῃ κι αὐτὸς νὰ πολεμάῃ τὸ Βυζάντιο.

Ἡ ἐξωφρενικὴ αὐτὴ παραγγελία τοῦ Πέρση Μονάρχη καὶ ἡ ἀρπαγὴ τοῦ Τιμίμου Σταυροῦ ξύπνησαν τὴ λαϊκὴ ψυχὴ ἀπὸ τὸ λήθαργό της. Ὁ Ἡράκλειος τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ στιγμή ἀναδείχτηκε ὁ μοναδικὸς ἀρχηγός, ποῦ θὰ ἔσωζε τὸ Κράτος.

Στὸ δύσκολο ἔργο του εἶχε πολύτιμους βοηθοὺς, τὸν Πατριάρχη Σέργιο καὶ τὸν πρωθυπουργὸ Βῶνο. Ὁ Πατριάρχης διαθέτει ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἐκκλησίας, μιὰ καὶ τὰ δημόσια ταμεῖα ἦταν ἀδειανά. Μὲ αὐτὰ ὁ Ἡράκλειος ἐτοίμασε στρατὸ καὶ στόλο. Συγκέντρωσε γύρω του ὅλο τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ σκόρπισε παντοῦ πύρινο ἐνθουσιασμὸ καὶ πίστη. Καὶ μὲ τὸ σύνθημα «κινδυνεύει ἡ πίστη» σάλπισε συναγερμὸ στὶς ψυχὰς καὶ ἔδωσε τὴν ὁρμὴ γιὰ τὴ νίκη τους κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 622, ἀφοῦ δεήθηκε γονατιστὸς μπροστὰ στὸ ἱερὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας γιὰ τὴ νίκη, στράφηκε πρὸς τὸν Πατριάρχη Σέργιο καὶ τοῦ εἶπε : «Στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεομήτορος καὶ στὰ δικὰ σου ἀφῆνω τὴν Πόλιν αὐτὴ καὶ τὸ παιδί μου».

Ἡ σύγκρουσή του μὲ τοὺς Πέρσες ἦτανε νικηφόρα. Ὁ Χοσρόης, ὁ ἡγεμόνας τῶν Περσῶν, ἀναγκάζεται ν' ἀποσύρῃ τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τὶς Βυζαντινὲς ἐπαρχίες. Καὶ γιὰ ν' ἀναγκάσῃ τὸν Ἡράκλειο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγῶνα, σκέφτηκε νὰ χτυπήσῃ τὴν πρωτεύουσα. Συμμάχησε, λοιπόν, μὲ τοὺς Ἀβάρους καὶ συμφώνησαν πῶς θὰ μοιραστοῦνε τὸ Βυζαντινὸ Κράτος, μὲ τὸν ὅρο οἱ Ἀβάροι νὰ πολιορκήσουν τὴν Κωνσταντινούπολη.

Ὁ Ἡράκλειος ὅμως δὲ γελάστηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγῶνα. Ἔστειλε μονάχα λίγους πολεμιστὲς καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ὑπόλοιπο στρατὸ ἐξακολούθησε νὰ καταφέρῃ πλήγματα κατὰ τῶν Περσῶν.

Στὸ μεταξὺ ὁ Χαγάνος τῶν Ἀβάρων μὲ 80.000 στρατὸ ἔρχεται καὶ πολιορκεῖ τὴ βασιλεύουσα πόλιν, ζητώντας νὰ τοῦ παραδοθῇ. «Εἶναι ἀδύνατο νὰ σωθῇτε, παραγγέλλει στοὺς κατοίκους, ἐκτὸς ἂν γίνετε ψάρια νὰ κολυμπήσετε στὴ θάλασσα ἢ πουλιὰ νὰ πετάξετε στὸν οὐρανόν».

Ὁ λαὸς ὅμως στὴν πόλιν δὲ δειλιάζει. Ὁ Πατριάρχης Σέργιος καὶ ὁ πρωθυπουργὸς Βῶνος ξεσηκώνουν τὰ πλήθη στὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν ὅλων. Ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης βρίσκεται πάνω στὰ τεῖχη ἀνάμεσα στοὺς ἀγωνιστὲς καὶ τοὺς προτρέπει ν' ἀγωνίζονται μὲ φανατισμὸ καὶ θάρρος, γιὰτὶ ἀνάμεσά τους βρίσκεται ἡ Θεοτόκος ὑπερασπιστὴς καὶ ὑπέρμαχος στρατηγὸς τῆς βασιλεύουσας Πόλης.

Σὲ μιὰ κεραυνοβόλο ἐξοδὸ τους οἱ μαχητὲς μὲ τὴν πίστη στὴ Θεοτόκο κατακαίουν καὶ σαρώνουν τοὺς ἐχθροὺς. Ὁ Χαγάνος ἀπὸ φόβο

μήπως στο μεταξύ φτάση ὁ Ἡράκλειος ἔλυσε τὴν πολιορκία καὶ ἀποχώρησε.

Ἡ Θεοφρουρήτη Πόλη σώθηκε ἀπὸ βέβαιο κίνδυνο καὶ τὴ σωτηρία τῆς τῇ χρωστοῦσε στὴ Θεοτόκο.

Ἐξάλλος ἀπὸ ἐνθουσιασμό ὁ λαὸς καὶ πλημμυρισμένος ἀπὸ εὐγνωμοσύνη στὴ Θεοτόκο, τὴν Ὑπερμάχο στρατηγὸν, γέμισε τὶς ἐκκλησίες γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ. Ὅλη ἐκεῖνη τὴ νύχτα ἔψαλλαν εὐχαριστήριον ὕμνο στὴν Θεοτόκο στὸ νὰ τῶν Βλαχερνῶν.

Ὁ ὕμνος αὐτὸς ὀνομάστηκε Ἀκάθιστος Ὑμνος. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 στροφές, ὅσα εἶναι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου καὶ τελειώνει μὲ τὴ φράση «Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε» ἢ μὲ τὴ φράση «Ἀλ-ηλούϊα».

Ἀπὸ τότε ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ἢ χαιρετισμοὶ στὴ Θεοτόκο, ψάλλεται κάθε Παρασκευὴ τὶς πρῶτες πέντε ἑβδομάδες τῆς Μεγάλης Σαρακοστής. Ποιὸς Ἕλληνας δὲ γνωρίζει τὸν Ὑμνο, πού ψάλλεται στὰ διαλείμματα, κατὰ τὴ διάρκειά τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου :

Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια
ἀναγράφω Σοι, ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε.
Ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ Κράτος ἀπροσμάχητον
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω Σοι, χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτε.

β.- Ἡ Ὑψωση τοῦ Τίμιου Σταυροῦ.

Ὁ Ἡράκλειος ἐξακολούθησε τὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Περσῶν. Τοὺς νίκησε καὶ λευτέρωσε ὅλες τὶς ἐπαρχίες του. Εἶχε μείνει πιὰ ἀπερίσπαστος καὶ ἡσυχος, ὅτι ἡ πρωτεύουσά του εἶναι ἀσφαλισμένη καὶ δὲ διατρέχει κανένα κίνδυνο ἀπὸ ἄλλους ἐχθρούς.

Οἱ Πέρσες ἀναγκάστηκαν νὰ υπογράψουν εἰρήνην ταπεινωτικὴ γι' αὐτοὺς καὶ νὰ παραδώσουν στὸν αὐτοκράτορα τὸν Τίμιον Σταυρό.

Αὐτὸ ἦταν μιὰ τεράστια ἱκανοποίηση στὴ χριστιανικὴ συνείδηση. Ὁ λαὸς ἐνθουσιασμένος καὶ συγκινημένος ζητωκραυγάζε τὸν αὐτοκράτορα, πολὺ περισσότερο γιὰτὶ ἔφερε τὸν Τίμιον Σταυρὸ στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ μάλιστα νὰ προπορεύεται ἀπὸ τὸ θριαμβικὸ ἄρμα, ὅταν ἔμπαινε στὴν Πόλη.

Τὴν ἀνοιξὴ τοῦ ἐπομένου χρόνου (629) ὁ Ἡράκλειος ἔφερε τὸν Τίμιον Σταυρὸ στὰ Ἱεροσόλυμα. Μόλις ἔφτασε στὴν Ἁγία Πόλιν ἀποκατάστησε στὸν Πατριαρχικὸ τοῦ θρόνου τὸν Πατριάρχη Ζαχαρία. Ὁ Σταυρὸς παραδόθηκε στὸν Πατριάρχη σῶος.

Στις 14 Σεπτεμβρίου ὁ αὐτοκράτορας βγῆκε κρατώντας τὸ Σταυρὸ καὶ τὸν ὕψωσε στὸν «Κρανίου Τόπον». Ὁ κλῆρος ἔφαλλε :

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα».

Τὴν Ὑψωση τοῦ Τίμιου Σταυροῦ γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στίς 14 Σεπτεμβρίου καὶ τότε ψάλλει τὸν ἴδιο ὕμνο, ποὺ ἔφαλλαν τότε στὰ Ἱεροσόλυμα.

8. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος

Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος γεννήθηκε περὶ τὸ 240 ἢ 250 μ. Χ. σὲ μιὰ μικρὴ πόλιν στὴν Αἴγυπτο κοντὰ στὴ Μέμφιδα. Οἱ γονεῖς του ἦταν εὐποροί. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἔμαθε γράμματα. Ἀπὸ τίς ἀκροάσεις ὁμοῦ πολλῶν θρησκευτικῶν λόγων καὶ ἀπὸ τὴ συχνὴ φοίτησή του στοὺς ναοὺς ἔμαθε ὅσα χρειαζόταν, γιὰ νὰ στηρίξῃ τὴ βαθύτατη πίστη του.

Ἦταν 20 χρονῶν ὅταν ἔχασε τοὺς γονεῖς του. Καὶ τότε σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ «πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς», μοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς φτωχοὺς καὶ ἄρχισε νὰ ἀσκητεῖν. Κλείστηκε μέσα σ' ἓνα μνημεῖο καὶ ὀρισμένες μονάχα ἡμέρες δεχόταν ἓνα φίλο του, ποὺ τοῦ ἔφερνε νερὸ καὶ ψωμί.

Ὑστερα ἀπὸ καιρὸ σκέφτηκε, πῶς εἶναι πολὺ κοντὰ στὸν κόσμον καὶ ἀπομακρύνθηκε σὲ μιὰ ἔρημο. Κλείστηκε σ' ἓνα σπήλαιο καὶ περιορίστηκε σὲ κατὰξερὸ ψωμί καὶ νερὸ μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα, ἀργότερα δὲ κάθε τρίτῃ ἢ τέταρτῃ μέρα.

Ὑστερα ἀπὸ ἀσκητικὴ ζωὴ ἐπὶ 20 χρόνια, νικητὴς πιά τῶν πειρασμῶν, ἦρθε σὲ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἄρχισε νὰ διδάσκῃ. Πλήθη ἀπὸ θαυμαστές του ἔτρεχαν κοντὰ του καὶ ζητοῦσαν τίς συμβουλές του.

Τὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν τοῦ 311 μ. Χ. ὁ Ἀντώνιος ἄφησε τὴν ἔρημο καὶ ἦρθε στὴν Ἀλεξάνδρεια γιὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς χριστιανοὺς. Μόλις ἔπαψε ὁ διωγμὸς, ἐπανῆλθε στὴ μόνωσή του βαθύτερα στὴν ἔρημο, γιὰ ν' ἀποφεύγῃ τὰ πλήθη, ποὺ δὲν ἔπαψαν νὰ τὸν ἐπισκέπτονται. Ὅταν ξέσπασε ἡ θύελλα τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ὁ Ἀντώνιος ἦρθε πάλι ἀ-

νάμεσα στους ανθρώπους, για να ενισχύση τους χριστιανούς κατά της αϊρέσεως του 'Αρείου. Καί όταν έκρινε, πώς ή αποστολή του τελείωσε, ξανάφυγε για την έρημο.

Η διδασκαλία του 'Αντωνίου είναι βέβαια πολύ αυστηρή, αλλά είχε χάρη και δύναμη σοφίας. Παρά την άσκητική ζωή του, τη γεμάτη από στερήσεις και νηστείες, ο 'Αντώνιος έζησε 105 χρόνια, χωρίς ποτέ ν' αλλάξει ρούχα, χωρίς ποτέ νά πλυθῇ. Πέθανε στις 17 'Ιανουαρίου του 355 μ. Χ. Στις 17 'Ιανουαρίου γιορτάζει και ή 'Εκκλησία τή μνήμη του.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟ

Τὸν ζηλωτὴν Ἡλίαν τοῖς τρόποις μιμούμενος, τῷ βαπτιστῇ εὐθείαις τρίβοις ἐπόμενος, πάτερ Ἀντώνιε, τῆς ἐρήμου γέγονας οἰκιστὴς καὶ τὴν οἰκουμένην ἐστήριξας εὐχαῖς σου. Δί' ὃ πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Μοναχικὸς βίος: Ὁ 'Αντώνιος δὲν ἦταν ὁ πρῶτος ἀσκητής. Ὡς δάσκαλό του λένε τὸν Παῦλο τὸ Θηβαῖο. Αὐτὸς θεμελίωσε τὸ θεσμὸ τοῦ ἀναχωρητῆ καὶ ἔμεινε λαμπρὸ παράδειγμα μόνωσης καὶ προσευχῆς. Πολλοὶ ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμά του καὶ ὁ μοναχικὸς βίος διαδόθηκε ὅχι μονάχα στὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλο τὸ χριστιανικὸ κόσμο. Ἀργότερα ὁ μαθητὴς τοῦ 'Αντωνίου Παχώμιος ἱδρυσε τὰ μοναστήρια, ὅπου οἱ μοναχοὶ ζοῦσαν μὲ ὀρισμένους κανόνες, σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ ζοῦνε οἱ μοναχοί.

Κυριότερες ἀρετὲς τοῦ μοναχοῦ εἶναι, κατὰ τὸν Ἅγιο Βασίλειο, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ὑπακοή καὶ ἡ πενία.

Σπουδαῖο κέντρο τοῦ μοναχικοῦ βίου στὴν Ἑλλάδα ἔγινε τὸ Ἅγιο Ὅρος στὴ Χαλκιδικὴ Χερσόνησο (Ἀθως).

Τὰ μοναστήρια ὠφέλησαν πολὺ τὴ χριστιανικὴ κοινωνία. Πρῶτα γιατί ἦταν φυτῶρια χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ δεύτερα γιατί χρησίμεψαν ὡς σχολὲς γραμμάτων καὶ τεχνῶν γιὰ τὸ λαὸ καὶ τὸν κλῆρο. Τὰ ἐλληνικὰ μοναστήρια προσφέρανε στὸ ἐλληνικὸ ἔθνος σπουδαία ὑπηρεσία τὸν καιρὸ τῆς τουρκοκρατίας. Μέσα σ' αὐτὰ διατηρήθηκε ἄσβεστη ἡ φλόγα γιὰ τὴ λευτεριά καὶ ἡ ἐλληνικὴ συνείδηση ἀμετάβλητη καὶ ἀφθορῇ. Χρησίμεψαν ἀκόμα τὰ μοναστήρια ὡς σχολεῖα, ὅπου μορφώνονταν τὰ Ἑλληνόπουλα. Διαφύλαξαν, λοιπόν, τὰ μοναστήρια τὸ ἔθνικὸ φρόνημα καὶ βοήθησαν τὸ ἔθνος νὰ ἐλευθερωθῇ.

9. Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἰκονομάχοι

Οἱ εἰκόνες καὶ τὰ διάφορα κειμήλια τῆς ἐκκλησίας ἄρχισαν νὰ προσελκύουν τὴν προσοχὴ καὶ τὴ λατρεῖα τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀκόμα. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὕτῃ ζωγραφίζον στοὺς τοίχους καὶ σὲ ξύλα τὰ πρόσωπα τοῦ Ἰησοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν διαφόρων ἁγίων.

Πολλοὶ ἀμόρφωτοι χριστιανοὶ ὅμως στὴν ἐποχὴ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἀντὶ ν' ἀποδώσουν τιμὴ καὶ λατρεῖα στὰ πρόσωπα, ποὺ παρίσταναν οἱ εἰκόνες, λάτρευαν αὐτὲς τὶς ἴδιες εἰκόνες. Χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουν δηλ. ἔπεσαν στὴν εἰδωλολατρεία.

Τὴν ἴδια αὕτῃ ἐποχῇ εἶχε πιᾶσει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ κάθε κοινωνικὴ τάξη καὶ μόρφωση ἡ μανία τῶν μοναστηριῶν. Οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τοῦ κράτους ἐχτιζαν δικὰ τους μοναστήρια, νὰ τὰ ἔχουν σὰν καταφύγια ἀπὸ τὶς διάφορες περιπέτειες τῆς ζωῆς. Τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ πολλοὶ ἄρρωστοι ποὺ πίστευαν πὼς γιὰ ν' ἀποκτήσουν τὴν ὑγεία τοὺς ἔπρεπε ν' ἀνεγείρουν ἓνα μοναστήρι.

Ὅλα αὐτὰ εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα νὰ προσέρχονται στὸ μοναχικὸ βίο οἱ νέοι κατὰ χιλιάδες. Κι αὐτὸ ἔχι ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὴ θρησκεία, ἀλλὰ γιὰ ν' ἀπολαμβάνουν τ' ἀγαθὰ τῆς ζωῆς χωρὶς κόπους καὶ χωρὶς ἰδιαιτέρους φροντίδες. Ἔτσι ὅμως ὁ στρατὸς ἔχασε τοὺς στρατιῶτες του, τὰ χωράφια ἔχασαν τοὺς γεωργοὺς καὶ ἡ βιομηχανία τοὺς ἐργάτες. Ἔχασε καὶ ἡ Πολιτεία τὰ εἰσοδήματά της, γιατί τὰ μοναστήρια εἶχαν στὴν κατοχὴ τοὺς πολλὰ καὶ μεγάλα κτήματα καὶ δὲν πλήρωναν φόρους.

Ὁ αὐτοκράτορας Λέων ὁ Ἰσαυρὸς γιὰ τὴ θεραπεία αὐτοῦ τοῦ κακοῦ ἔκαμε διάταγμα τὸ 726 μ.Χ. μὲ τὸ ὁποῖο ἀπαγόρευε νὰ λατρεύουν τὶς εἰκόνες καὶ τὰ λείψανα. Δὲν ἔβγαλ: τὶς εἰκόνες ἀπὸ τοὺς ναοὺς ἀλλὰ διάταξε νὰ τὶς ἀνεβάσουν πρὶν ψηλά, ὥστε νὰ μὴ τὶς φτάνη σὲ τόσο ὕψος ἡ ἐκδήλωση τῆς λατρείας τῶν πιστῶν. Καὶ ὅμως ἡ λατρεῖα τῶν εἰκόνων καὶ τῶν λειψάνων ἐξακολούθησεν.

Αὐτὸ ἀνάγκασε τὸν αὐτοκράτορα νὰ ἐμποδίσῃ μὲ τὴ βία αὕτῃ τὴν ἐκδήλωση τῆς εἰδωλολατρείας. Τὸ 730 μ. νέο διάταγμα ὅρισε τὴν ἀποβολὴ ἀπὸ τοὺς ναοὺς τῶν εἰκόνων, τοὺ παρίσταναν ἀγγέλους, ἁγίους καὶ μάρτυρες. Σὺγχρονα ἀπαγόρευσε τὴ λατρεῖα τῶν εἰκόνων καὶ στὰ σπῆτια τῶν πιστῶν.

Ὁ λαὸς ὅμως καὶ ὁ κλήρος χαρακτήρισαν τὴν ἀπαγόρευση αὕτῃ σὰν ἀσέβεια καὶ ἐνέργεια ἀντιχριστιανικὴ. Ἡ ἀντίθεση τοῦ κλήρου καὶ

προπαντός τῶν μοναχῶν μὲ ἀρχηγό τους μιὰ μεγάλη φυσιογνωμία τῆς ἐποχῆς, τὸν Ἰωάννη Δαμασκηνό, εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νὰ διαιρεθοῦν οἱ χριστιανοὶ σὲ δύο ἀντίθετες παρατάξεις, τοὺς εἰκονομάχους καὶ τοὺς εἰκονολάτρεις. X

Δημιουργήθηκε μεγάλη ταραχὴ στὴν Ἐκκλησίᾳ τότε ἐξ αἰτίας τοῦ διωγμοῦ τῶν εἰκόνων, ποὺ κράτησε καὶ στὴν περίοδο τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄.

Ὁ αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος ἔβλεπε, πῶς, ἂν καὶ εἶχαν ἀπαγορευτῇ οἱ εἰκόνες, ἐξακολουθοῦσαν νὰ ὑπάρχουν προπάντων στὰ μοναστήρια καὶ στὰ σπίτια τῶν χριστιανῶν.

Κάλεσε σὲ συσκέψεις τὸν ἀνώτερο κλῆρο καὶ κατὰληξαν στὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων ἔπρεπε νὰ καταπολεμηθῇ μὲ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο. Ἀφοῦ τὰ διατάγματα τοῦ αὐτοκράτορα δὲν ἐμπόδισαν τὸ λαὸ καὶ τοὺς καθυστερημένους μοναχοὺς ν' ἀποφύγουν τὴν εἰκονολατρία, μιὰ ἀπόφαση τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, εἶπαν, θὰ τὴ σεβαστοῦν περισσότερο.

Κάλεσαν, λοιπόν, στὴν Κωνσταντινούπολιν Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 754 γι' αὐτὸν τὸ σκοπὸ καὶ ἦρθαν 348 Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴ Σύνοδο ἀποφασίστηκε ἡ καθαίρεση τῶν εἰκόνων καὶ στὶς 8 τοῦ Αὐγούστου τῆς ἴδιας χρονιᾶς οἱ Συνοδικοὶ Πατέρες πέρασαν τὸν Κεράτιο καὶ μὲ μεγάλη πομπὴ πῆγαν μαζὶ μὲ τὸ βασιλιά στὸ ναὸ τῶν Βλαχερνῶν, ὅπου ἀναγνώστηκαν μὲ πανηγυρισμοὺς οἱ ὅροι τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἡ ἀπόφαση τῆς Συνόδου δὲν περιορίστηκε μονάχα στὴν ἀποβολὴ τῶν εἰκόνων ἀπὸ τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ καταδίκασε καὶ τὴν κατασκευὴ εἰκόνων ἢ τὴν ἀπόκρυψή τους.

Παρ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀποφάσεις καὶ τὰ βασιλικά διατάγματα ἡ λατρεία τῶν εἰκόνων συνεχίστηκε. Τὸ χάσμα ἀνάμεσα στοὺς εἰκονολάτρεις καὶ τοὺς εἰκονομάχους δὲ γεφυρώθηκε. Ἡ μεγάλη ταραχὴ ἀναστάτωσε κυριολεκτικὰ τὴν Ἐκκλησίᾳ.

Τὴν ἀναταραχὴ αὐτὴ καὶ τὴ διαμάχη ἀνάμεσα στοὺς χριστιανοὺς θέλησε νὰ σταματήσῃ ἡ αὐτοκράτειρα Εἰρήνῃ ἡ Ἀθηναία.

Ἡ αὐτοκράτειρα κάλεσε τὴν ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο στὴ Νίκαια τὸ 787, γιὰ νὰ ἐπιλύσῃ τὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων. Ἡ Σύνοδος ἀποφάσισε νὰ ἐπαναφεροῦν οἱ εἰκόνες στοὺς ναοὺς καὶ καθόρισε, ὅτι ἡ τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς δὲ δίνεται στὸ ὕλικο τῶν εἰκόνων, τὸ ξύλο καὶ τὰ χρώματα, ἀλλὰ στὰ πρόσωπα ποὺ εἰκονίζονται.

Ἡ εἰκονομαχικὴ ὁμως φιλονικία ἐξακολούθησε νὰ ταραάζῃ τὴν ἐκ-

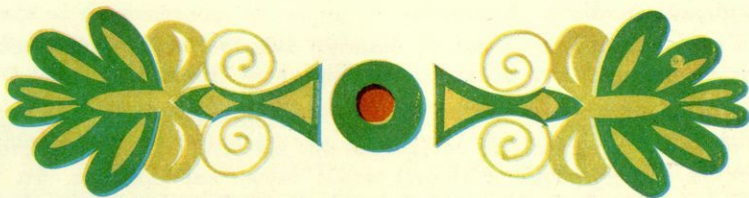
κλησία. Ήταν τόσο βαθιά ριζωμένη ή διάσταση ανάμεσα στους εικονομάχους και στους εικονολάτρες, ώστε ούτε οι αποφάσεις τῆς Ζ' Οἰκουμ. Συνόδου μπόρεσαν νά ξαναφέρουν τή γαλήνη στήν τρικυμία τῶν ψυχῶν.

“Όταν ἀνέβηκε στό θρόνο ὁ Λέων Ε' ὁ Ἀρμένιος, κάλεσε ἄλλη Σύνοδο καί αὐτή ἀποφάσισε τ' ἀντίθετα ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς Ζ' Συνόδου. Πάλι, λοιπόν, οἱ εἰκόνες βρέθηκαν σέ διωγμό. Τά μοναχικά τάγματα τότε μέ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Θεόδωρο Στουδίτη, ἡγούμενο στό μοναστήρι τοῦ Στουδίου, ἔκαμαν ἀνοιχτή πολεμική τῆς νεώτερης ἀπόφασης τῆς Συνόδου. Ὁ Λέων πρόσταξε τότε ν' ἀφαιρεθοῦν οἱ εἰκόνες μέ τή βία. Καί ὁ διωγμός συνεχίσθηκε ὥσπου ἀνέβηκε στό θρόνο τοῦ Βυζαντίου ἡ Θεοδώρα, ἡ σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορα Θεόφιλου, πού εἶχε πεθάνει.

Ἡ Θεοδώρα φρόντισε γιά τήν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων μέ νέα πάλι Σύνοδο, πού τήν ἀποτέλεσαν ἐπίσκοποι καί ἄλλοι κληρικοί φίλοι τῶν εἰκόνων.

Ἡ Σύνοδος αὐτή ξανάφερε σέ ἰσχὺ τὴν ἀπόφαση τῆς Ζ' Οἰκουμένης Συνόδου. Γιά νά τιμήσουν τὴν ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων τότε ἔγιναν γιορτὲς τὴν πρώτη Κυριακὴ τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς τοῦ 843 μ. Χ. Ἀπὸ τότε ἡ Κυριακὴ αὐτὴ λέγεται «Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδόξιας» καί γιορτάζεται ἡ ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων. Στὴ γιορτὴ φάλλεται τὸ τροπάριο :

Τὴν ἄχραντον εἰκόνα Σου προσκυνοῦμεν, Ἀγαθέ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός. Βουλῆσει γὰρ ἡυδόκησας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ σταυρῷ, ἵνα ρύσῃ οὖς ἐπλασας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν εὐχαρίστως βοῶμεν Σοι. Χαρᾶς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

1. Τὸ σχίσμα τῶν Ἑκκλησιῶν

α.— Αἷτια καὶ ἀφορμὲς τοῦ σχίσματος.

Μόλις τελείωσε ὁ σάλος, ποὺ ἀναστάτωσε τὴν Ἑκκλησίαν ἀπὸ τὴ διαμάχην ἀνάμεσα στοὺς εἰκονολάτρεις καὶ στοὺς εἰκονομάχους καὶ γεφυρώθηκε, τὸ χάσμα, ἄλλα ζητήματα συγκλόνισαν τὴν Ἑκκλησίαν καὶ ἔφεραν τὴ διαίρεσίν της σὲ Ἀνατολικὴ καὶ σὲ Δυτικὴ.

Αἷτια γι' αὐτὴ τὴ διαίρεση ἦταν ἡ ἐπιθυμία τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ρώμης (τῶν Παπῶν), νὰ ὑποτάξουν στὴν ἐξουσίαν τους τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα. Ὁ Πάπας τῆς Ρώμης, ἔλεγαν, εἶναι ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω στὴ γῆ, γιατί εἶναι ὁ φυσικὸς διάδοχος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ποὺ ἱδρυσεν τὴν ἐκκλησίαν στὴ Ρώμῃ. Καὶ ὅπως ὁ Πέτρος ἦταν ὁ κορυφαῖος ἀνάμεσα σὲ ὅλους τοὺς Ἀποστόλους, τὸ ἴδιο καὶ ὁ Πάπας, ὁ διάδοχός του, πρέπει νὰ εἶναι ὁ κορυφαῖος ἀνάμεσα στοὺς πατριάρχες τοῦ χριστιανισμοῦ.

Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι ὀρθό, γιατί πρῶτα πρῶτα ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ὁ ἱδρυτὴς τῆς Ἑκκλησίας στὴ Ρώμῃ. Ἰδρυτὲς της εἶναι χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν ἀνατολήν, ποὺ εἶχαν φτάσει ὡς τὴ Ρώμῃ γιὰ ἐμπορικοὺς λόγους. Δεύτερο γιατί καὶ ἂν ἀκόμα ἦταν ἱδρυτὴς τῆς Ἑκκλησίας στὴ Ρώμῃ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερο δικαίωμα γιὰ τὴν Ἑκκλησίαν τῆς Ρώμης ἀφοῦ ὁ Πέτρος ἱδρυσεν καὶ ἄλλες πολλὲς ἐκκλησίες, ποὺ θὰ μπορούσαν κι αὐτὲς νὰ ζητήσουν τὰ πρωτεῖα.

Ἦταν, λένε, κορυφαῖος ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους Ἀποστόλους, γιατί τοῦ εἶπε ὁ Κύριος : «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν» (Ματθ. ιστ' 18). Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διδάσκει, ὅτι τὸ θεμέλιο τῆς Ἑκκλησίας εἶναι ἡ σταθερὴ πίστις, ποὺ τὴν ὀνομάζει «πέτρα», δηλ. «βράχον», ἀπὸ ἀφορμὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πέτρου. Ἡ ἐρμηνεία, ποὺ δίνει ἡ Δυτικὴ Ἑκκλησία σ' αὐτὴ τὴν παράγραφον, δὲν εἶναι καθόλου ὀρθή. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐρμηνείαν ξεκινᾶνε, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν πρωτεῖα στὴ Χριστιανικὴ Ἑκκλησία.

Οἱ Πάπες ἀναζητοῦσαν πάντα εὐκαιρίες νὰ ἐπεμβαίνουν στίς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων Πατριαρχείων καί ν' ἀπαιτοῦν ἀπ' αὐτοὺς νὰ τοὺς ἀναγνώρισουν τὴν κυριαρχία τους.

Τὴν παράλογη αὐτὴ ἀξίωση, ποὺ πρόβαλλαν οἱ Πάπες, δὲν τὴν δέχτηκαν, ὅπως ἦταν φυσικό, τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα καὶ προπαντὸς τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης. Οἱ σχέσεις γι' αὐτὸ ἀνάμεσα στίς ἐκκλησίες Ἀνατολῆς καὶ Δύσης δὲν ἦταν καθόλου ἀρμονικές. Ἡ ἀντίθεση ὁλοένα καὶ γινόταν βαθύτερη καὶ παρὰ τὴν ἐπιθυμία τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐνότητα στίς ἐκκλησίες, παρὰ τίς ὑποχωρήσεις ποὺ ἔκαναν οἱ Πατριάρχες, δὲ μπόρεσαν ν' ἀποφύγουν τὴ σύγκρουση. Κι' ἔτσι ἡ διαίρεση ἐγίνε.

Αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ὁ Μιχαὴλ ὁ Γ'. Τὶς ὑποθέσεις ὅμως τοῦ Κράτους δὲν τίς διαχειριζόταν ὁ ἴδιος ὁ Μιχαὴλ, ἀλλὰ ὁ Βάρδας, ὁ ἀδελφὸς τῆς Βασιλομήτορος Θεοδώρας, ποὺ ἔφερε τὸν τίτλο τοῦ Καίσαρα.

Ὁ Βάρδας εἶχε ἔρθει σὲ διάσταση μὲ τὸν τότε Πατριάρχη τῆς Κωνσταντινούπολης Ἰγνάτιο. Τὸν κατέβασε, λοιπόν, ἀπὸ τὸν Πατριαρχικὸ θρόνο καὶ στὴ θέση του ἀνέβασε τὸ Φῶτιο, τὸ 857 μ. Χ. Ὁ Φῶτιος εἶχε πολὺ μεγάλη μόρφωση. Ἦταν ἱκανὸς καὶ δραστήριος. Ἐγίνε Πατριάρχης, χωρὶς νὰ εἶναι κληρικός. Πέρασε ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἱεροσύνης σὲ ἑξὶ ἡμέρες.

Ὅταν ἀνέβηκε στὸ θρόνο ὁ Φῶτιος, εἰδοποίησε τὸν τότε Πάπα Νικόλαο Α' γιὰ τὴν ἐκλογὴ του, ὁ δὲ αὐτοκράτορας τὸν προσκάλεσε νὰ στείλῃ ἀντιπροσώπους του στὴν Κωνσταντινούπολη, γιὰ νὰ συνεργαστοῦν, ὥστε ν' ἀποκατασταθῇ ἡ εἰρήνη ἀνάμεσα στίς ἐκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσης.

Ὁ Πάπας ἔστειλε ἀντιπροσώπους του, ἀλλὰ τοὺς ἔδωσε τὴν ἐντολὴ νὰ μὴν ἀναγνώρισουν τὸ Φῶτιο, γιατί δὲν ἦταν νόμιμη, ἔλεγε, ἡ ἐκλογὴ του καὶ πῶς ἀνέβηκε στὸν πατριαρχικὸ θρόνο παράνομα, ἐφόσον ὁ Ἰγνάτιος δὲν εἶχε παραιτηθῇ μόνος του ἀπὸ τὸ θρόνο καὶ δὲν τὸν καθαίρεσε Σύνοδος.

Ὁ Φῶτιος γιὰ νὰ κάμῃ νόμιμη τὴν ἐκλογὴ του, κάλεσε Σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ Μάιο τοῦ 861. Σ' αὐτὴ ἔλαβαν μέρος 348 ἐπίσκοποι, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ἦταν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Πάπα. Ἡ Σύνοδος ἐπικύρωσε τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Πάπα ἀναγνώρισαν τὸ Φῶτιο νόμιμο Πατριάρχη, ἀντίθετα μὲ τὴν ἐντολὴ ποὺ τοὺς εἶχε δώσει ὁ Πάπας.

Όταν πληροφορήθηκε ό Πάπας τή στάση πού τήρησαν οί άντι- πρόσωποι του, δυσανεστήθηκε πολύ και τούς άφόρεσε. Καί γιά ν' άνα- τρέψη τήν άπόφαση τής Συνόδου στήν Κωνσταντινούπολη, κάλεσε Σύ- νοδο στή Ρώμη άπό έπισκόπους τής Δύσης, τό 863 μ. Χ.

Ή Σύνοδος έκρινε άκυρη και παράνομη τήν έκλογή του Φωτίου. Στήν πραγματικότητα ό Πάπας ήθελε νά δείξει, ότι μονάχα αυτός εί- χε τό δικαίωμα ν' άποφασίζει γιά τις ύποθέσεις όλων τών εκκλησιών του κόσμου.

Ή αντίθεση αυτή άνάμεσα στις δυό εκκλησίες έγινε μεγαλύτερη εξαιτίας τής Βουλγαρίας. Ό ήγεμόνας τής Βουλγαρίας Βόγορις έγινε χριστιανός με ένέργειες τής άνατολικής εκκλησίας. Όλοι οί μεγιστάνες τής Βουλγαρίας άκολούθησαν τό παράδειγμα του ήγεμόνα τους και βαφτίστηκαν άπό τόν ιεραπόστολο Μεθόδιο. Ή χριστιανική πιά Βουλ- γαρία συνδέθηκε με τό Βυζαντινό Κράτος με συνθήκες ειρήνης.

Έπειδή όμως τό Πατριαρχείο τής Κωνσταντινούπολης δέ δέ- χτηκε τήν άξίωση του ήγεμόνα τών Βουλγάρων νά άνακηρυχτεί ό άρχιε- πίσκοπος τών Βουλγάρων Πατριάρχης, ό Βόγορις δυσανεστήθηκε και σά χριστιανός πού ήταν ζήτησε άπό τή Δυτική Έκκλησία νά τόν δια- φωτίσει τάχα σέ μερικά χριστιανικά δόγματα, γιατί, έλεγε, δέν είχα και μεγάλη έμπιστοσύνη στήν άνατολική εκκλησία.

Πρόθυμος ό Πάπας έστειλε αντιπροσώπους στή Βουλγαρία κι έκαμε τό κάθε τι γιά νά προσαρτήση τή βουλγαρική εκκλησία στή δυ- τική.

Οί αντιπρόσωποι του Πάπα, γιά νά πετύχουν τούς σκοπούς του, μιλούσαν περιφρονητικά γιά τόν Πατριάρχη τής Κωνσταντινούπολης και γιά ό,τι άφορούσε τήν άνατολική εκκλησία. Τοῦτο βέβαια, έβλα- ππε τά συμφέροντα του Βυζαντίου και μείωνε τό κύρος τής άνατολι- κής εκκλησίας.

Ό Φώτιος γιά ν' άμυνθῃ, κάλεσε τό 867 με έπιστολή του όλους τούς άρχιερείς τής άνατολικής εκκλησίας σέ Σύνοδο, γιά νά κρίνουν τή δραστηριότητα του Πάπα και τις αίρετικές ένέργειές του. Στή Σύ- νοδο ό Φώτιος κατάγγειλε τή διαγωγή του Πάπα και τόν κατηγόρησε, ότι προβαίνει σέ νέες διδασκαλίες, πού δέ στηρίζονται στήν Άγία Γραφή.

Στήν Σύνοδο αυτή, πού τήν άποτελούσαν χίλιοι αντιπρόσωποι, άποδοκίμασαν τόν Πάπα Νικόλαο και δέν αναγνώρισαν καμιά άξίωσή του γιά κυριαρχία τής Δυτικής Έκκλησίας στήν Άνατολική. Άποφά- σισαν επίσης ν' άπαγορευτεί κάθε λογής επέμβαση τών άρχιερέων τής Ρώμης στά εκκλησιαστικά πράγματα τής Κωνσταντινούπολης.

Έτσι τό σχίσμα έγινε βαθύτερο. Οί σχέσεις όλων τών Πατριαρ- χείων τής Άνατολής με τό Πατριαρχείο τής Ρώμης διακόπηκαν.

β' Δογματικοί λόγοι τοῦ σχίσματος.

Στὴ διένεξη ποὺ δημιουργήθηκε ἀνάμεσα στὶς ἐκκλησίες 'Ανατολῆς καὶ Δύσης, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φιλοδοξίες ἢ τοὺς πολιτικούς λόγους, ἐμφανίστηκαν καὶ δογματικὲς διαφορές, ποὺ εἶναι οἱ οὐσιαστικοὶ λόγοι ποὺ δικαιολογοῦν τὸ σχίσμα.

Ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία παρουσίασε νέες διδασκαλίες, ποὺ δὲ συμφωνοῦσαν μὲ τὴν Ἀγία Γραφή. Οἱ σπουδαιότερες αὐτὲς καινοτομίες ἦταν.

1. Πρόσθεσαν στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως καὶ στὸ 7 ἄρθρο τὶς λέξεις «καὶ τοῦ Υἱοῦ». Δηλ. τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐνῶ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, ποὺ συνέταξε ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος στὴ Νίκαια ἀναφέρει : «Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον...». Ἡ δυτικὴ ἐκκλησία τὸ τροποποίησε καὶ λέει : «Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορευόμενον».

Μὲ τὴ διδασκαλία αὐτὴ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία δέχεται, πὼς ἡ Ἀγία Τριάδα δὲν εἶναι μία Ἀρχὴ τοῦ Πατρὸς, ἐκ τοῦ ὁποῖου γεννᾶται ὁ Υἱὸς καὶ ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλὰ δυὸ Ἀρχές, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

2. Σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ὁ κάθε ἁμαρτωλὸς πρέπει νὰ μετανοήσῃ γιὰ τὶς κακὲς πράξεις του καὶ νὰ συγχωρεθοῦν οἱ ἁμαρτίες του. Σὲ ὅποιον μετανοήσῃ, ὁ ἐξομολογητὴς τοῦ ἐπιβάλλει γιὰ τιμωρία του νὰ κάμῃ καλὰ ἔργα.

Τὴ διδασκαλία αὐτὴ ἡ δυτικὴ ἐκκλησία τὴ νόθεψε ὡς ἐξῆς :

Γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν οἱ ἁμαρτίες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀρκεῖ νὰ τοῦ ὑπολογίσῃ ὁ Πάπας ἀγαθὲς πράξεις, ποὺ περισσεύουν ἀπὸ τὸ Σωτῆρα καὶ τοὺς ἁγίους του. Ὁ Πάπας δηλ. εἶναι ὁ διαχειριστὴς σὲ ὅλες τὶς ἀγαθὲς πράξεις τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων του καὶ μπορεῖ νὰ τὶς διαθέτῃ ὅπως θέλῃ. Ἐπομένως ὁ ἁμαρτωλὸς δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀπασχολῆται μὲ καλὲς πράξεις, γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν οἱ ἁμαρτίες του. Τὸ Ταμεῖο τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν ἁγίων του εἶναι γεμάτο μὲ ἀγαθὲς πράξεις. Ὁ Πάπας μπορεῖ ν' ἀνοίγῃ τὸ ταμεῖο καὶ νὰ χαρίζῃ στὸν κάθε ἁμαρτωλὸ γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν οἱ ἁμαρτίες του.

3. Ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία παραδέχεται, πὼς οἱ ψυχὲς τῶν νεκρῶν θὰ κριθοῦν στὴ Δευτέρα Παρουσία ἀπὸ τὸν Σωτῆρα, ποὺ «θὰ ἔλθῃ ἐν δόξῃ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς». Τὰ μνημόσυνα, ποὺ γίνονται ἀπὸ τοὺς ζῶντες, ἔχουν σκοπὸ νὰ παρακαλέσουν τὸ Θεὸ νὰ φανῇ ἐπιεικής.

Ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία δέχεται, πὼς οἱ ἁμαρτωλὲς ψυχές, γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν, παραμένουν στὸ «Καθάρτήριο», ἕνα μέρος τοῦ ἄλλου κόσμου ὅπου παραμένουν ὥσπου νὰ καθαριστοῦν. Ἡ κάθαρση γίνεται γρηγορώτερα, ἂν γίνουν λειτουργίες ἀπὸ τοὺς ζῶντες καὶ δοθῇ ἄφεση ἁμαρτιῶν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ἢ ἀπὸ τὸν Πάπα.

4. Τέλος, στὴν τέλεση τῶν μυστηρίων ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἔκα-
με πολλὲς ἀλλαγές.

Τὸ σχίσμα ἐγίνε ὁριστικὸ τὸ 1054, ὅταν ἦταν Πατριάρχης ὁ
Μιχαὴλ Κηρουλάριος.

Ὁ Αὐτοκράτορας τότε τοῦ Βυζαντίου παρακάλεσε τὸν Πάπα
Λέοντα 9ον νὰ στείλῃ ἀντιπροσώπους τοῦ στὴν Κωνσταντινούπολη,
γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ βροῦνε τρόπο νὰ συμφιλιωθοῦν οἱ δυὸ Ἐκκλη-
σίες. Σ' αὐτὴ τὴν ἀπόφαση ἔφτασε ὁ αὐτοκράτορας μὲ τὴν ἐλπίδα, πὼς
ἂν ἐπιτύχῃ ἡ συμφιλίωση, ὁ Πάπας, πού εἶχε μεγάλη πολιτικὴ δύναμη
στὴ Δύση, θὰ τὸν βοηθοῦσε νὰ πολεμήσῃ τοὺς Νορμανδοὺς, πού ἀπει-
λοῦσαν τὴ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία.

Οἱ ἀποσταλμένοι τοῦ Πάπα ἔδειξαν μεγάλη περιφρόνηση στοὺς
συναδέλφους τοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας στὶς συζητήσεις. Καὶ
ὁ Πατριάρχης, γιὰ τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, στα-
μάτησε κάθε συζήτηση. Ἐκρίνε πὼς περιττεῖται κάθε συζήτηση μὲ
ἀνθρώπους, πού λογάριάζαν τοὺς συναδέλφους τοὺς κατώτερους.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα ἀπελπίστηκαν πὼς θὰ πετύχουν νὰ
ὑποτάξουν τὴν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία στὸν Πάπα. Μπῆκαν στὸ ναὸ
τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὴν ὥρα πού γινόταν ἡ Θεία Λειτουργία, καὶ
κατάθεσαν ἐπάνω στὴν Ἀγία Τράπεζα ἀφορεσμὸ κατὰ τοῦ Πατριάρχῃ
καὶ ὅλης τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Πατριάρχης κάλεσε τότε τοπικὴ Σύνοδο τὸ 1054 καὶ ἡ Σύνο-
δος ἔκρινε πὼς πρέπει νὰ ἀποκοπῇ ὁριστικὰ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ
τὴν Ἀνατολική. Ἔτσι τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς, δηλ. τῆς Κων-
σταντινούπολης, τῆς Ἀντιόχειας, τῆς Ἀλεξάνδρειας καὶ τῶν Ἱεροσο-
λύμων, ἀποτελέσαν καὶ ἀκόμα ἀποτελοῦν τὴν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

2. Ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων

Στὰ βόρεια τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας κατοικοῦσαν οἱ Σλάβ-
βοι. Ἦταν λαὸς ἀπολίτιστος, βάρβαρος καὶ εἰδωλολατρικός. Συχνὰ
ἔκαναν ἐπιδρομὲς καὶ λεηλατοῦσαν τὶς Βυζαντινὲς ἐπαρχίες.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινούπολης φρόντισε νὰ ἐκχριστιανίσῃ αὐτὸν τὸ βάρβαρο λαὸ καὶ νὰ τὸν ἐκπολιτίσῃ. Ὁ χριστιανισμὸς ἄρχισε νὰ διαδίδεται σιγὰ σιγὰ ἀνάμεσα στὶς σλαβικὰς φυλὰς.

Στὴ διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ πολὺ συντελέσανε δυὸ Ἕλληνες καλόγεροι ἀπὸ τῆ Θεσσαλονίκης, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος.

Ἀποσταλμένοι ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο καὶ οἱ δυὸ διαδῶσανε τὸ χριστιανισμὸν, ἀλλὰ καὶ μεταφράσανε στὴ σλαβικὴ γλῶσσα τὴν Ἁγία Γραφήν, τὴ Θεία Λειτουργία καὶ διάφορα ἄλλα συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐπειδὴ ἡ σλαβικὴ γλῶσσα δὲν εἶχε γραπτὸ λόγον, οἱ δυὸ καλόγεροι δημιουργήσαν τὸ σλαβικὸν ἀλφάβητον. Ἡ δραστηριότης δηλ. τῶν δυὸ καλογέρων ἦταν πολὺπλευρη.

Ὁ χριστιανισμὸς διαδόθηκε στὴ Βουλγαρία τὸν καιρὸ πού ἦταν Πατριάρχης στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ Φώτιος. Ὁ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων Βόγορις βαπτίστηκε τότε καὶ ὀνομάστηκε Μιχαήλ (864 μ. Χ.), στὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου. Ὁ βουλγαρικὸς λαὸς ἀκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλεῦς του καὶ δέχτηκε τὸ χριστιανισμὸν.

Καὶ ἐπειδὴ στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Βουλγαρίας δὲν ὑπῆρχαν κληρικοὶ καὶ ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Πατριάρχης Φώτιος, ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ παράκλησιν τοῦ Βόγορι - Μιχαήλ, ἔστειλε καὶ ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἄλλους κληρικούς.

Ἀλλὰ ὁ Βόγορις εἶχε μεγαλύτερες φιλοδοξίας. Ἦθελε τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Βουλγαρίας Πατριάρχη. Καὶ ὁ Φώτιος, φυσικὰ, δὲ δέχτηκε αὐτὴ τὴν παράλογον ἀξίωσιν. Θύμωσε τότε ὁ Βόγορις καὶ ἐδιώξε ἀπὸ τὴ Βουλγαρία τοὺς Ἕλληνες κληρικούς καὶ ἀπευθύνθηκε στὴ Δυτικὴ Ἐκκλησίαν. Ὁ Πάπας δέχτηκε μὲ μεγάλην του εὐχαρίστησιν τὸ αἶτημα τοῦ Βόγορι καὶ ἔστειλε Λατίνους κληρικούς. Γιά Πατριάρχη δὲ γινότανε λόγος. Οὔτε ὁ Πάπας δέχτηκε τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Βουλγαρίας σὲ Πατριάρχη. Καὶ ὁ Βόγορις ξαναγύρισε στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης καὶ δέχτηκε τοὺς Ἕλληνες κληρικούς, οἱ ὅποιοι ὀργάνωσαν τὴ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησίαν.

Ἔτσι ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἔμεινε ὁρθόδοξη. Ἡ φιλοδοξία ὅμως τοῦ Βουλγάρου ἡγεμόνα ἔγινε ἡ τελευταία ἀφορμὴ γιὰ νὰ διακοποῦν οἱ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ἀνατολῆς — Δύσης.

Τὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς ἐνωμένα μὲ Κεφαλὴ τὸν Κύριον Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸ ἀποτελοῦν ἀπὸ τότε τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ἢ Ἀνατολικήν.

3. Ἐκχριστιανισμὸς τῶν Ρώσων

Ἡ παράδοση ἀναφέρει, πὼς ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴ Ρωσία. Οἱ Ρῶσοι ὅμως ἔμειναν εἰδωλολάτρες.

Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Ρώσων ἄρχισε ἀπὸ τοῦ 955 μ. Χ., τότε ποὺ ἡ αὐτοκράτειρα Ὀλγα βαπτίστηκε στὴν Κωνσταντινούπολη.

Τὸ 988 μ. Χ. ὁ αὐτοκράτορας Βλαδίμηρος παντρεύτηκε τὴν Ἀννα, ἀδερφή τοῦ αὐτοκράτορα Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, ἀφοῦ προηγουμένως δέχτηκε τὸ χριστιανισμὸ καὶ βαπτίστηκε.

Ὁ Βλαδίμηρος καὶ ἡ Ἀννα ἐργάστηκαν γιὰ νὰ διαδοθῇ ὁ χριστιανισμὸς στὴ χώρα τους. Ὁ διάδοχος δὲ τοῦ αὐτοκράτορα Ἰβροσλάβος συνέχισε τὶς προσπάθειες τῶν γονέων του. Ἐχτισε μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς, φρόντισε νὰ εἰσαχθῇ στὴ Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ καθὼς καὶ ἄλλες βυζαντινὲς συνήθειες.

Ἡ χειροτονία τῶν Ρώσων μητροπολιτῶν γινόταν στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινούπολης. Ἐτσι οἱ Ρῶσοι ἀναγνώριζαν τιμητικὰ πρωτεῖα στὸν Πατριάρχη τῆς Κων/πόλης.

Ἡ χριστιανικὴ Ἑλλάδα ἔστειλε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ φῶς της, χριστιανικὸ φῶς αὐτὴ τὴ φορὰ, στοὺς βάρβάρους καὶ ἀπολίτιστους λαοὺς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

1. Θρησκευτική μεταρρύθμιση στη Δύση

Ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ἔζησε χίλια χρόνια. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν ξέφυγε καθόλου ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις ποὺ εἶχαν πάρει οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι.

Ἡ Δυτικὴ ὁμως Ἐκκλησία πολιτεύτηκε κατὰ τρόπο ξένο πρὸς τὰ θεῖα ρήματα τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ διάφοροι Πάπες, ἀφοῦ ἐξασφάλισαν μεγάλη δύναμη καὶ πολὺ πλοῦτο, δὲν ἦταν πιά οἱ ποιμένες ἐνὸς ποιμνίου ταπεινῶν χριστιανῶν. Ζοῦσαν σὲ πολυτελέστατα μέγαρα καὶ ἓνα πλῆθος ἀπὸ καλλιτέχνες, μουσικοὺς καὶ ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων τοὺς περιστοίχιζαν.

Στὰ μοναστήρια οἱ καλόγεροι λησμόνησαν τὴν ἀπλότητα, τὴν πενία καὶ τὴν ἐγκράτεια, ποὺ χαρακτηρίζει τοὺς πρώτους ἐκείνους μοναχοὺς. Ἡ Ἐκκλησία εἶχε θεσπίσει τοὺς κανόνες γιὰ τὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν καὶ τοὺς εἶχε ὀρίσει καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος. Οἱ μοναχοὶ ὁμως στὴ Δύση δὲν τοὺς λογάριζαν. Ζοῦσαν μὲ κάθε ἄνεση καὶ ἀδιαφοροῦσαν, ἂν ἡ ζωὴ ποὺ κάνανε, ἦτανε πραγματικὸ σκάνδαλο στὴ χριστιανικὴ κοινωνία.

Οἱ πλούσιοι ἄνθρωποιμποροῦσαν νὰ κάνουν κάθε λογῆς ἁμαρτίες μὲ ἀνάλαφρη τὴ συνειδηση, γιὰτὶ ἂν πλήρωναν χρήματα, ἀγόραζαν τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τους. Οἱ Πάπες ἔδιναν μὲ βαριά πληρωμὴ συγχωροχάρτια ἢ ἀφέσεις, ὅπως τὰ ἔλεγαν. Τὰ συγχωροχάρτια βεβαίωναν, ὅτι σβήνεται κάθε ἁμαρτία τους καὶ ὅτι ἡ θύρα τοῦ Παραδείσου εἶναι δόλάνοιχτη γιὰ κείνον ποὺ μπορεῖ νὰ πληρώσῃ.

Αὐτὲς τὶς ἀφέσεις τὶς στήριζαν στὴ διδασκαλία, ποὺ ἔλεγε, πὼς τὰ καλὰ ἔργα εἶχαν πολὺ μεγάλη δύναμη. Τέτοια ἔργα ἀποθησαύριζε ἡ Ἐκκλησία καὶμποροῦσε νὰ τὰ διαθέσῃ, ὅπως νόμιζε καλύτερα. Μποροῦσε, λοιπόν, ὁ Πάπας, ποὺ ἦταν ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς στὴν Ἐκκλη-

σία, νὰ διαθέτῃ ἀπὸ τὸ Ταμεῖο τῶν καλῶν ἔργων, σὰν ἀπὸ πηγῇ, γιὰ ὄφελος κάθε πιστοῦ, ποὺ οἱ πράξεις του δὲν ἐπαρκοῦσαν. Μποροῦσαν δηλ. ν' ἀγοράσουν τὸν Παράδεισο ἀπὸ τὸν Πάπα, ὅπως ἀγοράζει κανεὶς ὅ,τι τοῦ χρειάζεται ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἄν τολμοῦσε κανένας χριστιανὸς νὰ διαμαρτυρηθῇ γι' αὐτὴ τὴν κατάχρηση καὶ τὴ διαφθορά, κινδύνευε νὰ κατ' ἐλπίαν ζωντανός. Κανένας δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἔχῃ ἀντίθετη γνώμη ἀπὸ τὴ γνώμη τοῦ Πάπα, ποὺ ἦταν ἀλ ἄ θ η τ ο ς.

Ὅποιον κατηγοροῦσαν σὰν ἀσεβῆ, ἔπρεπε νὰ περιμένη πολὺ σκληρὴ τιμωρία καὶ πολὺ συχνὰ φρικτὸ θάνατο ὕστερα ἀπὸ φοβερὰ βασανιστήρια ἀπὸ τὴν Ἱερὴ Ἐξέταση.

Ἡ Ἱερὴ Ἐξέταση ἦταν θεσμὸς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ποὺ εἶχε σκοπὸ νὰ κἀν ἔρευνες, γιὰ νὰ βρῖσκη τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τοὺς αἰρετικούς καὶ νὰ τοὺς τιμωρῇ. Συνηθισμένη τιμωρία ἦτανε ὁ θάνατος στὴ φωτιά.

Ἡ Ἱερὴ Ἐξέταση ἔμεινε στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος σὰν ἡ τρομερὴ μάστιγα τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας στὴ Δύση.

Ὅλα ὅμως σὲ τοῦτο τὸν κόσμον ἔχουν κάποιο τέλος. Καὶ πολὺ περισσότερο ἢ ἀφόρητη αὐτὴ κατάσταση τοῦ μαρτυρίου καὶ τοῦ φόβου. Καὶ τὸ τέλος ἦρθε σὰ χεῖμαρρος, ποὺ κανένας δὲν μποροῦσε ν' ἀνακόψῃ τὴν ὁρμὴ του. Μερικοὶ φωτισμένοι ἄνθρωποι πρόβαλαν τὸ ἡθικὸ τους ἀνάστημα ἀπέναντι στοὺς Πάπες καὶ σταμάτησαν τὸ θλιβερὸ κατήφορο τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

α.- Λ ο ὕ θ η ρ ο ς.

Ὁ Λούθηρος ἦταν Γερμανὸς καθηγητὴς τῆς θεολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βυττεμβέργης. Μελέτησε τὴν Ἀγία Γραφή καὶ ἔφτασε στὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ Πάπες ὄχι μονάχα δὲ διαφύλαξαν τὴ διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πρόσθεσαν πολλὰ δικὰς τοὺς διδασκαλίας.

Τίμιος καὶ ἡθικὸς χαρακτήρας ὁ Λούθηρος δὲν ἀνέχτηκε τὴ συνέχιση αὐτῆς τῆς ἐξαθλίωσης τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐξ αἰτίας τῶν Παπῶν. Ἡ συνείδησή του ἐπαναστάτησε προπαντός ὅταν ἓνας καλόγερος, ἀντιπρόσωπος τοῦ Πάπα, τριγύριζε τίς πόλεις καὶ πουλοῦσε συγχωροχάρτια, ποὺ τὰ εἶχε ἐκδώσει ὁ Πάπας Λέων ὁ 10ος.

Ὁ Λούθηρος, χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ τὴν Ἱερὴ Ἐξέταση καὶ τὴν ὁρμὴ τοῦ Πάπα, τοιχοκόλλησε κατὰ τὸ 1517 στὴν πόρτα τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ μιὰ διακήρυξη μὲ 95 ἄρθρα.

Μὲ τὴν διακήρυξη ἔκανε ἑλεγχὸ στὶς καταχρήσεις τῶν Παπῶν

και καλοῦσε τοὺς χριστιανούς νὰ μεταρρυθμίσουν τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Λούθηρου ξαπλώθηκε μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα σ' ὅλη τὴ Γερμανία.

Ὅταν πληροφορήθηκε ὁ Πάπας τὴ διακήρυξη, ὀργίστηκε καὶ ἔστειλε στὴ Γερμανία μιὰ πρόσκληση στὸ Λούθηρο νὰ παρουσιαστῇ ἐνώπιόν του γιὰ ν' ἀπολογηθῇ. Μὲ τὴν ἐπέμβαση ὅμως τοῦ Φρειδερίκου Γ' τῆς Σαξονίας, ὁ Πάπας ἀνακάλεσε τὴν πρόσκληση καὶ ἀνάθεσε σὲ ἀντιπρόσωπό του νὰ ταχτοποιήσῃ τὴν ὑπόθεση.

Ὁ Λούθηρος παρουσιάστηκε στὸν Παπικὸ ἀντιπρόσωπο (1518) καὶ ἀρνήθηκε ν' ἀνακαλέσῃ τὴ διακήρυξή του. Ὁ Παπικὸς ἀντιπρόσωπος κάλεσε τότε τὸ Λούθηρο στὴ Λιψία, γιὰ νὰ συζητήσουν τὸ θέμα τῆς Παπικῆς ἐξουσίας. Σ' αὐτὴ τὴ συζήτηση ὁ Λούθηρος κατηγόρησε βίαια τὸν Πάπα καὶ ἀμφισβήτησε τὰ πρωτεῖα του. Γι' αὐτὸ καὶ τὸν παράπεμψαν στὸ Ἀνώτατο Παπικὸ Δικαστήριο.

Τὸ Παπικὸ Δικαστήριον κάλεσε τὸ Λούθηρο μὲ προθεσμία 60 ἡμέρες ν' ἀνακαλέσῃ καὶ νὰ ξαναγυρίσῃ στοὺς κόλπους τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας. Ἐὰν ἀρνιόταν, θὰ τὸν συλλαμβάνανε καὶ θὰ τὸν τιμωροῦσαν.

Ὁ Λούθηρος σὰν ἀπάντηση ἔκαψε στὴν πλατεία τῆς Βυττεμβέργης τὴν ἀπόφαση τοῦ Παπικοῦ Δικαστηρίου καὶ ἐξακολούθησε νὰ διαφωτίζῃ τοὺς χριστιανούς γιὰ τὶς αὐθαιρεσίες τοῦ Πάπα.

Τότε ὁ Πάπας ἔκαμε ἀφορεσμὸ ἐναντίον τοῦ Λουθήρου καὶ κάλεσε τὸν Κάρολο Ε', αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, νὰ ἐφαρμόσῃ τὴ διαταγὴ του. Ὁ Κάρολος συγκάλεσε τότε σὲ συνέδριο τοὺς ἡγεμόνες (1521) καὶ κάλεσε καὶ τὸ Λούθηρο.

Ὁ Λούθηρος πῆγε στὸ Συνέδριο καὶ ὑποστήριξε μὲ θάρρος τὶς ἀπόψεις του καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ μοιραστοῦν οἱ ἡγεμόνες σὲ ὁπαδοὺς τῆς μεταρρύθμισης καὶ σὲ ὁπαδοὺς τοῦ Πάπα.

Τὸ 1527 συγκλήθηκε ἄλλο Συνέδριο τῶν ἡγεμόνων. Σ' αὐτὸ ὑπερίσχυσε ὁ Κάρολος Ε' καὶ ἀνακήρυξαν τὴ μεταρρύθμιση τοῦ Λουθήρου αἰρετικὴ. Οἱ ὁπαδοὶ τότε τῆς μεταρρύθμισης διαμαρτυρήθηκαν γιὰ τὶς ἀποφάσεις ποὺ πῆρε τὸ Συνέδριο καὶ ὀνομάστηκαν γι' αὐτὸ Διαμαρτυρόμενοι ἢ Προτεστάντες.

Ἔτσι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ὅπως λεγόταν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, διαίρεθῆκε σὲ δύο ἰσχυρὲς παρατάξεις. Στοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Πάπα, ποὺ λέγονται Καθολικοὶ καὶ στοὺς ὁπαδοὺς τῆς Μεταρρύθμισης, ποὺ ὀνομάστηκαν Προτεστάντες ἢ Διαμαρτυρόμενοι.

Ἀνάμεσα στὶς δύο ἀντιμαχόμενες παρατάξεις ξέσπασε τρομερὴ

σύγκρουση. Τὸ χριστιανικὸ αἷμα ἔτρεξε ἄφθονο στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Θεοῦ τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Εἰρήνης. Στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Ὅποιος ἔχυσε τὸ δικό Του τίμιο αἷμα γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ Ἀγάπη καὶ ἡ Εἰρήνη ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους.

Σὲ μιὰ νύχτα μονάχα σφάχτηκαν χιλιάδες διαμαρτυρόμενοι στὴ Γαλλία σ' ἓνα τρομερὸ καὶ φρικτὸ διωγμὸ. Ἡ νύχτα αὕτὴ εἶναι γνωστὴ στὴν ἱστορία μὲ τὸ ὄνομα «Νύχτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου».

Παρ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμούς, οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐπικράτησαν στὴ Γερμανία, στὴν Ἀγγλία καὶ στὶς Βόρειες χῶρες τῆς Εὐρώπης. Ὁ Λούθηρος δημιούργησε ἰδιαίτερη χριστιανικὴ διδασκαλία. Παραδέχεται μονάχα τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἀρνεῖται τὴν Ἱερὴ Παράδοση. Ἀπὸ τὰ ἑφτά μυστήρια παραδέχεται μονάχα τὸ Βάπτισμα καὶ τὴ Θεία Εὐχαριστία. Βάση τῆς σωτηρίας, κατὰ τὸ Λούθηρο, εἶναι ἡ πίστη στὸ Χριστό, πού διδασκεται μόνο ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἐρμηνεύεται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πού τὸν φωτίζει ὁ Θεός. Μὲ τὰ καλὰ ἔργα ἐκδηλώνει ὁ χριστιανὸς τὴν πίστη του, δὲν εἶναι ὅμως δυνατόν μόνο τὰ καλὰ ἔργα νὰ συντελέσουν στὴν τελικὴ σωτηρία τοῦ πιστοῦ.

β.- Σβίγγλιος καὶ Καλβίνος.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ πού διακήρυξε ὁ Λούθηρος τὴ Μεταρρύθμιση στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Γερμανίας, ἐμφανίστηκε στὴν Ἑλβετία ὁ Σβίγγλιος. Ὁ Σβίγγλιος παρακινήθηκε ἀπὸ τὴν ἴδια ἀφορμὴ πού διαμαρτυρήθηκε καὶ ὁ Λούθηρος, ἀπὸ τὴν πώληση δηλ. ἀφετηρίων ἀπὸ τὸν Πάπα καὶ τὸ 1519, δυὸ χρόνια μετὰ τὴ διακήρυξη τοῦ Λούθηρου, ζήτησε τὴ μεταρρύθμιση στὴν Ἐκκλησίᾳ. Σ' αὐτὸν τὸν πόλεμο ὁ Σβίγγλιος σκωτώθηκε. Τὸ ἔργο του ὅμως τὸ συνέχισε ὁ Καλβίνος καὶ τὸ τελείωσε. Ἔτσι ἡ Μεταρρύθμιση ἐπικράτησε καὶ στὴν Ἑλβετία καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖ ὀνομάστηκε Καλβινική.

Ὡστε ἡ Μία καὶ Ἀδιαίρετη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διαίρεθηκε σέ :

1. Ὁρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία (τὰ 4 Πατριαρχεῖα στὴν Ἀνατολή).
2. Καθολικὴ ἢ Παπικὴ Ἐκκλησία, καὶ
3. Ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρομένων.

2. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐπὶ Τουρκοκρατίας

Χίλια χρόνια ἔζησε ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα κράτησε ἀναμμένη τὴ λαμπάδα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Ἐνῶ στὴ Δύση ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ξέφυγε, ὅπως εἶδαμε, ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου μὲ τὴν κατάχρηση τῶν ἐξουσιῶν ἐκ μέρους τῶν ἡγυμένων της, ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία στὴν Ἀνατολὴ διατήρησε τὴ χριστιανικὴ διδασκαλία, ὅπως τὴν παραδῶσανε οἱ Ἀπόστολοι.

Ἡ ἡθικὴ πάλι τοῦ χριστιανισμοῦ πρὸς τὴν εἰδωλολατρία, πρὸς τὴ βαρβαρότητα καὶ τὰ διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ διαδρομὴ μιᾶς χιλιετηρίδας ἀναζωογονοῦσε τὴν πίστη καὶ θέρμαινε τὴ χριστιανικὴ ψυχὴ.

Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Βυζαντίου καλλιέργησε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἀνύψωσε πνευματικά. Σὰν ἄλλη Κιβωτὸς διαφύλαξε τὴν ἡθικὴ διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ γιὰ νὰ τὴν παραδῶσιν σὲ μιὰν ἄλλη ἐποχὴ στὴ Δύση.

Μετὰ ἀπὸ χίλια χρόνια ζωῆς, ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία εἶχε ἐξαντλήσει τὰ ὅρια τῆς ἀντοχῆς της. Τὰ συνεχῆ χτυπήματα ἀπὸ βάρβαρους λαοὺς ἐφθειραν σιγὰ σιγὰ τὴ δύναμή της. Τὸ τέλος της βρισκόταν πολὺ κοντά. Καὶ τὸ 1453 ἡ Κωνσταντινούπολη, τὸ προπύργιο τῶν λαῶν τῆς Δύσης καὶ ὁ θεματοφύλακας ὅλων τῶν ἀξιῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Τούρκων.

Τὸ ἑλληνικὸ γένος περιέπεσε σὲ δουλείαν. Ὁ κατακτητὴς, ἀφοῦ χόρτασε τὸ αἷμα καὶ τὸν πλοῦτο τῆς χώρας, συνῆλθε ἀπὸ τὸ μεθύσι τῆς μεγάλης του ἐπιτυχίας καὶ σκέφτηκε, πῶς ὁ ἑλληνισμὸς τοῦ χρειάζεται, γιὰτὶ μονάχα στὶς ἱκανότητες τοῦ πνευματικὰ ἀνώτερου ἑλληνισμοῦ μπορούσε νὰ στηρίξῃ τὴν αὐτοκρατορίαν του.

Ἀν ἐξολόθρευε τὸν ἑλληνισμό, θὰ ζημιωνόταν ὁ ἴδιος ὁ κατακτητὴς. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸν συνέφερε. Ἡ νέα αὐτοκρατορία χρειάζόταν βοήθην καὶ συμπαραστάτη ἕναν καλλιεργημένο πνευματικὰ λαόν, ὅπως ἦταν ὁ ἑλληνικός.

Ἡ Θεία Πρόνοια, ἐξάλλου, δὲ θέλησε τὸν ὀλοκληρωτικὸ ἀφανισμό τοῦ ἑλληνικοῦ γένους. Ἡ ἀποστολὴ του στὸν κόσμον ἦταν ἀνέκαθεν ἐκπολιτιστικὴ. Καὶ ὅταν ἐκφράζεται μὲ τοὺς φιλοσόφους του κάτω ἀπὸ τὴ στέγη τῆς πολυθεΐας καὶ ὅταν συμβαδίζει μὲ τὸ χριστιανισμό, τὸν ἴδιο ρόλο διαδραματίζει στὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ ρόλο τοῦ ἐκπολιτιστῆ, τοῦ φωτοδότη, τοῦ πρωτοπόρου.

Ὁ κατακτητὴς Μωάμεθ ὁ Β', ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἱστορία σὰν Πορθητὴς, ἐμπόδισε τὴν ὁλοκληρωτικὴ καταστροφὴ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἀρχίζει ὁ ἀναγεννητικὸς ρόλος τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Πολιτικὰ ἔπαψε νὰ ὑπάρχει ὁ ἑλληνισμός. Ἡ πολιτικὴ ἐξουσία καταλύθηκε μὲ τὴν πτώση τῆς Βασιλεῦσας Πόλης, ποὺ ἦταν καὶ πτώση τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Γι' αὐτὸ ὁδηγὸς τοῦ Γένους ἔγινε ἡ Ἐκκλησία. Μέσα στὸ σκοτάδι τῆς σκλαβιᾶς ἡ Ἐκκλησία ἦταν πλέον ὁ μόνος ὁδηγὸς τοῦ Ἑθνους.

Ὁ Μωάμεθ ὄρισε θρησκευτικὸ ἀρχηγὸ τῶν χριστιανῶν τὸν Πατριάρχη τῆς Κωνσταντινούπολης. Κάλεσε μάλιστα τὸν πιὸ ἐπιφανῆ ἄντρα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, τὸ Γεώργιο Σχολάριο, ποὺ μετὰ τὴ χειροτονία του ὀνομάστηκε Γεννάδιος, καὶ τοῦ ἀνάθεσε τὰ ὑψηλὰ καθήκοντα τοῦ Ἐθνάρχου στὸν ὑπόδουλο ἑλληνισμό.

Στὸ ἐξῆς ὁ Πατριάρχης εἶναι ἡ πνευματικὴ κορυφὴ τοῦ Ἑθνους καὶ ἡ ἐλπίδα τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ κόσμου, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι οἱ φυσικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν χριστιανῶν στίς περιφέρειές τους. Αὐτοὶ λύνουν τίς διαφορὰς τῶν χριστιανῶν, δέχονται τὸ γογγυσμὸ τοῦ σκλάβου καὶ τὸν παρηγοροῦν, τὸν ἐμψυχώνουν, τοῦ πυροδοτοῦν τὴν ἐλπίδα τοῦ λυτρωμοῦ καὶ τὴν προσδοκίαν τῆς λευτεριᾶς. Αὐτοὶ γίνονται οἱ πνευματικοὶ ὁδηγοὶ καὶ οἱ δάσκαλοι τοῦ Γένους.

19-5-25

3. Τὰ Μοναστήρια στὴν ἐποχὴ τῆς δουλείας

Ἀνάμεσα στὰ προνόμια ποὺ παραχώρησε ὁ Μωάμεθ στοὺς χριστιανούς, ἦταν καὶ ἡ διατήρηση μερικῶν ναῶν γιὰ τὴν τέλεση τῆς λατρείας τους, καθὼς καὶ ἡ διατήρηση τῶν μοναστηριῶν μὲ τὶς περιουσίες τους. Ἡ διατήρηση τῶν μοναστηριῶν ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα προνόμια. Γιατὶ τὰ μοναστήρια διαφύλαξαν τὴν ἔνδοξη ἑλληνικὴ παράδοση καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Ὁ κλῆρος φάνηκε ἀντάξιος τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀποστολῆς ἀπέναντι στὸ ἔθνος καὶ στὴ φυλὴ. Ρακένδυτος καὶ πεινασμένος δίνει τὴ μεγάλη μάχη ἀπὸ τὰ μοναστήριά καὶ τοὺς ναοὺς, γιὰ τὴ διατήρηση τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐθνικῆς συνείδησης.

Θρησκεία καὶ ἔθνος ἔγιναν ἓνα τεῖχος ἀδιαπέραστο ἀνάμεσα στοὺς σκλάβους καὶ στὸν κατακτητὴ. Σὲ κάθε εὐκαιρία τὰ μοναστήρια ἔγιναν οἱ ἐστίες ἐπαναστατῶν κατὰ τοῦ τυράννου. Γίνονται τὰ καταφύγια τῶν δυστυχῶν καὶ καταδιωκομένων, τὰ ὄρητῆρια τῶν κλεφτῶν, καὶ οἱ τροφοδοτεῖς τῶν ἐπαναστατικῶν τμημάτων.

Σὲ κάθε δύσκολη περίσταση τοῦ Γένους ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ κλήρου βρίσκεται Πα ρ ο ὐ σ α. Νέοι μάρτυρες προσφέρονται στὸ ἔθνικὸ καὶ θρησκευτικὸ θυσιαστήριον ἀπὸ τίς τάξεις τοῦ κλήρου. Ἡ Ἐκκλησία πρόσφερε καὶ κάτι πολυτιμότερο ἀκόμα. Τὴν πνευματικὴ τροφὴ τοῦ Γένους, μὲ τὴν ὁποία διατηρήθηκε ὁ ἐθνισμός καὶ ἡ θρησκεία. Ὁ καλόγερος μὲ τὴ στοιχειώδη μόρφωσή του ἀπόμεινε ὁ μεγάλος Δάσκαλος τοῦ Γένους καὶ ὁ σύνδεσμος ἀνάμεσα στοὺς προγόνους καὶ στὸ αὐριανὸ ἔθνος.

Στὴν ἱστορία τῆς Ἑλλάδας μένει ἀθάνατο τὸ λαϊκὸ τραγουδάκι :

«Φεγγαράκι μου λαμπρὸ
φέγγε μου νὰ περπατῶ...».

Εἶναι λόγια ποὺ συγκινοῦν τὴν κάθε ἑλληνικὴ ψυχὴ καὶ ζωντανεύουν τὴν εἰκόνα τοῦ καλόγερου, ποὺ στὸ νάρθηκα τοῦ ναοῦ καὶ κάτω ἀπὸ τὸ ἀμυδρὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ μεταδίδει στὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστη στὸ ἔθνος καὶ στὴ θρησκεία.

Τὰ κρυφὰ σχολεῖα σ' ὅλη τῇ μακραίωνη σκλαβιά ἔγιναν τὸ μοναδικὸ φῶς τῶν σκλαβωμένων Ἑλλήνων. Ἡ ὀχτώηχος καὶ τὸ ψαλτήρι, ὁ Ἀπόστολος καὶ τὰ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία ἔγιναν τὰ μοναδικὰ ἀναγνώσματα γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα. Ἡ νεώτερη Ἑλλάδα, ποὺ βγήκε ἀπὸ τὰ κόκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά, εἶχε κυοφορηθῇ ἐπὶ πολλὰ χρόνια στοὺς νάρθηκες τῶν μοναστηριῶν.)

4. Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἐπανάσταση

Πρὶν ἐκραγῇ ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 1821, ποὺ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας, ἡ Ἐκκλησία εἶχε δεχτῇ καὶ εἶχε ἀναλάβει νὰ μεταδώσῃ τὸ «κρυφὸ μῆνυμα» τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Στὸ μεγάλο ἀγῶνα ποὺ ἀκολούθησε, ἡ Ἐκκλησία καὶ πάλι πρωτοστάτησε. Ἐπίσκοποι, Ἀρχιμανδρίτες, παπάδες καὶ καλόγεροι μὴ-κανε ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ ἀγῶνα.

Στὸν ἴδιο αὐτὸν ἀγῶνα, ποὺ εἶχε σκοπὸ τὴ λευτεριά τῆς χώρας, ἡ Ἐκκλησία πρόσφερε τὰ πῦρ ἐκλεκτὰ στελέχη της.

Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε' συλλαμβάνεται καὶ ἀπαγχονίζεται στὴ μεσαία Πύλη τῶν Πατριαρχείων. Ἄν καὶ γνώριζε, πῶς εἶναι ὁ στόχος τῆς μανίας καὶ τῆς ἐκδίκησής τῶν τυράννων, δὲ ψεύγει καὶ δὲν ἐγκαταλείπει τὸ ποίμνιό του. Προσφέρει τὸν ἑαυτό του στὸ βωμὸ τῆς Πατρίδας καὶ τῆς χριστιανισμοῦ. Τὴν ἴδια μέρα ἀπαγχονίζονται καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι τῆς Ἐφέσου, τῆς Νικομήδειας καὶ τῆς Ἀγγιᾶλου, καθὼς καὶ πολλοὶ κληρικοὶ τῆς Κωνσταντινούπολης.

Ὁ Μητροπολίτης τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως Κύριλλος ἀποκεφαλίζεται μὲ ἄλλους δώδεκα κληρικούς. Τὸν ἴδιο χρόνον στὴν Κύπρο ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ τρεῖς ἄλλοι ἐπίσκοποι δέχτηκαν μαρτυρικὸ θάνατον. Στὴν Κρήτη μὲ διαταγὴ τοῦ Πασᾶ ἐκτελέστηκαν ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ πέντε ἄλλοι ἐπίσκοποι. Σ' ἓνα μοναστήρι στὴ Χίο σφάχτηκαν ὁ Μητροπολίτης Πλάτων καὶ 20 ἄλλοι μοναχοί.

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς στὸ μοναστήρι τῆς Ἁγίας Λαύρας ὑψώνει τὸ λάβαρον τῆς λευτεριάς καὶ προσκαλεῖ τὸ Γένος στὰ ὅπλα γιὰ τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα. Καὶ ἡ πρόσκλησή του ἔχει τὸ νόημα τῆς θυσίας ὡς τὸ θάνατον. Τὸ σύνθημα εἶναι :

«Λευτεριά ἢ θάνατος»

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος, ὁ θρυλικὸς Παπαφλέσσας, ἀποσταλμένος ἀπὸ τὴ Φιλικὴ Ἑταιρεία, πυρπολεῖ τίς ψυχὰς τῶν σκλάβων καὶ μὲ τὸ φλογερὸ κήρυγμα τῆς λευτεριάς παρασύρει καὶ ἐνθουσιάζει. Μὲ τὸ θάρρος του καὶ τὴν αὐτοπεποίθησή του πυροδοτεῖ τίς ψυχὰς καὶ ὁδηγεῖ σ' ἓναν ἀγῶνα τιτάνιο, ἄνισον. Στὸ τέλος προσφέρει καὶ τὴν ἴδια του τὴ ζωὴ, γιὰ νὰ παραδειγματίσῃ, γιὰ νὰ δώσῃ τὸ ὑψηλὸ δίδαγμα τῆς θυσίας.

Ὁ Ἡσαΐας, ἐπίσκοπος τῆς Ἀμφισσας, γίνεται θερμὸς κήρυκας τῆς ἐπανάστασης. Περιέρχεται τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴ Στερεὰ καὶ

μέ τὸ Σταυρὸ ὑψωμένο δίνει θάρρος στοὺς μαχητὲς στὴν Ἀλαμάνα, ὅπου καὶ βρίσκει ἥρωικὸ θάνατο.

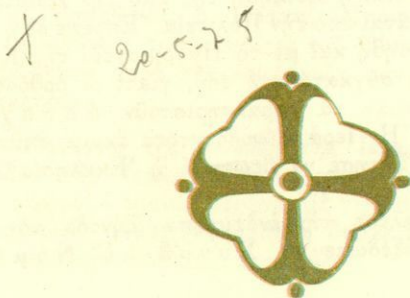
Ὁ καλόγερος Σαμουὴλ στὸ Σούλι γίνεται ἡ ψυχὴ τοῦ σκληροῦ ἀγώνα καὶ τῆς ἀνεπανάληπτης στὴν ἱστορία ἀντίστασης. Ἐμψυχώνει τοὺς ἀγωνιστὲς καὶ δὲν ἐγκαταλείπει τὸ Σούλι. Προτιμᾷ ν' ἀνατιναχτῇ μὲ τοὺς λίγους συντρόφους του στὸν ἀέρα πυρπολώντας τὴ μπαρουταποθήκη, γιὰ νὰ μὴν παραδώσῃ στὸν Ἀλήπασα τὰ ἅγια καὶ ἱερὰ τῆς Πατρίδας καὶ τῆς Θρησκείας. Καὶ τὸ πυροτέχνημα στὸ Κούγκι, μὲ τὸ ὑπέροχο μεγαλεῖο τῆς θυσίας, στέλνει τὸ φῶς του, ἓνα ἐκτυφλωτικὸ φῶς, σ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς.

Στὸ θρυλικὸ Μεσολόγγι ὁ Ἐπίσκοπος Ρωγῶν Ἰωσήφ βρίσκει ἐνδοξο θάνατο στὴν ἥρωικὴ Ἔξοδο.

Στὸ Ἀρκάδι, στὴν Κρήτη, ὁ Ἡγούμενος Γαβριὴλ προσφέρει τὸ μοναστήρι καὶ τὴ ζωὴ του καὶ μαζί μὲ τοὺς συναγωνιστὲς του ἐπαναλαμβάνει τὸ πυροτέχνημα τοῦ Σαμουήλ.

Κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος συνεχίζει τὴν ἥρωικὴ παράδοση τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἱστορία τῆς Ἑλλάδας. Δὲν ἐγκαταλείπει τὸ ποίμνιό του καὶ τὴ θέση του, ἐνῶ ὁ χεῖμαρρος τῶν τούρκικων ὀρδῶν κατεβαίνει ἀπειλητικὸς στὴ Σμύρνη, τὴ νύφῃ τῆς Ἰωνίας, ὅπου εἶχε λάμψει τὸ ἐλληνικὸ πνεῦμα ἐπὶ χιλιετηρίδες. Τελευταῖος στὸ θυσιαστήριο προσφέρεται ὁ Χρυσόστομος καὶ ὑπογράφει μὲ τὸ αἷμα του τὴν πολυαίμακτὴ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων κληρικῶν (1922).

Σύγχρονο παράδειγμα ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνέχεια ἱστορικῶν ἀγώνων γιὰ τὴ λευτεριά καὶ τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια εἶναι ἡ Ἱεραρχία τῆς Κύπρου μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Ἐθνάρχῃ Μακάριο. Ἀπτόητος ὁ Ἱεράρχης καὶ Πρόεδρος τῆς Μεγαλονήσου ἀγωνίζεται τὸν Καλόν, τὸν Τίμιον ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν ἰδανικῶν τῶν Κυπρίων. Κρατᾷ στὰ χέρια του τὸ τιμὸν τοῦ σκάφους μὲ σύνεση, μὲ θάρρος καὶ ὁδηγώντας το ἀνάμεσα ἀπὸ συμπληγάδες πέτρες, ποὺ παρεμβάλλουν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Γένους, δίνει τὸν αἰῶνιο ὄρο καὶ τῆς πίστεως στὴν Πατρίδα Ἑλλάδα, γιὰ τὴν Ἑνωσι τῆς Μεγαλονήσου μὲ τὴ Μητέρα Ἑλλάδα.

5. Ἡ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἐλεύθερου Κράτους

Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 1821, ὕστερα ἀπὸ μακροχρόνιο καὶ αἱματηρὸν ἀγῶνα, εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴ δημιουργίαν τοῦ ἐλεύθερου Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδας δὲ μπορούσε πιά νὰ διοικῆται ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ποὺ βρισκόταν στὴν ὑπόδουλην Ἑλλάδα.

Κατὰ τὸ 1828 ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς χώρας μας Ἰωάννης Καποδίστριας ὄρισε μιὰ ἐπιτροπὴ, γιὰ νὰ ταχτοποιήσῃ τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὸ 1833 ὀρίστηκε ἄλλη ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ συντάξῃ σ' ἓνα σχέδιο, τὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως λέγεται. Τὸ σχέδιο συντάχθηκε καὶ προσδιόριζε τὸν τρόπο τῆς διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδας καὶ τέθηκε ὑπ' ὄψει τῆς Ἱεραρχίας.

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἑλλάδας, ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν ὅλοι οἱ ἱεράρχες, (36 ἀρχιερεῖς τότε) συνῆλθε στὸ Ναύπλιο, ποὺ ἦταν ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, καὶ μελέτησε τὸ σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς. Τὸ σχέδιο ἐγκρίθηκε καὶ τὸν ἴδιο χρόνο ἐγίνε νόμος τοῦ Κράτους.

Σύμφωνα μὲ τοῦτο τὸ νόμο ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας ἀνακηρύχθηκε αὐτοκέφαλη, ἐνωμένη μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ μὲ τίς ἄλλες ὁρθόδοξες ἐκκλησίες στὴν πίστη, μὲ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό.

Κατὰ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη ἀνώτατη Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Ἱερά Σύνοδος.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποτελέστηκε ἀπὸ πέντε μέλη, ποὺ τὰ διορίζει ὁ βασιλιάς.

Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία διοργανώθηκε μὲ τρόπο ποὺ νὰ μὴν ἐπηρεάζεται ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ της καὶ ἡ διοίκησή της ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία, ἡ ἐξωτερικὴ ὅμως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Πολιτεία. Ἐπρεπε δὲ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας νὰ συνεννοηθῇ καὶ μὲ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ παρῇ τὴ συγκατάθεσή του, γιὰτὶ οἱ ὁρθόδοξοι τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδας κινδύνευαν νὰ χαρακτηριστοῦν ἀποσχισμένοι ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τότε ἔκαμε ἐπίσημη αἵτηση στὸν Πατριάρχη καὶ ζήτησε νὰ θεωρηθῇ ἡ Ἐκκλησία Αὐτοκέφαλη.

Τὸ Πατριαρχεῖο συγκαλέσε τὴν ἐνδημούσαν Σύνοδο τὸν Ἰούνιο τοῦ 1850 καὶ ἡ Σύνοδος ἐξέδωκε τὸ Συνοδικὸ Νόμο, δηλ.

απόφαση της Συνόδου, με τὸν ὁποῖο ἀναγνωρίζονταν αὐτοκέφαλη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας καὶ καθόριζε τὸν τρόπο μετὰ τὸν ὁποῖο ἔπρεπε νὰ διοικῆται.

Τότε καὶ ἡ ἐλληνικὴ Κυβέρνηση ψήφισε νέο Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας. Παραδέχτηκε μερικὰ ἀπὸ ὅσα ὅριζε ὁ Πατριάρχης μετὰ τὸ Συνοδικὸ Νόμο, ἀλλὰ ὅρισε καὶ τρόπο νὰ διοικῆται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας.

Μετὰ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο μετὰ πρόεδρο τὸ Μητροπολίτη Ἀθηνῶν, γιατί αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἡ Ἀθήνα εἶχε γίνει ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας, ἀντὶ τὸ Ναύπλιο. Ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο, σὲ ἐνδειξὴ σεβασμοῦ καὶ τιμῆς, ἡ αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας παίρνει τὸ Ἅγιο Μύρο.

Ἀπὸ τὸ 1852 ὡς σήμερα ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας ἔχει τροποποιηθῆ ἀπὸ τίς διάφορες ἐλληνικὲς κυβερνήσεις, πού πέρασαν, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ συνεννόησιν μετὰ τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἑλλάδας. Κατὰ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδας εἶναι ἡ Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς, πού ἔχουν Μητροπόλεις, ἀντιπρόσωπος δὲ αὐτῆς εἶναι ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, πού ἐδρεύει στὴν Ἀθήνα. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας συνέρχεται ταχτικά μὲν τὴν 1η Ὀκτωβρίου κάθε χρόνου αὐτοδικαίως, ἔκτακτα δὲ ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ ὕστερα ἀπὸ αἴτηση τοῦ 1/3 τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας.

Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας ἐνεργεῖ πάντοτε ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδας, πού εἶναι καὶ Πρόεδρός της, καὶ ἀπὸ 12 μέλη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ ἕξι εἶναι ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Ἑλλάδα καὶ τὰ ἄλλα ἕξι ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὴ Νέα Ἑλλάδα (Μακεδονία, Δ. Θράκη, Ἡπειρο, Νησιὰ Αἰγαίου), περιοχὲς πού θεωροῦνται τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, γιατί λευτερώθηκαν μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν σὰν Αὐτοκέφαλῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Στὶς συνεδριάσεις τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας εἶναι παρὼν καὶ ὁ κυβερνητικὸς ἐπίτροπος χωρὶς ψῆφο, ὁ ὁποῖος κυρώνει μετὰ τὴν ὑπογραφή του τίς ἀποφάσεις πού παίρνουν. Κάθε Μητρόπολις διοικεῖται ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη της καὶ ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιον.

Στὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο ὑπάγονται ὅλες οἱ ἐκκλησίες ποὺ εἶναι στὴν περιφέρεια τῆς Μητρόπολης.

Κάθε ἐκκλησία ἀποτελεῖ ξεχωριστὴ ἐνορία, ποὺ διοικεῖται ἀπὸ τὸν Πρεσβύτερο (τὸν ἱερέα) ἢ τὸν Ἀρχιμανδρίτη καὶ ἀπὸ τὸ ἐνοριακὸ Συμβούλιο, ποὺ ἐκλέγεται ἀπὸ τοὺς ἐνορίτες τῆς ἐνορίας.

Στὴ Μητρόπολη ὑπάγονται καὶ τὰ Μοναστήρια τῆς περιφέρειας τῆς Μητρόπολης. Κάθε μοναστήρι διοικεῖται ἀπὸ τὸ ἡγουμενοσυμβούλιο. Τὰ μοναστήρια στὸ Ἅγιο Ὄρος ἔχουν δική τους ἀνεξάρτητη μητροπολιτικὴ περιφέρεια. Χ

6. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα

Τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀλεξάντρειας, τῆς Ἀντιόχειας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων εἶχαν προοδέσει πολὺ τὴν πρώτην χριστιανικὴν περίοδον. Ἡ πρόοδος ὅμως αὐτῇ σταμάτησε ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἡ Αἴγυπτος, ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ Συρία, οἱ χώρες δηλ. στὶς ὁποῖες βρισκόνταν, εἶχαν χάσει τὴν ἐλευθερίαν τους καὶ ὑποτάχτηκαν στοὺς Ἀραβες. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἄρχισε καὶ ἡ παρακμὴ τους (Ζ' αἰώνας). Ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ διαδιδόταν διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου. Ἡ διδασκαλία τοῦ Προφῆτη Μωάμεθ ἐπέβαλε τὴ θρησκείαν του μετὰ τὴ βίαν. Πολλοὶ χριστιανοὶ τότε ὑποχώρησαν ἐν τῇ βίᾳ καὶ ἀναγκάστηκαν νὰ ἀλλαξοπιστήσουν καὶ νὰ γίνουν μωαμεθανοί.

Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξάντρειας σήμερα περιλαμβάνει ὅχτῳ περιφέρειαις μετ' ὅχτῳ ἀρχιερεῖς. Βρίσκεται σὲ ἀκμὴ καὶ πρόοδον. Τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο, ποὺ λάμπρυνε τὸν θρόνον τοῦ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος τὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια, ἔχει σήμερα 150.000 περίπου χριστιανούς ὁρθόδοξους. Ἐχει δικό του τυπογραφεῖον καὶ ἐκδίδει σπουδαῖα χριστιανικὰ βιβλία καὶ περιοδικὰ. Ἐτσι διατηρεῖ τὴν πνευματικὴν ἐπαφὴν του μετὰ τοὺς χριστιανούς καὶ ἀναπτύσσει τὸ χριστιανικὸ πνεῦμα καὶ τίς χριστιανικὰς ἀρετέας.

Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀντιόχειας δὲν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ μεγάλην πρόοδον, γιὰτὶ οἱ ἐσωτερικαὶ ἐριδές, ποὺ τίς ἐπωφελήθησαν οἱ δυτικοὶ ἐξασθένησαν τὴν ὀρθοδοξίαν. Οἱ δυτικοὶ κατόρθωσαν νὰ προσελκύσουν πολλοὺς ὁρθόδοξους ἐν τῇ Παπικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἰδρυσαν δὲ καὶ Οὐνιτικὸν Πατριαρχεῖον, ποὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν Πάπα τῆς Ρώμης. Ἐνῶ δὲ εἶναι ἐνωμένοι μετὰ τὴν δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῇ ζητήματι ποὺ ἀναφέρονται ἐν τῇ πίστει, διατήρησαν τὴν γλῶσσαν τους ἐν τῇ λατρείᾳ. Δὲ χρησιμοποιοῦν δηλ. τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ἐν τῇ λατρείᾳ τους ὅπως ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία. Διατήρησαν ἐπίσης τὸ ἔνδυμα τῶν κληρικῶν ποὺ εἶχαν πρὶν νὰ γίνουν Παπικοί.

Τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀντιόχειας ἔχει σήμερα 15 μητροπολίτας καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖ ἀριθμεῖ 300 χιλιάδας περίπου ὁρθόδοξους χριστιανούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ περισσότεροι εἶναι ἀραβόφωνοι.

Τὸ Πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων διοικεῖται πάντοτε ἀπὸ Ἑλλήνας Πατριάρχες. Ἐχει 19 μητροπολίτας καὶ οἱ ὁρθόδοξοι χριστιανοὶ τοῦ εἶναι 75 χιλιάδας περίπου.

Καὶ τὰ τρία Πατριαρχεῖα ἀποδίδουν στὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην πρωτεῖαν τιμῆς, ἡ δὲ Κωνσταντινούπολις εἶναι τὸ κέντρο τῆς Ὀρθοδοξίας. Κάθε Πατριαρχεῖον ὅμως καὶ κάθε αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία ἔχει πλήρη ἐλευθερίαν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τῆς διοίκεισιν. Ὅλα δὲ ἀποτελοῦν

μέλη τοῦ σώματος τῆς Ὁρθόδοξης Καθολικῆς Ἐκκλησίας μέ κεφαλὴ τὸ Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό.

Σήμερα ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐμφανίζεται ὡς ἐξῆς : Τὴν πρώτην σειρὰ κατέχουν τὰ τέσσερα Πατριαρχεῖα, Κωσταντινούπολης, Ἀλεξάντρειας, Ἀντιόχειας καὶ Ἱεροσολύμων.

Μὲ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωσταντινούπολης εἶναι ἐνωμένες καὶ οἱ ὀρθόδοξες ἐκκλησίες τῶν χριστιανῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας.

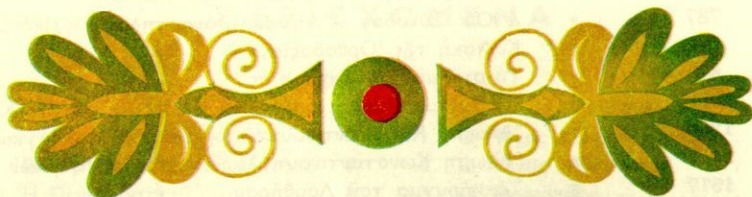
Τὶς ἐκκλησίες αὐτὲς τίς διοικοῦν Ἀρχιεπίσκοποι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Αὐστραλίας, ποὺ τὴ διοικεῖ Μητροπολίτης.

Στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὑπάγεται ἐπίσης καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ποὺ τὴ διοικεῖ Ἱερὰ Σύνοδος μέ ἔδρα τὸ Ἡράκλειο.

Μετὰ τὰ Πατριαρχεῖα ἀκολουθοῦν οἱ Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες τῆς Ἑλλάδας, τῆς Κύπρου, τῆς Ἰβηρίας, τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Πολωνίας, τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσίας, τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Νοτιοσλαβίας καὶ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ρουμανίας, καθὼς καὶ ἡ Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας.

Ἡ Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία στὴν Κύπρο διοικεῖται ἀπὸ Ἱερὰ Σύνοδο. Πρόεδρός της εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ποὺ λέγεται καὶ Ἐθνάρχης. Περιλαμβάνει δὲ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου 4 Ἐπισκοπές.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ

33	μ. Χ :	Πεντηκοστή – Γενέθλια ημέρα τῆς Ἐκκλησίας.
37	» :	Ὁ Παῦλος γίνεται κήρυκας τῆς νέας θρησκείας.
44	» :	Μαρτυρικός θάνατος τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου.
44 – 45	» :	Πρώτη περιοδεία τοῦ Παύλου.
49 – 54	» :	Δευτέρα περιοδεία τοῦ Παύλου.
54 – 65	» :	Τρίτη περιοδεία τοῦ Παύλου.
67	» :	Θάνατος τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.
64 – 68	» :	Διωγμοὶ τοῦ Νέρωνα.
82 – 96	» :	» τοῦ Δομιτιανοῦ.
98 – 117	» :	» τοῦ Τραϊανοῦ.
110	» :	Μαρτύριο Ἰγνατίου.
138 – 161	» :	Διωγμοὶ Ἀντωνίνου Πίου.
155	» :	Μαρτύριο Πολυκάρπου.
161 – 180	» :	Διωγμοὶ Μάρκου Αὔρηλιου.
249 – 251	» :	Διωγμοὶ Δεκίου.
284 – 305	» :	Διωγμοὶ Διοκλητιανοῦ.
303	» :	Μαρτυρικός θάνατος Ἀγίου Γεωργίου.
306	» :	Μαρτυρικός θάνατος Ἀγίου Δημητρίου.
313	» :	Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος προστάτης τῶν Χριστιανῶν Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων.
325	» :	Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος – Αἵρεση Ἀρείου.
327	» :	Εὐρεση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὑπὸ Ἀγ. Ἑλένης.
330	» :	Ἐγκαίνια τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
298 – 373	» :	Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.
330 – 379	» :	Ὁ Μέγας Βασίλειος.
328 – 390	» :	Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός.
347 – 407	» :	Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.
381	» :	Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.
537	» :	Ἐγκαίνια τῆς Ἀγίας Σοφίας
626	» :	Ἀκάθιστος Ὕμνος.
629	» :	Ὑψωση Τιμίου Σταυροῦ ὑπὸ Ἡρακλείου.
726	» :	Διάταγμα κατὰ τῆς εἰκονολατρίας.

754	» :	Ἰδρυση κοσμικοῦ κράτους τῶν Παπῶν.
787	» :	Ζ' Οἶκ. Σύνοδος — Ἀπόφαση ἀναστηλώσεως εἰκόνων.
843	» :	Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας.
867	» :	Τὸ σχίσμα τῆς Ἐκκλησίας.
1054	» :	Τὸ σχίσμα γίνεται ὀριστικό.
1204	» :	Ἀλωση Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων.
1453	» :	Ἀλωση Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.
1517	» :	Τὸ κήρυγμα τοῦ Λουθήρου.
1833	» :	Ἰδρυση τῆς Αὐτοκεφάλου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.
1870	» :	Ὁ Πάπας κηρύσσεται «ἀλάθητος».
1872	» :	Ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία κηρύσσεται σχισματική.
1922	» :	Μαρτύριο Χρυσοστόμου Σμύρνης.
1945	» :	Ἀρση τοῦ Βουλγαρικοῦ σχίσματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.		Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5	ΜΕΡΟΣ Β'	
ΜΕΡΟΣ Α'		1. 'Ο Μέγας Κωνσταντίνος ...	72
1. 'Εκλογή τοῦ Ματθία	7	2. 'Ο Μέγας 'Αθανάσιος	78
2. 'Η Πεντηκοστή	8	3. 'Ο 'Ιουλιανός	80
3. 'Η Πρώτη Χριστ. 'Εκκλησία	10	4. 'Ο Θεοδόσιος.....	81
4. Θεραπεία τοῦ χλωοῦ	11	5. Οἱ τρεῖς 'Ιεράρχες	82
5. Θαύματα τῶν 'Αποστόλων ..	13	6. 'Ο 'Ιουστινιανός.....	93
6. 'Εκλογή διακόνων	15	7. 'Ο 'Ηράκλειος	95
7. Στέφανος	15	8. 'Ο "Άγιος 'Αντώνιος	98
8. Φίλιππος	17	9. Εἰκονομάχοι.....	100
9. "Ενας ἐπίσημος ἐθνικός.....	18	ΜΕΡΟΣ Γ'	
10. 'Ο 'Απόστολος Παῦλος.....	20	1. Τὸ σχίσμα	103
11. 'Ο 'Απόστολος Πέτρος	25	2. 'Εκχριστιανισμός τῶν Βουλ- γάρων	107
12. 'Η ἐκκλησία 'Αντιοχείας	30	3. 'Εκχριστιανισμός τῶν Ρώ- σων	109
13. Σύλληψη τοῦ Πέτρου	31	ΜΕΡΟΣ Δ'	
14. Πρώτη πορεία τοῦ Παύλου	33	1. Ὁρησκευτικὴ μεταρρύθμιση..	110
15. 'Αποστολικὴ Σύνοδος	37	2. 'Η 'Εκκλησία στὴν Τουρκο- κρατία	114
16. Β' πορεία τοῦ Παύλου	38	3. Τὰ μοναστήρια	116
17. Γ' πορεία τοῦ Παύλου	46	4. 'Εκκλησία καὶ 'Επανάσταση..	118
18. Δ' πορεία τοῦ Παύλου	54	5. Διοίκηση τῆς 'Εκκλησίας.	120
19. 'Ο 'Απόστολος Πέτρος	56	6. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα	123
20. 'Ο 'Απόστολος 'Ανδρέας	56		
21. 'Ο 'Απόστολος Λουκάς.....	58		
22. Οἱ ἄλλοι 'Απόστολοι	58		
23. Διοίκηση ἐκκλησιῶν.....	61		
24. Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν ...	62		
25. Μάρτυρες Χριστ. Ὁρησκείας.	68		

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον ὃ διαθέντων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Α' 1974 (ΧΙ) - ΑΝΤΙΤ. 220.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2488/19 - 10 - 1974

Ἐκτύπωσης: ΚΟΥΣΕΝΤΟΣ - ΔΑΒΕΡΩΝΑΣ-ΠΡΙΦΤΗΣ - Ε. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
Βιβλιοδεσία: ΟΚΤΩΡΑΤΟΣ - ΚΟΥΚΙΑΣ - Α. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

